

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

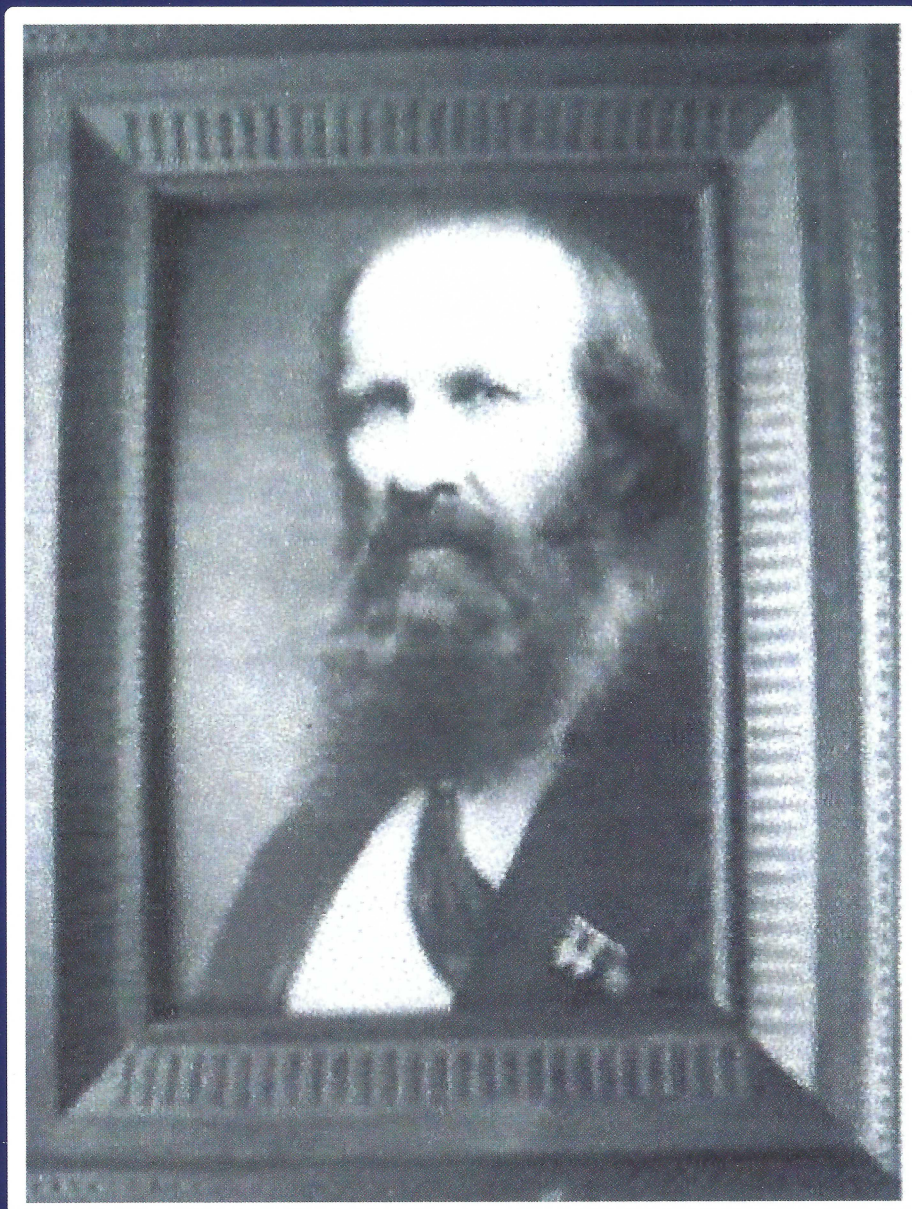
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

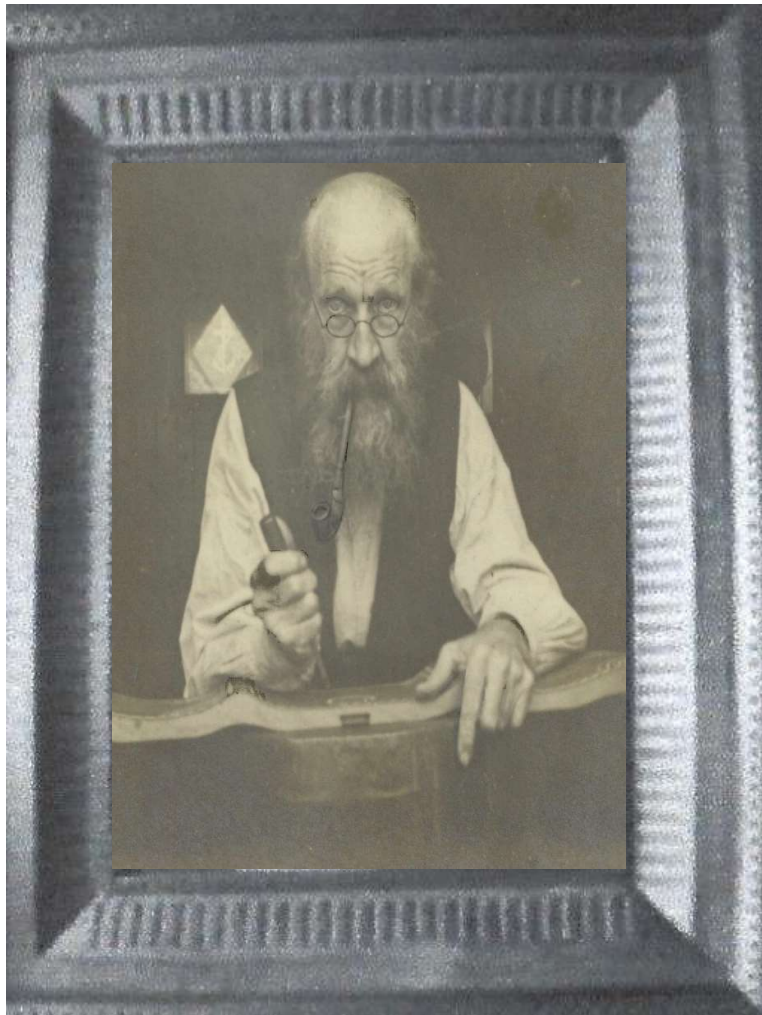
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fyrskipskaptain
Johan Peter Larssen

Hans liv og levned –
og deltagelse i krigene 1848-50 og 1864

Fyrskibskaptain Johan Peter Larssen

**Hans liv og levned
og deltagelse i krigene 1848-50 og 1864**

Afsnit 1

Fyrskipperens liv og levned

Nedskrevet af Børge Rolf Larssen – i samarbejde med Niels Otto Larssen og Martin Borch

Omslag og layout: Niels Lillemose

Transskription: arkivar cand, mag. Jørgen Peder Clausager

1' oplag

Trykt hos Laser Tryk 2024

Forord

I min slægtsbog Et levnedforløb - og to slægter

har jeg også beretning med om Fyrskipperen.

Med denne bog har jeg ønsket at samle og bevare for familien, alle de informationer, der findes om personen igennem alle hans mange efterladte papirer, samt senere fundne informationer. Ligeledes har jeg medtaget al offentlig information og omtale om ham. Disse papirer beretter samtidig om tidens kommunikationsform, og den tids kutymmer og normer.

Det vigtigste nyt her i bogen, er hans dagbogsnotater fra sin deltagelse i krigen 1864, samt information om hans Erindringer fra krigene 1848-50.

Fyrskipperen vil desuden her i bogen, ved egne nedskrevne erindringer, supplere og udbygge min beretning.

Bogen er trykt i 15 eksemplarer beregnet for familien.

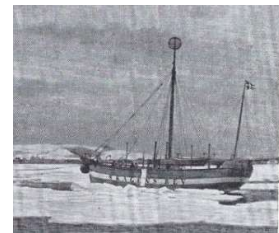
Der findes yderligere materiale om Fyrskipperen hos vor familien Winding-Sørensen i Norge.

Dag Winding -Sørensen skriver :

Jeg har to tetskrevne paginerte bøger fra onkel Peters hånd som min farmor Agnes ga min far, sammen med et håndskrevet hefte i onkel Peters penn. Dette fikk av far ved hans dødsleie, med beskjed om å ta godt vare på. Totalt er det 330 tetskrevne sider i de to bøger, samt i heftet "Onkel Peters Biografi - - " på 15 sider signert Højen pr. Skagen; 12. Oktober 1893 av Johan P. Larssen, og kontrassegnert av Agnes Winding; 12 - 13. Desember 1893. Derneft følger: "En gammel Sømmands Erindringer - - - " totalt 3 sider hvorpå følger en tekst på 23 sider som begynner med dramaet ved Fladstrand hvor vår forfal unnslopp forfølgerene - en dramatisk beskrivelse godt egnet for en storfilm om den dansk-norske historie inn i det 19de århundrede.

Hvem er denne specielle person!

*Som stadig "lever" i familien som **onkel Peter***
Som præger flere af familiens hjem med sine særprægede møbler
Som har glædet mange familiemedlemmer med en legatportion
Som betænkte de fattige med legatportioner i Sæby og Skagen
Som har kæmpet frivilligt i to krige for Danmark
Som var med til at starte KDY for sejlads
Som forbedrede fiskernes både i Skagen
Som gik op i at trække turister til Skagen
Som har sat markante spor i det offentlige rum
Som nu markerer sit eftermæle på museer, ved gravplads og i skrift.

Hans profession, som der står i bogen "Larssen fra 64" af G. Honnens de Lichtenberg: Købmand, sømand, lodsoldermand, kanonchef, Fyrskipper, frivillig artillerist, mineekspert, spion, bådfører, sejlsports pioner, redning-- og båd interesseret, møbel træskærer.

Indholdsfortegnelse

Afsnit 1

John Peter Larssen	7
Opvækst i Sæby	9
Skolegang.....	11
Til søs.....	14
Styrmand	15
Månedsløjtnant.....	17
Treårskrigen 1848-50.....	18
Korrespondance.....	20
I Constantinopel.....	31
Borgerbrev.....	32
Håndsrækning fra sin bror	33
Ophævelse af købmandsforretningen	34
Ombord på Fyrskib	35
25 års jubilæum i Fyrvæsnet	37
Krigsdeltagelse i 1864	38
I Aarøes strejfkorps	40
Belønning for deltagelse i krigen.....	42
Ombord igen på Fyrskibet.....	44
KDY sejlkлуб	45
Mindeplade i Sæby	46
Fyrskipperens Fortjenstmedaljer.....	47
Johan Peters egne nedskrevne erindringer.....	49
Referater og noter fra krigen 1864	61
Pensionist i gl. Skagen.....	75
Turister til Skagen.....	77
Skipperens slutbemærkning	78
Møbelproduktion	79
Udstilling af møbler	88
Testamente og Boopgørelse.....	90
Protokol for legatet	115
Legatmodtagere	121

Legatet og gravpladsen i Sæby.....	124
Legatet ophæves.....	126
Hans gravplads på gl. Skagens kirkegård	137
Kildefortegnelser og arkiver	135
Korrespondancer	137
Mindeord fra Allan Brusendorff.....	156
Karriere	151
Hvem er denne onkel Peter	162
Slægtstavler	163
Larssøn på Merdøgård Merdø Norge	167
Olga Windings barndomsberetning	170
Otto Kaalund Larssens levned.....	174
Fyrskipperens slutbemærkning	176

Afsnit 2

Skipperens egen beretning om sin deltagelse i krigen 1848-50.....	178
--	------------

Afsnit 3

Skipperens egen beretning om sin deltagelse i krigen 1 1864.....	184
---	------------

Johan Peter i den "røde" slægtsbog fra 1874

Johan Peter Larssen, født i Søby 17. 1822.

Som hans øvrige Brødre nød han fra Fædrehjemmet en god Opdragelse, tog efter Konfirmationsalderen tilhøjs for en kort Tid, men efterat have været som Styrmand, overtog han i 1847 Faderens Handelsforretning i Søby, i Forening med sin Broder Lars Larsson, under alle Brødrenes Garantier og under Firma: „Peter Larssons Sønner“. Var tillige Lodsoldermand i Søby, men ved Krigens Udbrud 1848, opgav han denne Bestilling, overdrog Handelen midlertidig til en Fuldmagtig og gik som frivillig i Krigen, blev anbragt som Maanedsløitnant, og var i de 3 Krigsaar, 1848-50 Chef paa en Kanonbaad, stationeret i Veltene. Ved Krigens Ende blev han for virksom Tjeneste dekoreret med Dannebrogordenens Kors, gik derefter en Tid tilhøjs som Styrmand med sin Broder Gyntelberg, der den Tid førte Skib fra Vibau.

Da den danske Regjering i 1854 besluttede et Fyrskib udlagt i Læsøe Kende, jøgte han Chefsposten paa dette Skib, som ogsaa blev ham bevilget.

Ved Krigens Udbrud i 1864 jøgte han Orlov og gik som frivillig Menig ind i Artilleriet, hvor han tjente under det mærkelige Forvar af Skand jerne ved Dybbøl. For denne rosværdige Tjeneste blev han dekoreret med Dannebrogordenens Ridderkors. Ved Krigens Ophor overtog han igjen Chefsposten paa Fyrskibet „Læsøe Kende“, hvilken Bestilling han endnu (1874) indehaver.

Som trofast Krigskammerat, for hæderligt Forhold i Felten, og i Besiddelse af gode borgerlige Dyder, nyder han Forelattes og Medborgeres uindskrænkede Agtelse og Tillid.

I November 1875 antattes han som Chef paa Fyrskibet „Drogden“, og nød ved sin Afreise fra Læsøe Kende Fyrskib, hæderlig Omtale for den Lidt hjærhed, hvormed han i 20 Aar havde beklædt Forerposten paa denne Station. Det kan tillige som en Mærkelighed anføres, at han i disse 20 Aar aldrig har været Besætning paa Skibet.

Ugift.

Johan Peter Larssen
Johan Peter Larssen
Dannebrogordenens Ridderkors

Heri beskrives han af sin bror Jacob Edler Larssen og fætter Jacob Chr. Larsson:

Johan Peters far - Peter Jacob Larsson kom fra Norge - hvor familien skrev navnet *Larsson*. Ved Peter Jacob Larssøns ankomst til Danmark ændres navnet til *Larssen*, som stadig anvendes af den danske gren).

Johan Peter Larssen

Født i Sæby 1822 – død i Skagen 1896

Søn af Kaperkaptajn og købmand Peter Jacob Larssen og Laurentze **Marie Abel**

Johan Peter er født og opvokset i Sæby i Vendsyssel.

Byen havde på det tidspunkt 500 til 600 indbyggere med hovedsagelig Fiskeri som erhverv.

På den tid var der et Farveri, Garveri og en Stampemølle som alle udnyttede åens vand.

Desuden har der eksisteret håndværk, samt 3-5 Købmandsforretninger, hvoraf den ene af dem tilhørte faderen.

Fyrskipperen overtog forretningen i 1840 indtil han gik i krig i 1848

Hans far Peter Jacob Larssøn (Larssen) kom fra Merdøgaard på øen Merdø ved Arendal – i dag Skippermuseum.

Han var skipper og deltog i Kaper virksomhed mod Englænderne 1807,

hvis gerning skaffede ham en god prisesum efter opbringning af et Engelsk skib.

Dermed kunne han starte købmandshandelen i Sæby, en svær tid med Englandskrigen og statsbankerotten i 1913.

Han havde truffet Laurentze (Provst Abels datter) på et bal under landlov i Søby.

(læs om Peter Jacob og Laurentze i min bog 1).

Peter Jacob drev købmandsforretningen samtidig med, at han efterhånden fik officielle poster i byen, bl.a. var han den første folkevalgte borgmester i Sæby.

Laurentze Marie Abel og Peter Jacob Larssen (Larssøn)

Opvækst i Sæby

Peter Jacob og Laurentze fik 9 sønner og én datter, hvoraf 7 sønner voksede op. Datteren døde som lille og to drenge druknede i åen som små, Aaen har sikkert været en god og spændende legeplads både for de store og små drenge. Johan Peter var nr. 6 i flokken.

Af hans egen beretning kan man forstå at Faderen var en mand med god og sund forstand, men som sømand havde han ikke haft mulighed for modtagelse af mange kundskaber.

Han anfører at moderen havde skarp forstand med stor viljekraft, og man kan forstå, at det er hende som har opdraget alle drengene. Johan Peter beretter: Moder har gjort os til Mænd.

Købmandsgården

Man ser købmandsgården med den valmede gavl - speciel udformet gavl - for enden af gaden. Huset lå på hjørnet af Barbras Alle og Algade, og blev kaldet Larssens gård. Huset blev nedrevet i 1916.

Det berettedes, at man havde udhus, stald, lade, hønsehus og tørvehus, samt pakhus på havnen tillige med småfartøjer til fragtransporter – sikkert fra Norge og England, hvor familiens skippere på Merdø i Norge havde gamle handelskontakter især med England.

Johan Peter var den af sønnerne, som hjalp mest og længst i købmandsforretningen, og var udset til at han skulle overtage den efter faderen.

Men hans udlængsel bragte ham til søs, og til deltagelse i to krige, samt hans faste stilling som fyrskipper.

Dette forårsagede at købmandsforretningen i faderens alderdom blev drevet ved fremmed medhjælp, hvilket hovedsagelig var grund til, at forretningen til slut blev lukket efter 40 års drift.

Dåbsattest

Høilys Sæby Sognekirke og Ministerial-
 albuog fødtes d. 11^e Juni 1822 og
 døbtas i Gjennem d. 19^e Juni f. A.
 Johan Peter Larssen, Søn af Jøf-
 mund Peter Jacob Larssen og hustru
 Laurentze født Abel, fjældet for-
 vand bursidens.
 Sæby 11/11.
 Ni: Mergaard
 Dognyrskift.

Johan Peter Larssen, søn af Jøf-
 mund Peter Jacob Larssen og hustru Lau-
 rentze født Abel, sø født d. 11^e Juni 1822 (Altmæ
 fjældet af Tø og Ejn) og fjældet d. 19^e
 Juni næstfødt.
 Fjældet bursidens i Overensfjældet med
 Sæby Sognekirke Ministerialbuog.

Sæby d. 23^e Marts 1864

Poussing
 Sognekirke

Sæby i 1800 tallet

Sæby var en lille by med ca 500 til 1000 indbyggere i perioden 1800 til 1850.

Der er ingen overleveringer om børnenes barndom, så vi må tænke os til drengenes opvækst i Sæby på den tid.

Dog har vi Johan Peters beretning om sin skolegang.

Der har været 3-4 drenge hjemme af gangen, og meget af fritiden har de sikkert måttet hjælpe til i Købmandshandelen.

Skolegang i 1800-tallet

Fra 1814 blev der fastslået at alle børn skulle gå i skole regelmæssigt fra de var 7 år til de blev konfirmerede. Hovedfagene var læsning, skrivning, regning og religion.

Diisiplinen var streng og straffene var hårde og korporligestraffene ofte hårde og korporlige. Jeg lader Johan Peter berette

Johan Peter beretter:

i et Hjem med to saa kærlige og fornuftige Forældre, skulde det næsten ikke synes muligt og dog forsikrer jeg: at fra den Dag, jeg første Gang satte min Fod i Skolen, til jeg igjen forlod den?? kan jeg med Sandhed sige at jeg ikke har oplevet en sorgfri Dag. I alle mine Lege i alle mine Glæder stod min tyranniske Lærer, som jeg troede at være baade alvidende og alseende, med sit mørke, skulende, truende Blikk for mig, ingen Morder kunde være mer forfulgt af Synet af sit Offer, end jeg var det af min Lærer. Alle de onde og slette Lidenskaber, der kunde opvækkes i et Barns Bryst, maatte fremavles under denne Lærer og da hans tyranniske Mishandling af Eleverne, ved hans mærkværdige, fuldkomne Herredømme over Forældrene, ikke nogen Sinde tilstedede os nogen Trøst, blev man - i det mindste jeg - tavs udesluttet og hadefuld, forbandende Skolen og hele Livet, der altid forekom mig for dyrt købt under denne evige Plage. Jeg kunde vel have været mellem 11 og 12 Aar, da min Lærer en Dag havde mishandlet mig i den Grad, at jeg ikke kunde skjule det hjemme, det ene Øre var sjaact forrævet. Fader blev meget opbragt, tog mig straks ud af Skolen, og da Lægen gav den Attest, at det mulig vilde skade mig min hele Levetid; truede han med at sagsøge Læreren. Imidlertid fik Moder det bilagt, saa jeg faa Dage eller kom ind i Skolen igjen. Fra denne Tid begyndte først den rette Kval for mig; den var i den Grad pinlig og harmelig, at jeg endnu i dette Øjeblik, da jeg nedskriver dette - saa mange Aar efter - formelig ryster af Harmen. Fra nu af behandlede han mig med den koldeste mest pinetirrende Ligegyldighed, kun en enkelt Gang naar jeg ikke kunde mine Lektier, ladende falde en Ytring om - ledsaget af den haanligste Foragt - "at det jo ogsaa var aldeles ligegyldigt om jeg lærte noget eller ikke, da der dog aldrig kunde blive noget af mig i Verden alligevel".

Han opnaaede fuldkommen sin Hensigt under denne Tortur - der jo var ti Gange verre end de mest blodige Prygl, at kvæle den sidste Spire af Selvtillid hos mig, jeg følte det for vel at jeg var en uforbederlig Døgenigt - den Tittel han i Almindelighed gav mig - og var fordømt til at blive det alle mine Dage. Jeg skammede mig mellem mine Kammerater, da jeg stadig havde Følelsen af, at det Venskab de viste mig var en Medlidenshedsgærning mod mig vanslægtede - og da Æresfølelsen endnu ikke var aldeles kvalt med Selvtilliden søgte jeg oftere Ensomhed end Selskab, og hvad var da rimeligere, end at jeg blev mørk og indesluttet. Da min Sindsstemning i hine ulyksalige Tid staa aldeles levende og klar for mig, vil jeg ikke lade uomtalt, som et Bevis paa den Omhu, der bør tages til en Drengs Karakter ved hans Opdragelse, at naar ikke Kærligheden til mine Forældre havde afholdt mig, da vilde de for tidlig udviklede onde Lidenskaber uden al Tvivl have drevet mig til en Gærning, som ville have været temmelig uhørt af en Dreng. -

Jeg vil forlade dette mørke Billede af mit Liv, der kun kan bringe Sindet i Oprør, med den Erklæring til min Lærer, at det tilvisse ikke er hans Skyld, at jeg ikke tillige med flere af hans Elever ere blevne Tugthuskandidater, som han systematisk opdragede os til, thi ud fra hans Skole gikk jeg, moralsk fordærvet med meget tarvelige Kundskaber, og den største Lede for alt, hva der hed Bøger, som desværre holdt sig flere Aar efter, og har været mig til ubodelig Skade mit hele Liv.

Lad de døde hvile i Ro "Den dodes Minde bør være os heiligt" eller "Det er Æsiets Spark til den døde Løve, at tale ilde om den Hedengangen". Slige Talemaader klinge jo overmaade smukt, men jeg vil og maa paa det bestemteste bestride deres Gyldighed, som stridende mot Reifærdighed og Fornuft og til det yderste forfægte som Anskuelse, at ligesaa uretfærdig, som det vilde være, at Døden var i stand til at berøve den dygtige

Transskription af Jørgen Peder Clausager, arkivar og cand.mag.

Skolebeviset:

Paa Anmodning af Herr Kjøbmand P.I. Larssen i Sæbye om at meddele et Vidnesbyrd om, hvad hans Søn, Johan Peter Larssen har lært hos mig, bevidner jeg herved at ovennævnte Johan Peter Larssen, der af mig i 6 Aar er bleven undervist, saavel i de almindelige Skolekundskaber som i det tyske Sprog samt i Mathematik, har i den Tid viist Flid og Lærvillighed og erhvervet sig gode Kundskaber. – I de mathematiske Discipliner har han bragt det til at opløse med Færdighed arithmetiske Opgaver, saavel i hele som i brudne Tal, samt har helt gennemgaaet og fattet Plan-Geometriens Lærdomme, saa at hans forkundskaber samt fysiske Beskaffenhed giver en velbegrunnet Formodning om, at han vil blive en kyndig og ferm Sømand, hvorfor han fortrinlig anbefales til den ansøgte Naade.

Sæbye, den 5. December 1837,

Underdanigst
J.P. Kløhn
Candid.phil og
Skolelærer

J.P. Clausager anfører:

Lærer Johan Peter Kløhn (1793-1847 i Sæby). Vi finder ham i Sæbys folketælling 1 februar 1840 som kirkesanger og lærer ved Sæby Borgerskole. Han anfører, at han har undervist Johan Peter Larssen i 6 år.

Til søs

Ungdommen

Han beretter: *De ældste brødre havde været behjælpelige i forretninger, og turen kom også til mig, og da man mente, at jeg havde talent for handelen og forstod at omgås de vanskeligste kunder, ønskede mine forældre at beholde mig derhjemme, og mine større brødre forsøgte på alle måder at overtale mig dertil – men jeg havde bestemt mig til at ville til søs – de større brødre var stukket til søs.*

Efteråret 1838 forlod han købmandsforretningen og mønstrede på briggen Dronning Marie af København- et gammelt råddent fartøj- som kok uden viden til kogekunsten, men med en hyre på 8 rigsdaler.

Dronning Marie

Han beretter selv: *Min bror styrmand Jacob Edler havde skaffet mig hyren, og samtidig antagen var vor bror Gyntelberg som matros. Kogekunsten skulle stå sin prøve en søndag. Jeg ville koge en kødsuppe, men blev forbauset over, at suppen efterhaanden blev tykkere og tykkere, jeg måtte øse op en rigtig stiv grød med kartofler. En gavyv af en Bornholmer havde opdaget min ringe kogekunst og anbefalet mig at komme godt med gryn i suppen. Briggen afgik til Lissabon for at tage salt med hjem. På vejen hjem blæste det op til en forrygende storm, og der måtte læses for vand uafbrudt på grund af lækage. Det blev bestemt at hive en del salt over bord, så lækagen kunne komme over vandlinjen. Jeg havde vagttørn sammen med min bror ved pumpen, hvor vi stod i vand til livet i december måned, det var hårdt for en 15 års dreng.*

Min bror spurgte om ikke det var bedre, at jeg blev hjemme i butikken, hans plan var åbenbart at gøre mig ked af søens liv og strabadser – mit svar var: nej, jeg bliver det ikke værre end dette fortsætter jeg! Min brors beregning var, at var der noget, som kunne gøre mig ked af søen, da var det netop det fordømte liv at være kok. For mig stod det godt nok til, at det var næsten lige så slemt som min skolegang. Jeg bad til, at den almægtige må lade en brodsø tage kabyssen over bord. Jeg havde på fire måneder fået så meget kokkeros, at jeg er overbevist om, at min kone ikke, i fald jeg skulle få en sådan - som der vel kun ere daarlige udsigter til risikere i mig at faa - at besørge den ting.

Hjem til Sæby

Brødrene afmønstrede skuden i 1839 og traf en anden bror i København, hvorefter de drog hjem til Søby, hvor alle 7 brødre blev samlet og forårsagede en hel revolution i den stille by – som før fortalt.

Da foråret kom tog de fem brødre afsked med forældrene mod København for at bane sig en tilværelse for fremtiden. Johan Peter ville tage hyre på hvalskibet Concordia til Sydhavet, men den rejse ønskede hans bror Gyntelberg også, hvorfor Johan Peter trak sig, da de ikke ville være to brødre om bord på en så farefuld sørejse.

Da kom Johan Peter med barkskibet Prøven af København som jungmand et par år sammen med sin bror Jacob Edler som var styrmand på samme.

Han skriver: *Jeg førte nu omkring 1 1/2 år det lykkeligste og frieste matrosliv uden sorger og bekymringer, alt er glæde og munterhed, og ansvar kender man ikke.*

Styrmandseksamen

3
N° 5.

mk
Fjerde Klasse
til Documenter eller Stemplepapirs
forordningens § 5 litt. c.
84 Nigsbankskilling.

Reg. 14 J

Bentzen. 1849. Mallong.

N° 353
Peter Lauffen.

Marskalk lieutenant og Lodsoldermand i Sebye

barnefødt, i Sebye gammel 27 Aar, har jeg examineret
i det, der efter Placat af 11te April 1837 skal læres til den almindelige
Styrmands-Examen, nemlig:

Kort Begreb om Regning med Decimalbrøker, Talforhold og Brugen af Logarithmer;
de allerførste Grundbegreber af Geometrien samt Begreb om de trigonometriske Linier og deres
Anvendelse til retvinklede Trianglers Beregning;

Kundskab om Compassets og Loggens Indretning og Brug;

Kundskab til Jordens Figur, dens Bevægelser, samt de Linier og Punkter, man tanker sig
paa den, og som tjene til at bestemme Steders Beliggenhed;

Begreb om det platte og voxende Kort samt om Afsætning i Kortene og de dermed
forefaldende Beregninger; om Misviisningens Foranderlighed og Local-Attractionen i Skibe; Kundskab
om de forskjellige Maader at bestemme et Skibs Afstand fra Land, saasom: ved 4 eller 2 Peilinger,
ved udseilet Distance eller Maaling af Vinkler imellem Gjenstande paa Land; om Loddets Vigtig-
hed for Navigationen i Almindelighed og som Middel til at berigtige Bestikket; samt om Brugen
af den for Tiden erkjendte bedste Loddemaskine;

At holde Journal, regne Bestik ved de dertil indrettede Tabeller og kjende Rudequa-
dranten, samt, at afsætte og stille sin Cours i Kortet, og forbedre den for Strøm, Afdrift og
Misviisning;

Ombord på Prebene

Jakob Peter Larsen
af Kongeriget Nederland District Søbye for første
No 66/16. 000 1890, har med Kong. Skibet: Preben
drægtigt 73 Commercelæster, hjemmehørende i København
ført af Undertegnede, faret fra den 11 Marts 1899 til den 6 Aug. 1890
Smidlertid har han med dette Skib gjort en Reise, begyndt den 11
Apr. 1899 fra København til Hamborg og videre
til Belgien, Rotterdam, Spanien, Provençens
Amsterdam, Newcastel, og skiftet København
hvor han afgik fra Skibet den 6 Aug. 1890
Medens han, som ovenanført foer med bemeldte Skib, har han forrettet
Tjeneste som Højmand og antagende god i det kongelige
Søværves og som god i det kongelige
Søværves den 6 Aug. 1890
P. Olsen

Månedsløjtnant

Johan P. Lunden for i Kjöbenhavn, som efter M. Nat.
 Krigsskolellens Udsættelse, gjord... Brevet som er sendt
 Brevet Prenting Maria for af Høiesteret af Captain
 L. O. Ditlevsen til Kjøbenhavn den 25 August 1838 til den M. Præsident
 J. O.

Kjøbenhavn den 17. October 1849.

Steeger
 Kjøbenhavn

Månedsløjtnant Johan Peter Larsen.
 Brevet som er sendt Brevet Prenting Maria for af Høiesteret af Captain
 Adm. sig 76. 12. Den 1. 1849, for af Høiesteret af Captain
 en Krigs fra Præsident om Oran til Kjøbenhavn for
 Skjermant, i smilende Villing som for og fyldt
 for Kjøbenhavn i anseende for Høiesteret med godkjendelse
 (Brev og Brevet)

Kjøbenhavn den 20. Februar 1850.

Rothz.
 Kjøbenhavn
 Brevet i Kjøbenhavn

Treårskrigen 1848-50

Bombekanonchaloup fra Treårskrigen.

Tegning af Eckersberg. Handels- og Søfartsmuseet, Kronborg

I 1847 passede Johan Peter faderens forretning i Sæby, samtidig med at han var ansat som lodsoldermand.

Hans brødre Jens og Lars opfordrede Johan til at følge dem, hvor Jens søgte ind til Marinen og Lars til Herregaardsskytternes korps.

Johan søgte orlov fra stillingen som lodsoldermand og fik en ven Nicolai Ramlow til at bestyre forretningen. Inden han drog til fronten opsagde hans sin stilling som befalingsmand for Borgerbevæbningen i Sæby.

Han drog til København og opsøgte Marineministeriet, hvor han blev antaget som aspirant til uddannelse til Månedsløjtnant – en stilling som frivillig reserveofficere ansat månedsvis.

Den 7/5 1848 blev Peter Johan udnævnt til Månedsløjtnant, hvorefter han snart blev sendt til farvandet øst for Slesvig, som chef for Bombekanonchaloup nr 13 med en besætning på 62 mand.

Marts 1851 afgår Johan Peter som Månedsløjtnant og rejsen hjem til Sæby for senere at fortsætte til Libau, hvor han bliver ansat som Styrmand på sin bror Gyntelbergs skib UNITAS.

Han og broderen Jens kom helskindet igennem krigen.

Jeg har ingen beretning om broderen Lars (min oldefar) deltagelse i krigen.

Omkring 1840 bliver han kaldt hjem for at hjælpe med i forretningen, hans pligtfølelse over for forældrene er stærkere, end hans ønske om det frie liv på søen, samtidig afløste han faderen som lodsoldermænd. Han blev i forretningen til 1848.

Treårskrigen

Startede på grundlag af, at Slesvig-Holsten ville gå med i et Tysk forbund, mens Danskerne ønskede en Helstat, hvor Slesvig blev knyttet nærmere til Danmark. Krigen startede mellem Danmark og Slesvig/Holsten med hjælp af de Tyske småstater.

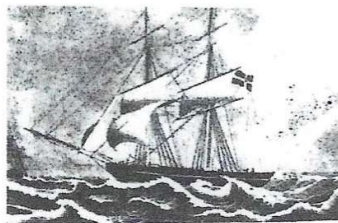
Bombekanonchaloup fra Treårskrigen.

Bror Lars agter at gå ind i Herregaardsskytternes Korps. Bror Jens meddelte, at han var gået om bord som frivillig i løjtnant Rothens kanonjolle. Brødrene opfordrer nu Johan Peter til at komme til Sønderjylland, og deltage i forsvaret af fædrelandet, og det var han straks med på. Han fik Permission som lodsoldemand og indsatte som bekendt Nicolac Ramlow til at bestyre forretningen, hvorefter han rejste til København for at melde sig som frivillig – de tre brødre kom nu med i Treårskrigen!

Men inden Johan Peter drog afsted, var han blevet befalingsmand for Borgerbevæbningen i Sæby, da Slavekrigen brød ud. Slavekrigen opstod på grund af rygter i marts 1848 om, at tugthusfanger i Rendsburg var brudt ud og drog hærgende op igennem Jylland. Det viste sig at rygterne var grundløse, men man oprettede, for en sikkerheds skyld, borgerbevæbninger i byerne. Samme år antoges han som aspirant på Marinens skole for uddannelse til Månedsløjtnant (reserveofficer), hvilket betød, at han var ansat månedsvis.

Den 14. maj afgik Bombekanon Challup nr. 13 - en stor robåd med 5-7 roer på hver side i båden med en kanon anbragt f.eks. i stævnen), med månedsløjtnanten som chef. De roede til farvandene ud for Slesvig, hvor de blev resten af året.

Vinteren 1848/49 tog han undervisning i Navigation og fik eksamen som Styrmand.

Briggen PREBENE af København.

Mod slutningen af 1849 fik han 4 måneders permission for at foretage en rejse til Norditalien, Marseille og Oran i Afrika, for som styrmand at afhente briggen Probena, som lastede salt der. Ved hjemkomsten til Frederikshavn i januar 1850 var hans permission udløbet, men han fik at vide at krigen ville begynde igen, og dermed trak han i uniformen igen og meldte sig til flåden. Treårskrigen ophørte 25. juli 1850, efter slaget på Isted Hede, hvor Danmark vandt. Den 8/3 1851 tog han afsked med Marinen og rejste tilbage til Sæby.

For sin indsat i krigen blev Månedsløjtnant Johan Peter Larssen udnævnt til Dannebrogsmænd.

Se også: En russisk håndsregning i 1848 -under hans bror Gyntelberg

Nørrejylland Armeegruppe.

Vejlbye pr. Middelfart den

14 Maie 1849

Under den igaar stedfundne Recognoscering fandt de 2de Kanonchupper, som var stationerede i Møllebugten. Leilighed til paa virksom Skuddistance at beskyde Fjenden. Da denne Leilighed benyttedes med og Dygtighed, og det er observeret, og det er observeret, at Skuddene med en omhyggelig Retning i det hele tilføjede, som imod Chalupperne opkjørte 2de Kanoner, der dog hurtig igen fordroves ved Baadenes og Landbatteriernes forenede Ild et forholdsvis betydeligt Tab, saa er det mig kjært at kunne bede Hr Kapiteinen om at tilkendegive Kapitein Stage og Lieutenant Larssen min Paaskønnelse af denne virksomme Assistance .

Bülow

Generalmajor.

Til

Hr Kapitein. Krenchel.

Korrespondance om krigen

Dit
Det høie Maestreningsforord
H. J. S. S. S.

Da jeg hørte mig det underdanigste Brev at
at angaa det høie Maestreningsforord om
forudsigtigt for det mig naadigt anbefalende
Brev som Høvedsforord i Bogen, der findes
der i mig de høie Brevsigtigtige forord
sig, som jeg har maattet og mig mig bedrøvet
Mølling som Gældende, og jeg mig agter
at sige mig Brevsigtigt med Brev.

Høvedsforord 22 Septbr 1819

Underdanigst
J. H. S. S.

Johan P. Luuinen född i S:t Michaels församling i Åbo.
Sveitingskredens Medlem. g. 1811. Dödd 1858.
Briggen "Dronning Maria" för Kapten
L. A. Ditlevsen. Kockhelt d. 25 August 1858.
För tillflykt från d. 25 August 1858 till d. 14 Decemb.
f. 61.

Mittentimmen den 17. October 1849.

Steger

Walter, Cauch

Maandtliantambud Johan Peter Larsen.
Dobbe for med "Briggen 'Prebene'" af Kjöbenhavn.
Ansøgt 76 1/2 Rind. Søfar, først af Studerthausen, forstaga
en Rejsø fra Trossen om Oran til Kjöbenhavn for
Gjærmænd, i smillem Skilling for for og fyldt
for Gligt i ansøgt forstaga med gaaftømmet
(Svar og Dygtigfar).

Kjöbenhavn den 20. Februar 1850.

Roths

Wiborg
Løng og Kjöbenhavn

Manuskriptet af Værelses-
mand Johan Peter Larsen var i
Ansiget 1849 i den min Lægekunde
i Lille Belt, hvor jeg, paa en uventet
sindes Fredericcas Bekendelse, fandt
hendes til at lene sig at hende fra
meget sandtalslige Brev.

Mad. Raagunfang, Pansilligfads
færdig og Aandensmæssig videnskabelig
sindes min flinke Lægekunde. Lægen
sindes og det er mig en stor Bærgalejs
sindes, paa givne Aandens, at hende en
bærgalejs paa det Færdigfærdig, til en
sindes paa en uventet. i den paa hende.

Nielsen p. 1. Februar 1851

J. K. K. K.
Capitain. P. K.

Jens Maands Lieutenant og Dannebrogsmænd S. P. Larsen,
der i Aarsat 1848 og i Begjærelsen af 1849, som Jæger for Dannebrog
afslang og som S. P. og H., som under sin Kommando, som det
med Blandt mig bejægtet, som en for det gode og lidelig, som
lig og alle Mand, som det Bedste efter Anmodning
gjæmte under sin Fand med forholdsvis.

Kjøbenhavn den 24. Okt. 1851.

J. van Dorslein
Kaptein-Lieutenant

Deres Afførings Rigtighed af Jernsønnen
sine herunderlige Vidnesbyrd, imidlertid

Kjøbenhavn den 24. Okt. 1851.

Tiøkenhavn den 26 Marts 1850

Herrmand J. P. Lørfen for mig lovte sig i
1848, når jeg var ansat som Lægebetjent for Sø-
Sygehus paa Slesvigs Akademi. Der var det at
Lørfen instraakte mig i medicinske videnskaber og
blev betragtet som en af mine lærere,
juelken jeg først var en fjærlig Dvalig, og
jeg som jeg og med flere Lægebetjente i det god-
kendte, foruden jeg og flere andre som fulde Kommander og
Lægebetjente medbragte sagde jeg med et iblandt
minne gædeligt, den fædelige Officeren.

I 1849 for jeg som mest Patienter i Søsyge-
huset af alle de andre Sygehus i Lilledelt; der kom
jeg ikke til at løse mig selv at brude; men der
blev jeg som først, tydelig paa at jeg og jeg med
at minde om mig med og Lægebetjente.

I 1850 da jeg blev ansat som Militær Læge,
når paa Fehmeren forsvarede jeg alle Lørfen
som Læge for en af de der minde Lægebetjente
Gaddebs Lægebetjente Patienter som Lægebetjente, og
det var med først som Lægebetjente at jeg som min
Lægebetjente at alle de Lægebetjente om Lørfens Dyg-
tigheder som Læge og sin Lægebetjente Søsygehus,
foruden i det Tid som med minde Lægebetjente
paa Søen, som foruden der Lægebetjente blev bragt til
og der og Lægebetjente i det Søsygehus, foruden jeg paa
Lægebetjente om at give dem med at Lægebetjente,
foruden med minde Lægebetjente Lægebetjente som paa
Lægebetjente.

J. P. Lørfen
Lægebetjente

Jeg Maanedes Lieutenant og Sæmmebrogsmand K. P. Petersen,
der i Aaret 1818 og i Begyndelsen af 1819, som Chef for Søens
afdeling var Nr. 13 og 11, som under sin Kommando, som det
med Alene mig bekendt, som en for det hele godlidende, sin
sig og alle Mand, som det Vedensbyrd efter Anmodning
gjæmde med det gode med forvarende.

København den 24de Marts 1851.

J. van Dordt
Pagtens - Lieutenant

For Officiers Rigtighed af Genvejsen
sine gædelige Vidensbyrd, invidians

K. P. Petersen

Udvalgte: P. Petersen

Hr. Maarsk-Lieutenant og Danstrogmand J.
Larsen, der i Aaret 1848 og i Begyndelsen af 1849, so-
gtes for Sørensøfløjens Nr. 13 og Nr. 11 foruden min
Kommande en Svend, hvilken mig bekendt, som en jævn-
gældelig, dyrlig og ætlig Mand, i det til Nidensbyrd og
Anerkjendelse for sin mædelsøse og med Børnsøge af
Kjøbenhavn den 24de Marts 1851.

J. Lauritzen,
Capitain-Lieutenant

Gaar Christian, der som Maanedslindknaat og Høst for en liden
monifalling gaar gjort Jænter i inden sinne Pædagog fra
den 1ste 1830 til 28 Jan 1831, Gaar med Mod, Dygtig og Kraftfuld,
i trofuld og Dygtig og Dygtig, samt med sin godmodige,
lyst vilige og skikkelige Karakter som en Jænter sig sinne
Delen af Lige og Vilhelms, saa at det er mig en Gode at med
den Gode sinne bedste anbefaling; men der Gaar for langt
mit dygtige Bedrags og Gode og Dygtig, men jeg,
som et Høst; alle alene af mit eget Høst og Liden
men og saa af Gode jeg for Gode af Gode bedstige Høst, idet
den Dens bevisning, at Gode; de 3 Høst, Gaar for med
i Christian Jænter, Gaar mig, jeg som den af mine allerdygtig
den Maanedslindknaat

Kjøbenhavn den 27 Marts 1831

J. G. Jøttlieb
Kapitlen, Lindknaat

Jø Læssøe, der som Maanedslieutenant og Chef for artilleri-pal-
ser gik i tjeneste under min Kommando, fra 24. Mai 1850 til 18. Januari 51.
for sin Mod, Høflighed og Redelighed, i enhver Sags og Forhold, samt med sin
godmodige, kinstavelige og selvstændige Karakter opvandt sig min særdeels Agtelse
og Værdsettelse, saa at det er mig en Gæde at, kunne sende min bedste An-
befaling; men, der saa for forlangt mig personlig Værdsættelse og saare Høflighed
og mod mig, som at besværet; ikke alene af mit eget Kindskab til ham; men ogsaa
saa jeg saa godt af sin vilige Gæde, i alle sin Omstændigheder, at saa, i de
3 Vægsaar, saa for med. Minnes Gæde, saa mig sig som den af en
allertrofasteste Maanedslieutenant.

København den 24. Marts 1851.

H. W. Thomsen
Løjtnantlieutenant

T
Lis

Det høi. Sjellens ministerium
i Hjøbenhavn

lystent for Læsne kunde. —
Så at jeg vilde kunne mig maade
best. i Læsne Post og Sjellens ministerium mig
sind nudi, og jeg tag mig for den Læsne
sind Læsne Post og Sjellens ministerium mig
Læsne Post og Sjellens ministerium mig
Læsne Post og Sjellens ministerium mig
Læsne Post og Sjellens ministerium mig
Læsne Post og Sjellens ministerium mig

Hjøbenhavn den 1ste Septbr. 1832

Underskrevet
Johann Sørensen
Læsne Post og Sjellens ministerium

Constantinopel

Styrmand hos sin bror Gyntelberg

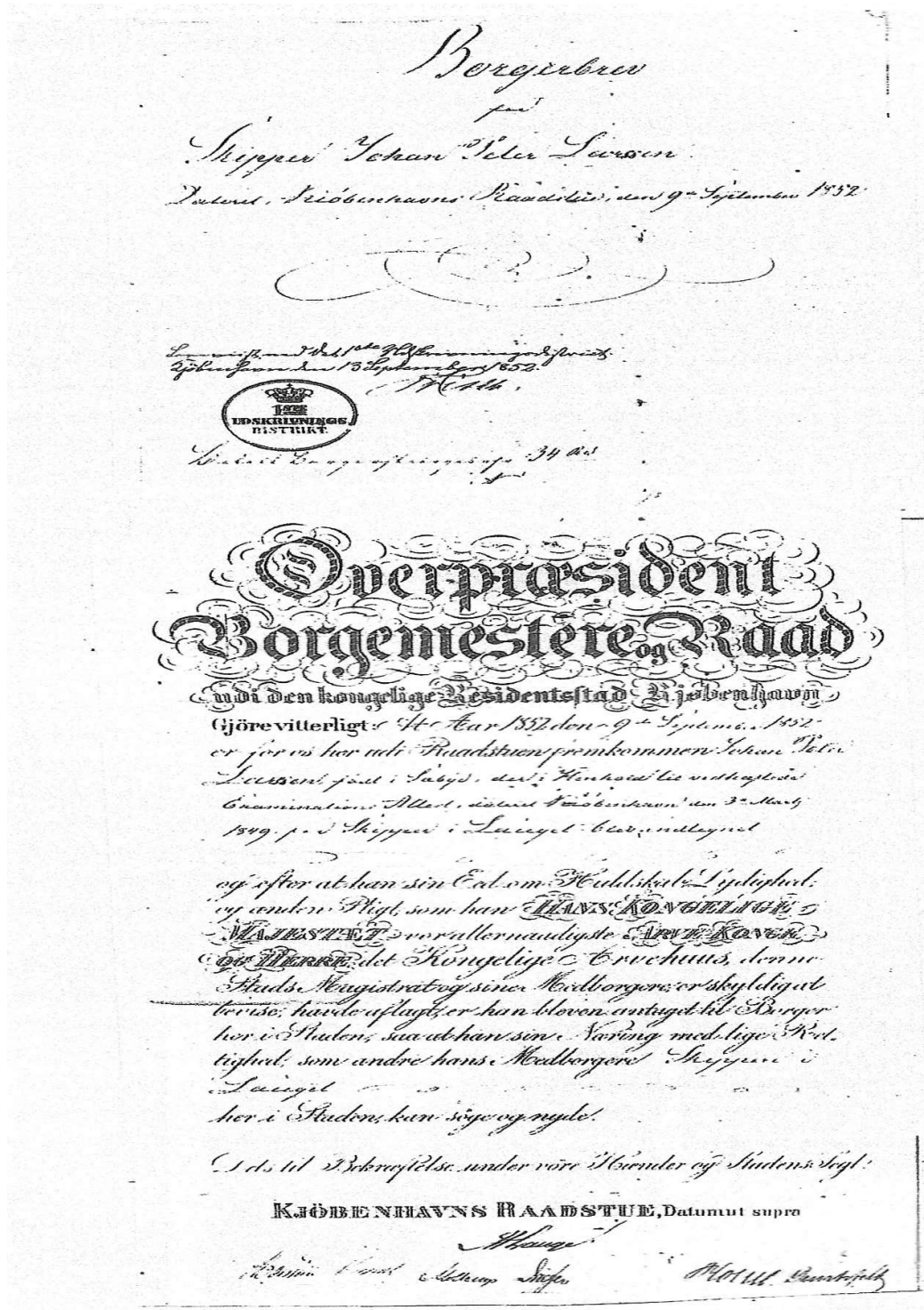
Alt Styrmand J. P. Larsen har først
med mig, som Old Styrmand, fra ultimo
April 1851 til ultimo Juni 1852 og i den
Tid bekræft Skarpen, Nordjens, Gyntelberg og
Middelfart indtil Constantinopel, som har
er afgaet, fornødt, fra behøve af
det danske Marine Ministerium, og altså vist
sig som en ypperlig, utrættelig og drøelig
Styrmand, som har som først min fulde
Tillid og mig alle som afgaet min bedste
Rekomandation, -

Respektfuld af
 J. P. Larsen
Styrmand af Unionen Nord

Constantinopel den 29de Juni 1852

Borgerbrev

Et borgerbrev er udstedt af byens myndighed som bevis på at personen havde fået borgerskab i byen. Personen som havde løst borgerskab fik del i byen privilegier, blandt andet med ret til at udøve næring i byen og pligt til at betale skat.

Håndsrækning fra sin bror Gyntelberg

En russisk Gaandsræknin, i 1848.

(Meddeelt „Bort Foraar“ af Oberstløjtnant Fr. Holst.)

Om Aftenen den 28de Maj 1848 lod 3 Kompagnier af 5te Bataillon sig indstibe paa „Skirner“ ved Egersjund, efter at Bataillonen forgjæves havde forsøgt paa at tage et oldenborgsk Kompagni til Fange, som var blevet afstaaet paa Broager. Dagen efter blev 2den Bataillon sendt ind paa Broager for at afsøge Terrænet og for at afløse 80 Mand af 5te Bataillon, som vare blevne efterladte i Egersjund. Medens Bataillonen var under Udførelse af sit Hverv, bleve vore Forposter i Sundved tvungne til at gaa tilbage i en Stilling over Dybbølbjerg, og Bataillonschefen, Major Hindenburg, frygtede nu med Grund for, at hans Forbindelseslinje med Sønderborg ad Landevejen skulde blive ham overkjaaren. Han satte sig derfor i Forbindelse med Chefen for Korvetten „Kajaden“ og lod sin Bataillon og Detachementet af 5te russisk Skomert, som denne havde hidkaldt til Assistance. Hele Stykken blev derpaa landsat i Sønderborg.

Man studser uvilkaarligt ved at høre, at et russisk Skib, altsaa et Skib, der tilhører en neutral Magt, deltager i et saadant Foretagende; men Sagen forholder sig rigtig. Det var Skomerten „Coras“ af Vibau, som efter at have løst sin Landning i Flensborg var paa Hjemturen. Paa Høiden af Holsnæs blev den bødret af en Baad fra „Kajaden“, hvis Chef lod Skibets Fører anmode om at gaa ind under Egersjund og optage danske Tropper, som vare i Fare. Uden Tøven og uden at gjøre Indvendinger efterkom den russiske Kaptajn denne Anmodning, der dog rimeligvis har forekommet ham noget besynderlig. Betænker man, at Kaptajnen ikke alene bøjede af fra sin Kurs og forsinkede sin Hæjse een a to Dage, men at han tillige udgjorde sit Skib og dets Besætning for Thyernes Fjnd, idet nemlig Kysten ved Alnø, der kun ligger et godt Bøsseskud fra den Kyst, han skulde anløbe, var besat af Fjenden, der Dagen forud herfra havde bestemt vore Skibe med et Kanoner, saa vil man indrømme, at det ikke var nogen ganske ubetydelig Tjeneste, som Chefen for „Kajaden“ anmodede den fremmede Skibsfører om at yde, og sandtynligt er det, at de allerfleste russiske Kaptajner havde sagt Nej. Men Fjeren for „Coras“ var heller ikke en almindelig russisk Kaptajn, det var nemlig en dansk Mand, og dertil en dansk Mand med et fædrelandskjærligt og varmefolende Hjerte, en Mand, der umuligt kunde seje en Kyst forbi, hvor han vidste, at Landsmænd vare i Fare, uden at sætte Alt ind paa at frelse dem.

Har Chefen for „Kajaden“ vidst, hvem Fjeren af den russiske Skomert var, før han stillede sin Anmodning, eller var det

Et Tilfælde, at han netop traf paa en saadan Russer?

Gyntelberg Abel (a s s e n*) er Navnet paa den brave, gamle Sømand, som nu er 77 Aar, og som æret og afholdt af Alle, der kjende ham, henlever sit Svgs Aften paa en Gaard oppe i Nærheden af Frederikshavn. Spørger man ham, om der blev vist ham nogen Erkendtlighed for den Tjeneste, han gjorde vor Hær og Flaade ved nævnte Lejlighed, svarer han: „Jo, Chefen for Eskadren, Kommandør Paludan, sendte Dagen efter, da jeg laa i Sønderborg Havn, en Mand om Bord til mig for at bringe mig Chefens Tak. Sendebudet var mit Broder, der kjente som Frivillig om Bord i „Geiser“. — Hvis Eskadrechefen ikke tilfældigt havde haft denne Broder ved Haanden, vilde den uviste Erkendtlighed ikke have været overdrevet stor.“

*) Han er en ældre Broder af den fra begge vore Krige hæderlig bekendte Hærskipper, Kaptajn Johan Larsen. Denne tjente under første Krig som Maanedsløjtnant i Marinen og førte som saadan en Kanonbaad. 14 Aar efter i 1864 saa man ham som frivillig Artillerist i Stansen Nr. 4 paa Dybbøl. Der senere i Artilleren nævnte 3dje Broder gjorde først Tjeneste som Frivillig om Bord i „Geiser“, senere som Rentig i 1ste Bataillon under Slaget ved Fjeld. En 4de Broder var den flinke, lovende Ingeniørlojtnant Otto Larsen, som af Alle, der vare med paa Dybbøl i 1864, vil mindes med stor Sympathi. De to sidstnævnte Brødre ere døde. Det er aabenbart, at den Familie ikke horer til dem, der sige: „Hvad kan det nytte?“

Ophævelse af Købmandsforretningen

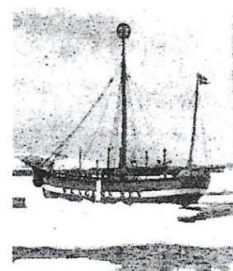
Efter krigen

tog han hjem til Sæby for at ordne sine affærer og ophæve købmandsforretningen, og nu kunne han få sit ønske opfyldt, at komme til søs. I 1851 rejste han til Libau, hvor hans bror Gyntelberg holdt til. Han påmønstrede som styrmand på broderens båd skib Unitas.

Af grunde som jeg ikke kender, kom brødrene Emil, Jens og Gyntelberg til Libau i Letland. Emil kom i 1840, hvor han byggede skibe. Gyntelberg kom der og blev medreder og skipperborger, hvor han førte skibet Unitas. Her blev han gift med skibsrederens datter. Jens kom og blev ansat på brødrenes skibe, som blandt andet sejlede på Kinakysten. Men som vi ser, rykker brødrene meget sammen i forskellige situationer, og dermed hjælper og støtter hinanden.

Fyrskipper Johan Peter Larssen

Marineministeriet meddelte, at man pr 30. aug. 1852 ville give ham et Fyrskib nr. 1. at føre, der skulle udlægges i Læsø Rende. Livet om bord har været et stille liv, man skulle selvfølgelig holde udvig dag og nat og rapportere, hvad der sejlede forbi, og sørge for at Fyrskibets lanterne fungere. Især om vinteren måtte mandskabet være om bord hele tiden, da der kunne forekomme is og storme, hvilket kunne forårsage skibe i havsnød. Besætningen fik først landlov om sommeren. Besætning bestod af skipperen, en styrmand, en kok, en telegrafist og matroser, en besætning i alt på ca. 14 mand, som havde to holds vagter. Jeg vil tro, at Johan Peter har brugt en del af tiden til at starte udkæringer i træ – hvad skulle han ellers lave i fritiden?

Anekdoter om livet om bord - som lever i familien: Til daglig var han meget fæmælt og bestemt. Når han om bord i Fyrskibet skulle have sine måltider bragt til sin kahyt, så måtte dette først ske, når han ønskede det og havde tilkendegivet det ved slå én gang med en knyttet næve i bordet. Når måltidet var slut, tilkendegav han med to slag i bordet, at nu skulle der ryddes af.

Under landlov tog han ofte hjem til Sæby, hvor han byggede sejlåde bl.a. båden *Basta*, som blev anvendt til lange sommertogter i de skandinaviske farvande. Under landlov besøgte han også sin familie. Han var og blev ungkarl alle sine dage, så han nærede i det store og hele ikke den store beundring for kvindeskønheden, han ville i alle fald nødig høre på kvindesnak. En anekdote fra besøg hos en svigerinde lyder: *Før middagen fik han til sin ubehagelige overraskelse at vide, at der kom fremmede til middag, og spurgte i den anledning om hun havde Fabricius' Danmarkshistorie på sin hylde. Han fik bogen til låns og læste flittigt i den hele eftermiddagen. Ved middagen spurgte han straks sin borddame. Om hun specielt erindrede sig noget om Kong Christian den IV, den store Søkonge. Svaret var: meget lidt kunne huskes. Så tog fyrskipperen fat og talestrømmen flød. Christian blev født ved suppen, og døde først ved desserten – uden at borddamen nåede at få et ord indført!*

Ombord på Fyrskibene

Læsø Fyrskib

Fyrskipperens arbejde

Fyrskipperen havde selvfølgelig det fulde ansvar for at mandskab og fyrskibet fungerede. Hans arbejde bestod hovedsagelig papirarbejde, journalføring, regnskab, sætning af vagttørn og hovedansvar for skibets installationer.

Iagttage skibstrafik, især om fremmede orlogsskibe

Han havde ansvar for de daglige afgivelser af vejmeldinger, vandtemperatur, sky højde og lignende til Metrologisk institut - i henhold de muligheder han havde for at videresende eller videregive meddelelserne. Han kunne også sende meddelelser med de skibe som kom forbi. Forbi sejlene skibe kunne f.eks medbringe post.

Mandskab

Normalt var der ca 11 mand tilknyttet et Fyrskib, men der skulle altid være fast 7-8 mand for skibets fulde funktion, resten af mandskabet kunne være på orlov. Vagterne skiftede igennem døgnet – og frivagten udgjorde ca. 14 timer i døgnet.

Mandskabet var med til at udføre skipperens ansvarsområder. Kokken var ret selvstændig i kabyssen, men deltog også i skibets daglig arbejde.

Tjenestetiden var normalt 7-8 måneder om året.

Generelt kom fyrskibene til land et par måneder om året i den værste vinterperiode og især hvis der var is på havet, og da fik mandskabet landlov.

Det første Fyrskib blev udlagt i 1829 ved Læsø for at tjene som vejviser og advarsel for rev for sejlskibene. Farvandede blev suppleret med Vager og søtønder.

Om dagen var fyrskibene pejlemærker for skibene. Om natten og i tåge sendte de lys ud og eventuelt signaler fra tågehorn. Fyrskibene blev efterhånden erstattet af fyrtårne på land og bøjer på vandet. Senere kom radioer og GPS i skibene til hjælp for navigation.

Supplerende hjælp til skibssejladsen, i vanskelige farvande, har man fra tidlig tid haft lodshjælp. Det sidste motordreven Fyrskib blev inddraget i 1980.

Frivagterne

Man skulle selvfølgelig indordne sig i dette minisamfund på at leve så tæt sammen døgnet rundt. På frivagterne – før fremkomst af radio og fjernsyn – har man syslet med husflidsopgaver som fremstilling af måtter, bæltter, indbinding af bøger, lavet modelskibe mv. Træarbejder har sikkert også været populær - og her kan vi tænke på fyrskipperen !

Han fortæller ikke noget sted om, hvad han foretog sig på frivagterne , men han sikkert medtaget udarbejdede mindre trægenstande (møbler) på skibet, hvori han har siddet og snittet udkæringer, og indlagt rav og elfenben i møblerne.

Han har sikkert ført en rig korrespondance, som man kan se.

Han har sikkert renskrevet sine ”log optegnelser fra sine deltagelse i de to krig – mens han har røget adskillige piber tobak.!

Han har sikkert ikke blandet sig med mandskabet på frivagterne, men når jeg ser foto af ham og læser beretningen om ham, er jeg sikker på, at han været en redelig, omsorgsfuld og principfast chef overfor sit mandskab. Han fortæller selv, at han sjældent skiftede mandskab.

Her passerer en hollandsk kuf Droghden Fyrskib i hårdt vej i 1882. Malet af marine- og Dragør-maleren Christian Mølsted, Foto: Historisk Arkiv Dragør.

Droghden fyrskib

Fyrskipperen kom ombord i Læsø Rende Fyrskib i 1852,

Derefter var han på skiftende Fyrskibe.

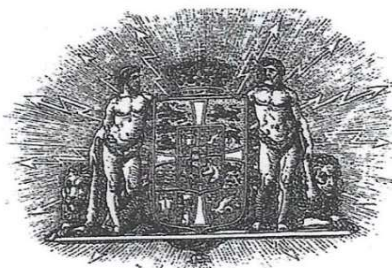
I 1864 fik han permission bl.a til sin deltagelse i krigen.

I 1875 kom han på Droghden Fyrskib, og var der indtil 1883, hvor han efter ansøgning fik afsked fra Fyrvæsenet med en dobbelt årlig pension på 1200 kr - på grund af Marineministeriets tilfredshed med hans dygtighed og nidkærhed.

Derefter blev han pensionist og bosatte sig i gl. Skagen.

25 års jubilæum som Fyrskipper

Telegrafstation

Kjøbenhavn.

TELEGRAM N°. 1

Indleveret i Seby den 19de 1877 T. M.

Til Hr. Fyrskipper Larsen
afværet P. Tang
Sømandshjemsret

I anledning af 25 årsdagen
for Deres Vidskabshed som Fyrskipper
først, sender Dem hilsen fra de
gamle Veteraner og øvrige skand
skab i Søfartens som med Glæde
mindes og hader vil bære i taknem
lig Gindring dens Tid vi hente under
Dem

Paa Mandskabets Vegne
J. G. Skinnemann

Krigen 1864

Deltagelse i krigen 1864

Den 3. februar fik man på Læsø Rende Fyrskib fra et forbi sejlene skonnert meddelelse om, at Danmark var i krig med Prøjsen og Østrig. Impulsiv, som Fyrskipperen var, indgav han straks sit andragende om permission til Marineministeriet for at kunne indtræde aktiv i krigstjenesten. Men Marineministeriet afslog hans andragende, og ønskede ikke, at han skulle forlade fyrskibet i disse urolige tider. Og til hans store fortrydelse anførte de tillige, at de for tiden ingen anvendelse havde for ham - en bemærkning han ofte senere vendte tilbage til. De har sikkert anset ham for at være for gammel til krigstjeneste – han var 42 år.

Men Johan Peter gav ikke op, og han beretter: *Jeg skrev til min bror Otto, der nu var Ingeniør-Kaptajn, og bedet ham forhøre hos Capitain Hagerup, om en mand, der ikke var uvant med kanoneksercits, kunne anvendes til tjeneste straks ved Dybbølskanserne- og derpå fik jeg bekræftende svar.*

Den 6. april rejste han til København for mundtlig at bede Fyr-ingeniøren om at få afsked fra Fyrskibet. Med sin indflydelse i Marineministeriet fik han permission uden gage fra Fyrvæsenet så længe krigen varede! Han købte straks mundering, men en kappe fandtes ikke, og vinteren stod for døren – men det blev der senere råd for!

Frivillig Johan Peter i krig

P. J. Larsen i uniform som frivillig artillericonstabel 1864

Hans bror Jens fulgte ham til toget, der kørte til Korsør, derfra med båd til Sønderjylland. Han meldte sig ved skanserne på Dybbøl og tog ophold ved Skanse 6, hvor han mødte sin bror Otto, der nu var Ingeniør-Løjtnant.

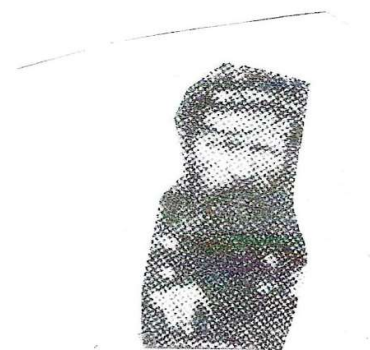
Johan Peter blev udnævnt til Constabel af 4 Fæstningskompagni i Treårskrigen var han Løjtnant. Normalt fik man hver 5. dag løn inkl. Naturalforplejning – men det modtog han ikke. De menige soldater, der var indkvarteret i baraklejerne måtte selv lave mad, der hovedsagelig bestod af ærter, ris og byggryn med saltet flæsk, samt rugbrød, plus den daglige halve pægl snaps.

Han modtog nu sabel, feltflaske til den uundværlige snaps og Tornyster, men han manglede stadig en kappe. Der var ingen på lager, så man gav ham en pjaltet kappe med skudhulle, der var taget fra en død soldat. Den ønskede han ikke at modtage, hvorpå depotmanden bad ham komme igen næste dag og da håbe på, at der var kommet en kappe ind, hvor soldaten kun havde fået skudt hovedet af.

Han meldte sig ind i Aarøes strejfkorps – en slags Jæger/Marine korps, efter dagens norm.

DEN 18. APRIL 1864

– i skanserne ved Dybbøl

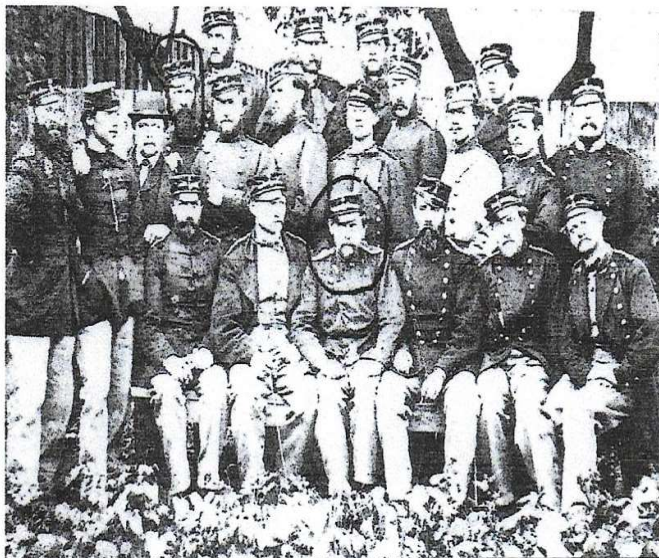
Skanse VI

Hvor Fyrskipperen deltog i kampene

I Aarøes strejfkorps

Aarøes strejfkorps

ved siden af hæren blev der oprettet et korps, der bestod af et dampskib, en afdeling rytteri og nogle joller i alt ca. 200 mand alle frivillige. Dette specielle korps tilførte fjenden store tab. Johan Peter blev optaget som medlem af officerskorpset og var fører af bådene ved landgangsekspeditionerne. Ind i mellem havde han på eget initiativ optrådt som

to af officererne ved Aarøes Strejfkorps, fotograferet før den 17. august 1864.

Som nr. 3 fra v.: Skibsfører Jespersen, (civil), skraat bag ham:
P. J. Larssen. Midt foran: Kaptajn Aarø med PRLT Raab (4)

selvbestaltet spion både til lands og vands. Under den første våbenhvile rejste jeg som spion ned igennem Jylland – en lang og besværlig rejse, beretter han.

Krigen sluttede den 30. oktober 1864, hvor Danmark mister Slesvig/Holsten, samt over 200.000 dansksindede indbyggere. Det viste sig at Prøjerne havde baglader geværer og riflede kanoner, mens Danskerne brugte de tidskrævende forlader geværer.

Vi mistede mange tusinde mænd på slagmarken, alene 4500 døde under slaget ved Dybbøl. Både Otto og Johan Peter kom uskadt hjem. Dannebrogsmænd og Konstabel Johan Peter blev udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen 3. klasse for sin velfortjente indsats i krigen. Nærmere beskrivelse af Johan Peter deltagelse i krigen 1864, kan læses i bogen: Larssen fra 64.

Fyrskipperen står skråt til højre bag ved manden med Bowler hat.

Korpsets aktivitet

Aarøes Strejfkorps var en dansk speciaenhed dannet under krigen 1864, som var sammensat af frivilligt mandskab, som hovedsagelig blev anført af mobiliseret mandskab blandt de værnepligtige. Korpset foretog flere dristige operationer mod fjenden f.eks. landgangsoperationer på den slesvigske østkyst, som havde til formål at at overfalde feltvagter i fjendens kystsikring, og at ødelægge fjendtlige magasiner og binde større fjendtlige styrker.

Illustration 58: Officere i Korps Aarøe - J.P. nr. 4 fra venstre - bagest - manden med bowleren er een af 'hemmelighederne'

#1155

Løitn. Holst var en særdeles net og vakker Mand og meget morsom, naar han gad være over at være det; hans Satire, der altid kom under den uskyldigste Form, kunde ofte være meget bidende og skarp for den paagjældende. -

Kalundborgerne modtog Korpsset med den gamle Gjæstfrihed og Velvillie. -

Korps Aarøe beordres til at indsamle joller og småbåde fra alle øerne ud for den jyske østkyst for at forhindre fjenden i at benytte dem til landgang på Fyn.

Næste Dag afgik vi med Jylland for at tage alle Baade og Smaaagter bort fra Endelave, Samsø og Tunø samt [den] jyske Kyst ved Helgenæs. Jeg blev sendt i Land paa Samsø for at beordre Beboerne dér til at samle deres Baade paa et bestemt Sted; imedens gik Damperen over til Endelave for at give samme Ordre dér. Derfra gik vi til Tunø, hvor Beboerne efter Aftale skulde beholde en større og en mindre Baad, som de angav var aldeles nødvendige for dem at have paa Øen; og de skulde da passe paa, naar Damperen kom tilbage Nord fra, da at ligge klar med de øvrige Baade i Farvandet, saa vi hurtigt kunde tage dem. Min Kollega Fyrmesteren - Pastor Hansen - lovede at ville paase, at det skete. Vi gik nu med Damperen til Helgenæs, og saa nu atter Bevis paa, med hvilken Frækhed Fjenden tumler om med Baade i vore Farvande, idet han havde taget Sømærkerne bort fra en Grund 1. Mil fra Land. Marinen vilde give Vind og Strøm Skylden, men den afhuggede Stage paa en Jærnbøje, som han ikke havde kunnet lette, afgav tydeligt nok Bevis for, at det var Fjenden, som havde taget dem bort.

Belønning for deltagelse i krigen

Johan Peter bliver udnævnt til Constabel af 4. Fæstningskompagni, (i Treårskrigen var han Løjtnant)

Hans løn modtog han hver 5. dag incl. *Naturalforplejning* fra hæren, som han dog aldrig modtog.

Han modtog *Sabel*, *Feltflaske* til den uundværlige snaps og *Tornyster*, men han manglede en kappe .

Der var imidlertid ingen på lager, så man gav ham én pjaltet kappe med skudhuller.

Den var taget fra en død soldat.

Den ønskede han ikke at modtage, hvorpå depotmanden bad ham komme igen næste dag og håbe på, at der var kommet en frakke ind, hvor soldaten kun havde fået skudt hovedet af.

Bror Otto mødte han, da denne var blevet dekoreret med ridderkorset for Tapperhed under træfningerne.

Og i den anledning blev der fremskaffet en kasse vin, en gammel XERES årgang 1830, hvortil der blev disket op med 25 østers – man havde nok forbindelserne i orden!

Da Otto senere var på ingeniørarbejde ved Kjærvig, blev han overrasket af de ilandstegne Preussere, som tog ham med som fange.

Det viste sig, at fangenskabet blev rimelig behageligt, da *officerer* blev behandlet human.

- Man var jo kolleger og gentle mænd!

Som vi kender fra historien, led Danmark et forsmædeligt nederlag, hvor vi mistede Slesvig og Holsten, og først fik noget af det tilbage i 1929.

Fredsforhandlingerne i London kunne være sluttet bedre for Danmark, såfremt man havde haft mindre stivnakkede ministre og embedsmænd. Vi blev tilbudt Sønderjylland med Flensborg, men det sagde man nej til – og så fik vi ingenting!

Mindesmærke på Dybbø banke

Soldaterne hjemkomst fra krigen 1864

Den danske helstat **for** 1864

Danmark **efter** 1864

Ombord på Fyrskib igen

Om bord på Fyrskibet igen

Johan Peter rejste til København og meldte sig til Marineministeriet som permitteret fra Armeen, klar til at gå om bord i sit Fyrskib igen. Efter 23 år på Læsø Rende Fyrskib tog han sin afsked herfra. I disse år havde han ikke skiftet besætning. Derefter fik han ansættelse på Drogden Fyrskib, hvor han blev til 1883.

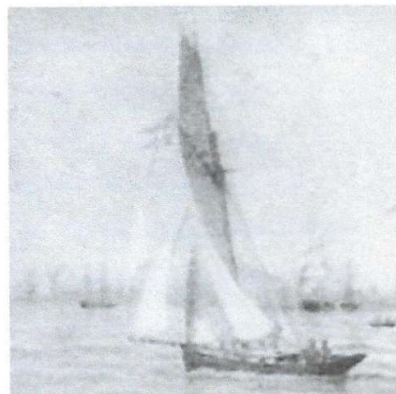
Han skriver: *Efter 31 år på Fyrskibe søgte jeg – ked og led af fyrskibslivet, og den store verdens kiv, trætte og forstillelser – min afsked. Uagtet det var i Visnetiden, på Finansudvalgets enstemmige forslag, bevilliget kr. 1200 om året i understøttelse, det dobbelte af, hvad mine kollegaer havde fået ved afsked.*

Man kan godt forstå at han gerne ville i land nu og se noget andet af verden. Det må have været ensformigt på skibet med trang plads, og de sammen mennesker hver dag i lang tid af gangen – de må have været ungarle alle sammen!

Lystsejllads og KDY

Johan Peter havde interesse for sejlbåde, han konstruerede og byggede dem selv for at forbedre bådenes sejle egenskaber. Han sejlede rundt i de nordiske farvande, bl.a. sammen med broderen Otto til Sct. Pedersborg i sin båd BASTA i 1870. Følgende både byggede han:

- Basta 1866
- Top 1871
- Kvik 1873
- Smut 1874
- Pyt 1875

Seilbåden Basta

Brødrene sejlede bl.a. til Sønderjylland for at spionere for Franskmændene, da disse var i krig med Tyskland. Brødrene var så forbitrede på Tysklands angreb på Danmark i 1864, at de ville yde Frankrig hjælp med at spionere i Sønderjylland, der nu var i Tysklands besiddelse, og som de kendte godt.

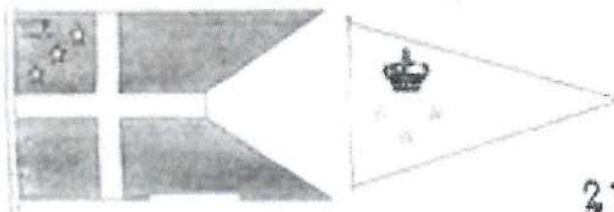
KDY sejllub

Johan Peter tog initiativ til dannelsen af: Dansk Forening til Lystsejllads – senere kaldet KDY. Han dannede den første bestyrelse i 1866 sammen med: Godsejer F. Tutein, konsul C.B. Benzon og kammerherre P. Classen Schmidt. Han sad i varierende bestyrelser ind til 1883, og var aktiv medlem til 1891, hvorefter han blev udnævnt til æresmedlem - til sin død i 1896.

Sejlklubben KDY

Yderligere Larssen-familie var medlem:

- *Kaptajn Gyntelberg Larssen*
- *Kaptajn Jens Larssen*
- *Oberst Otto Rolf Larssen*
- *Stationsforstander Niels Peter Larssen.*

Hans originale splitflag, som var et klenodie, er overgivet til KDY af Kaptajn H.K. Larssen

Det er vor Hensigt ved Mødet at fremsette Foring til Stiftelsen af en Forening af Ejere af Lystbåde og af andre fante Mænd, som maatte ønske at virke for Lystsejladens Fremme i Danmark

KDY's første bestyrelse

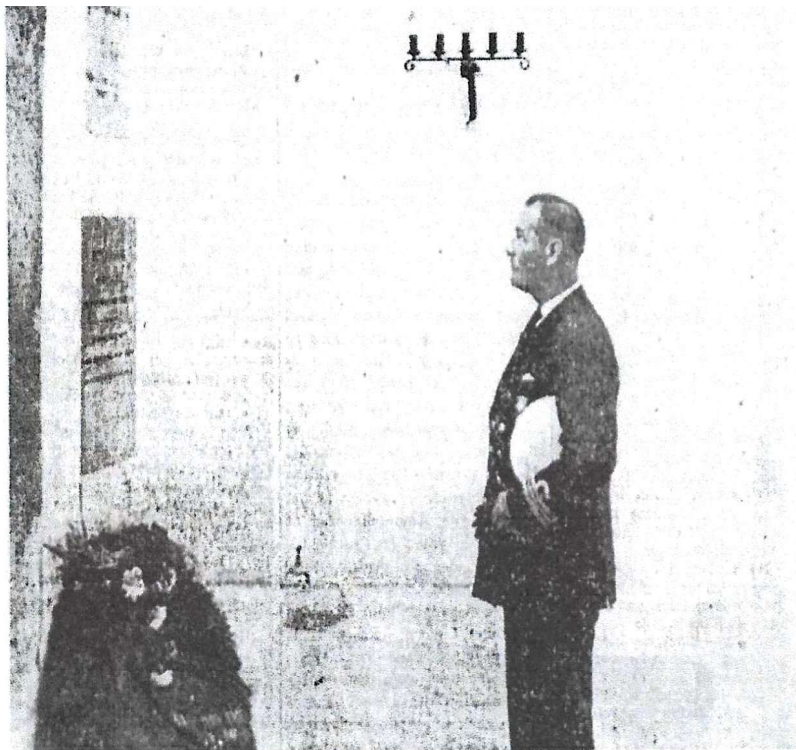
Mindeplade i Sæby kirke

Fyrskipperens sejlpokal – står på Sæby Museum

Kaptajn K.J.Bechfeldt ved Fyrskipperens mindetavle i Sæby kirke i anledning af KDYs 100 års jubilæum.

Tavlen blev restaureret i 2015 af legatets midler.

Kaptajn Larsen mindet
I lørdags blev kaptajn Larsen mindet for deltagelse i kampene ved Dybbøl ved en kransnedlæggelse paa Højen kirkegaard. Det skete ved formanden for Skagens fortidsminder, Chr. Thagaard, og næstformanden, sparekassedirektor Paul Jacobsen.

Kaptajn Johan Peter Larsen var frivillig løjtnant i 1848. Senere blev han fyrskibsfører om bord paa Læsø Ror fyrskib og søgte i 1864 orlov fra tjenesten for at melde sig som frivillig. Det blev ham nægtet, hvorpaa han søgte sin afsked og meldte sig som frivillig menig, idet han paa det tidspunkt nærmest var for gammel til at deltage i krigen.

Han var ved skansernes artilleri, indtil de faldt, hvorpaa han meldte sig ind i „Aarøs flyvende korps“ – et slags kommandoråd, der bestod af danske, norske, svenske og studenter-frivillige. Kaptajn Larsen var baadefører og skulle føre baadene i land.

Det var kaptajn Larsen, der smittede møblerne, som nu staar i fortidsminderne.

Fyrskibskaptajnens minde Fyrskibskaptajn Peter Johan Larssen var en alsidig mand. Han var tjenestemand og løjtnant under sit ophold i Ul Skagen adskillige pittoreske møbler, som i mange år stod paa Højen museum, derfra kom de ind til Skagens fortidsminder. Desuden konstruerede han sejlbaade og hans søværts interesse gav sig ogsaa udslag i medindflydelse til den første danske hankapsejlers for lystbaade i 1866 og medlemskab i den forening, som senere blev Kongelig dansk yachtklub. Larssen ligger begravet i Ul Skagen, i Sæby kirkes vaabenhus findes en mindeplade, og ved denne nedlagte kaptajnlieutenant K. J. Bechfeldt, Frederikshavn, i gaar en krans i anledning af KDY 100 aars jubilæum. Larssen var født i Sæby.

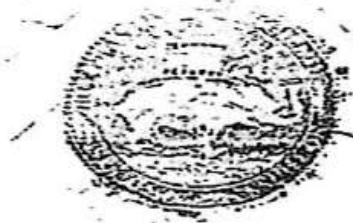
Fyrskipperens Ordner

 Efter allerhöieste Befaling udfærdiget i
 H. Kongelige Majestæts
 Ordenscancelli:

Undertegnede Vice-Cancellier for H. Kongelige Majestæts
 Riichecancellier gjør herved villerligt, at det allernuuligst
 her behøvet H. Majestæts ved allerhöieste Rescript af
 4. December 1855 at udmærke den Johan Peter Larsen
 Fyrskibsfører, Gummegjæmmer, sek. Redder af
 Gummegjæmmerens 3. Klasse.

Kjøbenhavn den 17. December 1856

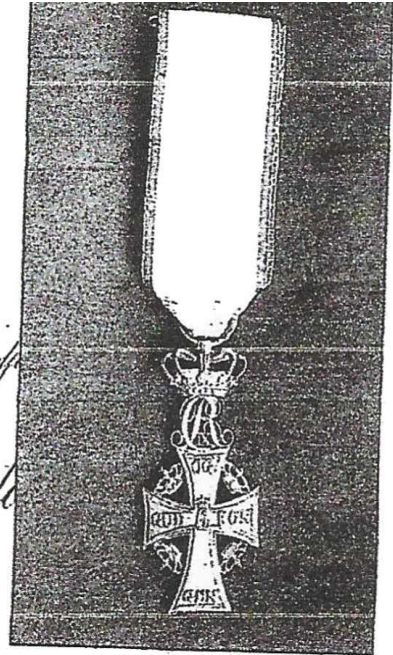

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Efter allerhöieste
 H. Kongelige Majest.
 Erndenscancelli.

Understegnede i. C. C. for H. Kongelige Majestets
 Ridderordenen gjør herved vitterligt, at det allermandigst
 har behaget H. Majestet ved allerhöieste Rescript af
 17de April 1864 at udnævne Konstabel Larsen,
 41/7 af 7de Bateria, til Dannebrogsmænd.

Kjøbenhavn den 30de April 1864

L. C. C.

Larsen

Den 17. april 1864 blev konstabel Larsen, 41/7 af 7de Bateria udnævnt til Dannebrogsmænd. I "Kundgjørelser for Armeen, Kjøbenhavn, den 24de April 1864" er det nævnt under punkt 2.
 Dannebrogsmændenes Hæderstegn 1863-1906. Kors i sølv med Kong Christian IX's navnetræk.

Fyrskipperens egne nedskrevne erindringer

Jeg vil nu lade Fyrskippere supplere min beretning om hans liv og levned, med hans egne nedskrevne erindringer:

En gammel Sømmands Erindringer
fortalte om Aftenen i Kakkelovnøkrogen
for hans Broders Børn

1865

"Kom saa Børn!" sagde min gamle Fader, naar han om Aftenen satte sig i sin norske Knebsstræes Lænestol, det kostbareste Havestykke i Familien, og begyndte sin Fortælling om hans egen og Brødres Færder omkring i fremmede Lande. Der fulgte nu en øjeblikkelig Storm af hele Flokken hen imod ham, derpaa en kort Strid om, hvem der skulde sidde paa Faders Skød, og hvem der skulde staa ved Siden, saa han kunde lægge sin Arm om ham. "Nu Børn", lød det og pludselig var alt tyst og stillen...

Disse Fortællinger spillede en Hovedrolle i min barnlige Fantasi; og jeg tænkte da saa ofte; "Skulle Du ogsaa blive den Mand, der kunde – ligesom Fader og Onklerne – opleve selv at færdes om og se noget af den store, vidre Verden."

Fantasiaen blev til Virkelighed! Nu sidder jeg i Faders gamle Lænestol i Kakkelovnøkrogen, med den, hos gamle Sømmand egne Lyst til "at spinde en Ende", og da den Lykke ikke er bleven mig til Del at kunne fortælle Historier for mine egne Børn, saa kom mine Broderbørn, ifald I have Lyst til at høre

Onkel Peters Historie

Onkel Peter beretter

Fy 1

Ved Fladstrands (Frederikshavns) Havn stod en Dag i Begyndelsen af dette Aarhundrede en hel Del Folk spændt iagttagende en stor norsk Brigs Manøver, der blev forfulgt af en engelsk Krydser. Meningen om, hvorvidt han vilde kunne klare sig, debatteredes meget ivrig, de mer forknytte havde alt ganske opgivet ham, og den almindelige Anskuelse var, at han ikke længe vilde klare sig, nu er det ude, nu er det forbi med ham! hortes olier og olier, - eftersom Engelskmanden halede ind paa ham. En gammel vejrbidt, barket Søgud, der alt havde holdt sit 50aarige Jubilæum som Lods i de Farvande, havde tidligere staaet aldeles tavs, endskønt hans sturrende Blik og synlige Trækninger i Ansigtet, vidnede nok som om, at han ikke var dem, der med mindst Interesse betragtede Scenen; endelig tog han sig en frisk Skraa med de Ord: "Dristig, men godt gjort min Gut! Du har klarat Revet, som en Karl og derved købt Mister Jack en Fløjte, nu kan vi anse ham for sikret Folk. Engelskmanden vover ikke at gaa indenom Revet!"

En halv Time senere lød Mængdens begejstrede "Hurra" fra Havnen, da Briggen løb ind. Glæden var dog kun kortvarig, Engelskmanden sendte sine væbnede Fartøjer ind og gikk til stor Harm og Ærgrelse bort med sit Rov

Foreren af denne Brig, en ung, rask, lille Karl fra Mærøe, hvor hans Forældre havde boet i flere Menneskealdrer fik sig snart udrustet en Kaper, for igjen at gøre sig betalt for det han tilføjede Tab. Dette Fribytterliv, der undertiden gav gode Prispenge, gav jo derfor ogsaa Anledning til et meget flot Liv saa Kaperkaptejnerne gave Gilder og Baller for et godt Ord. Vor Kaperkaptejn havde gjort en "god Pris" og gav i den Anledning et glimrende Bal, hvortil foruden Byens ogsaa Egnens unde Damer blev indbudt, blant dem var der en lille, blaaøjet Pige paa sejsten Aar, Datter af Provst Abel i Undersled Præstegaard, som han, blivende i Haandteringen ogsaa kappede, og et Aarstid senere d. 10ende August 1819 fik hende pris...???... som hans Kone. Det var hans sidste og bedste Pris. Han købte sig nu en Ejendom i Sæby, hvor han begyndte en Produkt og Kolonialhandel til hvis Drift, han holdt nogle Fartøjer, der førte paa England og Norge. Han var den gang henad 28 Aar, hans Kone 10 Aar yngre. 10 Børn blev Frugten af dette Ægteskab, hvoraf 7 Sønner leve endnu, af dem er jeg den 5te i Alder, den ældste Broder 11 Aar ældre, den yngste 12 Aar yngre end jeg.

Min Fader var en Mand med god, sund, naturlig Forstand, som Sømand havde han dog IKKE NAAR Lejlighed til at skaffe sig mange Kundskaber, men da han havde megen Interesse for, hva der passerede saavel ude som hjemme, udvidede han stadig sine Kundskaber ved Læsning og Samtaler; og havde allenfalds tilstrækkelig for at kunde drive sin Forretning og tage væsentlig Andel i Byens offentlige Bestillinger, som han altid havde fuldt op af, da han nød almindelig Agtelse og Tillid hos sine Medborgere.

Han havde altid et jævnt godt Humør og holdt meget af Munterhed, var meget fri og ugeneret i sin Væsen som i sin Tale. Christian den VIII, der engang som Kronprinds var i Sæby, hvor han af Fader blev vist om ved Havnen, skal have moret sig kostelig over hans aldeles uforbeholdne, frie Udtalelse, som han jo ikke var vandt til at høre. Han talte naturligvis ligesaa ugeneret til Prindsen, som til enhver anden Mand, og saa paa ingen Maade noget højere Væren i ham, fordi han tilfældigvis var blevet Prinds; han svarede derfor Byfogeden, der gjorde ham opmærksom paa, at han var for fritalende: "Naar en Mand vil tale om Ting som han ikke forstaar sig paa, maa han finde sig i at høre Sandheden, og det er kun den, jeg fortæller Prindsen."

Med Hensyn til sine Sønner var han komplet norsk Nordmand, han fandt dem bedre end alle andre, og var den mest opofrende, kærlige Fader imod os. Min 2 Aar ældre Broder og jeg ere rimeligvis de eneste To af hele Flokken, han nogensinde har tugtet; men saa pryglede han os ogsaa som en Mand og besynderlig nok var det paa en vis Maade uretfærdigt. Grunden dertil var, at en halvvoksen Fiskerdreng, som vi havde været i Slagsmaal med, var gaaet hjem til sin Fader efter at have oversmurt hele Ansigtet med Blod, og klaget os ud. Da vi vare et Par smaa Knegte, vare vi meget stolte og tilfredse, over vor Sejr, der vandt almindelig Acclamation hos alle Kammeraterne, der havde staaet Cordon omkring vaadpladsen for at forhindre al fremmed Indblanding i Striden. Vi fandt det derfor urigtigt af Fader at straffe os, da det var over Overmagten vi havde sejret, og flere Aar efter den Tid, indfrieede jeg det Løfte, jeg den Aften gav min Anklager, at give ham en alvorlig Lussing. - Da jeg tortalte Fader det til Bevis paa at han havde handlet fej, ved at straffe os hin Mortensaften, rystede han paa Hovedet over sin hævnghærrige Søn. Jeg kunde dog - Sandheden tro - trøste ham med at det var mer for at indfri et svoret Løfte, end for at tilfredsstille en Hævn. -

Hjemmet og skolen

Blækspruttens skole

bankemaskine

Fy 2

Vin Moder var en overordentlige sjældne Kvinde, med en gennemtrængende skarp Forstand, hurtig, klar, lys Opfatningsevne og Dømmekraft, sjældne Hukommelse forenede hun med en Energi, Viljekraft, Udholdenhed, Arbejdsomhed som få. Hende skyldte vil vor Opdragelse, og en af mine Brødre har meget træffende bemærket om hende: "Moder har gjort os til Mænd." Hun havde den sjældne Gave, at opdrage os, saa vi lige til den voksne Alder troede, at vor godmodige Fader var "den strænge Ret."

At der i et Hus, hvor der var saa stor en Flok Dreng, og det tilvisse ikke af de spagterdigste, maatte haardt til imellemstunder, er en Selvfølge, men hun forstod at tumle os saa hun ikke alene vandt sine Egenes Kjærlighed og Tillid, men ogsaa vore mange Kammeraters, der stadig søgte vort Hjem.

Det var ikke som Børn alene vi søgte hende, nej som Ynglinge og Mænd have vi alle holdt de Timer, vi i stille Ro-nøde??? sammen med vor uforglemmelige Moder i hendes lille Kammer for de lykkeligste og glædeligste i Hjemmet. Her udviklede hun med Dybsindighed og Klarhed de mange Kundskaber, som man maatte forbygge sig over, at hun havde kunnet tilegne sig, da man skulde synes, at hendes Tid måtte være fuldt optaget af hendes store Husholdning og mange Børn, med kun liden Assistance; og dog var hun Fader en trofast Hjælper med at bestyre Hændeien, da hun langt bedre end ham forstod at omgaas de vanskelige Kunder.

O! - min lykkelige, uforglemmelige, skyldfrie Barndom, hvor svandt Du desværre hurtig bort, uden nogensinde igjen at komme tilbage. Disse Ord hører man saa almindeligt udtale af ældre Folk, at det jo er en reel Contrast, naar jeg siger: "at min Barndom har været den ulykkeligste Tid i mit Liv!" hvorvidt det deraf maa sluttes at jeg senere stadig har danset paa Roser, vil efterfølgende Blade give nærmere Oplysning om.

I et Hjem med to saa kærlige og fornuftige Forældre, skulde det næsten ikke synes muligt og dog forsikrer jeg: at fra den Dag, jeg første Gang satte min Fod i Skolen, til jeg igjen forlod den?? kan jeg med Sandhed sige at jeg ikke har oplevet en sorgfri Dag. I alle mine Lege i alle mine Glæder stod min tyranniske Lærer, som jeg troede at være baade alvidende og alseende, med sit mørke, skulende, truende Blik for mig, ingen Morder kunde være mer forfulgt af Synet af sit Offer, end jeg var det af min Lærer. Alle de onde og slette Lidenskaber, der kunde opvækkes i et Barns Bryst, maatte fremvæles under denne Lærer og da hans tyranniske Mishandling af Eleverne, ved hans mærkværdige, fuldkomne Herredømme over Forældrene, ikke nogen Sunde tilstedede os nogen Trøst, blev man - i det mindste jeg - tavs udesluttet og hadefuldt, forbandende Skolen og hele Livet, der altid forekom mig for dyrt købt vore denne evige Plage. Jeg kunde vel have været mellem 11 og 12 Aar, da min Lærer en Dag havde mishandlet mig i den Grad, at jeg ikke kunde skjule det hjemme, det ene Øre var staaet jordærvet. Fader blev meget opbragt, tog mig straks ud af Skolen, og da Lægen gav den Attest; at det mulig vilde skade mig min hele Levetid; truede han med at søge Læreren. Imidlertid fik Moder det bilagt, saa jeg faa Dage efter kom ind i Skolen igjen. Fra denne Tid begyndte først den rette Kval for mig; den var i den Grad pinlig og harmelig, at jeg endnu i dette Øjeblik, da jeg nedskriver dette - saa mange Aar efter - formelig ryster af Harme. Fra nu af behandlede han mig med den koldeste mest pinetirrende Ligeegyldighed, kun en enkelt Gang naar jeg ikke kunde mine Lektier, ladende han med et sagsøge Læreren. "at det jo ogsaa var aldeles ligeegyldigt om jeg lærte noget eller ikke, da der dog aldrig kunde blive noget af mig i Verden alligevel!"

Han opnaaede fuldkommen sin Hensigt under denne Tortur - der jo var ti Gange verre end de mest blodige Prygl, at kvæle den sidste Spire af Selvtillid hos mig, jeg følte det for vel at jeg var en uforbederlig Døgenigt - den Tittel han i Almindelighed gav mig - og var fordømt til at blive det alle mine Dage. Jeg skammede mig mellem mine Kammerater, da jeg stadig havde Følelsen at, at det Venskab de viste mig var en Medlidensheds-gærning mod mig vanslægtede - og da Æresfølelsen endnu ikke var aldeles kvalt med Selvtilliden søgte jeg oftere Ensomhed end Selskab, og hvad var da rimeligere, end at jeg blev mørk og indesluttet. Da min Sindsstemning i mine ulyksalige Tid staaer aldeles levende og klar for mig, vil jeg ikke lade uomtalt, som et Bevis paa den Omhu, der bør tages til en Drengs Karakter ved hans Opdragelse, at naar ikke Kærligheden til mine Forældre havde afholdt mig, da vilde de for tidlig udviklede onde Lidenskaber uden al Tvivl have drevet mig til en Gærning, som ville have været temmelig uhørt af en Dreng. -

Jeg vil forlade dette mørke Billede af mit Liv, der kun kan bringe Smødet i Oprør, med den Erklæring til min Lærer, at det tilvisse ikke er hans Skyld, at jeg ikke tillige med flere af hans Elever ere blevne Tugthuskandidater, som han systematisk opdragede os til, thi ud fra hans Skole gik jeg, moralsk fordærvet med meget tarvelige Kundskaber, og den største Lede for alt, hva der hed Bøger, som desværre holdt sig flere Aar efter, og har været mig til ubodelig Skade mit hele Liv.

høderige Mand sit skønne Eftermæle ligesaa urettærdigt vilde det være, naar den var i stand til for evig at dække den skyldiges Brøde, - nej Døden ender vor jordiske Færd, men ikke Livet i vore Handlinger - den maa og bør ikke kunde ende det - thi det hører I Historien til, saa vel det onde, som det gode og er Eiterslægrens lovlige Arv.

Et Spørgsmaal, der saa ofte løst henkastes. "Hvor skal jeg sætte min Søn i Skole?" er en langt vigtigere Sag end de fleste tro. Du paa hvem Ansaret for en Søns Opdragelse hviler: kvæl ikke selv eller lad en Lærer kvæle den Spire til Selvtillid og Æresfølelse, der ofte er tilstede hos Drengen i langt højere Grad og meget tidlige Alder, end man skulde formode, da du, derved ikke alene forbitrer ham den højtprieste Barndom, men skader hans hele Fremtid.

Som tidligere bemærket, var det kun ved stor Nøjsomhed og Paapassenhed, at vore Forældre sloge sig igennem og de holdt derfor kun de allernødvendigste Folk. Den ældste af de hjemmeværende Sønner var dem derfor behjælpelig i Butikken, og Turen kom nu ogsaa til mig, saa jeg rolig stod bak Diske det første Aarstid efter min Konfirmation. Da det lod til, som om jeg havde Talent for Handelen og förstod at omgaas de vanskelige Handelskunder, ønskede mine Forældre nok at beholde mig hjemme, men vare altfor samvittighedsfulde til at virke paa min egen Bestemmelse; derimod forsøgte min ældre Broder paa alle Maader at overtale mig dertil. Det hjalp imidlertid ikke, da jeg var fast bestemt paa at ville gaa tilsøs.

Efter i Sommeren 1838 at have gjort forgæves-Rejser til Aalborg og København for at søge Hyre, lykkedes det mig endelig paa Eftersommeren at faa Hyre som Kok med 8 Rgd. Maanedsgage paa den gamle raadne Brig "Dronning Marie" Kaptain Ditzel ?? af København. Min ældste Broder, der var Styrmand der ombord skaffede mig denne Hyre, det kunde ellers aldrig faldet mig ind at give mig ud for at kunde koge. Min næstældste Broder der havde lært Sejlmagerhaandværket og nogle Aar faret paa Amerika havde nylig taget Styrmandseksamen i København kom nu ombord i Briggen som Matros. Briggen var kommet fra Østersøen og laa i Renden.

En Søndag Formiddag begyndte jeg min nye ... ?? med at koge Ködsuppe, men hvor forbavset blev jeg ikke ved, efterhaanden som Middagen nærmede sig at se Suppen blive tykkere og tykkere, og da der blev varskoet: "Otte Glas - skaffe!" bakkede (øste) jeg en rigtig stivkogt Grød op med Kartofler gule og hvide Rödder samt Grønt stikkende deri, som Suppen var forvandlet til. Min Svigerinde der var til Middag ombord fik vist ligesaa lidt som Mandskabet videre høje Tanker om min Kogekunst, ved at se denne Prøve. Jeg maa ogsaa ærlig tilstaa, at jeg var i den Grad uvidende om Kogekunstens Mysterier at jeg ikke havde Anelse om, at Suppen var det Vand Ködet blev kogt i. En Gavtyv af Bornholmer, som Styrmanden havde givet Ordre til at vise mig lidt til Rette, opdagede jo snart min totale Uvidenhed, og havde derfor givet mig saa stor en Portion Gryn - om Bord brugtes altid lidt Gryn i Ködsuppen, at jeg fik omtalte Resultat af min første Kogning.

Næste Dag udfoldede "Dronning Marie" sine hvite Vinger, der snart førte hende til "la Rochelle" i hvis Dok det var forbudt at have Fyr ombord. Jeg kogte derfor i Land i et Kogehus, sammen med en stor Del flere Kokke - Finner, Svenske, Nordmænd, Engelskmænd etc. og maatte naturligvis give Lærepenge, da jeg var den yngste og de Gavtyve stjal baade Mat og Brænde fra mig. Jeg søgte jo eller bedste Livne at væge om mit Kram, og Lønne derfor var en ordentlig Portion Prygl af en stor fransk Kok, som jeg sigtede for at have taget mit Brande; men aldrig ere Prygl komme mig mer til gode end de jeg den Dag fik, thi de to Søstre som ejede Kogehuset kom nu ud og toge mig - med samt mine Potter og Pander - ind deres cjet Kökken, og fra den Dag tillavede de ikke alene Maden for mig, men trakterede mig hver Dag med Kaffe og Kage, saa jeg førte et Herreliv. Første Søndag jeg havde Landlov og faa skrabet Snavset saa nogenlunde af mig og Kisteklæderne paa, søgte jeg jo straks hen for at aflægge Visit hos mine Patronesser. De sloge bægge Hænderne sammen af Forbavseise, udraabende "O mi Kok!" Da de jo formodentlig havde troet jeg var Neger eller ailenfaids Mulat, bleve de nu overraskede ved deres Fejltagelse og viste dem dobbelt forekommende.

Det var med en vis vemodig Følelse, jeg tog Afsked med mine Velgørerinder og alter flyttede ombord med alt mit Kram for Dagen efter at afgaa til Lisabon, hvor vi skulde indtage en Ladning Salt. --

Der var i den Tid Uroligheder i Byen, saa vi aldeles ingen Landlov fik. Det var jo et haardt Stød nok da de enkelte Landgangsdage jo er en Sømandens Løn for Livet om Bord. Da Ladningen var inde, viste Skibet sig at være meget læk, ja endnog i den Grad, at der maatte gaa to Mands Vagt om Natten for at pumpe. Folkene bleve derfor enige om ikke at gaa til Søs med Skibet i den Tilstand og gik agterud for at forlange Kaptainen i Tale.

Sammen med sin bror til søs

Fy 4

Styrmanden, min Broder, der nok lugtede Lunten svarede "nej, de havde ikke noget at tale med Kaptajnen om - hvad de vilde?" "ja de vilde ikke gaa til Søs med Skibet i den Tilstand, da det var usødygtigt!" Han før nu op kaldte det Kærtingevrøvl, spurgte om de være Søfolk og svoer paa; at han vilde hjem til Jul. Skulde vil nu gøre i laveri i dette Hundehul, hvor vi ikke engang havde Tilladelse til at gaa paa Gaden og saaledes ligge her fængslede om Bord - drivende sin Jul bort, som man i dets Sted kunde tilbringe behageligt i sit Hjem etc. etc." Han talte saa længe baade ondt og godt for dem, at de med Sömændens sædvanlige Sørgløshed gik rolig forud igjen og sejlede bort med Skuden som den var. Grunden til min Broders Paastaalighed at gaa bort med Skibet i dets daarlige Forfatning var Medlidenhed med Kaptajnen. Han stod paa svage Fødder hos Rederen og var sikker paa at miste Skibet, "Fald han forvoidte ham denne Udgift".

Elter faa Dage at have været til Søs blæste det op med en forrygende Storm i spanske Söen, og den gamle Kasse blev nu saa læk af at arbejde i Söen, at der stadig maatte pumpes af to Mand, kun en Bornholmer Rasmus, en Kæmpekari, kunde holde den læns alene. Kaptajnen, en gammel Nathue??, kaldte nu alle Mand agterud til Skibsraad, hvor den Bestemmelse blev taget, at kaste ud af Lasten for at lette Skibet, saa Lækagen derved mulig kunde komme over Vandet. Vi vare henad hundrede Mile fra Land, saa der kunde ikke være Tale om at søge Havn. Enhver vidste at den eneste Redning af Livet laa i hans Hænders Gærning, og saaledes blev der ogsaa taget fat på Arbejdet.

Skodtet til Folkelukafet faldt hurtig for Tømmermandens Økse og med Pödse langede vi nu Saltet op gennem Kappen, hvor det blev styrtet paa Dækket, hvortil Söen, der stadig brød over Skibet, jo snart spulede det bort. - Paa tredie Dögn fortsattes dette Arbejde uafbrudt af alle Mand med Undtagelse af Kaptajnen og hans Søn Kahytsdrengen, som vil i al den Tid aldeles ikke saa noget til; derimod maa jeg med Sandhed give, min Broder Styrmanden det Vidnesbyrd; at var det hans Skyld vi vare komne til Søs med Skibet, som jo var i højeste Grad urigtigt og uforsvarligt, da var det ogsaa ham vi havde at takke for, at vi slap ud derfra. Uden hans uførdelige Opmuntring og trolige Deltagelse i Arbejdet, snart i Lasten og snart ved Pumpene, havde Mandskabet for længe siden givet det op. Han sang muntre Viser, han fortalte Historier og Eventyr, han skænkede Ekstrasnapse, lovede mer naar vil kom til Köbenhavn og ytrede intet Øjeblik Tvivl om, at det jo maatte og skulde ske for Jul; han var kort sagt vor bedste Mand ombord. "Nu kan det nok kun lidt nytte at spare længer", sagde den meget økonomiske Peter Koføed, der uagtet sit store Forraad af gode Klæder, altid gik lurvest klædt af alle om Bord, - og tog nu to nye en blaa og en rød Uldskjorte paa paa en Gang. Denne Modløshed og Flothed, af Peter Koføed, samme Fyr, der havde narret mig med Grynene til Suppen, var ret Vand paa min Broders Mölle, og han lod ham nu jævnlig holdet Lyset til Opmuntring for Selskabet.

Jeg havde Törn ved Pumpen sammen med min Broder Styrmanden, det er et svært Arbejde dertil jævnlig en Sö over, saa vi stode i Vand til Livet, der jo ikke er behageligt i December Maaned, overanstrengede og udmattede af det haarde Arbejde og den lange Vaagen saa en Dreng paa 16 Aar kunde nok mærke det. Desuagtet ved jeg med Sikkerhed at paa sine gentagne Spørgsmaal "om jeg nu ikke syntes det var bedre at staa varmt og tørt hjemme i Butikken?", kun fik det Svar, "nej bliver det ikke verre end dette er". Hans Plan var aabendbart at gøre mig ked af Söen denne Rejse, saa han var ligefrem uretfærdig imod mig. Naar jeg saaledes om Eftermiddagen, gærne henad Kl. 3 kom og meldte mig klar med mit Kram og han saa ikke ved at rage med Fingrene i mine Kedler kunne smuske dem til, saa han havde Grund til at skurk dem om igjen, da sendte han mig oftest til Vejrs. Efter et eller andet, som Kokken ellers aldrig har noget med at tage Vare, saa jeg hørte Matrosene sige til hverandre "Styrmanden gör den Kok Uret, det er Synd, naar han er færdig med sit Kram, har det altid været Skik, at han kunde gaa ned".

Egentlig var jeg vel tjænt med dette ekstra Arbejde da jeg på Grund heraf vandt Mandskabets mægtige Alliance og skete aldrig den ringeste Overlast af Folkene.

Paa tredie Dagen af vort svære, uafbrudte Arbejde, tog Lækagen betydelig af, saa det viste sig heldigvis rigtig at Lækagen nu ved Skibets Lætning til Dels var kommen over Vandet.

Styrbordsvagt fik nu Frivagt, det var en Aften eller Nat, og Bagbordsvagt, hvortil jeg hørte havde Törn paa Dækket. Første Rørtörn skulde jeg have, men kort efter jeg var kommen til Roret, tog Styrmanden Rattet sigendes: "Kok! Du kan slange dig lidt, jeg skal tage Din Rørtörn!" Havde han i det Øjeblik sagt til mig, "Du maa have Skib og Last", vilde jeg ikke bleven saa glad. Jeg smed mig paa Svinehuset i Læ af Storbaaden, inderlig taknemmelig med min Broder for denne Velgærning, og først da Vagten var ude, blev jeg purret for at gaa til Köjs. Det var lettere sagt end gjort, da jeg var saa stiv og ubøvøelig i alle mine Lemmer at jeg aldeles ikke formaadede at røre mig og til Dels aandsfraværende, saa jeg ikke fattede, hvad der foregik om mig. Først efterat Folkene havde tumlet mig kom jeg igjen saa meget til Hægterne at jeg kunde gaa ned. Der hørte jo unægtelig ogsaa en stærk Konstruktion til; efter henad tre Dögn uafbrudt Arbejde igennem blöde Klæder en Decembernal at lægge sig til at sove paa et Skibsdæk i samme Klæder, uden at føle nogen Gene deraf.

Hjemrejsen var ualmindelig stormfuld, og jeg mindes et Par meget gribende Scener, der endnu staar aldeles tydelig for mine Øjne. Min Broder Matrosen og en Mand til stode i Læ og pumpede, i det samme gik en Braadsø over og tog Kettingekassen med de deri værende 200 Favne Kæde, der stode lige til Luvart af Pumpen og smed den med voldsom Kraft ned i Læ??; ved et rent Under slap de begge derfra uden at blive knuste. Anden Gang stod jeg i Baugen, medens fire Mand derimellem min Broder laa til uvart paa Klyverbommen for at reve eller gøre Klyveren fast. Hun stikker nu Næsen under jeg spulede nu hen under Spillet, og da jeg kom paa Benene igjen for at se efter Folkene paa Bunden vare de alle borte; men ved nærmere Eftersyn viste det sig at de alle hængte i Læ af Bommen som Søen havde kastet dem hen over, og hvorfra de med deres Sømmandsdræthed? snart klarede sig op igjen.

Min Broders Beregning, at var der noget, der kunde gøre mig ked af Søen, da var det netop det fordømte Liv at være Kok, stog godt nok til, det var næsten ligesaa slemmt som Skolen. Men Undtagelse af engang som Barn, da min Moder laa færlig syg, saa man frygtede for hendes Liv, har jeg aldrig saa indstændig bedt til den Almægtige, som jeg den Gang bad at han dog maatte lade en Braadsø komme som kunde tage Kabydsen over Bord, at jeg kunde blive den kvit. Nej det hjalp ikke Kættingkassen, Storbaad Skanseklædning?? kunde gaa over Bord, men den fordømte Kabydse blev rolig staande, som min Broders tro Allierede og min værste Fjende. Naar jeg nu endelig, efter mangfoldige forgæves Forsøg havde faaet Fyr i det raade Brændemateriale under Kedierne, saa kom der en Sø og tilintetgjorde alle mine Anstrængelser ved at slukke dem igjen. Dette Uheld gentog sig jævnlig saa jeg som Følge her af paa slemme Stormdage selvfølgelig ikke kunde blive færdig med Maden til rette Tid, og saa blev der naturligvis skæidt og bandet over den fordømte snøvlagtige Kok endskönt jeg jo gjorde alt, hvad der stod i min Magt for at blive klar; nej det var et djævelsk Liv som kun Kabydsens overbordgaaen kunde fri mig fra.

En dag i Nordsøen, da jeg endelig efter meget trubbel?? over Middag, ved et betydelig Brug af tjæret Sjøring? og Tovværk, som jeg for at bruge et yndet Soldater Udtryk havde reddet fra Matroserne -, havde faaet Ærterne nogenlunde kogt balancerede nu med Forsigtighed hen over Dækket til Lukaskappen raabende under, Kappen aabnedes og min Broder rækker Armene op for at tage imod Bakken, men i det samme Moment tager Skuden en forkert Overhaling, Fødderne glide fra mig, jeg taber Bakken med den møjsommeligt tilfavede Ret lige ned i Ansigtet paa ham. O! I, Mørkets Aander, hvor vare I grumme mod mig! Denne Eftermiddag vankede det ingen Frivagt til Køjs, jeg turde ikke vove at gaa ned i Lukatet efter den Historie og blev smukt siddende oppe i mit Helvede min Kabyds. Havde jeg kendt min fredelige, godmodige Broder saa godt den gang; som jeg senere lærte ham at kende havde jeg ikke behøvet at tage denne Forsigtighedsregel.

En Morgenstund under jyske Kysten stod jeg til Rors, medens Kaptajnen stod til Luvart, hoidende sig fast til Lønningen, da en Braadsø kom over Laaringen, som smed ham hen langs Dæk. Da han kom paa Benene igjen rystede han sig sigende: "Hu! Kok det var en slem Jyd!" jeg grinede og tænkte "det har Du godt af!" Folkene glæde sig altid naar de se Officererne faa en ordentlig Vasker og det var s'gu den.

Endelig fik dog denne trouble Rejse ogsaa en Ende og Briggen laa paa Pladsen i København. Styrmanden gav mig Ordre til at pudse og blanke mine Kedler til Aflevering, men da disse Ting nu vare mig ligesaa forhadte som Bøgerne, da jeg gik ud af Skolen, tog jeg udendvidere en Sjøver? til at besøge den Ting.

Jeg havde paa 4 Maaneder faaet saa meget af Kokkeros, at jeg er overbevist om, at min Kone ikke i Fald jeg skulde faa en saadan som der vel kun ere daarlige Udsigter til risikerer i mig at faa nogen Køkenskriver til Mand.

I Selskab med en fjerde Broder, der laa i København hvor han havde lært Skibstømmerhaandværket og Konstruktion rejste vi saa hjem til Sæby hvor tillige en femte Broder, der havde lært Sejlmagerhaandværket i Aalborg intraf, saa vi med de to yngste nu vare alle 7 Brødre hjemme.

Naar en af Larssens Sønner kom hjem, bragte det altid et vist Røre i Byen, men nu, da de vare komne 5 paa een Gang, foraarsagede de en hel Revolution i den lille, stille By. Ungdommen glædede sig, men Forældrene rystede paa Hovedet, thi nu vidste de af tidligere Erfaring, at Signalet dermed var givet til et fortsatt Række af Baller og Lystighed, da vore kærlige opofrende Forældre gjorde alt, hvad deres Evne formaade, for at gøre os Ophoidet i Hjemmet saa behagelig som muligt. En ung Pige mer Plejedatter end Husjomfru i mine Forældres Hus, havde ofte stor Besvær af de mange vilde, unge Mennesker. Jeg mindes endnu tydelig, hvorledes hun kunde staa og græde sine modige Taarer, naar vi pludselig kom hjem, med et helt stort Selskab af unge Mennesker, forlangende Kaffe eller The og Fløden, som hun ofte havde Døje med at skaffe til Veje, da var snappet bort og drukket af en eller anden af os.

Vinteren gik jo hurtig og behagelig bort paa den Maade til en Dag tidlig paa Foraaret, og da vi 5 ældste Brødre tage Afsked med vort kære Hjem, for i Köbenhavn at bane os Vej for Fremtiden. Her laa dette Foraar Barkeskibet "Concordia" Kaptain Södering der rustede ud til en 2 a 3 Aars Valdfiskefangst paa Sydhavet; der om Bord havde jeg straks faaet Løtte paa Hyre, men da min 2 Aar ældre Broder, som var Sejlmager nu første Gang søgte Hyre ønskede at komme dermed og vi ikke ønskede at være 2 Brødre der om Bord renoncerede jeg paa min Plads, og fik i det Sted Hyre som Ungmand med Briggen "Prøven" Kaptain P. Olsen af Köbenhavn, hvor min ældste Broder blev Styrmand.

Iste Rejse gjaldt Mamel? for der at lade Sæd, som vi lossede i Sitsdam?, hvorfra vi gik til New-Castle og ladede Kul til Köbenhavn. Da jeg paa denne Tur alt havde gjort mit Bramsejl fast alene, givet Bramraa til Dæks og skaaret mine Lascjigsrejser ind, begyndte det saa smaat at gaa op for mig, at min Lærer dog muligvis havde taget fejl, at jeg ikke var den Døgenigt han holdt mig for at være, og jeg vilde have undraget mig min Broders Formynderskab ved at søge mig en anden Hyre, som jeg imidlertid af ham lod mig aftale fra, da jeg fik 2 Rigsdaler Tillæg i Hyre, og der nu ikke mer var Tale om noget Plageri mod mig fra hans Side ombord.

Jeg førte nu omtrent 1 ½ Aar dette lykkelige, fri Matrosliv; det misundelsesværdigste Liv man vel kan tænke sig, ingen Sorger eller Bekymringer af nogen som helst Slags; man lever som Fuglen under Himlen og alt er Munterhed og Glæde en vaad Trøje sjenerer kun lidt og Ansvar kender man ikke. Man vil vist derfor høre enhver ældre Skibsfører selv ham med det største og stolteste Skib tale om sine Matrosdage som hans lykkeligste Dage.

Efter at have indladet en Ladning Planker i Köbenhavn gik vi til Algier. I den By med sine mange Ejendommeligheder, saa højst forskellig fra, hvad jeg hidtil havde set, var der jo meget som tiltrak sig min Opmerksomhed. Saaledes gjorde de tusinder af Galejslaver i deres hvide Kitler, med lang Skæg og tæt afraget Haar, der arbejdede paa den kolosale Havnemole? der blev bygget af Beton paa 10 Favne Vand – et dybt indtryk paa mig, da jeg hørte at mange af disse Mænd af politiske Hensyn vare dømt til Galejerne. De mange forskællige Menneskeraser og Dragter man saa paa Gaden, lige fra de tæt tilslørede tyrkiske Kvinder, til de næsten nøgne Negere, var højst paafaldende. Militærets Uniformer vare ogsaa højst forskællige og alle malerisk smukke, dog var det mauriske Kavalleri især iøjnefaldende. Den Frihed og Lighed, der hersker hos Franskændene blev jeg ret Vidne til en Aften paa et Kaffehus, vor der naturligvis opvartedes med Spil og Sang, der synes at være Franskændene ligesaa uundværlige som hans Pibe, Kaffe og Cognac. Tyske Prindsler, franske Generaler sad ved Siden af Matroser og Sjovere?; en løsladt Galejslave med sit tæt afragede Haar var ogsaa der tilstede. En smuk fiffig Sangerinde som hyppig gik rundt med Tallerken forstod saaledes at holde en ung württembergsk Prins og amerikansk Skibsdrengs Interesse for sig vedlige, at hver Gang Prinsen smed en større Sølvmønt paa Tallerkenen, smed Amerikaneren en lille Guldmøntdollars derpaa.

Vi havde et Paar Dusin Flasker med om Bord, som skulde smugles i Land til Konsulen, det Hverv havde jeg faaet at besørge. Længe var det gaaet godt idet jeg gik med 2 Stykker ad Gangen indenfor Skjorten, til en skøn Dag en paastrængende Duan? holdt mig an og trak Flaskerne frem. Jeg gjorde ham paa bedste Maade forklarligt, at det var et Par Flasker Vin jeg havde stjaalet om Bord til en syg Kammerat som laa i Land, og han var godmodig og godtroende nok til at lade mig gaa med Flaskerne.

Ha! Ha! Tænkte jeg, nu vanker der et ekstra Glas hos Konsulen fordi jeg klarede Sagen saa godt for ham, uden at blotte ham, men nej Jøden lod mig nøjes med "Det var godt gjort min Ven".

Fra Algier stævnedes vi atter Nord, for i den lille spanske By Rosas nær den franske Grænse at indtage en Vinladning. Efter nogle Dages Karantæne aflagde vi Bevis paa vor Sundhedstilstand ved alle Mand, Lødsen iberegnet, at foretage et Hurtigløb paa Kysten for Byens Sundhedskommission, og da det var tilfredsstillende stode vi snart i de dejlige Vinplantager, svælgende i Overdaadighed af de liflige Druer, som Vinhøsten præsenterede os i mange forskællige Sorter. Man vil jo nok sige at en Matrosmave kan taale al Ting, men jeg vil dog anføre Druer som en Undtagelse naar de nydes i det Kvantum, som vi den Dag konsumerede; og hvorledes var det mulig for os Nordboere at være maadeholdne i sin Nydelse naar man stilles over for en Frugt, som den fuldmodne, spanske Druer. Nej det var for haard en Prøve og vore Maver maatte undgælde derfor. Det kunde være slemt nok ikke at kunde holde Maade med Druerne, men verre er det med Druesaften.

Briggen laa paa Reden og ladede, den anden Ungmand 2 Aar ældre end jeg, Søn af en Prokurator i Hobro og jeg, vare sendte i Land med Jollen for at udføre et Ærinde paa Vinoplaget, her gave de os saa meget Vin at drikke, at vi bleve dygtig berusede.

Paa Turen ud kom vi i Klammeri, men Skylden var min og ikke min særdeles godmodige Kammerats tvivler jeg ikke om, som endte med at han hev mig over Bord, Badet havde en heldig Virkning, thi efter at have ladet mig svømme en ordentlig Tur indtil jeg lovede Bod og Bedring, tog han mig op igjen i Jollen, betydelig mer lettet i

En rejse over Atlanterhavet

Fy 9

En Rejse over Atlanterhavet frembyder i Almindelighed endnu færre Variationer end i de fleste andre Farvande; man kommer som Sømanden siger sovende over Søen; ført af Passatvindenes venlige Pust. Det er derfor en staaende Talemaade blant Matroserne, at var alle Farvande som dette, blev intet for Søfolk at bestille, thi da vilde alle gamle Kærlinger gaa til Søs.

Dog har denne Fart ogsaa sine Vanskeligheder, og Sømanden møder undertiden her en Fjende, der kan være ham farligere og vanskeligere at besejre end Stormen, der er Vindstille. I nogle Dage laa vi i det stille Bælte under Linjen med en Rulling, saa man maatte befrygte, at Skibet kunde slingre Masterne over Bord, og den utaaleligste Hede fra Solens lodrette Straaler, som ikke en eneste Sky kunde dæmpe. Denne Tilstand er ligesaa fordærvelig for Sjælen som for Legemet, i det man betages af en uovervindelig, aandelig og legemlig Ladhed og Dorskhed og øjner ingen Ende paa denne evige Stille, hvori Minutterne blive til Timer.

Kun den, der selv har oplevet en siit Tilstand, formaar ret at gøre sig noget Begreb om den Uhyggelighed, der forøges ved hver Dag ja time, da dertil nu kommer Frygten for Vandmangel. Som ved en Tryllemagi vaagne alle Mand pludselig op af deres Sløvhed og Dvale, en mørk Sky trækker op i S.O. vor var de? Plageaand Solen, der synes endnu at være mer smeltende hed end i de foregaaende Dage, dækkes hurtig til og ned styrter Himlens Velsignelse i Skikkelse af et Regnskyld, hvis Voldsomhed vi i vore Egne aldeles ikke gøre os noget Begreb. Vi tale her om Skybrud, nej vore Skybrud ere kun for lidet at regne med et ordenlig Regnskyld under Linjen. Afklædte lige til Skindet nyder man nu dette velsignede Styrtebad og en hurtigere og sandere Genfødelse end det bevirker kan man ej tænke sig. Spygatterne blive straks tilstoppede og af al Kraft pøser man Vandet op i de tomme Fade, dette Vand er jo ikke af det reneste, da Svine og Hønsesusene ere blevne tilstrækkelig udskyllede dermed ligesom alt andet Snavs fra Dækket er blandet deri, men det er for kostbart til, at man tør lade noget gaa til spilde. Flere Fade ere alt fyldte, og Vandet styrter ned med lige Voldsomhed, der bliver nu Tid til at spænde et Underlasejlsjæl ud agter over Skibet. Fadet lagges under og fyldes snart af dejlig klart og rent Vand, det alt opsamlede snavsede Vand styrtes ud og Fadene fyldes igjen paa samme Maade.-

Skift fra Læsø Rende Fyrskib til Drogden

fy 10

Efteraar skulde udlagges (???) i Læsø Rende, et Par Mil fra Sæby. Jeg forlod derfor Skibet og rejste hjem over Land. -

Da jeg efter 25 (23?) Aars Forløb forlod dette Skib, for at overtage Drogdens Fyrskib, havde jeg i de sidste 16 Aar ikke skiftes een Mand af Besætningen. vist et sjældent Tilfælde.

Mine Sommererier benyttede jeg hovedsagelig til Sejlsads med Baade, som jeg selv konstruerede, og har sejet Danmark rundt, og Turc til Sverrig i en 18 Fods aaben Jolle under stadig Udførelse til Kapsejllads i de orskællige Havne. 1870 foretog jeg sammen med min yngre Broder Ingeniør-Løjtnant Otto Larssen en Sejlur til Petersborg med en 4 tons Baad "Basta". Jeg avhændede ofte mine Baade for at bygge nye. De fleste ere gaaede til Sverrig, og jeg tør vel uden at være ubeskeden sige, at jeg har bidraget noget til den forbedrede Baadskonstruktion her i Landet, der igen fremmede Lystsejllads, og gav Stødet til Oprettelsen af dansk Forening for Lystsejllads, som jeg var Medstifter af.

Efter 1864 forsømte jeg aldrig at besejle Slesvigs Kyst ned til Flensborg for at vise Flaget, gæste og modtage om Gæster disse brave Mænd og Kvinder, der ofte foranledigede rørende Scener, som aldrig kan glemmes og føre til mine dyrkebareste Erindringer i Livet. Disse Smaaibesøg ombord i min Baad med Dannebrog frit vejende over Hoveder, og med Fædrelandssange, spillede med nogen Dygtighed og Følelse af min flinke Baadsmand Christian Lundgaard, har ofte bragt Laarer i flere af disse brave Mænds Øjne. Optyldt ved Tanken om disse, ja og kan i Sandhed sige, højtidelige og gripende Minde Timer, kan jeg ikke undlade at omtale den Skandale, der i de senere Aar har fundet Sted dermed, idet vore Lystsejlere vanhelliger Flaget ved at indbyde vore Dødsfjender i Gæster under det. Efter et forgæves forsøg paa at faa nedlagt en offentlig, skarp Protest med denne værgeløse Skandale, da man nok vil skulde i Kragen (?), men ikke træde offentlig frem, nedlagte jeg saa for mit edkommende efterfølgende Protest. "Den ærede Indbydelse til Festsdagene den 23-25 ds., kan jeg ikke återkomme, da jeg, efter hvad der alt er passeret under nuværende Bestyrelse, jo kunde rissikere at blive Vidne i det for mig saa forargerlige Syn, at se danske Mænd hædre Tyskerne som deres Gæster". (I margen: Til Bestyrelsen for "Dansk Forening for Lystsejllads".)

Höjen p. Skagen d. 18-6-91. (Erb.L.)

Fyrskipperlivet er slut

Fy 11

Efter 51. Aars Forløb søgte jeg, ked og led af Fyrskibslivet og den store Verdens Kiv, Trætte og Forstillelse, min Afsked, og blev, uagtet det var midt i Visnetiden, paa Finansudvalgets eenstemmige Forslag bevilliget 1200 Kroner aarlig Understøttelse, det dobbelte af hvad mine Kolegaer havde faaet ved deres Afsked.

Jeg søgte og fandt her et Asyl, der tiltalte mig i alle Maader; en brav Betolkning, hvoraf jeg dog skatter min Vært og Værtinde højst, et fuldstændigt rolig, isoleret Liv, indtil Jærnbanen kom og forstyrrede det. Altid beskæftiget vist 12 Timer Aaret rundt, dels med Haveanlæg dels med at lave udskaarne Møbler af Træ fra strandede Skibe, og Smaating af Rav, Skildpadde og s.v. som jeg har drevet temmelig vidt. Ilyver Tiden bort fra mig paa en behagelig Maade.

Tiden forandrer sig, men alle forandrer man sig nok mer, saaledes skriver min Hr Tutein til mig fra en af sine Agitationsrejser. "Nu har jeg snart opnaaet det Ideal af Livet i sin Tid aldrig at ligge 2 Nætter i samme Seng! Nu har jeg i over 10 Aar ikke tilbragt nogen Aften udenfor mit Hjem, naar jeg undtager enkelte korte Familiebesøg.

Hovedinteresserne her dreje sig udelukkende om Strandinger, men i Modsætning til gammel Tids Behandling, blive forliste Søfolk, ja, selv Tyskere behandiede saa forekommende, at naar man her oppe vil betægne en sjælden, gæstfri Modtagelse heder det: "De bleve behandiede som strandede Søfolk!"

Prins Valdemars Besøg 2 Gange, (han har bebudet det tredje), har været saa vigtig en Begivenhed for os idet han saa udelukkende vandt vore Hjerter ved sin højst elskværdige Ligeffremhed og Vennesæihed, at vi have faaet en anden Tidsregning, idet det tidligere altid hed, "efter denne eller hin Stranding", hedde det nu "efter Prins Valdemars første eller andet Besøg".

Skulde der mulig blive Spørgsmaal om nærmere Oplysning, een eller anden heri omtalt Begivenhed vedkommende, da vil denne kunne faas hos min Brodersøn, Otto Rolf Larssen, der nu træder ind paa Officersskolen, og som vil komme i Besiddelse af mine Livserindringer og efterladte Breve.

Der er blevet vendt underlig op og ned på mit Liv: jeg var Købmand før jeg blev Sømmand, Fører før jeg blev Styrmand, først Officer, saa Menig, fik Sølvkorset som Officer, Guldkorset som Menig, og endelig blev jeg Haandværker efter mit 60 Aar.

Höjen pr. Skagen d 12. Oktober 1893

Johan P. Larssen

Agnes Winding d 12. 15. December 1893

Fyrskipperens specielle biografi til Teilberg !

Fy 12

Onkel Peters Biografi skrevet af ham selv paa Opfordring af ... Teilberg- Søborg fra Esrom.

"Paa Opfordring sker følgende Optegnelser:

Mand efter Mand i 12 Slægtled boede mine Forfædre i Norge. Min Fader Cap. Peter I. Larssen fra Mærdoe, førte i en ung Alder Briggen "Indfodsretten" af Arendal, som blev taget av Engelskmanden 1808 i Fladstrands (nu Fredrikshavn) Havn, hvorfor han udrustede en Kaper, hvormed han skaffede sig rigelig Erstatning. Dog dette raske Fribytterliv blev pludselig afbrudt, i det han giftede sig med den smukke, aandrige, 17 aarige Datter af Provst Abel i Understed Præstegaard og etablerede en Købmandshandel i Sæby.

Han havde 9 Sønner, hvoraf jeg er den 6te i Rækken født d. 17 juni 1822 - Efter min Confirmation 1836 var jeg min Fader behjælpelig med Handelen indtil Efteraaret 1838, da jeg endelig fik mit inderligste Ønske opfyldt, "at komme til Søs" og ble forhyret med den gamle raadne Brig "Dronning Marie" af København, som Kok, uagtet min fuldstændige Uvidenhed i Kogekunsten. Den første Rejse, paa hvilken vi i Hjærtet af Vinteren kom hjem med en Ladning Salt fra Lisabon, var ogsaa noget nær bleven den sidste, da Skibet paa Grund af Lækasje, var sit Undergang nær. Vi vare da tre Brødre ombord. Derpaa fik jeg Hyre som Ungmand med Brig "Prøven" af København paa Langfart; et herligt Liv, som i højeste Grad tiltalte mig, men som dog efter et Par Aars Forløb skulde blive afbrudt, da man ansaa det for paatrængende nødvendig, at jeg kom hjem for at assistere min Fader. I Efteraaret 1847 overtog jeg og en 4 aar yngre Broder (Lars) Handelen, og samtidig afløste jeg min Fader som Lodsoldermand ved Sæby Lods. Jeg gav Afkald paa det frie Sømandsliv og bragte dette Offer. -

Tidlig paa Foraaret 1848 sejlede min Broder (Lars Larssen) til Flendsborg med en Ladning Havre i et af vore Smaafartøjer, og kort Tid efter modtog jeg Brev fra ham, at Havren var solgt og Sjuppen afgaaet med en Ladning Tagsten. Selv var han gaaet ombord i en Kanonbaad som Frivillig og opfordrede mig til snart at komme derned.

Saa hurtig, som det var mig muligt at faa mine Affairer ordnede, søgte jeg at faa Permission som Lodsoldersmand og melde mig til Tjeneste i Flaaden. 10 Dage efter min Ankomst til København, afgik jeg som Maanedsløjtenant og Fører af en Kanonbaad til Als og havde Station der og i de nærmeste Farvande dette Aar.

Næste Aar laa jeg med min Baad i længre Tid under Kommandantens Kommando i Frederitz og i 5 å 6 Uger uafbrudt indenfor de fjendlige Batteriers Skudvidde og vekslede i den Tid over 200 Skud med dem. Under et Udfald fra Fæstningen d. 13. Mai var jeg assisterlig og modtog den kommanderende Generals Tillidsvotum. Chæfen for den engelske Orlogsmand Dampere "Hucick" (?) komplimenterede mig for hurtig ydet Assistance, da han blev beskydt under Gennemsejlingen af lille Bælt. 6. juli deltog jeg i Affairen ved Randsford, hvor vi besköde den rettirende Fjende ved Overgangen.

En lille Anekdote turde maaske være paa sin Plads her, da den betegner Stemningen ombord i min Baad. Da de sidste fjentlige vare passerede, gik jeg ned i Kahytten for at drikke Kaffe og hører da en Kugle hvisle hen over Baaden. Jeg springer op og udbryder vredt til min brave Johan, min højre Haand (Kanonkommandör): "Menneske dog, hvorfor Fanden varskoer Du ikke?" Rolig som altid svarer han: "Aah! jeg vilde ikke forstyrre Løjtnanten, det er kun Nöglebösser, de skyder med!" Han fandt at vi, der vare vandte til Fæstningsskyts, ikke burde lade en Feltkanon forstyrre Morgenkaffen. 1850 var jeg med at beskyde Temern og fik der mit Mandskab noget foröget, da jeg blev overdraget Kommandoen over 3 Batterier, der bestykkedes med Baadens Kanoner om Efteraaret. Vinteren 1848-49 tog jeg Undervisning i Navigation hos C. Schwartz, da 2den Lærer ved Skolen Efter 3 Maaneders Forløb tog jeg Styrmandseksamen som den 1ste Elev, han havde demitteret. Da jeg kun modtog 1 limes Undervisning hveranden Aften mot et Vederlag af 24 Skilling, betöb alle Udgifterne til min Styrmandseksamen medregnet de to Rigsdaler til Sögaard's Pige for at feje Skolen sig til 15 1/3 Rigsdaler x. - 30K 66Ø. 1849 fik jeg om Efteraaret 4 Maaneders Permission for at foretage en Rejse over Trieste, Norditalien og Marsaille til Oran i Afrika med Captain Hrr Rothe, for som Styrmand at afhende Briggen "Probena", hvis Förer og Styrmand vare döde af Kolera. I Slutningen af Januar 50 indkom vi i Fredrikshavns Havn. Briggen, der var ladet med Salt, havde lidt betydelig Havari i Nordsöen af Söbraad, i Kattegat af Isen, saa vi maatte sande det gamle Ordsprog: "Vorherre er alle Daarers Formyndere", thi det var en forvoven Sejlads. Rothe kendte ikke til Frygt, jeg higede efter at komme hjem inden Udlobet af min Permission, som jeg ogsaa netop naaede.

Efter Krigens Slutning, og Atsked fra Marinen rejste jeg til Sæby for endelig at ordne mine Affairer og hæve Handelen. Jeg sögte Afsked som Lodsoldermand og rejste til Libau (?) for at gaa ud som Styrmand med Barskibet "Unitas" der förtes af en ældre Broder Gyrtelberg. For at blive paamynstret som Styrmand, skulde jeg have Bevis (?) fra Lodskommandören, at jeg havde bestaaet Eksamen. I den Anledning sögte min Broder og jeg saa Manden, der tog meget venlig imod os, og da han hörte, hvad vort Ærende var, siger til mig: "De er jo rimeligvis ligesaa god Navigatör som Deres Broder, vi ville deför spare Ulejligheden, hvorpaa han udfyldte Certificatet uden nogen Ductr. (?)".

Under et Ophold i Dardanellerne Sommeren 1852 modtog jeg Meddelelse fra daværende Løjtenant I.P. Schultz (min trofasteste Ven og Velynder lige fra 1848 til hans Död, saa jeg har aldrig fölt mig nogen Mand mere forpligtet, end denne brave Hædersmand) at Minister Sten Bille vilde give mig det Fyrskib at före, som samme

Johan Peter om krigen 1864

De Gudssejer i Tutein boede i Skagen aflagde han mig gerne om Vinteren et Besok paa nogle Dage i Laesoe Rende Fyrskib. Han var netop ombord, da vi modtog den første Meddelelse om Krigen i Ubrud 1864, og der blev da taget den Bestemmelse at han skulde gaa ombord som Frivillig i den Kanonbaad, som jeg ifølge en mundtlig Udtalelse af Ministerens Adjutant *Kapt. Schönheider* afvigte Sommer ansaa mig som selvskreven til og ventede nu hurtigst Udkommando.

Dog det gik lidt anderledes, end vi den Gang bestemte idet Tutein blev Rigsraadsmand og jeg menig Artillerist (Se min Erindringer fra Krigen 64.).

I Begyndelsen af Juli Maaned 1870 da min Broder og jeg kom hjem fra vor Petersborger Rejse, sejlede vi ned til Sønderborg, da man alt begyndte at tale om snarlig Udbrud af Krig mellem Preussen og Frankrig. Vi havde næppe sat vor Fod i Land paa Sønderjysk Grund, før det gik som en Løbeild dernede, "Naa! vil I tro, at vi faa Krig? der have vi Brødrene Larssen!" Men Broder tog et Kort op over Stillingen (som senere blev sendt ind til det franske Krigsministerium og jeg søgte al den Underretning jeg kunde faa hos Venner dernede.

Gamle Hansen fra Dybbøl Mølle, der med et Par andre Venner spiste til Aften i min Baad i Sønderborg Havn, udtalte de Ord: "Ja lad saa i Guds Navn min Mølle ligge i Grus for tredje Gang, naar jeg saa kun maa faa Lov til at hejse Dannebrog paa den igen!"

Da Krigen var erklæret, blev jeg gennem Bankdirektør i Bergen opfordret til at holde de franske a jour med Landgangsforholdene og Krigsforholdene "dernede", som jeg paatog mig og gav mig en saa spændende og?? anstrengende Tid, som jeg nogensinde har oplevet.

Jeg tør nok sige, at jeg løste min opgave iuldtud, men Æren derfor tilkommer meget mere min tro Mand Christian Lindgaard, (nu Fyrmester paa Gedser Fyr) og to behjærtede Aisingere (Land og Schmidt) end den tilkommer mig, da jeg uden disse brave Mænds sjældne Mod, Opofrelse og Snille ikke havde kunnet udrette noget. Man maa saa meget mere paaskønne Christian Lindgaards djærve Optræden, som Patriotisme og Hengivenhed for mig alene var hans Bevæggrund idet han ikke har plettet sig med en Øres Fortjeneste.

Alt i Krigen 1848-50 observerede jeg, at vor Littereringsvæsen var mangelfuldt, og etablerede en Forbudselse med den af Fjenden besatte Egn paa egen Haand, som mindst 2 Gange gjorde god Nytte. I Krigen 1864 fandt jeg atter denne Mangel og søgte at bedre derpaa, men uden Held, og det utvivlsomt paa Grund af den saa højst skadelige og smaalige Jalusi mellem Land og Söetaten, der, naar Sandheden var kommen frem, forvoldte Tabet av Als.

Man skulde tro at den i 64 saa dyrt købte Erjaring skulde have baaret Frugt, men Krigen 1870 gav mig mig Lejlighed til at erfare, hvor ubegribelig slet vor Regering var underrettet om Forholdene "dernede". Thi naar vort Krigsministerium udtaler sin store Anerkendelse for Efterretninger, der blive dem meddelt fra private Breve (Breve fra mig til General Jonquieres og min Broder), da synes mig, det grænser nær til en Skandale. Den Betydning Efterretningsvæsenet har for Krigsførelsen er anerkendt nok, og jeg tror, at man her hjemme ikke alene har grebet den an paa en mangelfuld, men ogsaa paa en forkert Maade. Vel ere de lejede Spioner – der sælge Ære og Liv for Penge – vist nødvendige, men det er ikke hos dem, men hos patriotiske Mænd og Kvinder, man skal søge sin Hovedstøtte. Der findes i Krigstid, naar Sindene ere bevægede, altid Folk saa vel Mænd som Kvinder, der ere villige til at ofre det yderste for at bidrage deres til at gavne Fædrelandet, og de ere saa ulige paahdeligere end de lejede Spioner. Næst den Sønderjyske Sag, og hvad der staar i Forbindelse med den, har ingen Sag optaget mig i den Grad som Redningsvæsenet paa Jyllands Vestkyst. Jeg har dels gennem Bladene, dels privat, ført en fleraarig ihærdig Kamp for en Forbedring af denne smukke Institution, der fra de overordnedes Side har været saa skammelig forsømt.

Der var det mærkelige i denne Strid, at medens Marineministeriet paa det skarpeste foreholdt mig; "at jeg ikke turde skrive med en Admiral!" var jeg i den bedste Forstaalelse med Indenrigsministeren, under hvem Redningsvæsenet sorterer. Netop som jeg havde de bedste Udsigter til at naa Maalet, trods den mægtige, myndige Direktør Backes ihærdige Modstand, berøvede Døden mig i Løbet af kort Tid mine trofasteste og mihydelsesrigeste Protoktorer. Først den brave, hjærtensgode, varmtfølende Hædersmand General I. Jonquieres, denne Gentleman til Fingerspidserne, der oprørtes over enhver Uretfærdighed og søgte at raade Bod derpaa. Jeg har ikke nogen Mand i Livet, der har fortjent større Agtelse, og denne Mand viste mig trofast Venskab. Saa døde Minister Skeel, som jeg paa Grund af gammelt Bekendskab kunde komme privat i Tale, naar jeg vilde, og endelig mit sidste Haabets Anker, det højst elskværdige Ægtepar Kammerherre Schested-Juul og Hustru, hvoraf navnlig den sidste med sit store, rige Hjærte, varme Interesse og aldrig svigtende Hærdighed, utvivlsomt vilde have bragt denne Sag til en gunstig Aislutning, ligesom at hun skaffede Lars Kruse Oprensning, idet hun havde vundet Kronprinsens Interesse for Sagen, som jeg personlig blev overtydet om. Jeg kan her udtale, at samme Dag den mægtige Direktør Backe ytrede til Kommandør Schultz: "Lars Kruse skal aldrig blive indstillet", blev han indstillet, utvivlsomt efter Paalæg fra højeste Sted.

Afsked med Fyrvæset

Efter 51. Aars Forløb søgte jeg, ked og led af Fyrskibstræt og den store Verdens Kiv, Irætte og Forstillelse, mit Afsked, og blev, uagtet det var midt i Visnetiden, paa Finansudvalgets eenstemmige Forslag bevilliget 1200 Kroner aarlig Understøttelse, det dobbelte af hvad mine Kolegaer havde faaet ved deres Afsked.

Jeg søgte og fandt her et Asyl, der taltalte mig i alle Maader; en brav Betolkning, hvorat jeg dog skatter min Va og Værtinde højt, et fuldstændigt rolig, isoleret Liv, indtil Jærnbanen kom og forstyrrede det. Altid beskæftig vist 12 Timer Aaret rundt, dels med Haveanlæg dels med at lave udskaarne Möbler af Træ fra strandede Skibe, og Smaating af Rav, Skildpadde og s.v. som jeg har drevet temmelig vidt. Flyver Tiden bort fra mig paa en behagelig Maade.

Tiden forandrer sig, men alle forandrer man sig nok mer, saaledes skriver min Hr Tutein til mig fra en af sine Agitationsrejsor. "Nu har jeg snart opnaaet det Ideal af Livet i sin Tid aldrig at ligge 2 Nætter i samme Seng!" har jeg i over 10 Aar ikke tilbragt nogen Aften udenfor mit Hjem, naar jeg undtager enkelte korte Familiebesøg

Hovedinteresserne her dreje sig udelukkende om Strandinger, men i Modsætning til gammel Tids Behandling, blive forliste Søfolk, ja, selv Tyskere behandlede saa forekommende, at naar man her oppe vil betægne en sjælden, gæstfri Modtagelse heder det: "De bleve behandlede som strandede Søfolk!"

Prins Valdemars Besøg 2 Gange, (han har bebudet det tredje), har været saa vigtig en Begivenhed for os idet vi saa udelukkende vandt vore Hjærter ved sin højt elskværdige Ligeffremhed og Vennesælhed, at vi have faaet en anden Tidsregning, idet det tidligere altid hed, "efter denne eller hin Stranding", hedde det nu "efter Prins Valdemars første eller andet Besøg".

Skulde der mulig blive Spørgsmaal om nærmere Oplysning, een eller anden heri omtalt Begivenhed vedkommende, da vil denne kunne faas hos min Brodersøn, Otto Rolf Larssen, der nu træder ind paa Officersskolen, og som vil komme i Besiddelse af mine Livserindringer og efterladte Breve.

Der er blevet vendt underlig op og ned på mit Liv: jeg var Købmand før jeg blev Sømand, Fører før jeg blev Styrmand, først Officer, saa Menig, fik Sølvkorset som Officer, Guldkorset som Menig, og endelig blev jeg Haandværker efter mit 60 Aar.

Höjen pr. Skagen d 12. Oktober 1893

Johan P. Larssen

Agnes Winding d 12. 15. December 1893

Referater og noter fra krigen 1864

1

Uddrag fra Tom Buk Swientys bog Slagtebænk Dybbøl

Konstabel nr. 68 i 4. fæstningskompagni Johan Peter Larssen knælede ved en ilde tilredt kammerat. På øjeblikke tidligere var en brandbombe slået ned i skanse 6, der „fyldte luften med den hæsligste svooldamp, som næsten var kvælende. Intet kunne man se for den tykke damp; jeg havde fået et slag så voldsomt på mit højre skinneben, at min glæde var stor, da jeg mærkede, at jeg kunne strække benet ud“.

Men så let slap hans sidemand ikke. Han jamrede: „Jeg brænder, jeg brænder.“ Og han spurgte så Johan Peter Larssen: „Er jeg hårdt såret på begge benene?“

„Hans højre ben var skudt af lige under knæet og lå inde under ham (han lå på ryggen) kun hængende sammen med en halv tomme tyk hudtrævl; hans venstre knæskal var helt borte, og knoglerne lå blottede mod hinanden, uden at det blødte; fra knæet og temmelig nær op mod hoften på samme ben var kødet aldeles oprevet, og i dette store åbne sår stod hans bukser i flammer. Jeg forsøgte at dæmpe ilden ved at lægge mine hænder i det gabende kød, men nej, det lykkedes ikke. Ved min gentagne råben på vand kom der endelig et barmhjertigt menneske med vand, og jeg fik ilden slukket ... Nu undersøgte jeg ham nærmere, og menneskets venstre overarm var knækket, munden stod fuld af blod, og ansigtet var stærkt blodbestænkt.“

Soldaten, der havde bragt vandet, skyndte sig bort igen, og det var i det hele taget, som vendte alle sig bort fra den maltrakterede soldat. Forgæves råbte Larssen efter hjælp fra sanitetssoldater. Hvad skulle han gøre? Han kiggede på den sårede, der bønfalet ham om at blive. „For Guds skyld, for Kristi barmhjertigheds skyld, forlad mig ikke,“ sagde han. Deres blikke mødtes. „[De] glemmer jeg næppe nogensinde,“ skrev Larssen.

Hvad er det dog for en mærkværdig magt, der undertiden ligger i menneskets øje? Det blik, han tilkastede mig, og som var skyld i, at jeg ikke straks løb efter sanitetssoldater, gjorde dybere indtryk på mig end synet af hans ynkelige tilstand og bønfaaldende ord; det fulgte mig længe - endnu i denne time står det levende for mig, ja, i dette ene blik afspejlede sig tydeligere, end ord kan gengive, alle hans lidelser, al hans frygt og alt hans håb. Han lå med venstre ben bøjet, et par gange skulle jeg rette det, men det forvoldte ham endnu mere smerte. For hvert skud, som kom, mens han lå der, gyste han af angst, så han lystede, og han knugede min venstre hånd, som han holdt med sin højre, endnu fastere ...

Hjælpen udeblev. Og det trods overlæge Rørbyes forsikringer til van de Velde om, at der var nok sygepersonale blandt de danske tropper. Mens bomber slog ned omkring dem, havde Larssen al mulig grund til at spekulere over, hvorfor i alverden han havde meldt sig frivilligt til denne krig og til at være en del af *det her*. Sådan havde han ikke forestillet sig det. Han havde forestillet sig bølgende slag, hurtig fremrykning, livlig artilleriild. Hæder, mod, ære. Men *det her*? Denne elendighed?

Johan Peter Larssen var en af de mere kuriøse skikkelser i den danske hær. For at nævne et, så var han med sine 42 år en af de ældste menige soldater i arméen. Dertil kom hans beklædning: Han var ikke udstyret med fuld uniform. Han havde en civil jakke på, men i det mindste bar han uniformsbukser, militærkappe og en artillerikonstabelkasket på hovedet. Han var høj, mager og havde et stort, mørkt fuldskæg.

Den 17. april var hans ottende dag som soldat i den danske hær, og måden, han blev optaget i forsvaret på, var uortodoks. Larssen var tidligere lejtant i marinen og kanonbådskommandør under Treårskrigen. Efter krigen var han blevet skipper på Læsø Rende Fyrskib, og mens de mørke skyer trak hen over det dansk-tyske grænseland i slutningen af 1863, passede skipper Larssen sit ensomme arbejde i Læsø Rende. Den 2. februar 1864 kom en skonnert forbi, og fra folk om bord erfarede han, at krig var brudt ud. Han hørte også ved den lejlighed om danskernes sejr ved Mysunde.

Johan Peter Larssen
konstabel, 42 år.

Larssen var trods sit rolige erhverv en urolig sjæl. Han kunne ikke ligge passiv med sit fyrskeib. Hvordan vilde det mon gå den danske hær? Han tænkte på krigen, og til lange dage gik, før postbåden fra Sæby kom forbi og bragte nyt: Dannevirke var blevet rømmet.

Larssen var oprørt. Straks skrev han til Marineministeriet og meddelte i brevet, at han var parat til at træde i tjeneste. Et tilbud, han tog for givet, at man ville tage imod med kyshånd. Men nej. Ministeriet skrev, at man foretrak, at fyrskipperen ikke „i denne urolige tid forlod sit skib, som ministeriet vidste var trygt i hans hænder“.

Larssen lod sig ikke nøje med et nej. Han havde erfaring, som kunne bruges af den danske hær, ræsonnerede han. I den forrige krig havde han betjent kanoner; han havde udvekslet skud med fjenden, og han havde sågar været chef for tre batterier ved Fredericia bestykket med skibskanoner.

Så selvfølgelig kunne han gøre nytte. Larssen skrev til sin bror, løjtnant Otto Kaaiund Larssen, som var ved ingeniørtropperne ved Dybbøl, og til en af sine venner, kaptajn ved artilleriet Gerhard Hagerup, om ikke nok „en mand, der ikke var aldeles uvant med kanoneksercits kunne blive antaget i tjenesten ved Dybbøl skanser?“

Han undlod at fortælle, at denne mand var ham selv, og da han fik svar

tilbage om, at manden da gerne måtte troppe op, sagde han sin stilling ved fyrskeiber op og rejste til Dybbøl. Hans ven kaptajn Hagerup var forbløffet og sagde bramfrit: „Hvad fanden vil du her? Du er jo gal, menneskel!“

Men Larssen var kommet for at tjene i hæren. Det kunne ingen afholde ham fra. Stædig som han var, lykkedes det ham at få foretræde for artilleriets chef, den vellidte major Jonquières (som i øvrigt også havde taget godt imod van de Velde). Denne syntes så godt om Larssen, at han gav ham en skriftlig anbefaling, og snart blev Larssen antaget som konstabel i 4. fastningskompagni. Kaptajnen ved dette kompagni kunne imidlertid ikke udstyre ham på reglementeret vis. Han fik et tornyster og en sabel, men ingen uniformjakke. Som kaptajnen tør bemærkede, ville han få jakken fra den næste artillerist, som blev dræbt. Allerede mens Larssen befandt sig hos kaptajnen, indløb der besked om, at en jakke var blevet ledig. Det viste sig dog, at jakken var ubrugelig; for soldaten, som den havde tilhørt, var blevet sønderflænset. Altså måtte Larssen, sagde kaptajnen, nok vente med at få en jakke, til en artillerist var blevet skudt igennem hovedet.

Den 8. april om aftenen gjorde Larssen for første gang tjeneste i skanse 6. Han bevægede sig op over Dybbøl Banke og ud i et landskab, hvor granaters eksplosioner „var snart nær, snart fjert“. Skansen, han kom op i, forbløffede ham. Han havde set skanserne forrige sommer, og da, skrev han, „var de så pyntelige, at man fristedes til – som man fortæller om nogle hollandske byer – at tage støvlerne af og trække pampusser på for ej at tilsmudse gaderne“.

Der var intet pynteligt ved skanse 6 den 8. april. „Nu lå disse fine volde og gange så sønderrevne af sprængte granater og lappede med sandsække, at de var ukendelige ... entræen i skansen var heller ikke smilende. Brysværnet og traverser var så forskudte, at kanonen stod der urokkelig mellem nedskudte skansekurve og sandsække.“

De første dage forsøgte Larssen at vise kolleblodighed og prøvede på at sprede optimisme omkring sig. Han fik organiseret et arbejdshold, der hjalp med at få sammenskudte kanoner rejst og kørt på plads – for blot at se dem blive sprængt i stumper.

Den 11. april tidligt om morgenen var geværkugler pludseligt sværmet ind over skansen; man hørte prøjserne råbe fra deres parallel – og danskerne var overbeviste om, at det nu gik løs. Med en blanding af følskrækelse og iver var Larssen og hans medartillerister faret frem til de kanoner,

VED FRONTER | 63

Note fra krigen

os endog en Siddeplads i det Allerhjemmeligste, hvor vi i Mag kunde nyde vor Forfriskning. Vognen blev imidlertid spændt for, og vi kørte nu paa den næsten til det utrolige overfyldte Vei op til Capt. Hagerups Artilleripark.

Strax indenfor Gjærdet udmærkede sig en lille Bræddehytte med en smal Dør og Vindue forsynet Ende; derudfor holdt Vognen, min tro Ven Hagerup kom ud af sit Pallads udbrydende: »Hvad Fanden vil du her? Du er gal Menneske —«

Efter denne Modtagelse traadte jeg ind i hans gæstfrie Stue, cirka 3 Alen lang og 6 Alen bred, den øvrige Del af Hytten var dobbelt saa lang, beboedes af Krigsraad Halvorsen, og tiende til Soveværelse og Contoir.

Major de Jonquières (Chef for Dybbølstillingens Artilleri) var just gaaet bort herfra. Hagerup skrev ham derfor et Par Ord til og meldte ham, at jeg ønskede Ansættelse, han havde forud sagt mig, at han kunde have god Brug for mig i Parken, men jeg ville helst i Stillingen.

Hagerup sagde mig »nu i Nat kan du bo hos mig, men kommer Capt. Bastholm, som er ude i Skandserne, tilbage i Morgen, da har jeg ingen Plads til dig«. Jeg svarede ham, at jeg fra i Morgen haabede at have min Plads i Skandserne ...

Næste Morgen Kl. 7, da jeg gik hen for at melde mig til Majoren, møder jeg Otto*), som kom fra sit natlige Ar-

) »Det danske Artillerie og dets Deltagelse i 1864« af Major i det kgl. Artillerie H. de Jonquières, side 52: »... den 17. April (1864) nedbrændte Blokhuset i (Skanse) Nr. II, Lieutenant Ancker, som den dag førte Commandoen i Skansen, led Mandskabet forlade denne, og fordæmmede selv tillige med Lieutenant O. Larssen) af Ingenieurerne, der ...«

*) »Ved at nævne denne flinke Officer, kan jeg — uagtet det ikke her er Stedet at nævne alle dem, der have udmærket sig — ikke undlade at omtale hans Broder P. Larssen, der i forrige Krig havde gjort Tjeneste som Maanedslieutenant i Marinen, og nu, drevet af en uimodstaaelig Trang til at gjøre sit for Fædrelandet, meldte sig som frivillig Constabel, en Plads han ikke, uagtet de Overordnedes Ønske, vilde ombytte med en høiere, der kunde have gjort det mu-

P. J. Larssen i uniform som frivillig artillericonstabel 1864.

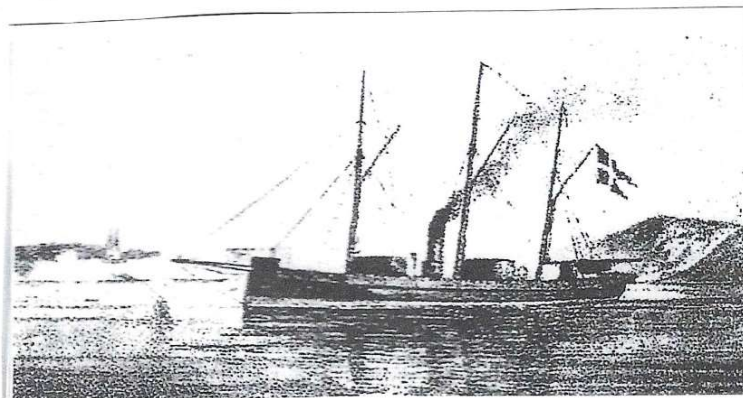
beide og nu skulde til sin Capitain, først nu fik han Oplysning om, hvem det var, der vilde gaae Artilleriskole igjenem paa Dybbølskandsen ...«

Major de Jonquières tilbød straks *Larssen* en plads som nr. 1 ved en kanon, men vor ven bad om at maatte begynde fra den nederste ende, og da han af souschefen, major *Rosen*, spørges, om der er en bestemt skanse, som han kunne ønske at gøre tjeneste i, svarede *P. J.* straks: skanse 2 — og han motiverede sit ønske med, at her var lieutenant Ancher chef og hans broder *Otto* ingeniørofficer samt endvidere, at han derfra ville kunne se ROLF KRAKE i manøvrer, naar den stod ind i Vemmingbund, hvad der ville være af stor interesse for ham som sømand. Da skanse 2 imidlertid havde udspillet sin rolle og det forventedes, at det nu blev skanse 6, der skulle spille hovedrollen i forsvaret af Dybbølstillingen, fik han udkommando hertil med ordre til straks at melde sig til den vagthavende kaptajn.

ligt at benytte ham som Skandsecommandeur. Faa ere vist de, der med lige Uforfærdethed og Ufortrødenhed som han, vidste at gjøre sig nyttig paa mange Maader ...«

Fyrskipperens mening om krigen

Efter Johan Peters mening havde følgende været årsag til krigens sørgelige udfald:
Mangel på samarbejde mellem Armeen og Flåden.

Den mangelfulde bevogtning af Alssund (man anvendte ikke Panserskibet Rolf Krake),

Som bragte vore angribere en letvunden sejr, der næppe ville være vundet dengang, hvis de 10 pramme til mineudlægning, var blevet udlagt, som man havde foreslået.

Det højest ufuldkomment organiserede efterretningsvæsen. Selv om den måde arbejdet den gang blev udført på, var så primitivt og for vor tid fremmed og uforståelig. Nutidens spionvirksomhed og modforanstaltninger udføres i et helt andet og mere effektivt og tyst plan.

Disse kritikpunkter bringer han offentlig frem, men det var ikke populært hos "Det høje Militær" og andre ansvarlige myndigheder.

Johan Peter havde på eget initiativ foretaget flere spiontogter til vands og lands som selvbestalt spion. Han havde allerede i 1948 som kanonbådschef skaffet sig et efterretningssystem i det Slesvig/Holstenske område.

Under den første våbenhvile 20 april i London, rejste han som selvbestalt Spion ned igennem det besatte Jylland, fra Sæby til Flensborg, en eventyrlig og besværlig rejse på den tid, som han skriver.

Efter krigserklæringen iværksætter Johan Peter – bekostet af C.F.Tietgen – en indsamling og oplysninger fra Sønderjylland om landgangsforhold og krigsforberedelserne, til ajourføring for de Franske autoriteter, som lå i stridigheder med Prøjsen.

Krigen sluttede med våbenhvile den 20 juli og fredsslutning den 30 oktober, hvor vi mistede Slesvig/Holsten.

Vi mistede ca 200.000 dansksindede Slesvig/Holstenere.

Vi mistede: ca. 1500 døde, ca. 3400 sårede, ca. 1900 savnede soldater samt 8300 fanger.

Selvbestaltet spion

SÆB7

VT 24/5

64

(199.4)

Kaptajn P. J. Larssen

Den 12. maj 1864 blev der vaabenhvile, og kaptajn P. J. Larssen trak omgaaende i civil og rejste paa orlov, først til København og derfra gik turen videre med det sendrægtige dampskib »Fylla« til Aalborg. Under vaabenhvilen var der en gevaldig trafik mellem landsdelene, og skibet var ganske overfyldt med passagerer, endda en dæksplads kostede 7 rdl. Efter et kort besej i Frederikshavn og Søby var han en dagstid ude paa sit fyrskib i Læsø rende for at se lidt til det.

I Søby var han utilfreds med sine landsmænd, som han mente havde tabt modet efter fire maaneders krig, og han klagede over, »... at nogle Damer, som jeg ellers smigrer mig med, mener mig det godt, sankede gloende Kul paa mit hoved ved at byde mig, en afpryget Soldat, Blomsterbuketter ...»

Rejsen fortsattes nu ned gennem Jylland for at sondre stemningen og se, hvor stor den fare egentlig var, som man kunne vente der, og derfor var det hans agt saa meget som muligt at søge selskab med de fjendtlige officerer — men da han kom i land i Aalborg, hvor der fraterniseredes stærkt med fjenden, frafaldt han dog denne tanke.

Skipperen fra Læsø rende fyrskib, kaptajn P. J. Larssen var en markant skikkelse i krigen mod prøjserne i 1864. I en tidligere artikel har fuldmægtig G. Honnens de Lichtenberg skildret kaptajn Larssens bedrifter under kampene i Sønderjylland indtil Dybbøls fald. I denne artikel afslutter han beretningen med at fortælle om kaptajn Larssens meriter som spion og medlem af datidens „jægerkorps“ — det aaræske strejfkorps.

form — med de allieredes hvide fælles-armbind. Udenfor byen bemærkede han sig et fjendeligt Ponton-Train paa 15 vogne med lette, men temmelig omfangsrige jernbilks-pontonner.

Her noterede han sig ogsaa, at prisen for et pund smør var 28 sk., i Aarhus var den kun 14 sk.

Uden for Aabenraa besaa han med en gammel ven fire prøjsiske batterier mod søsiden, men blot man der saa røgen af et skib, styrtede først de slevig-holstenske wdhlere, saa prøjserne omgaaende sydpaa.

Som en af de værste dernede, omtaler han en skibsreder, der havde en ejendom i Vendsyssel. Da fjenden i marts havde samlet baade og pramme i Blans sø for derfra at gaa over til Als, havde denne mand rejst omkring for at udtage det hensigtsmæssigste baadmateriel og ikke undladt at stemple dette med sit eget mærkejern.

I Flensborg tager Larssen nok saa flot ind paa det bekendte Raschs hotel, og da det oplyses, at han er en søstersøn af provst Abel, der havde været præst der paa egen, blev han meget vel modtaget i de sønderjyske familier, som han besøgte. Her hørte han om tyskernes haardhændede behandling af danske embedsmænd og præster, ligesom det fortælles om forbudte landkort og lærebøger.

Paa lazaretterne besøgte han saarede danske officerer — og en af disse, der var ven med broderen Otto, genkendte ham som »Manden — den Gamle — fra Skanse VI.

Skænderi med prøjserne

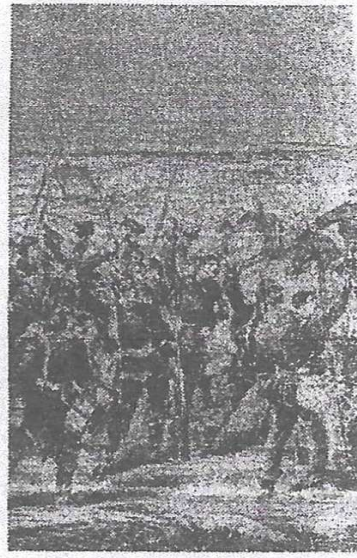
Ved gode venners hjælp — de frygtede ganske naturligt for hans sikkerhed — blev der skaffet Larssen et prøjsisk pas. Nu sendte han sit tøj med en købmand til vagten ved Sønderborg havn, lejede en baad og strøg ud af Flensborg havn. Han anløb Orkneyerne, hvis ejer, en skibs- og baadebygger han kendte fra første krig som en god dansk mand. Han ville gerne træffe aftaler med ham, dersom man kom til at operere paa Flensborg fjord, han havde hørt om det.

Fanget og fri

Paa vej til Sottrupskov er Larssen saa endelig ved at blive arresteret som spion. Det lykkes ham dog at klare frisag. Han fortæller om sine mange rejser med sejlbaad over alt i landet og om turen ned gennem Jylland, og derfor forstaar han ikke, at han ikke kan gøre ligesaa hernede.

En venlig general lader ham passere, og han drager uantastet videre over Sandbjerggaard og lægger vejen op over nogle af de sammenskudte skanser paa Dybbøl.

Paa vaabenhvilens sidste dag naar han velbeholden over til Sønderborg, men da han kort efter paa Als træffer en fra Flensborg-egnen fordrevet præst, hører han, at Fjenden sørgede sig over at have ladet en forklædt dansk Of-

Mod slutningen af krigen — den 14. juli 1864 — minns Adalbert af Prøjsen besøgte

De menige soldater maatte spise under mere primitive former

... og paa det paa Aarss foreslog se-
... Larsen en indstilling til af-
... men som flere gange tidl-
... i denne krig, afslug den gam-
... skaber dette bestemt.

Evakuerings paa Als

Med Assens som oprindelig ba-
... var der inden vaabenstilstan-
... der udført forskellige landgangs-
... foranstaltninger paa Slesvigs østkyst.
... Fjenden var paa forskellig maade
... blevet forstyrret, ligesom enkelte
... fanger toges hist og her.

Det viste sig dog klart, at den
... intensive træning i landgangs- og
... færdigheder var strengt påkræ-
... vet og netop her satte Larsen ind
... med al sin erfaring i baadsejlad.

Hans første virke som »Strejfer«
... — det var hans egen betegnelse
... for korpsets medlemmer — skete
... ved rømningen af Als. Han eva-
... kuerede lazarettet paa Nordborg
... slot baade saarede, sygeplejersker,
... læger og andet personale samt for-
... skellige andre institutioner her.
... Kun et hestedepot var det ikke mu-
... ligt at faa plads til om bord. Selv
... red han rundt i Nordborgs gader og
... skyndede paa, det gjaldt jo om at
... faa saa meget med som muligt.

dele kunne prøjserne ventes naar
... som helst, dels friskede vinden og
... vanskeliggjorde indkøbingen.

Hejt til hest med sit store flag-
... rende skrog og militært set ikke
... helt korrekt uniformeret bestyrke-
... de han befolkningen antagelse om,
... at det var Russerne, der kom for
... at hjælpe de betrangte danskere.

Oprindelig havde Aarss, korpsets
... disponeret over et skrueskib Auro-
... ra, men dette blev udskiftet med
... hjulskibet Jylland, men dermed
... gik ogsaa det for korpset saa be-
... tydningfuldt — overraskelsesmo-
... ment for en stor del tabt, vel var
... det fladbundede Jylland, som var
... bygget i London i 1851 til post-
... direktionen til kreaturfart fra Lim-
... fjordshavnene gennem Aggerkana-
... len, som det passerende som det
... første dampskib, paa mange ma-
... der velegnet til formaalet, men
... naar det en stille sommeraften
... nærmede sig den af fjenden besat-
... te kyst, saa rebede dens plasken-
... de skovhjul altfor tidligt dens nær-
... værelse.

Landgang i Grenaa

I krigens sidste del virkede
... Aarss korpsets i farvandet nord for
... Fyn med basis i Kalundborg, hvor-
... fra der var telegrafforbindelse til
... Langøerne paa Samsø. Gennem sine
... kontakter ved fyrene lykkedes
... det fyrakipper Lørens at faa en
... af korpsets spioner — kaldet »Den
... store hemmelighed« bragt ind til
... fastlandet over Hjelmsø og senere
... afhentet her igen, og resultatet af
... denne rejse blev et overfald paa
... feltvægten ved Grenaa havn.

Som stedkendt mand kom Lars-
... sen undtagelsesvis med i land syd
... for Grenaa. Man havde længe lig-
... get spioner ud for stranden og in-
... det, et gammelt skibsbrud med klap-
... rende døre paa stranden, skabte
... utryghed i den mørke nat blandt
... de kampberedte »Strejfer«.

Larsen blev sendt forud for at

undersøge overgangsforholdene ved
... broen over aasen syd for byen. Han
... var stærkt generet af sine lange
... søstøveler, der var tunge at løbe i,
... især da der var kviksand ved stran-
... den, men til gengæld havde han
... god gavn af dem ved passage af
... aasen.

Mens soldaterne søgte op i byen
... efter fjenden, gik Larsen med et
... par mand i gang med at sikre til-
... bagetøjet. De klargjorde nogle
... pramme i havnen, saa de i hvert
... fald kunne lade sig drive til søs
... i den friske vind — men da styr-
... ken kom tilbage fra byen, kun med
... nogle enkelte fanger, den fjendtil-
... ge besættelse af byen var hævet
... dagen før, saa drog man over bro-
... en og syd paa og fandt med nogen
... besvær de ventende baade.

En forbiir

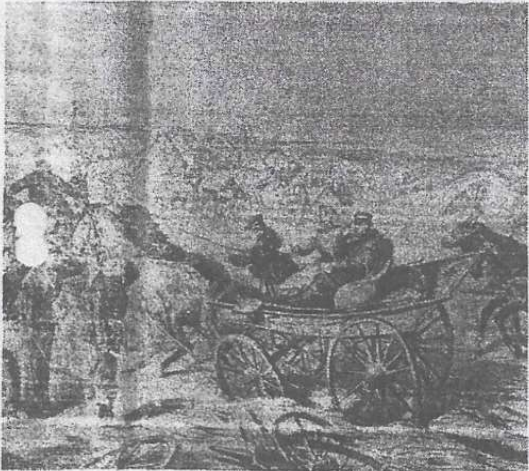
Paa mange af turene benyttede
... man den velsjældne lodsbaad fra
... Aarhus. Den og alle andre større
... sejlskibe var af Aarss korpsets flyt-
... tet til Samsø og Tuns for ikke at
... falde i fjendehaand.

Den næste landgang fandt sted
... ved Anhoved paa Vestsjælland, og
... her blev Larsen som sædvanlig
... ved baadene, som langs kyster
... fulgte den landsatte styrke. Mer
... ogsaa her blev det kun lidt, der
... blev opnaaet — et par enkelte fan-
... ger og nogle faldne fjender blandt
... de østrigske besættelsesstyrker var
... resultatet.

Det sidste foretagende, en land-
... sætning ud for Moesgaard syd for
... Aarhus blev en forbiir. I taage og
... tykning loddede baadene sig ind
... mod land, dog med en vis mistenk-
... somhed, som dog var berettiget
... for da taagen lettede en smule —
... var de ved at gøre landgang i sel-
... ve Aarhus by, der var stærkt be-
... sat af fjenden.

I det usigtbare vejr var de a
... strømmen forsat nord paa, med
... uden at være opdaget, naaede alle
... baadene velbeholdne ud til den ven-
... tende Jylland.

Kort efter oplestes det Aarssk
... Strejfkorpsets, og deltagerne spredte
... ved den særlige krigs ophør. T

14. juli 1864 — Uflagde chafen for de tyske hære, prins Friedrich Kere og
... i »Slesvig« for at manifestere, at de havde erobret hele Jylland.

ved ved at byde mig, så længe som Soldat, Blomsterbuketter ...

Rejsen fortsattes nu med gennem Jylland for at sondre stemningen og se, hvor stor den føle egentlig var, som man kunne vente der, og derfor var det hans agt saa meget som muligt at søge selskab med de fjendtlige officerer — men da han kom i land i Aalborg, hvor der fraterniseredes stærkt med fjenden, frafaldt han dog denne tanke.

Imidlertid havde han altid været levende interesseret i alt og alle, for ikke at sige meget nysgerrig, overalt hvor han kom frem, spurgte, snakkede og observerede han, stort som smaat, og søgte at skærfø sig alle slags oplysninger, som han mente kunne faa betydning, naar krigen begyndte igen.

I Randers fandt han stemningen bedre end længere nord paa. Han kom dertil som betalende passager med den præjsiske post, men her var han ved at komme i klammeri med en tysk feldwebel om fortovret — hvorfra han fandt det kloge. . . . fortsatte til Aarhus med den danske postvogn.

I Aarhus hører han om og udtaler sin åkærpe misbilligelse over, at en ung pige her er flyttet sammen med en fjendtlig officer.

Spion paa rejse

Fra Snoghøj fik han tilladelse fra den østrigske general til at komme ind i Fredericia fæstning, hvor han var godt kendt fra sit virke her som kanonbaadchef i Trearskrigen i dagene omkring Fredericiaslaget, der indbragte ham Dannebrogskorset. Overalt idgger, spejder og spørger han sig frem. I Haderslev sætter han sig ovenpaa postvognen, hvis postillion endnu har sin røde danske uni-

Skænden med præjsene

Ved gode venners hjælp — de frygtede ganske naturligt for hans sikkerhed — blev der skrevet Larsen et præjsisk pas. Nu sendte han sit pas med en kuffert til vagten ved Sønderborg havn, lejede en baad og strøg ud af Flensborg fjord. Han anløb Oksøerne, hvis øjet, en skibe- og baadbygger han kendte fra første krig som en god dansk mand. Han ville gerne træffe aftaler med ham, dersom man kom til at operere paa Flensborg fjord, som han hyppigt havde gæstet paa sine sommersjæder.

I 1862 havde han sejet derned sammen med to af sine brødre for at deltage i »Løvefesten« — afsløringen af Istedløven, hvorefter de havde orienteret sig paa Dybbøl. Larssen udtaler sin forbauselse over, at fjenden ikke bevogter Oksøerne — intet ville have været til hinder for, at man fra dansk side ad denne vej kunne have skaffet sig gode efterretninger om forholdene bag fjendens linier.

Sejlturen gik nu videre til Egernsund, hvor baaden blev kvitteret, og i Graaen fik han sit pas paategnet samt skaffet sig tilladelse til overfart til Als.

Paa hotellet kom han i disput med nogle præjsiske artilleriofficerer, som havde været med til at beskyde det danske panserbatteri Rolf Krake. De pralede meget af deres resultater, Rolf Krake skulde være synkefærdig efter kampen — havde faaet 140 Plader gennemskudte og maatte løbe sin Cours, ladende Anker og Kjæde i Stikken — dets manøvre havde været slet-

te . . . Dette lod den gamle skipper dog ikke gaa upastalt hen, han tog baade det danske skib og dets chef i forsvar og erklærede rent ud, at tyskerne her laite om noget de ikke forstod sig paa, specielt ikke paa manøvre med et maskindrevet skib, hvilket var noget ganske andet end at sejle med sejskibe — og beskadigelserne var ringe og aldeles uden betydning.

Mod slutningen af krigen — den 14. juli 1864 — aflagde chefen for de fire passere, som de havde Fingere i . . .

Man tilraadede derfor Larssen, at dersom han igen ville over i fjendeland, saa maatte han rage sit store, brune fuldskæg af.

I strejfkorpset

Da minforsøgene ikke længere interesserede ham, han tfoede ikke paa Shaffners metoder, søgte han et nyt virkefelt, og da han havde hørt om *Det aarhuske strejfkorpsets* virksomhed, søgte han optagelse her. Strejfkorpset var oprettet som en selvstændig militær enhed, sammensat af frivilligt mandskab, bl. a. en stor del nordmænd og svenskere.

Korpset, der disponerede over en trøppetransportbaad og et hjul-dampskib Jylland, var en slags forløber for anden verdenskrigs *commando-vaids*, og dets opgave var at arbejde foruroligende bag fjendens linier. Ved landgangsforseg i det besatte Sønderjylland søgte man at overraske feltvagter og andre mindre enheder, ødelægge mægsalner og transporter, alarmere Man-tonnementer o. lign.

Mandskabet var paa egen kost og opøvet i roning og baadmanøvre. Netop til det sidste var der brug for en ældre erfaren sømand, og Larssen fandt her sit virkefelt som baadfører, men blev i øvrigt — trods sin uniform som menig artillerist, ganske naturligt betrag-

Saaledes hyggede officererne sig paa Als.

krigen i 1864

heden i den blodige krig om Slesvig
orie udkommer nu i e-bog

SÆBY: Fyrskipper Johan Peter Larssen fra Sæby deltog i virkelighedens 1864 i krig om Slesvig ved Dybbøl, og han medvirker også i tv-serien "1864" som karakter - spillet af ingen ringere end Søren Malling.

Nu udkommer Johan Peter Larssen egen beretning om krigen som e-bog.

Fyrskipper Larssen var en stor personlighed, der blev født i Sæby i 1822. Egentlig skulle han have overtaget sin fars købmandshandel i byen, hvor han også arbejdede som lodsoldermænd. Men - som sine ældre brødre - stak Johan Peter til søs.

Fra 1852-1883 var Larssen fyrskibskaptajn - først på Læsø Rende fyrskib og de sidste otte år på Dragden fyrskib. I begge Slesvigske krige søgte han orlov fra fyrskibene og meldte sig frivilligt til krigstjeneste, hvor han særligt gjorde sig særligt

I Ole Bornedals "1864" spiller Søren Malling fyrskipper Johan Peter Larssen fra Sæby. Forfatter Tom Buk-Swienty, der står bag bøgerne, "Slagtebank Dybbøl" og "Dommedag Als" har læst fyrskipperens erindringer - og brugt den spændende førstehåndskilde som grundlag for sine bøger. Buk-Swientys bøger danner igen grundlag for "1864", hvor manuskriptforfatter Ole Bornedal også faldt over Johan Peter Larssen fra Sæby. Foto: Per Arnesen

bemærket i slagene omkring Dannevirke og Dybbøl banke i 1864.

For sin indsats i den første slesvigske krig blev han udnævnt Dannebrogsmænd og

efter den anden blev han Ridder af Dannebrogsoverste tredje klasse.

I våbenhvilerne og de stille perioder havde Johan Peter Larssen sejlet og rejst rundt i de besatte områder, hvor han som selvbestaltet spion indsamlede efterretninger om gode landgangssteder og fjendens oprustning.

Kragerindringer på tryk

Tilbage på Læsø Rende fyrskib nedskrev Larssen sine erindringer fra krigen i 1864.

Historien er stadig i familien Larssens eje, men har været udlånt til museet i Sæby, der - i arkivet - har flere af Larssens efterladte papirer og breve, samt bl.a. dokumenterne fra Dannebrogsoversteudstillingen.

Den håndskrevne bog er blevet bearbejdet af Jørgen Clausager og museet i Sæby og familien Larssen har samarbejdet med forlaget Duns Communications, så nu er en bog klar til udgivelse.

I første omgang udgives Larssen som e-bog, men viser interesse i sig, vil forlaget sætte en papirbog i trykken.

Fra krig til bog til film

Det er ikke kun Sæby Museum, der har haft fingre i og fundet interesse for J. P. Larssens erindringer. Også forfatteren Tom Buk-Swienty, der står bag bøgerne, "Slagtebank Dybbøl" og "Dommedag Als" har læst fyrskipperens erindringer. Han blev så begejstret, at han har brugt denne spændende førstehåndskilde som grundlag for sine bøger. Buk-Swientys bøger danner igen grundlaget for DR1's store dramaserie "1864", og her er instruktør og manuskriptforfatter Ole Bornedal også faldet over Johan Peter

Larssen fra Sæby. Også Bornedal har mere end lagt mærke til den gæve vendedbo. Resultatet er nemlig, at Larssens person er inspiration til karakteren, Johan, der spilles af skuespilleren Søren Malling i tv-serien.

Fyrskipper Johan Peter Larssen havde deltaget i krigen 1848-50 som kanonbådsfører. Han meldte sig frivilligt som artillerist til krigen i 1864.

Hans personlige beretning omfatter begivenhederne ved Dybbøl Skanser, rejse gennem det besatte Jylland, Preussernes overgang til Als og tiden frem til freds slutningen. Erindringerne er forsynet med samtidige træsnit og fotos.

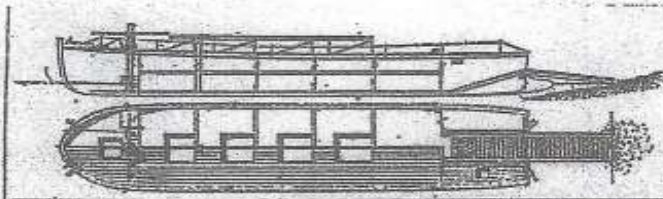
Erindringer fra 1864 er opdelt i et forord og indl

FAKTA

JOHAN PETER LARSSEN

- Fyrskipper Johan Peter Larssen havde deltaget i krigen 1848-50 som kanonbådsfører
- Han meldte sig frivilligt som artillerist til krigen i 1864
- Hans personlige beretning omfatter begivenhederne ved Dybbøl Skanser, rejse gennem det besatte Jylland, Preussernes overgang til Als og tiden frem til freds slutningen
- Erindringerne er forsynet med samtidige træsnit og fotos.
- Erindringer fra 1864 er opdelt i følgende kapitler:
- Forord og indledning - baggrunden for Johan Peters deltagelse i krigen
- Tilværelsen i Dybbøl Skanser som menig artillerist i april 1864
- Nederlaget ved Dybbøl - Johan Peter hjælper med at konstruere miner mod Preusserne
- På spionture gennem det besatte Jylland under en kortvarig våbenhvile
- Johan Peter tilskutter sig kaptajn Aarpe's Strefjokers - datidens guerillabevægelse
- Efterladte breve og Johan Peter Larssens liv efter krigen
- Bilag med kronologisk oversigt over begivenhederne og bilag med litteraturrevisning
- e-Bogen kan købes på iTunes og Google play.

En vældig krigskarl,
fyrskipperen fra Læsø Rende,
Peter Johan Larssen,
giver en skildring af

64-krigens troppetransportbåd, som blev benyttet under Strælcorpsets landgangsoperationer i det nedre Jylland. Dragonerne fik efterhånden sølet i et forlænde fartøj i galop, så snart brakkappen opfør var lagt ind på strælsbrodden.

COMMANDO-RAIDS I 1864

af *Honnens de Lichtenberg*:
Larssen fra 64. — En gammel
fyrskipperes oplevelser til søs
og til land. *Marinestorisk*
Skrifts Nr. 4 1912.
— Nr. 13.

PETER JOHAN LARSEN
skede at bestemme sig med
blot af hvert: Som ung mæn-
ne mest skoleopgaver, snart
angik på langfart. Som lidt
ældre angik menneske kotomad i
Børg og lodseidemand samme-
dømm. Elden kænndes i kri-
gen 1849-50, kænndt med præ-
dicatet »Udmærket dygtig erpe-
tidlige. Sædler styromand på en
bark fra Læsø, indtil han i
1851 blev skipper på fyrskibet
i Læsø Rende. Krigen i 1864 til-
drogte ham som forskellige roller
den frivillige artillerist på Dyb-
bøl, minepost, selvvalgt
operatør i det besatte Jylland og en-
delig kaptajn i »Det Arsenals
Selskab». Til hans manddom
og alidom hører påny fyrvæ-
sent, blomsterring for sølvspe-
ten og hans olivens virke
som helixmedler og smedner i et
lille, nordlyk fiskerleje, hvor taget
på hans værker var en om-
gærdt jelle. »Peter Larssen, han
skæder en jelle på land, Gids-
ens, skidum døj...»

Uden Larssen, som fuldmægtig
Honnens de Lichtenberg har fun-
deret i søvnmapper og slagtover-
leveringer, var en fuldbygget
kamp af norsk art, stalt at se
til, kærk i humor, hvilket en
passere fra hans Dybbøl-dagbog
vil vise... »Lidt stod jeg nu ind-
vulleret som menig Conatabel af
4. bestilningskompagni, nr. 62. Læs-
øder lever 5. dag samt natur-
indledning, som jeg ikke medtog,
og uniformen som ikke fandtes.
Indledt 23. Jeg dog de vigtigste
ting: Terrænet, søet med
gødnug og fældede — med tolvte
og den første artillerist, som blev
som blev skudt. Farten var en
den trost, at der skedlige nok
inden østen på den måde ville
følge en franske ledt og ledt
hans ind senere. Jeg har be-
læst: Ja, gamle ting var de en
frakte, men den var endt helt
i læst: Jeg måtte altså vente til
en conatabel var så komat at
den...

ro over en mindre rytterstyrke,
der kunne landsættes i galop fra
troppetransportbåde der som vor-
tids landgangsboåde led lige op på
stranden og smækkede en broklap
ned! Aarss disponerede yderli-
gere over skruedampskibet »Au-
roras» samt dampbåden »Aurora»
til bugsering af transportbådene.
Siden artilleriets »Aurora» med
det 180 tons store hjulampskib
»Jylland», som postvæsenet stil-
lede til hans rådighed. Det var
ellers kærkt til Strælcorps-
farten. Under sit udflugt til Strælc-
corps var det udstyret med en

Hvis Peter Johan Larssen har det
lige så bredt på ryggen og på
ryggen, som han så på fotografen,
da han lod sig forevise som frivillig
artillerikonstabel 1864, er det
underligt, at krigen endte som
den gjorde...

skotsk maskinmester og en skip-
per, der optrådte i 1864 — kap-
tein Jespersen, senere søkaptajn
i 1888. Det første korpsets flag,
et Dannebrog mærket A.C.S.,
et lærmed i øvrigt så lystigt
med sine skovliljer, at det sampe
kants har tjent sit høje for-
nål: opdaget at slæmme og
fortyrene kjennde. I det mindste
har det kunnet fortælle på lang
afstand.

Til A.S.C.s styrkeliste herte
desuden to civile med titlen »Sp-

tropperne fra Als (64's Dunker-
que), hvor han fik læsrettet i
Nørdborg evakueret. Han skal
under denne operation have re-
det rundt på Nordals på en til-
fældig bost og ført et meget
sparsk kostume, som nærede ryg-
ter på en om, at rufferne var
slet i land...

Korpsets aktivitet blev siden
fordigt til »Føtlegat», hvor man
fra Sams foretog nogle talde
med den friske kyst for at få op-
lysninger om fjendens stillinger
og i visse tilfælde ødelægge dem
og læge fjender. Ind mellem øvede
man bant og ombordsting
med dragonerne og transportbå-
den, hvilket skal have set ret
kærkt ud, men ikke heste og
ryttede kom efterhånden i sin
tæppe.

Et indtryk af korpsets aktivitet
får man gennem skildringen af
en aktion, der udførte fra det øst-
re så fredelige Bogenas, hvortil
»Jylland» havde bragt et kom-
pagni, der blev befristet for den
lille spændende opgave at skulle
bevogte »Bøden...» Kompagniche-
fen havde erfarede, at der lå en
strøget feltvagt på pynten mel-
lem Bøden og Vejlefjord og
bestemte sig — uden ordre fra
højere sted — til angreb. Med
sit skibet og tilhørende littede
dampskibet sig ind under land,
de store joller blev firet af og
kom godt til land. Larssen skulle
blive ved jollerne og lede færde
sæd langse kysten, hvor stryden
rykkede frem. Man roede med
omvundne årer, parate til at
hente soldaternes alige aktionen.
Efter at man havde observeret
et signal og hert enkelte stød og
høje råber, roede man ind til
land og tog folkene ombord igen.

De medførte 7 fanger, hvormed
te var skredt, samt en øvrigt.
Kompagnichefen var tilfældet af
blod efter at have kljdet en
hærdt skret østinger med tilstran-
den hvor han måtte efterlades,
tillyvelsende død. En anden fang-
e blev bragt med ombord på
»Jylland» og behandlet i den
kunlike aktion med sligtfyndne-
ne. Den betydningssatte aktion
var en norsk ledning, der var
medtaget student. Fangen Gids
indledt med dag i Bogenas.

slaptheden i korps og gik at
nære under navnet uden fanger
østinger!

LARSEN fortæller, at de
fra forløbige side blev an-
ket over denne søttige aktion, ja
fra visse sider endda over Strælc-
corpsets virksomhed i det hel-
taget. Selv var han heller ikke
rigtig glad for affimen ved As
hoved, hvor der kunne være sø-
ret noget blod... Det var åben-
bart ikke meningen med korps-
et som siden skulle gå rundt i
så fjenden til. Hos denne kør
de disse overfaldsmænd indtil
lidt flere sig frygtede. Det for-
lod, at korpsen hverken giv
ler tog ind parben — og det
hac formodentlig været årsag til
østingeres høttige modstand.

Strælcorpsets sidste landgangs-
operation blev den næste ak-
tion ved Mønsård, syd for Ar-
hus. Man havde som sagt holdt
ind ved byen, man måtte at ve-
de om i tide og slæppe tilbage
til Bogenas. I midlet af jul sit
man ordte til et holdt ide med
aktionen, da våbenstuden skul-
le træde i kraft 20. juli. Dog
forden forsøgte et mindre præ-
stisk kommando et angreb på
telegstationen i Læsø og på
Sams, der var af betydning for
Aarss efterretningstjeneste, men
prøjserne gav op på halvvejen.
Nogle angde, at skipperen på den
lagt, da benyttede, satte den på
grund undervejs, andre hævdede,
at de vendte om, da de i det
fjerde så regn fra »Jylland»,
som nu snart kunne vende til-
bage til fredelig færgetur på
Strælsbøl.

Under våbenhvilen kantonne-
rede Strælcorpsets østinger Svend-
boog hvor det holdt en bevogtet
afvædsparade den 22. august,
for der blev opløst Fyrstegæren
fra Læsø Rende fik som ædt-
draggere af en chef et af de
fra Ashovad-aktionen erholdte
narragse prøjser. Hans anden
og sidste krig var endt.

I et brev, sendt fra Dragten i
1881, skriver han til en gammel
kriagskammerat:

— Jeg går et til april og står
mig ned i vestkystens kister,
klar til hurtigt udrykning.

DANSK KRIG I PRAG

Alle de mange krigsscener i "1864" blev filmet i og uden for Prag.

FILMED "1864" er en vinterkrigsfilm. Så det danske filmhold på flere end 100 personer var klar over, at der var store vejrmæssige udfordringer, da de fløj til Prag i foråret 2013 for at filme krigsscenerne. Men det var en udfordring, som de var klar til, og som de havde løsninger på. Men ingen havde regnet med, at de skulle filme i

en af Tjekkiet varmeste og vådeste somre nogensinde.

Det er meget dyrt at stoppe optagelserne, når flere hundrede statister, skuespillere og filmfolk er i fuld gang med at spille og filme. Men da statisterne pludselig begyndte at falde som fluer med hedeslag, og ambulancerne kørte i pendulfart med syge tjekker, så var

der ingen anden udvej for Ole Bornedal. I alt 18 statister fik hedeslag den dag, stormløbet på Dybbøl 18. april 1864 blev filmet.

– Det var i perioder 50 grader varmere, end det skulle være. Fra plus 40 grader til minus 10 grader. Vi vidste godt, at varmen ville blive et issue under optagelserne. Det er jo en vinterfilm, det her, og statister og skuespillere skulle have uniformer på, som passede til minus 10° grader. Så vi var forberedt

på varmen. Men måske graders varme. Men et dige resultat kom held at se ud som minus 10 fortæller Ole Bornedal dage, hvor han var nødt til at holde pause midt på da stedet filmede et par ting om aftenen.

Dele af Tjekkiet og også massive oversvær mens der blev filmet dernede. Blandt andet l filmet på flere slotte i T mens det hele sejlede i

Fotografi fra 1864, hvor tusindvis af unge danske mænd gik i krig for Danmark.

Onkel Peter basis for Søren Malling

SØREN MALLING har follen som den ældre og erfarne soldat Johan, der fungerer som mentor for den yngre generation af soldater. Der er et særligt lag af overnaturlighed ved Johan. – Det kommer sig af, Johan faktisk var en rigtig person, der var fyrbøder, og som havde været i krig flere gange før. Og så har Ole Bornedal drysset lidt mystik-støv ud over ham, så han har lidt overnaturlige evner og kan operere på et metafysisk plan. Helt lavpraktisk betyder det, at han en gang imellem råber til soldaterne, at de skal løbe til højre, og så falder der en granat til venstre lige bagefter.

BORNEDAL PYNTER PÅ LARSENEN: Johan Peter Larssen kæmpede ved Dybbøl og har inspireret til Søren Malling's rolle i serien "1864"

Søren Malling (1864) er baseret på den ægte person Johan Peter Larssen, der var den ældste søn af Hans Lauritzen fra Dybbøl. Foto: Per Amesen

Af Marianne D. Cornett
marianne.cornett@nordjysk.dk

Sørens Fyrsskipper Johan Peter Larssen fra Sæby deltog i virkelighedens 1864 i krigen om Slesvig ved Dybbøl, og han medvirker også i tv-serien "1864" som karakter-spillet af ingen ringere end Søren Malling.

Nu udkommer Johan Peter Larssens egen beretning om krigen som e-bog.

Fyrsskipper Larssen var en stor personlighed, der blev født i Sæby i 1822. Egentlig skulle han have overtaget sin fars købmandshandel i byen, hvor han også arbejdede som lodsoldat. Men - som sine ældre brødre - stak Johan Peter til søs.

Fra 1852-1883 var Larssen fyrsskipkaptajn - først på Læsø Rende fyrsskib og de sidste otte år på Drogden fyrsskib. I begge Slesvigske krige søgte han orlov fra fyrsskibene og meldte sig frivilligt til krigstjeneste, hvor han gjorde sig særligt bemærket i slagene omkring Dannevirke og Dybbøl banker i 1864.

For sin indsats i den første slesvigske krig blev han udnævnt Dannebrogsmænd og efter den anden blev han Ridder af Dannebrogordenen tredje klasse.

I våbenhilene og de stille perioder havde Johan Peter Larssen sejlet og rejst rundt i de besatte områder, hvor han som selvbestaltet spion indsamlede efterretninger

om gode landgangssteder og fjendens oprustning.

Krigserindringer på tryk
Tilbage på Læsø Rende fyrsskib nedskrev Larssen sine erindringer fra krigen i 1864.

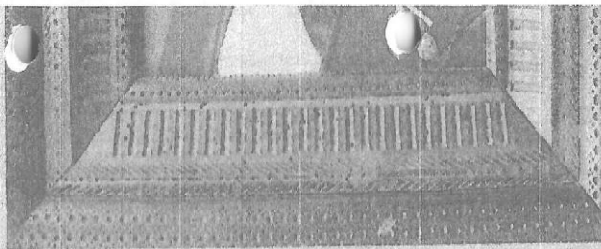
Historien er stadig i familien Larssens eje, men har været udlånt til museet i Sæby, der - i arkivet - har flere af Larssens efterladte papirer og breve, samt bl.a. dokumenterne fra Dannebrogsmændene, der kan ses i museets udstilling.

Den håndskrevne bog er blevet bearbejdet af Jørgen Clausager og museet i Sæby og familien Larssen har samarbejdet med forlaget Druus Communications, så nu er en bog klar til udgivelse.

I første omgang udgives den som e-bog, men viser interesse for sig, vil forlaget sætte en papirbog i trykken.

Fra bog til film

Det er ikke kun Sæby Museum, der har haft fingre i og fundet interesse for J. P. Larssens erindringer. Også forfatteren Tom Buk-Swienty, der står bag bøgerne, "Slagtebænk Dybbøl" og "Dannedag Als" har læst fyrsskipperens erindringer. Han blev så begejstret, at han har brugt denne spændende førstehåndskilde som grundlag for sine bøger. Buk-Swientys bøger danner igen grundlaget for DR1's store dramaserie "1864", og her er instruktør og manu-

J.P. Larssen udførte gennem sit liv utallige træsnitværbøjer. Flere udstårne møbler kan ses på Sæby Museum, og rammen om sit eget billede her har han selv udståret.

Foto: Sæby Museum

I Ole Bornedals "1864" spiller Søren Malling fyrsskipper Johan Peter Larssen fra Sæby. Forfatter Tom Buk-Swienty, der står bag bøgerne, "Slagtebænk Dybbøl" og "Dannedag Als" har læst fyrsskipperens erindringer - og brugt den spændende førstehåndskilde som grundlag for sine bøger. Buk-Swientys bøger danner igen grundlag for "1864", hvor manuskriptforfatter Ole Bornedal også fælt over Johan Peter Larssen fra Sæby.

Foto: Per Amesen

skriptforfatter Ole Bornedal også fælt over Johan Peter Larssen fra Sæby. Også Bornedal har mere end lagt mærke til den gæve vendel-

bo. Resultater er nemlig, at Larssens person er inspiration til karakteren, Johan, der spilles af skuespilleren Søren Malling i tv-serien.

Fyrsskipper Johan Peter Larssen havde deltaget i krigen 1848-50 som kanonbådsfører. Han meldte sig frivilligt som artillerist til

kortvarig våbenhil

- Johan Peter tilslutter sig kaptajn Aarøes Stræjffors - datidens guerillabevægelse
- Efterladte breve og Johan Peter Larssens liv efter krigen
- Bilag med kronologisk oversigt over begivenhederne og bilag med litteraturhenvisning
- e-Bogen kan købes på iTunes og Google play.

Nordjysk Stiftstidende

27/10 2014

krigen i 1864.

Hans personlige beretning omfatter begivenhederne ved Dybbøl Skanser, rejse gennem det besatte Jylland, preussernes overgang til Als og tiden frem til fredsslutningen. Erindringerne er forsynet med samtidige træsnit og fotos.

Erindringer fra 1864 er opdelt i et forord og indledning - om baggrunden for Johan Peters deltagelse i krigen, tilværelsen i Dybbøl Skanser som menig artillerist i april 1864, nederlaget ved Dybbøl, Johan Peter på spionture gennem det besatte Jylland under kortvarig våbenhil, Larssen der tilslutter sig kaptajn Aarøes Stræjffors - datidens guerillabevægelse, samt efterladte breve og Johan Peter Larssens liv efter krigen.

E-bogen kan købes på iTunes og Google play.

JESPER RISE BØRJESEN

DR har solgt '1864' som et historisk drama. Men det er nu så som så med de historiske fakta, når det kommer til Søren Malling's rolle som Johan i Ole Bornedals krigs-serie.

Rollen er baseret på fyrskipperen Johan Peter Larsen, der ganske rigtigt var med i slaget ved Dybbøl i 1864. Og som i serien var han også i virkeligheden den ældste menige i den danske hær.

Han var 42, så de kaldte ham den gamle, siger Niels Otto Larssen, der er oldebarn af broderen til Johan Peter Larsen.

Forrige søndag hypnotiserede seriens Johan så pludselig en række præjisiske soldater, og i søndags trak han en isklump ud af brystet på den sårede Laust, som han efterfølgende helbredte med samme isklump. Samtidig er han synsk og kan se ind i fremtiden.

De egenskaber havde den historiske Johan Peter Larsen dog på ingen måde.

I serien bliver han kaldt synsk og clairvoyant. Det var han slet ikke, siger Niels Otto Larssen, der dog forklarer, at det er rigtigt, at han ofte gav de yngre soldater gode råd baseret på sine erfaringer fra Treårskrigen, som han var med i fra 1848 til 1850.

Alle de andre soldater var unge bønderkarle, og mange af dem havde aldrig haft et gevær i hånden før. Men han havde erfaring fra Treårskrigen, så derfor kunne han give gode råd. For eksempel at de ikke måtte stå der og der, når han hørte præjiserne granater komme flyvende. Han vidste, hvad han snakkede om, i modsætning til de andre.

Skrev dagbog under krigen

I 1964 fik Niels Otto Larssen overdraget den dagbog, som 'onkel Peter', som fortæderen kaldes i familien, skrev under krigen. Af omveje lånte Niels Otto Larssen bogen til marinehistorikeren G. Honnens de Lichtenberg, som lod sig inspirere af dagbogen og efterfølgende udgav bogen 'Larssen fra 64'.

Den bog endte så mange år senere hos forfatteren Tom Buk-Swienty, som skrev flere sider om Johan Peter Larsen i sin succesbog 'Slagtebank Dybbøl', som Ole Bornedal har brugt som baggrund for DR-serien '1864'. Og på den måde endte onkel Peter - han kaldte altid sig selv for Peter i stedet for Johan - i serien, hvor han spilles af Søren Malling.

I krig i træsko

Da Johan Peter Larsen vendte hjem efter Treårskrigen, blev han fyrskipper på fyrskipet i Læsø Rende.

Da krigen så brød ud i 1864, sad han på sit fyrskip, men meldte sig som frivillig i hæren. Men da han ankom til ministeriet for at melde sig, sagde de, at han var for gammel. Han havde dog så mange kontakter højt oppe i hierarkiet fra den sidste krig, at de til sidst sagde okay. Men han måtte klare sig med sit civile tøj og sine træsko. Og så drog han ellers i krig, siger Niels Otto Larssen, som synes, at det er ret sjovt at følge sin oldefars bror i '1864' hver søndag.

På grund af sin store krigserfaring blev Johan Peter Larsen indstillet til forfremmelse til løjtnant. Det ville han dog ikke. Han blev heller ikke korporal, som det ellers fremgår af '1864'.

Efter slaget ved Dybbøl vendte han tilbage til sit fyrskip i Læsø Rende. I de sidste år af sit liv ville han opsoge gamle slægtninge i Norge, men kom aldrig videre end Gl. Skagen, hvor han bosatte sig.

Han samlede vragstumper fra kysten og begyndte at skære møbler. Hele familien har møbler fra hans tid. Og så har Michael Ancher malet ham. Billedet hænger i Anchers hus i Skagen, siger Niels Otto Larssen.

rise@eb.dk

SØREN MALLING OM SIN ROLLE:

Bornedal gør ham spændende

Søren Malling spiller i '1864' rollen, der er baseret på Johan Peter Larssens person. Til Ekstra Bladet fortæller den populære skuespiller, at han ikke har brugt måneder på hovedet i støvet arkivmateriale i forbindelse med rollen, som han ellers tidligere har gjort i forbindelse med historiske roller.

I tilfældet '1864' og Johan Larssen har jeg ikke dykket ned i arkiverne, da rollen er meget løst beskrevet og har en funktion, som den virkelige Larssen måske ikke havde. Det vigtigste var at tegne et portræt af en fæmalt, ældre soldat, der er villig til at

hjælpe de yngre soldater med at komme igennem krigen, siger Søren Malling og tilføjer:

Jeg har læst det, der var tilgængeligt, men kun som inspiration. Det afgørende er, at han har deltaget i flere krige og derfor har en erfaring med sig, som andre ikke har.

Underlig og skræmmende

Instruktøren Ole Bornedals version af den erfarne soldat har en anden funktion i serien end at være historisk korrekt, fortæller Søren Malling.

I '1864'-sammenhængen

er han spændende, fordi Ole Bornedal gør ham speciel. Han har specielle evner. Han er synsk og kan manipulere med mennesker, og han bliver betragtet som underlig og lidt skræmmende. Ingen tør gå op imod ham. Han fungerer som en stjerne, der lyser vej og beskytter, lyder det fra skuespilleren.

I dramatisk sammenhæng, i fiktionens verden, er det altid interessant med lidt mystiske og anderledes figurer. Johan gør jo ikke noget særligt væsen ud af sig, men andre tillægger ham stor værdi.

JOHAN PETER LARSSEN

Født i Sæby i 1822.

Stod til søs efter sin konfirmation og var ude i tre år.

Overtog efterfølgende sammen med en bror faderens købmandsforretning.

Meldte sig som frivillig til krigen i 1848.

Virkede i mange år som fyrskipper på fyrskipet i Læsø Rende.

Meldte sig igen som frivillig til krigen i 1864.

Elskede at sejle og var blandt andet med til at stifte Den Kongelige Danske

Yachtklub.

Var med til at indføre lukkede fiskerbåde i Skagen, hvilket gav større sikkerhed end de åbne både.

En stor del af hans udskårne møbler står i dag på Skagens Egnsmuseum og Sæby Museum.

Døde i 1896 i Gl. Skagen.

Hans dagbog er nu udgivet som e-bog på Google Play og iTunes under navnet '1864 Erindringer: J.P. Larssens erindringer fra krigen 1864'.

Johan Peter Larssen var fyrskipper det meste af sit liv. PRIVATFOTO.

Til Minde om
Kaptejn, forhenlevende Fyrstibåsfører
Peter Vassien,*
K. af D. og Ddm.,
frivillig Deltager i begge Danmarks sidste Krige.
Af B. Paludan-Müller, Frederiksborg.

Med ham en Seng, o Fædreland!
Ej mellem Højer og græsblodte Sletter;
Men der, hvor Volgen hrajer imod Strand
Og om en Strimmel Land bestandig trætter;
Hvor Lyng og Skittag ene Strandens flætter;
Hvor han har tomret paa sin sidste Baad,
Da Dagens Arbejdstimer vare endte,
Af mange søgt, som saa hans Manddoms Daad
Og endnu lytted til hans hjærde Raad
Og ved hans Arne deres Fæddel kendte.

En enjom Mand — dog altid usforjagt
Og aldrig stiv for at gaa frem i Brimlen;
En trofast Mand, som altid paa sin Bagt
Har midst og huffet, der er højt til Himlen;
Et Hoved højere end Følkestemlen,
Og ubekjæret om dens Viljedsflav
Han tragted' ene efter Sandheds Sje;
Arvt af Beumers Nos og Hjerders Nap
Og med en Sn, som aldrig Maalet slap,
Sik han besluttet frem de lige Veje.

O, hitre Tid, da haabløst Følkets Sind
Var ved at krænge alting om paa Vangen;
Men om end Harmen brændte paa hans Kind,
Han tænkte sin Stauder ej fra Stangen.
Og naar fra Sønderjylland Strengesklangen
Gik over Hav, den slog imod hans Sejl,
Og som en Udflugt spejded' taus han efter
Hvert Blinck af Hys og Trost i Haabets Spejl,
Hvends sørgende for vore egne Fejl
Han holdt sig rede med de sidste Kræfter.

En Viking var han af den gamle Vel,
Det bedste Maaftigt løstet' frygtløs Panden,
Det samme Mod ved Dagens Solesej,
Som forste Gang han stød sin Baad i Stranden.
Ej havde Tiden gjort ham til en anden.
Men fyldt af Smærterne, som Livet gav,
Hans Hjerte blev ej haardt i Tider trange;
Mildt var hans Sjæl, hans Haand en Støttestav,
Bejrbidt og graa og suret, nær sin Grav,
Han tænkte paa sin Moders søde Sange.

Saa fandt vi ham, bestandig lig sig selv,
Og ens i Færd mod Høje og mod Klænge.
Vel fundom frygtet lig en fridbar Elv,
Men vret dog som En, man ej kan vinge.
Som En, der, altid rede, Hjælp vil bringe.
Saa fandt vi ham, der hvor han tyede hen,
Hvor Maanen kredser paa sin Ring om Braget,
Velkommen var ham der huer ærlig Ven,
Og naar vi tog Farvel og gik igjen,
Han hilsede til Viffed os med Flaget.

Var det et Legn, hengang jeg sidst Dig saa?
Vi vandred' sammen langs med Klittens Høje,
Din Gang Du standseb' under Aftnens Graa
Og med det vaagne, faste, kloge Bje
Jord, Hav og Himmel Du betragted' nøje
Og viste mig det Skjær af Ejdens Glod,
Som kasted' Guld og Højer over Stranden,
Hvor Vølgeslagets Tappe frem sig stød
Og sig et Glud de lyse Straalte brod,
Som favned' Hav og Himmel der himanden.

Saa var Dit Liv — lig Havets Volger blaa,
Igjennem hvilke Sengen sorgfuldt svinger;
Ustandseligt hen imod Land de gaa,
Og frem de styrte under Stormens Binger,
Hvends Skintens Strejhed atter ned dem tvinger.
Dog over dem er Himmelens Telt spændt ud,
Det stiger ned i Dybet hist fra oven,
Og naar omfjæder de saa Hvilens Dub,
Og alt tilsidst skal stævnes ind for Gud,
Da gløder Aftnens Gysensfjær paa Boven.

O, kjænt ham da en Grav, mit Fædreland,
Og sted med Moderomhed ham til Hvile!
Du har ej Son, som bedre stred end han
For al sin Kraft, sit Liv til Dig at give.
Ej dybere Du kan i Hjertet skrive
Dit Navn, end det stod prentet i hans Bryst,
Dengang hans Baad løb ned i Sejersflodden,
Og har med Sjæfens Glod i Ungdomslyst
Var med at bjerge ind Dig Sejrens Høst
Og fæste Dig en Laurbærkrands om Loffen.

Dog lige tro, da dybest stred i Mod
En imod To endnu Du brod Din Landse,
Hvends fvegne Ord og Løfter om Dig løb,
Hva kom og tog sin Plads i Dybbøls Standsse.
Da var der intet Raad for Sejerskrandsse,
Men hvor ham tyktes mest han gjorde Gavn,
Hvor Sømmene for Dig i Døden blegned',
Der gik han om, ej for sit eget Navn,
Men for at være med i Farens Favn
Og holde Modet oppe, naar det jegned'.

*) Fyrstibåskaptejn P. P. Vassien fødtes i Søby den 17de Juni 1822. Som ung gik han til Søens værestog dernæst Faderens Forretning i Søby, men da Krigen brod ud i 1848, forlod han strax alt og melde sig i Kjøbenhavn. Efter at have gennemgaaet Skolen ved Søværnets udnævntes han til Udnævningsmand og gjorde som landaar paa Lødder Nr. 12 udmærket Tjeneste i alle de tre Krigsaar. Til den derfor blev han befordret med Dannebrogskorsordenens Søbersteegn.

Kort efter Krigen blev han ansat som Fører paa Vassies Reude Fyrstib; her forblev han til Krigen's udbrud i 1864.

Han tog sig stor Del af sin Bolk for at kunne komme til at betjene ham bedst muligt. Han var en af de første, som kom til at sætte sig ind i de forskjellige Forhold, som gik for sig i den danske Armee. Han var en af de første, som kom til at sætte sig ind i de forskjellige Forhold, som gik for sig i den danske Armee.

Hans udmærkede og især forholdsvis betydelige hans Horejattes Damariskampet paa ham. Han var udmærket og især forholdsvis betydelige hans Horejattes Damariskampet paa ham.

Jougnieres, der var hestbeskæftende Artilleriofficer i Stillingen, tilbød ham at blive udnævnt til Officer og saa Kommandoen over et Bateria; men han vilde ikke modtage Tilbudet, da han mente, at han kunde gjøre mere nytte som Menig.

Kort sit Forhold i Krigen blev han befordret med Ridderkorset, hvilket næppe for er ret for en Menig i Danmark.

Han kom nu igjen tilbage til Vassies Reude, men forlystetheds derfra til Drogden i Begyndelsen af Halvfjerterne.

Paa denne Tid vaalste han i Bladens Redningsvæjrens lille Tilfaad. I Begyndelsen af Fjertnerne tog han sin Viffed for at kunne hæmpe Isere for denne Sag. Han trak sig nu tilbage til Gaunel Stagen, hvor han levede i fuldstændig Hv, men uafledeligt arbejdende paa de forskjellige Modier til sin Dødsdag 18de Maj 1896.

Af alle mindes han nu med ubetinget Søjagtelse og Værdighed som en edel og trofast dansk Mand.

I Anledning af
Hædermanden, Riddermanden og
Dannebrogsmænden

J. P. LARSSENS

Afreise.

24. Sept. 1875

Efter Stegen synges denne Sang

i Anledning af

Fyrskipper J. P. LARSSEN

Fosandrer Station
og Hytter fra den ene røde Lygte til den anden
for til en Fosandrer
at lade sit Lys skinne i Brogden
for Anagerkongerne,
hvilket skete i det Hørrens Aar 1875,
da de gamle Præge forsvandt
og de ny ikke vare til at se paa.

Hæder til Ære, Gavn og Fornøielse og
mange andre til Bedrøvelse.

Med sanges, men aldrig gies.

Trykt i Trykkeren. Hørdyck Indtryk.

Med Danmark, det høje Fjeld og Vænge.

Det derude, hvor Løse stikker
Sine Rør fra Bunden,
En rødmalet Skude ligger
Udfør Drødelgrund.
Det var her, paa denne Fluide,
Larssen gik og bygged Baade,
Speculerede paa Modeler,
Bygged Luftkugler. :|
Sjældent Skuden letted Anker
For at sætte Seil;
Fik dens Skipper disse Tanker,
Slag det aldrig fejl,
At den Cours, som Larssen sagde,
Lige gik paa Havens Lagte :|
Der var altid Is i Vandet,
Nær den Skipper lund. :|

„Kommen er den røde Lygte,
Lød det da i Chor;
Fæmmer næste Dag besøgte
Larssens Fødestad.
Ak, desværre! Manden veser,
Og paa Drødens Fyrstib heres
Lygter, som herefter throner
For de Anderkonner. :|

Pensionist i gl. Skagen

Fyrskipperen i gl. Skagen

Man mener, at det var mening, at Johan Peter ville sejle til Merdø for at besøge familien – og måske slå sig ned der! Der berettes: 1883 kom en lille sejljolle og lagde til ved landingspladsen i Højen – nu gl. Skagen. Folkene, som stod på stranden og iagttog den fremmede sejler, hjalp båden op på stranden, hvilket var sædvane. Den enlige fuldkæggede mand forhørte sig hos de tilstedeværende fiskere, om der fandtes logi for natten, hvorved man henviste ham til Ole Christoffersen (model til Søkogen), hvis hus lå inden for havklitten, omsust af vind og sand.

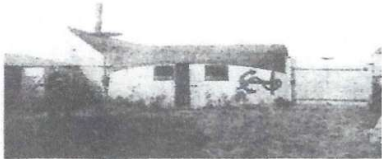

Den enlige sejler var Onkel Peter, der fik logi, og som fandt så stor behag deri, at han akoderede med Marie Ole Christoffersen i Dommergaarden om lejemål af tre værelser og kost – lejemålet fortsatte i 13 år til hans død.

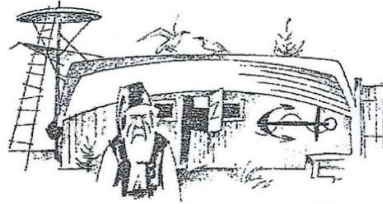
Her kom der en mand med et friskt pust ude fra verden til det lille primitive samfund i udkants Danmark. Skagen var på den tid ret utilgængelig. Transport til Skagen foregik med hestevogn langs strandkanten fra Frederikshavn, eller af søvejen. Jernbanen kom først til Skagen fra Frederikshavn i 1890, og først i 1930 kom der ordentlig asfalteret vej.

Onkel Peter, som var kreativ og fremskridtvenlig gik straks i gang med at indhegne Christoffersens grund imod blæsten, samtidig med at han fik tilført jorden med mergel og muldjord, således at der kunne plantes buske. I havens udkant opstillede han et par skibsruf, hvorpå han lagde en gammel båd omvendt som tag. Derinde indrettede han sit værksted, hvori han sad med sin hobby: udkæring i træmøbler.

Som gammel sømand steg han op kl. 6.00 på klittens top for at tage solhøjden med sin sekstant – en indarbejdet rutine skulle følges til punkt og prikke!

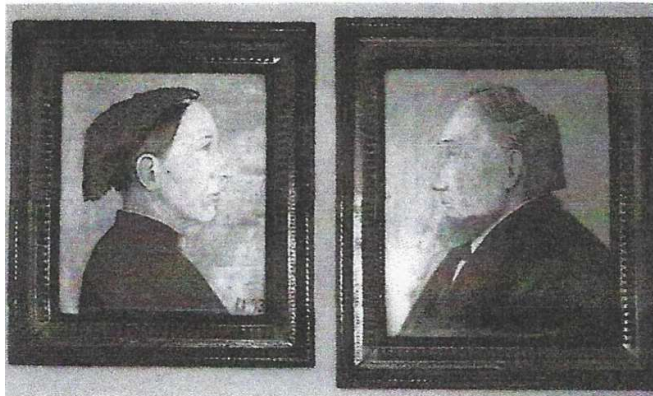

ansens hobbyværksted i Højen, hvis tag var en omvendt båd i venstre paa udkigsposten, et gl. skibsruf paa en svær jernstæ med lejler, ses P. J. selv under en observation

Hobbyværkstedet: Jørgen Adolf og Ole Christoffersen med deres tag – samt udkigspost.

Udsigtsposten og hobby værkstedet

Marie og Ole Christoffersen fra Dommergaarden

Fiskeriet og Redningsvæsenet

Mens han boede i Skagen interesserede han sig for fiskeriet, og lod Orlogsværftet bygge en lukket dæksbåd, som han skænkede til af fiskerne i Gl. Skagen, da denne type båd ville være langt mere sikker end de åbne joller fiskerne traditionelt benyttede til kystfiskeriet. Med denne båd håbede han at kunne inspirere fiskerne til selv at lade sådanne både bygge.

Især Redningsvæsenet havde hans store interesse, både på grund af kendskab til de barske farvande omkring Nordjylland, og på grund af de ofte forekommende strandinger af sejlskibe, hvor heltemodige redningsfolk, i deres primitive ro-redningsbåde, satte livet til for at redde andre.

Sammen med Nordjyske redningsvæsener udarbejdede han forslag til forbedring af redningsbådene, bl.a. ved at bådene blev udstyret med sejl, kompas og kikkerter. Ud fra kendskab til strandinger og redningstjenesten i Sæby, havde han været en af de ledende mænd til indsendelse af ansøgning om en redningsbåd til Det frivillige redningsvæsen i Sæby, hvilket blev bevilliget af Finansministeriet, og suppleret med friville bidrag fra borgerne.

Johan Peter beretter videre: *Jeg har dels igennem bladene, dels privat ført en flerårig kamp for en forbedring af den smukke institution, der fra overordenes side har været temmelig forsømt. Der var det mærkelige i denne strid, at medens Marinministeriet paa det skarpeste forholdt mig: at jeg ikke turde skrive med en admiral – var jeg i den bedste forstaaelse med Indenrigsministeren, under hvem redningsvæsenet hørte.*

Møbelproduktion

Johan Peter fik Jens Gaihede Christian Snedker til at udføre det grovere snedker arbejde med at fremstille de træmøbler, som han derefter skar ud og dekorerede med indlagte elfenben mm. Træet var strandingsgods af Teak og Mahogni.

Møbelproduktionen blev efterhånden så stor, at familien ikke kunne modtage mere. Derfor lod han bygge en lille firkantet bygning i hjørnet af Christoffersens have, hvor hans møbler blev sat ind, og Højen Museum var etableret. Entreen blev sat til 25 øre pr person. Bygningen står der stadig i dag.

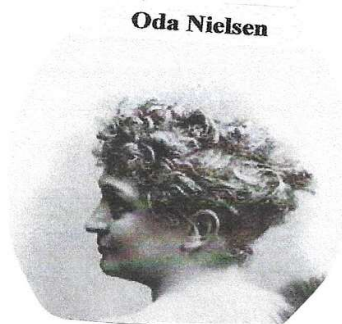

I 1950-erne forsvandt interessen for Museet, og i 1955 blev det nedlagt, og møbler fordelt til Hjørring Museum, Skagens By-og Egnsmuseum og Sæby Museum. I Skagen og nu Sæby Museer er der oprettet en speciel afdeling med hans efterladenskaber.

Øvrige aktiviteter

Johan Peter kunne se, at der var muligheder for at få turister til Skagen, da der allerede omkring 1875 begyndte at komme kunstmålere som Michael Ancher, og senere i 1883 P.S. Krøyer. Onkel Peter blev malet af Anna Ancher, og maleriet hænger på Ancher-museet.

Fik turister til Skagen

Oda Nielsen

Hun kunne kunsten

Anna Larssen Bjørner (billedet er fra hendes sidste teaterrolle, Kameliadamen) var en af vore allerstørste skuespillerinder.

Øvrige aktiviteter

Mens Johan Peter boede i Skagen, interesserede han sig også for fiskeriet og lod på Orlogsværftet bygge en jolle, som han skænkede til en af fiskerne for at opjælp fiskeriet .

Der var så småt kommet gang i turistlivet i Skagen. Især malerne havde opdaget det specielle lys , der var i Skagen. De trak også andre kunstnere med derop.

Michael Ancher kom allerede i 1875, og blev der i lange perioder.

I 1883 kom P.S.Krøyer til Skagen, hvor han opholdt sig i mange somre, og senere købte hus.

Onkel Peter må have kendt dem, i hvert fald Michael og Anna Ancher, da en af dem har malet ham.

Maleriet hænger/ har hængt på Ancher-museet i Skagen!

Johan Peter kunne se, at der var muligheder for at få turister til Skagen, og fik Christoffersens med på ideen , at påbegynde et pensionat for gæsterne.

En af de første kunder som han skaffede, var den kendte skuespiller Oda Nielsen, datter af Johan Peters bror Jens.

Christoffersens begyndte at modtage gæster, som fik kost og logi, men succesen blev så stor, at huset ikke kunne rumme flere, så man indlogerede gæster rundt om i byen.

Flere af familien kom til Skagen, således blev farfar og farmor gift i Skagen i 1892 og holdt deres bryllup hos Johan Peter. Jeg har hørt, at farfar besøgte Onkel Peter sammen med sin farbror Gyntelberg, som dengang boede på Sludstrup.

Om det var med heste og vogn, de 40 km på "Strandvejen", beretter historien ikke noget om, men et par dage tog rejsen.

Familietyknytning til Skagen ser vi senere, da **Anna Bjørner Larssen** i 1907 sad model for P.S.Krøyer. Desuden underholdt hun ham med sang og spil på Citer, mens han malede. Det var på den tid, hans hustru Marie havde forladt ham. Anna var på den tid en af Danmarks berømteste skuespillere, boende i København. Anna var tidligere gift med Odas bror, forfatter og skuespiller mv.

Otto Larssen, dog mest kendt som:

København-Bohemen - (i bogen: *Omkring den Litterære Cafe*)

På det gamle Hofteater på Christiansborg er der malerier af

Anna Bjørner Larssen og Oda Nielsen – malet af ! ?

Otto Larssen.

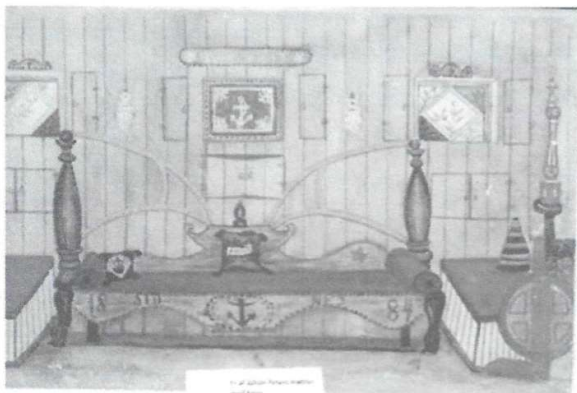
Fyrskipperens slutbemærkning

Slutbemærkning

Min beretning om hans liv og levned er stykket sammen af hans egne skrevne beretninger, overleveringer fra familien, offentlige skrifter og beretninger.

Han selv skriver om sit otium: *Jeg søgte og fandt her et Asyl, der titalte mig i alle maader; en brav befolkning, hvoraf jeg skatter min Vært og Værtinde højest, et fuldstændig rolig, isolred liv, indtil Jernbanen kom og forstyrrede det. Altid beskæftiget vist 12 timer året rundt, dels med Haveanlæg, dels med at lave udskaarne møbler af Træ fra strandede skibe, og småting af rav, Skildpadde og s.v. som jeg har drevet temmeligt vidt, og dermed flyver Tiden bort for mig paa en behagelig Maade. Der er blevet vendt underlig op og ned på mit liv: jeg var købmand før jeg blev sømand, Fører før jeg blev Styrmand, først Officer, saa menig, fik Sølvkorset som Officer, Guldkorset som Menig, og endelig blev jeg Haandværker efter mit 60 Aar.*

Jeg har haft to hovedinteresser i mit liv – Den Slesviske sag og Redningsvæsenet - og sat mit liv og ære ind i begge – men kun mødt med skuffelse!

Onkel Peters minde vil forhåbentlig leve videre i familien – og måske også i det offentlige rum – han var en ener og en markant person!

Hans brødre blev sømænd, kun min oldefar Lars gik på land - dog efter kort tid at have været på søen.

Johan Peter tænkte på sine forældre og deres minde, da han fik deres gravsted fredet, og i dag bevaret ved Sæby kirke.

Han efterlader mindet om en særpræget personlighed, en kreativ og fremskridtsvenlig person, en fædrelandskærlig person ud over det normale, hvor hans sætter sit liv på frivillig spil i to krige.

Han beskriver selv sit livfoløb:

Købmand før jeg blev sømand – Officer så menig – Sølvkorset til Officeren, Guldkors som menig – og håndværker nu i mit 60 år.

Møbelproduktion

og beretninger om fyrskipperen i Skagen

Museumsinspektør Lars Holst Skagen

Omfattende samling af flotte møbler kan ses i Skagensal

Tekst:
CARL Å. ØSTERGAARD

Foto:
GRETE DAHL

SKAGEN: Krigskarl og kunsthåndværker, have-pioner og en havets eventyrer - der kan anvendes mange andre beskrivelser for den skæggede vildmand, der en dag i 1883 roede ind til Gammel Skagen i en jolle for at søge natlogi. Faktisk var han - Johan Peter Larssen - på vej til Norge, men han syntes så godt om Skagen, at han blev der til sin død 13 år senere.

Skagens ældste og nu nedlagte museum er oprettet af ham. I år er det genopstået i Skagen Fortidsminders hovedbygning.

I Dommergården - kendt fra byggeskandalen for et par år siden - levede Larssen sit otium for 100 år siden, og herfra kom han til at præge udviklingen i fiskerbyen.

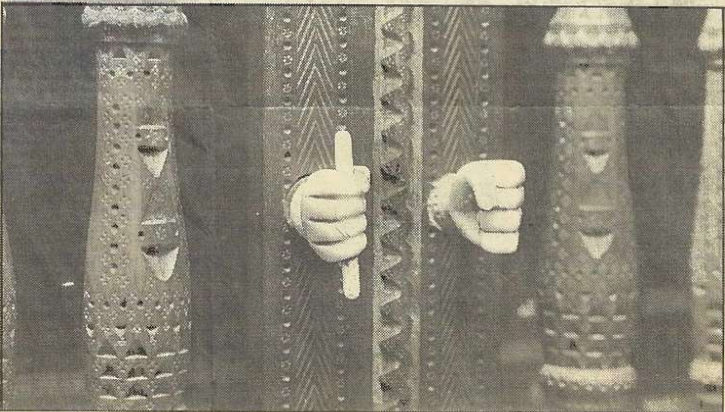
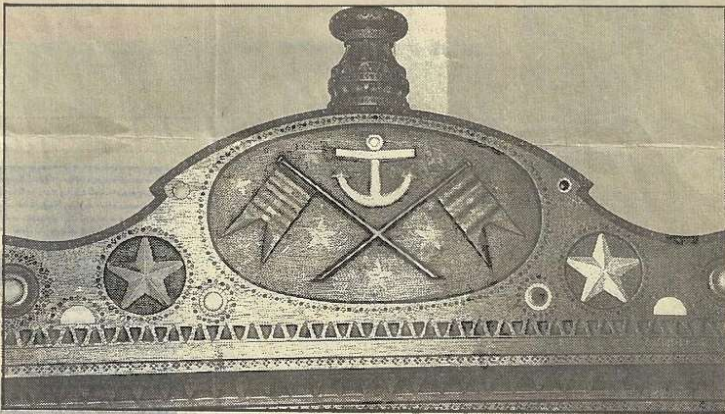
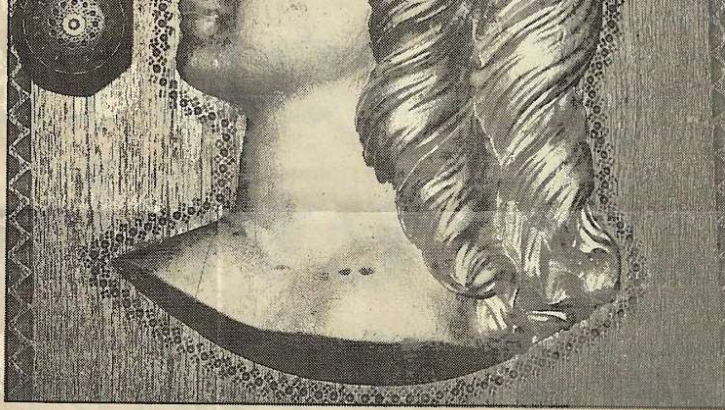
Hans museum rummede en omfattende samling af kunstfærdigt udskårne møbler, som han selv havde lavet. Men som kunsthåndværker blev Johan Peter Larssens stil aldrig andet end en eksotisk parentes. Hans eftertid brød sig ikke synderligt om det, han havde lavet. I 50'erne lukkede sognerådet det lille underværksgivende museum.

Ikke før i sommeren i år er han kommet til ære og værdighed igen med en permanent udstilling af hans møbler på Skagen Fortidsminder.

De fleste museumsgæster tror, at møblerne er hjemført fra Østen af søfolk. Men de er pæredanske, selv om Johan Peter Larssen sikkert har hentet inspiration fra sine rejser på Østen i ungdommen.

Han var født i Sæby. Han deltog som frivillig løjtnant i flåden i krigen 1848-50 som kanonbådsfører. Efter fredslutningen blev han fører af Læsø Rendes fyrskib. I 1864 deltog han i forsvaret af Dybbøl - på trods af, at hans overordnede i Fyrvæsenet først havde afslået at give ham orlov til at gå i krig.

Da han i 1883 fratrådte som fører af Drogdens fyrskib, besluttede han at bosætte sig i Norge. Det var på sejlturen dertil, at han slog et smut ind

De flotte udskæringer i møblerne er danske, men inspirationen er måske hentet i Østen.

Han fik logi hos en af tidens kendte skagboer, Ole Chr. Christoffersen, på Dommergården. Her opførte Larssen sit møbelværksted i et særpræget hus med en gammel båd som tag. To lokale snedkere udførte den grove del af møbelproduktionen. Men design og udsmykning af møblerne med elfenben, rav eller ben sørgede han selv for. Materialet var teak og mahogni fra strandede skibe.

en lagerbygning, efterhånden som de blev færdige. Nogle få er givet væk, men han har næppe solgt af dem.

Ved sin død i 1896 havde han efterladt sig synlige spor i det isolerede Skagen. Han havde anlagt byens første have ved Dommergården, han havde ladet bygge skibe, der skulle forny fiskeriet, og han var en banebryder for turismen i kraft af sine forbindelser til de bedre kredse i Købe-

Han efterlod en sum penge som skulle bruges til indretning af et museum, hvor folk kunne se hans møbler.

De blev delt mellem en række museer, da Højens Museum blev nedlagt. Dublett står på Kronborg, Bangs Museum i Frederikshavn, Vendsyssels Historiske Museum i Hjørring og Sæby Museum. Men hovedparten blev i Skagen, hvor de nu er købt frem til det nye Skagens Museum.

Kirsten Holst berettet om Fyrskipperen

Kirsten Holst har været ansat på skibet som sekretær på fire af de 11 år i 1989. Hun er oprindelig fra Højen og er uddannet bibliotekar og lærer. Hun er tilknyttet skibet som volontør hos Ole Christensen.

Må folk høre, at man bor i Skagen. Så de fleste små jantere i mine. Næste spørgsmål er: "Hvem bor i der hele året?" - Og når man af enigt herte spør om at blykret lyset anarsne: "Jamen hvad lever I dog om vinteren?" Skagen er for mange indbegrebet af sommer. Kroens damer på Søvejsskand, Bredbølls midt-fiskepakhus, Skagens bestival, fiske, ferie, ferie - Jeg har aldrig truffet et menneske, der ikke på den ene eller anden måde, havde et forhold til Skagen. Det mangeløse lys, sangarkunstnerne, de friske fisk som: "I alt tid ikke få i København!" - Du jeg selv er en af disse hersens tilflyttere" foresår jeg det ganske godt! Men Skagen er andet og mere - det er også historien om en fi-

skerbefolkning, der udelevede urds færdigdom samfundt, manglende skolefærdigheder, besværlige skoleforhold, og som almindelig ikke kunne tænke sig at bo andre steder. Det er historien om dyb søgteskibe - og om de der kom udehale og tilfældigvis fandt noget nyt.

Peter Johan Larssen

En sådan mand var Peter Johan Larssen født i Søby i 1822. Han flyttede til Højen (Gt. Skagen) i 1833 for "at nyde sit otium" og det blev et otium, som ikke kun han selv men mange fik glæde af. Den dag i dag har vi på flere historiske museer i Vendsyssel og specielt på Skagens Fortidsminder mulighed for at se en imponerende samling af møbler, udstyret og skæret af samtidens kabinmand, koksilderman-

den, karnobådtekeren, fyrskibsbetjeneren, arkitektsten på Dybbøl minnekapitel, spiser, søjledisponenten Peter Johan Larssen. - Tidens ruse end antyder et usædvanligt menneske.

En far der var kaperkaptajn

Hans far, der stammede fra Syd-norge var under Englandskekrigene lyset som fører på et søfarer fra Søby. Her traf han ved et tilfældigt i byen en præsedatter, som han forelskede sig så vildt i, at han doge efter sig til pigens far for at få hende. Pansene stilledes dog som betingelse at den unge kaperkaptajn skulle gå i land, hvis han ville have datteren. Som sagt så gjort. Han købte søgteskibet, omdøbte det til kabinmandsgård - fik 16 børn med sin Laurence - og et af disse var Peter Johan.

En stærk nationalfølelse

Efter sin konfirmation gik P.J. til kabinmandshandlen, men 2 år senere fik han sit største ønske opfyldt at kunne stå til søs. - Hans første tog var som kaptajn på en "stidsen" tilg Dronning Margrethe af København, og senere fulgte jagtferter med en handelskøbt. Præsten. Efter nogle år at have krydret ve-

denhavene og taget navigationskøksen blev han faktisk hjem for at assistere faderen i kabinmandshandlen, og i mellemtiden havde udviklet sig til en betydelig handelsvirksomhed - desuden overtager han faderens livsvej som koksilderman. Men nationalfølelse og østretyrer trak i den unge Larssen, så under krigen 1848-1850 indtrådte han som frivillig månedskønnet ved flåden som kabinmandskommandør. Eretningen fortæller at han vaskede 200 skud ved Fredericia - og fra Bredbølls besked den fygten de fjende som koksilderman fik P.J. i 1849 kommanden over bombekalup nr. 11. Inden afgang til krige-skudpladsen afholdtes aviser i så dårligt vejr, at "besættelsen var glade for det varme uldt, som i vinterens tid var forbeholdt af kabinmandsbetjener".

Slaverkrigen

P.J.s nationalfølelse var tidligt vælt, og inden krigen udbrød, havde han da også meldt sig som befalingsmand ved Dan-frivillige Jørgenavænting i Søby. Rygtet om 'slaverkrigen' spredtes som en lazeid over hele Jylland, og i høst havde Søby opstillet en borgerbevægelse, der

fortrinsvis bestod af dårligt uddannede og dårligt udrustede mænd. Der blev ikke til kamp, da det viste sig at være et nyt og eller en smukt krigspropaganda af "slaverne" eller fargerne fra Herdshøj var sluppet ud. - Pank sebbes det under alle omstændigheder.

Våbenhvile og "turistrejse"

I P.J.s "Kingsendringer" gøres udførlige beretninger om slag og træninger, men til tider også skarp og kritiske bemærkninger om Mærskens indstilling til disse månedlige træninger ("Flådens besættelsestænder"). - Men Dannebrogskorslet fik han dog - Søgte derefter styrmandspæret med mulighed for sammen med en tidligere kollega og langskammerat at søge et skib fra Høst til Kib (skibet viste sig dog at være afsøjet, da de nåede frem). Men ved den lejlighed fik P.J. lejlighed til at se store dele af Europas skifende mellem "dampvogn" og diligencia - over Berlin, Breslau, Wien, Graz, cyprantinstuellerne i Wienberg "for en smidant usædvanlige steder, som de ikke forsonde at besøge".

Fyrskipperens fiftige list

Kristen startede igen i 1950 og P.J. fik kommandoen over 3 bakkere ved besættelsen af Fohmen. Da krigen udbrodt tog P.J. tilbage til Søby, opbevarede sin kabinmandshandel og søjede ud i verden, men i 1952 tillyder marinerådets Sten Bile har et forslag, der skal udbygges i Løse Bende. P.J. modtager tilfældet og bliver nu fyrskipper her og senere på Drog-

Peter Johan Larssen 1822 - 1896

den fyrskib, hvor han sammenlagt har en tjenestetid på 31 år. - Men hans gamle, nationale sindelag formåede sig ikke - mørke skyer truer - krigen 1864 er en realitet. P.J. søgte sin afsked som fyrskipper for at træde aktivt i krigstjeneste. Han fik afslag på ansøgningen med den begrundelse, at i så urolige tider, kunne han ikke forlade fyrskibet. - men P.J. ville ud og forsvare fædrelandet, og typisk for ham, accepterede han ikke afslaget. Han forespurgte om en mand med kendskab til kanonsekretits kunne blive antaget ved Dybbøl Skanse (uden dog at fortælle, at det var ham selv) og han får et bekræftende svar.

.... "Altså stod jeg nu indtrullet som menig Constabel af 4. Fæstningskompagni, nr. 68, lønning hver 5. dag samt naturalforspørgning, som jeg ikke modtog, og uniformering, som ikke fandtes. Imidlertid fik jeg dog snart de vigtigste ting, tornværet, sæbel med gehæng og feltflaske med løfte om den første artillerists frakke, som blev skudt. Furøren gav mig den trost, at der nemlig nok inden aften på den måde ville blive en frakke ledig og bad mig høre ind senere. Jeg hørte derind: Jo, ganske rigtig var der en frakke, men den

var skudt helt i laser, jeg måtte altså vente til en Constabel var så honnet at lade sig skyde i hovedet og spare frakken...."

Otium i Højen

Mangt og meget nåede Peter Johan Larssen, begavet som han var med lederevner, med indsigt, med fremsyn, som skulle komme Høvboerne til gavn. - I 1833 kom han til Højen, lejede værelser hos "Sokongen" Ole Chr. Christoffersen og dennes kone Marie. Her startede han med at indhegne et stort areal om huset, der stod midt i flyvosandet. - Tilførte mergel og muldjord, gødede og plantede, anlagde græsplæne - de før så barske omgivelser blev næsten idyl. - Skibsruft fra strandede skibe blev indrettet til værksted, og P.J. begyndte at lave møbler af teak og mahogni med fantastiske udstykninger og indlagde rav og perlemor. "Det grove" udførte et par snedkere, men udstykningerne var Larssens værk. Fiskerbefolkningens liv interesserede ham så meget, at han for egne midler lod Orlogsværftet bygge en ny type jolle, som han forærede Højens fiskere, og senere en dæksbåd, som et forsøg på at udvikle det søgæende fiskeri.

Redningsmændene stod også Larssens hjerte nær, og han var da også den, der sammen med bl.a. Drachmann, gik i brechen for opførelsen af Daphnemonumentet, der står i Skagen, som en mindestotte over 8 forulykkede fiskere og redningsmænd.

Turistlivet i Højen blev også en af Larssens fortjenester. Han var onkel til skuespillerinden Oda Nielsen, der var gift med den kendte teaterchef Martinus Nielsen. Begge blev de sommergæster hos Ole Chr. Christoffersen og Marie - og inden længe var Højen så kendt, at Marie havde flere pensionærer, end hun kunne huse, så hun lejede værelser "ude i byen".

Larssens møbler

J.P.L.s produktion af møbler og "snurrepibier" blev næsten 200 genstande, og han byggede et lille "museum" til opbevaring. Efter Larssens død i 1896 fortsattes samlingen som "Højen Museum" - entré 25 øre. I 1956 blev "Højen Museum" nedlagt (huset kan dog stadig ses) og størstedelen af møblerne blev flyttet til Skagens Fortidsminder. - I 1989 besluttedes, at disse møbler fra Larssens hånd skulle udstilles, så man for alvor kunne se dem.

Det var ingen let opgave, men det blev, for os som projektmedarbejdere, en oplevelse. Vi lærte Larssen at kende - godt nok var han imellemtiden blevet 167 år - men han var så sig vange spor som eftertiden alt efter temperament kan undres, imponeres eller glædes over. Larssens liv var mere end knudt og kugler - det var også glæde, fest og farver - han levede sit liv - hele livet.

Kirsten Holst

Skagen Fortidsminder

Svallerbakken
P. K. Nielsensvej 9990 Skagen
08 - 44 47 60

9.11.1993

Kære Niels Otto Larssen

Først og fremmest beklager jeg, at jeg ikke selv var i stand til at modtage jer på Fortidsminderne forrige lørdag, men kan fornemme at dialogen mellem min kone og jer blev fin. Faktisk er det også retfærdigt, for reelt var det hende, der fik åbnet mine øjne for værdien af møblerne og af Johan Peters indsats. Jeg spurgte i sin tid efter oplysninger om JP's indsats på skibsområdet, idet jeg forestillede mig, at der muligvis var fortælletraditioner i familien, som kunne belyse dette. Vi har på Fortidsminderne to skibsmodeller, som han har lavet, og som iflg. de oplysninger vi har her, skulle være modeller af skibe, fiskeskibe, som han skulle have ladet bygge for at fremme fiskeriet. Der var i 2'den halvdel stor interesse i landets førende lag for at udvikle fiskeriet, og Johan Peters indsats i dette ville være spændende at få belyst nærmere. Problemet er imidlertid at jeg ikke ved, hvilken vej man skal gå. Hvis bådene var bygget på Orlogsværftet ville det være en mulighed at søge i arkivalierne, som er i Rigsarkivet, men er de bygget på et privat værft er mulighederne uoverskuelige. Derfor spørgsmålet om nogen i familien havde noget at fortælle.

For et par år siden traf jeg heroppe en tandlæge Baggesen, Ved Volden 10, 1425 Kbh. K., der ved ægteskab er "kommet ind i familien". Han fortalte at han havde kopi af et manuskript, skrevet af den af Johan Peter Larssens brødre, der på et tidspunkt strandede i det østlige Rusland og siden gik hele vejen hjem til Europa. Turen tog vistnok 2 år. Så vidt jeg husker havde Hr. Baggesen ingen møbler og han kendte ikke til noget med hensyn tilbådebyggeri.

Desværre er jeg altså lidt rådvild på dette punkt, men jeg håber på et tidspunkt at få fat i "den løse ende". Og glæder mig i mellemtiden over de meget flotte fotografier

af de privatejede Larssen møbler. Det er påfaldende, at de er af helt andre typer end dem vi har på museet, med enkelte undtagelser.

Tak for denne udvidelse af vores kendskab.

Selv er jeg ved at efterspore om vi kan finde flere eksemplarer af Honnens de Lichtenbergs bog. Hvis det lykkes skal jeg ile med at fortælle nærmere.

På gensyn og -hør
med venlig hilsen

Lars Holst

Larssen og Diget

Johan Peder Larssen

Bortset fra de mange strandede søfolk, som højboerne fra tidernes morgen har givet husly, kan man måske betragte fyrskibskaptajn Johan Peter Larssen som én af de første, der indlogerede sig på i Gl. Skagen på lidt mere "normal" vis. Han var ganske vist på vej til Norge, hvor han ville tilbringe sit otium afsondret på en lille ø, men nu fandt han så meget behag i indkvarteringen hos Søkongen, at han blev boende der til sin død i 1896.

Larssen satte plankeværker op omkring huset, tilførte mergel og muld, gødede og plantede, så en oase voksede op omkring huset. To gamle skibsruf blev indsat i haven og i det ene havde fyrskibskaptajnen sit værksted.

I Højen fik Larssen besøg af niecen, skuespillerinden Oda Nielsen, der havde engagementer på Det Kgl. Teater, Dagmar-teatret og i Casino og som var gift med teaterdirektør Martinus Nielsen. Den ene sommergæst trak den anden med sig, og snart havde fru Christoffersen 30 pensionærer, der skulle bispises. Indlogere dem alle kunne hun ikke, så de blev anbragt rundt

omkring i Gl. Skagen, hvor værelser stod ledige eller hvor de faste beboere krøb på loftet, så stuerne kunne lejes ud.

Da havet tog Peter Diget hus

Fisker og redningsmand Peter Christian Christensen Diget stammede fra Uggerby og fór som ung mand viden om til søs. Så slog han sig ned i Højen, hvor han i 1857 giftede sig med Maren Sofie Bertelsdatter. De bosatte sig i den yderste klitrække, og Peter Diget sørgede som fisker for familien, hvor der snart var seks munde at mætte. Fra starten i 1869 var Peter Diget med i Højens redningsbåd.

Men havet kom stadig nærmere til Peter Digets hus. Medens datteren Martine, født i 1875 - endnu var barn, forsvandt et stort hjeld til tørring af fisk, som familien havde stående 30-40 meter

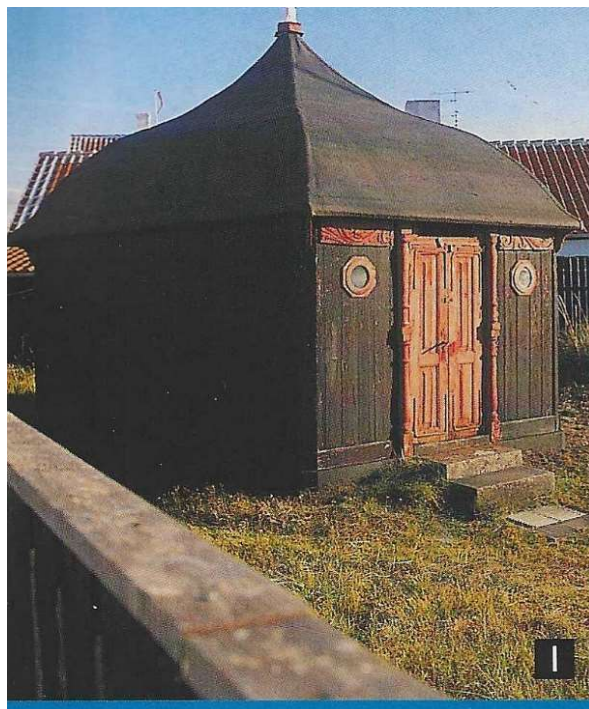
foran huset. Flere gange brækkede havet ind over klitten og skyllede driver af sand op omkring boligen, så de måtte klatre ud af den øverste halvdør og grave huset fri. Natten mellem 1. og 2. juledag 1903 gik det helt galt. Den nat var det en forrygende storm og barken Haakon Haakons en af Tvedestrand forliste. Martine var alene

hjemme med faderen, der på dette tidspunkt var stærkt plaget af gigt og ikke kunne flytte sig fra stolen. Moderen og de andre søskende var på besøg i Skagen. Havet gik over huset, men til alt held kom der

folk til hjælp, som fik Martine og Peter Diget ud og i sikkerhed for vandmasserne. Familien kom aldrig tilbage, men slog sig ned på Jens Rasmussens Vej 10, hvor Peter og Maren Sofie kom til at opleve deres guldbryllup inden de døde i henholdsvis 1913 og 1921.

Fyrskipperens oprindelige Museum i gl. Skagen for sine udskårne møbler

Bygningen eksisterer endnu 2023, men i anden udseende.

Publikumsinteresse for udstilling af hans møbler var efterhånden meget moderat, hvorfor familie besluttede at afhænde det.

Skagens Fortidsminder accepterede at overtage de udskårne møbler og i 1955/56 blev møblerne fordelt mellem: Skagens Fortidsminder Museum, Sæby Museum og Hjørring Museum.

I Skagen og Sæby er der separate udstilling med hans møbler.

I Hjørring findes følgende møbler:

	Museums nr. 1956
7 søjleborde	nr. 124 til 130
1 understøtte til slå op bord	104
1 stol brun nr.	73
1 skab – to glasdøre	77
1 skab med glasdør todelt	78
1 skab m/marmorplade	83
1 taburet med skinsæde	90
1 taburet – træbenet m/hesiansæde	91

Nedlæggelse af Museet

Johan Peter Larssen.

Det er i år 30 år siden Skagens ældste museum blev nedlagt. Det var Højen Museum, som havde til huse i den karakteristiske kvadratiske bygning på Christian Møllers Vej.

Museet indeholdt udelukkende sindrigt udsmykkede møbler fra fhv. fyrskibskaptajn Johan Peter Larssens hånd, og det var Larssen selv, der oprettede det.

Efter hans død førtes museet videre af familien, men i 1955 blev det besluttet et lukke museet. Det meget specielle museum, som vel nærmest kunne betegnes som et minde over en

enkelt person, var ikke særlig søgt, og det krævede en del at holde det åbent.

Skagen Fortidsminder blev spurgt, om man her var interesseret i at overtage museumsgenstandene. Det sagde bestyrelsen ja til, og en meget stor del af samlingen fra Højen Museum kan i dag ses i kælderen under fiskerimuseet.

Det gamle Højen Museum er på en måde blevet museum i museet.

Kigger man godt efter, mens man ser de øvrige bygninger på fortidsminderne, opdager man, at der adskillige steder, hænger ting, som stammer fra J. P. Larssens værksted. Det er blandt andet en kompasrose i selve fiskerimuseet og nogle billedrammer andre steder.

På fortidsminderne har man for kort tid siden fundet ud af, at man faktisk også er i besiddelse af de få redskaber, J. P. Larssen benyttede, når han udsmykkede møbler. De få redskaber kan ses i en af montrene i kælderen under fiskerimuseet.

☆☆☆

Ser man på de mange møbler i dag, kan man godt undre sig en del

over, hvad der fik en forhenværende fyrskibsfører og krigsveteran til at gå i gang med så omfattende en produktion af udsmykkede møbler. Overalt på møblerne er der sindrige mønstre hugget med stemmejern eller lignende, og der er et væld af mønstre og indlagte ting. Han lavede udsmykninger med blandt andet perlemor, ben, rav og elfenben, og at dømme efter den mængde møbler, det blev til, må han være gået op i arbejdet.

Givet er det, at disse ting har været alt andet end almindelige for Gl. Skagen i 1880'erne.

☆☆☆

Det er langt fra alle de møbler, Larssen udsmykkede, som fortidsminderne har stående. Mange ting gav J. P. Larssen væk til venner og bekendte, og der findes flere af hans ting i f. eks. Anchers hus. Der findes givet også møbler, han har udsmykket, i andre hjem i Gl. Skagen og i Skagen.

Da Højen Museum blev nedlagt, og indholdet overgik til fortidsminderne, kunne man på museet i Skagen langt fra huse alle møblerne. Mange dele blev derfor

»udstationeret« på museerne i Sæby, Hjørring og i Frederikshavn. I Sæby er der 15, i Hjørring 17 og i Frederikshavn på Bangsbo-Museet 26. Fortidsminderne råder over 55 af hans værker.

Det ligger ikke helt klart, hvornår møbelmagasinet i Gl. Skagen blev til et museum. Bygningen er opført af Larssen før 1895. Det takseres for første gang efter protokollerne i 1895. Larssen døde i 1896.

Larssen stod selv kun for udsmykningen af møblerne. Han havde to mand beskæftiget med at lave møblerne, hvoraf mange iøvrigt er lavet af vraggods fra forliste skibe. Så foruden at de fortæller en mærkelig historie om en mand, er der også en del strandingshistorie i de gamle møbler.

☆☆☆

J. P. Larssen blev født i Sæby i 1822. Som ung var Johan Peter Larssen sømand, og han sejlede på de store verdenshavne. Han tog navigationseksamen. Senere gik han i land, og fulgte i faderens spor og blev købmand. Under krigen i 1848-50 indtrådte han som frivillig månedslønntant ved

flåden, og han nåede at blive kantonbådsfører.

Efter krigen blev han fyrskibsfører på Læssøes Rendes fyrskib.

Her var han, da krigen i 1864 brød ud. Han søgte om tilladelse til at fratræde på fyrskibet for at gå i aktiv tjeneste i krigen. Den tilladelse fik han ikke, idet ministeriet lagde vægt på, at der i den vanskelige situation var solide folk på fyrskibene.

Det lod Johan Peter Larssen sig ikke nøje med. Han skrev en ansøgning om permission og rejste selv til København for at forelægge den.

Resultatet blev, at han fik tilladelse til at møde sig til de danske styrker ved Dybbølskanse.

Efter krigen vendte Larssen tilbage til sit fyrskib. Da han i maj 1865 gik af, havde han senest været fører af Drogdens Fyrskib.

Han ville derefter til Norge, hvor hans far kom fra. Han sejlede af sted i en jolle, og søgte en aften ind til Gl. Skagen for at få logi for natten.

Det fik han hos søkongens, Ole Chr. Christoffersen, og logiet pas-

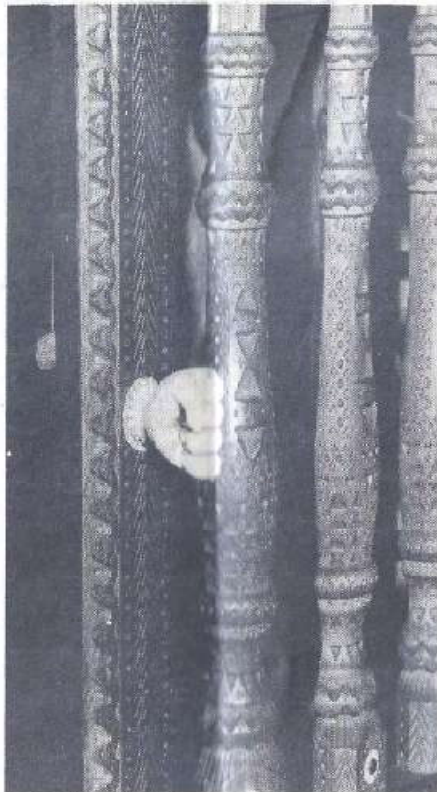
sede ham så godt, at han blev der til sin død.

Der var stadig masser af initiativ i Larssen, og han sørgede hurtigt for, at Christoffersen fik Gl. Skagens første egentlige have med ruldjord.

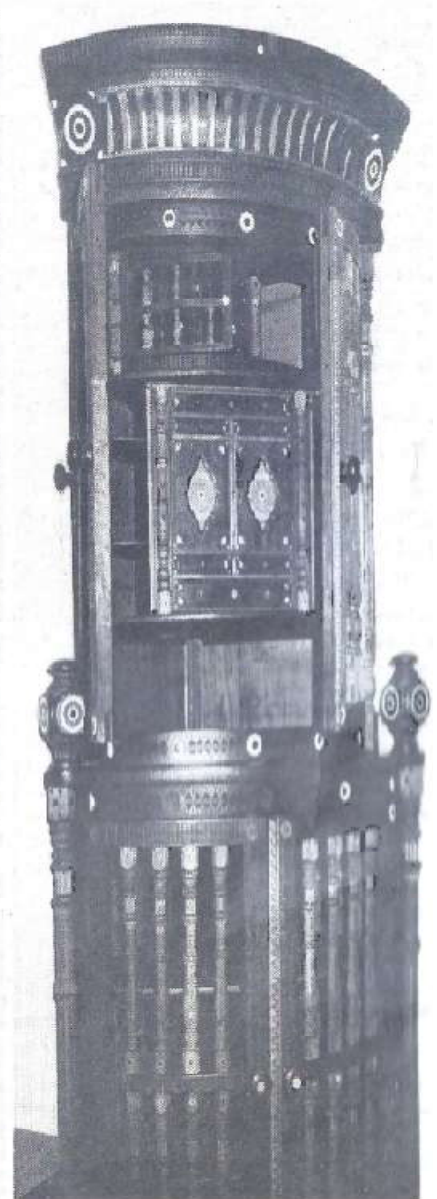
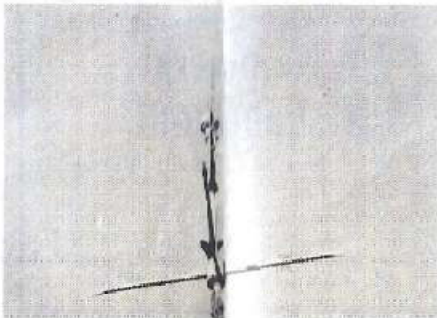
Han interesserede sig meget for fiskeri, og han bekostede bygningen af en dæksbåd som fra Skagen blev sat ind i forsøgene med søgøende fiskeri. Det var også Larssen, der gik i spidsen for at få rejst et mindesmærke over de redningsfolk, som druknede ved Daphne-forliset. Daphne forliste i 1862.

Larssen fik desuden stor betydning for turistlivet i Gl. Skagen. Han var onkel til den fejrede skuespillerinde Oda Nielsen, som var gift med teaterdirektør Martinus Nielsen. Oda Nielsen fandt behag i Gl. Skagen efter at have besøgt Johan Peter Larssen, og hun kom derefter ofte for at feriere i byen. Hendes besøg fik flere til at følge efter, og efterhånden fik familien Christoffersen op til 30 sommerpensionærer.

Johan Peter Larssen blev Dannebrogsmænd i 1849 og han udnævntes til Ridder af Dannebrog i 1856.

Denne detalje fra et af de store skabe viser hvor pertinentlig, Larssen var.

En kaperkast og hans slægt

Historien bag en gave af møbler til Sæby museum

Under de urolige forhold i Danmark i 1807, hvor englænderne paa brutal maade hentede den danske flaaede, kom en ung norsk skibskaptajn, Peder Jacob Larssen, til Sæby. Han var født paa Mærde ved Arendal i 1782.

I Sæby fik han et af købmand Severin Aabels kaperskibe at føre, og han har nok tjent gode pricepenge, for hen imod 1810 købte han en ejendom i byen. Det var den saakaldte »Barbras gaard«, der i sin tid var skænket af borgmester Chr. Rhuus til kapellanbolig. Dette embede var nedlagt nogle faa aar i forvejen, og pastor emer. Laulund fra Skagen havde sidst beboet ejendommen; han døde der i 1808. Nu blev den solgt til P. J. Larssen for 1400 rdl. I 1810 blev Larssen gift med pastor Güntelberg Abels datter fra Understed, Laurentze. Gaarden blev nu omdannet til købmandsgaard, og der siges, at den gamle kaperkast efterhaanden erobrede den største del af byens og omegnens handel. Ja, han erobrede endog

gaardens og gydens navn, idet ejendommen nu hed Larssens gaard og gyden Larssens gyde. Det mystiske navn Barbra opstod dog efter hans død, og det har holdt skansen siden. (A. Jakobsen: Barbras gaard). I 1839 kom Larssen ind i borgerrepræsentationen (det første egentlige byraad i henh. til forordningen af 1837), og han var dennes formand til 1842. Peder Jacob Larssen døde i 1854. Han ligger begravet paa den gamle kirkegaard ved kirkens nordside — det eneste gravsted, der nu er tilbage.

Der var tre sønner: Jacob Edler, Jens og Johan Peter. Den første var en tid hotelejer i Antwerpen, flyttede derfra til Odessa som repræsentant for »Bureau Veritas« for Sortehavet og Middelhavet, og i 1868 startede han skibsværft i Nikolajevsk. Han døde i 1872. En datter af ham var gift med skibsfører Christen Julius Klitgaard fra Blokhus. Hun hed Sofie Amalie og var født i Sæby 1845, gift i Odessa 1864 og død i Hull 1904. (Vends. aarbøger 1939 side 72). Jens Larssen var skibsfører, senere konsul i Lihau. Hans datter var den kendte skuespillerinde Oda Nielsen. Hun var født i 1851 paa skibet i St. Petersborgs havn.

Den tredje bror, Johan Peter Larssen, blev kaptajn paa Læsørende fyrskib og boede i Skagen. Han efterlod ifølge testamente af 10. juli 1888 et legat paa 2000 kr., der bærer hans navn, og hvis renter skal tjene til understøttelse for enker eller uforsørgede børn efter forulykkede fiskere i Sæby. Ligeledes testamenterede han 2000 kr. til udsmykning af Sæby kirkegaard. Til dette legat er knyttet betingelsen, at byen freder om faderens gravsted.

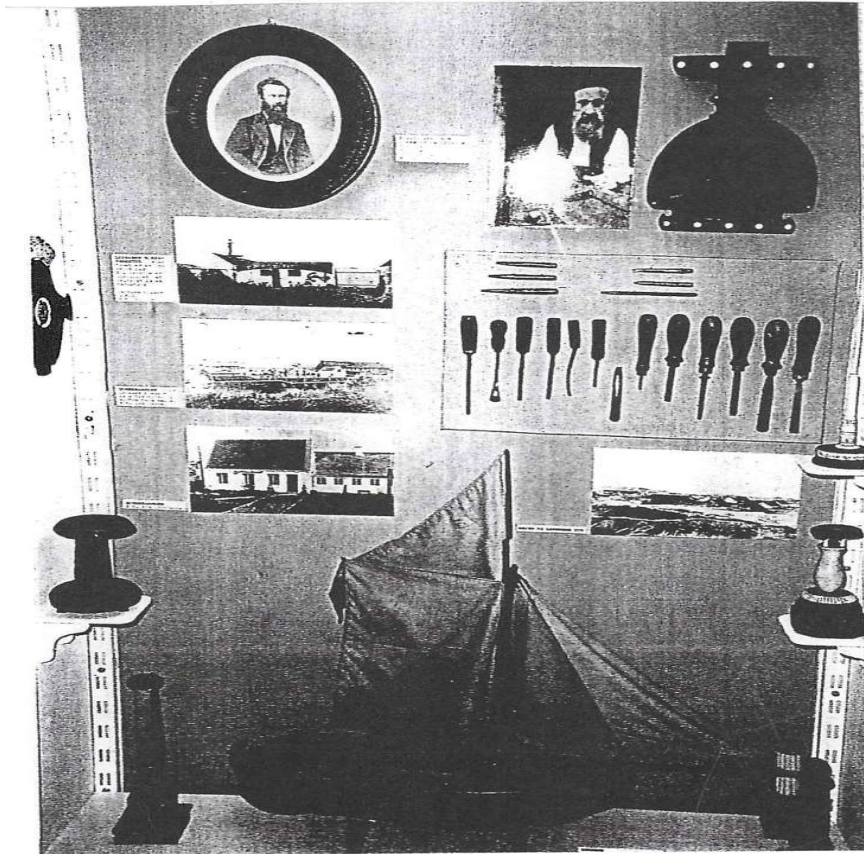
Endelig har han testeret 10.000 kr., der bærer navnet »Peder Jacob Larssen og sønners legat«. Det har samme formaal som det førstnævnte. Som første legatnyder var indsat hans broderdatter Agathe Hammerlé, gift med konsul Hammerlé. Paa sydvæggen af vaabenhuset i Sæby kirke findes indmuret en mindetavle for fyrskibsføreren.

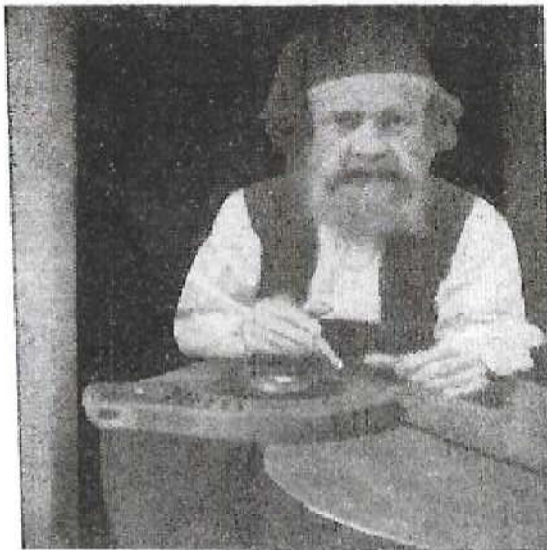
Som det vil ses af foranstaaende, har slægten Larssen nær tilknytning til Sæby. Det har derfor været en stor glæde for bestyrelsen for Sæby museum at modtage en lille del af den flittige mands efterladte arbejder — fint udskaarne og indlagte møbler. Hovedparten findes samlet i Skagens fortidsminder, hvor de naturligt hører hjemme.

Chr. Kjærsgaard

Udstilling af hans møbler mv.

på Skagens By- og Egnsmuseum

Den flittige gamle skipper
ved husflidsarbejdet.

B. Dablerup

meget faa udenfor de egentlige søofficerers kreds, som er blevet mindet i dette deres eget fagskrift:

»Af Mænd, der paa en eller anden Maade have staaet Marinen nær, ere følgende afgaaede ved Døden i Aarets Løb:

— — — — —

Fyrskipper Johan Peter Larssen havde været i Fyrvæsenets Tjeneste fra September 1852 til Mai 1883, sidst som Fører af Drogdens Fyrskib, fra hvilket han afgik med Tilkjendegivelse af Ministeriets særdeles Tilfredshed med hans Dygtighed og Nidkærhed. Han havde deltaget i begge de slesvigske Krige, var bleven Dannebrogsmænd i 1849, Ridder af Dannebrog 1866 og var i det Hele bekjendt for sit patriotiske Sindelag. For Lystseilads nærede han stor Interesse og var fra 1866 til 1883 i Bestyrelsen for »Dansk Forening for Lystseilads«. Sine sidste Aar levede han næsten afsondret fra Verden oppe i Høien ved Skagen.«

Fyrskipperens testamente og boopgørelse

For Dokumenter af
Første Rangs
som angaar 200 Krone
Kømpæl-Taxi N: 19

For Dokumenter af
Anden Rangs
angaa 4.000 Krone
Taksat: 8 Krone
Skatten Bøfjædskatten
Julius August 19/4 1888
Fm.

Testamentet

Underkæmsted Johan Peter Larsen, forhennevende Fyrskibsfører, bestemmer herved følgende som sin sidste Vilie.

Af mine Efterladenskaber, der væsentligt bestaar af en Del Færdsloppapirer, som beseer i Nationalbanken i Kjøbenhavn, og til hvilke min Bevoksning, Skibsføreren Larsen i Hallundbjerg, for Fidei opleverer Recipissen, samt af mine Eiendele i Hjøjen, udelæses fuldstændig og bortsælgt, Bekostningerne ved min anden digne Begravelse og alle Omkostninger uden Undtagelse ved dette Testaments Indstempling, saa og Skatteafgifter, derefter oprette følgende Legater - i medensaaen de Anden, forsaamvild mine Efterladenskaber om og Forventning ikke naatte visse sig fuldt beskrevet til dem alle, mine Tredygninger i Hjøjen, samt de Livrenter og renter som ere ommelede i den vedlagte, med mit Navn Underskrift forsynede og d. d. daterede Liste, medtages dog Skatte og Løbsats og andre Alde Vedkommendes Raadighed uden nogen Brev eller Skifteafgift eller noget andet Afdrag.

1. Et Familieliv, som kaldes den Larsenske Familieliv. Til dette henlægges Renten af den Rentital paa 25.000, er paa og fyve tusinde Krone, som gaar til de Familienbeskrivning har indbragt endte i Eiendommen Skibning, Forns Fidei, Hjøring Amt.

27

Saalbængen min i sigesinde Hanna Louren sier Skuffing, skal i Hospital
dog indlede rentebel hos hende. Saaledes kun Gaarden og overtages den af
hendes søn i Helt Lassen, skal og saa han kunne beholde Hospitalen rentebel
indseende til sin død 14. Juni eller 11. December Termin, denne medreg-
ning, som indskrives 5, er femten eller hans Overtagelse af Gaarden. B. 9
Lem kan efter Moderens Dødsfald.

Prænter, naar den i Hølge det Foranstaaende bliver disponibel, uddeles
40 Gange aarligt, hver Gang i Tre ligestore Portioner, til de Personer, man
lige eller kvindlige, som ere nærmest i Slægt med mig, det vil sige,
nærmest arveberettigede efter mig eller og indendes den Afsættelsesorden
som angives i Forordningen om den af 2. Maj 1845. Skandelinien og
i kvindelinien ogtes lige, men hvis flere ere lige nær beslegete med mig,
tilfalder Legatet den eller de mest (Tængende, og blandt disse Kvinde
først for Mand, derefter den Ældre først for den Yngre, alt efter Legat-
bestyrelsens uomsidelige Skønne. Den som Legatet en Gang er til-
faldet, beholder det til sin Død, uden Pensynt til senere fremkomne
Oplysninger, Forandringer i Vedkommendes Tilstand, eller andre
Foranstændigheder. Er der til nogen tid ikke 3 Personer i Slægt med
mig, tilfalder det disponibelt Rentebel midlertidigt under No. 2
næste Legat, til hvilken ogsaa hele Legatkapitalen henlægges, saafremt
min i Hølge ganske maatte udtale.

2. Et Legat, som bemænes: Peter J. Larsens Søners Legat for fremkomne
Sønner eller ældre Døtre i Søby. Til dette henlægges en Kapital paa
10.000, er 40 Tænde Kroner, som sættes fast, og hvorpaa Prænter uddeles
40 Gange aarligt, hver Gang i 8 lige store Portioner, til fremkomne Sønner
eller ældre fremkomne Døtre, som indføres i Søby i Hospital. Legatet kan kun
tildeles af tre eller 4 Personer, men jeg bemærker udtrykkeligt, at det ikke

Kapitalen sættes fast og renten anvendes saaledes:

- a. Rente af 1.000, er Tusinde Kroner, udbetales først en Gang aarlig, til Bierne af den Sked, jeg for Tiden bebor, paa Betingelse af at de godt og forvauligt vedligeholde Plantningerne i Haven og Indhegningerne om samme.
- b. Rente af andre 1000 Kroner anvendes dernæst til Ved Opholdet af Plantningerne paa Højen Kirkegaard og Terrasnehed omkring.
- c. Den øvrige Rente udbetales hver Jul til de eneyendte i Højen, navnlig til ældre Kvinder, samt til saadanne Mand, der ere syge eller tilskudekrønne, og skide imod at modtage offentlig Taktigmandsskøttelse. Den hvem Legabet en Gang er faldet, beholder de fremda til sin Død.

Om Bestyrelsen af Legaterne m.v. fastsættes det Mermere i de Konfirmationes der ville vere at søge paa de henhörende Bestemmelser.

Til executiones bestaamentkindsbetter jeg Hvi: Proprietær Anton Lassen af Hørbylund ved Seby og Konarchef C. O. Primetbaad af Kjøbenhavn, idet jeg forventer at de af Hensyn til deres Kunst og de gode Formaal hvortil jeg har bestemt min Formue, ville udføre de hermed forbundne Arbejder uden at beregne sig nogen Honorar eller vederlag, selvfølgelig deres lige fremme Høflig Hæder. Der tilkommer mine Executiones Bet. til at udarbejde Fundatsaen for Legaterne - da under de fornødne Bestemmelser om Legaternes Bestyrelse - selvfølgelig under Tagtaget af Al, hvad jeg foran har fastsat og det tilkommer ligeledes dem at tage Bestemmelser om, paa hvilken Maade i hvilke Lffeltes mine Bøtter skulde anbringes, Oppevar der imod Forventning nogen Tvivl om Forstaelsen eller Forholdningerne af de samme Bestemmelser, se de Opholdes

4

hødt nægte Børn. Den som Legatet en Gang er tilfaldet, beholder det indtil sin Død.

Legatet træder først i Kraft, naar min Broderdatter Agathe Haemmer og hendes Mand, Consul Johan Haemmer's ere døde, indtil de tilfælde Prentens af Legatkapitalen skal eller den dengorværende og de

Tvendes Legatet i Henshold til det under N. 1 anførte, opredtes nye Legatportioner, ogsaa her gældes det at den der en Gang har gaaet en Legatportion, fremdeles skal og maa bære den til sin Død.

3. Et Legat paa 2.000, er to Tusinde Kroner, for Enkes eller uforsørjede Børn eller forulykkede Fiskere i Søby, eller for saavelde saadanne ikke findes, for verdige Arvenyende Fiskere eller Fiskerenker i Søby. Kapitalen sættes fast og Prenten udddeles to Gange aarligt, hver Gang i Arvendte Lige store Legatportione. Tilfalder Legatet en Enke, beholder hun det saalange hun lever og, eh uforsørget Børn beholder det til de fylde 18de Aar, en hane til sin Død.

Legatet træder først i Kraft efter Bager G. Pedersen af Søby's Død, saalange han lever, nyder han den fulde Prente af Kapitalen

4. Et Legat paa 2.000, er to Tusinde Kroner, der sættes fast og hvis Prente tilfalder Søby Trøbskud til Udsmykning af den storrøende Kirkegaard samt til Plankninger ved Bogen og særligt til Kroens Helligholdelse, dog paa den Betingelse og med den Forpligtelse, at Bogen paa Bager sig og, sætte en min Faders Gravet paa nævnte Kirkegaard.

5. Et Legat til Trøbskud Prestkælder-singen af min Fornæmste sønnes og som tilfalder Højen Kommune med Holgands Forpligtelse

berettede til ved deres Beslutning at afspjøre endelig enhver Tvivl og Disput og tage alle saadanne Bestemmelser, som de anse noedvendige for at sikre den bedste Udførelse af denne min sidste Villie.

Til Bekræftelse har jeg sendt Brevede dette Testaments i Notarii publici Overvarelse.

Johan P. Larsen

Skagen den 10 Juli 1888

Aar 1888 den 10 Juli Form. Kl. 9 comparerede paa Byfogedkontoret i Skagen forhen Fjerdobsoficer Johan Peter Larsen af Gl. Skagen, hvor han i Overvarelse af Notarius publicus Byfoged Frich og Vidnere Eend. ju. Fuldmægtig Julius Meyer og Politibetjent C. Christensen underskrev foranstaaende Testamente, som han paa Notarii Forespørgsel erklærede egenhændigt have medskrevet og som han ligeledes erklærede at indeholde hans sidste Villie og var her ved sin Formynderfuldmægtig.

Testator er saavel Notarius som Vidne personlig bekendt, Betskelsen og Tilføjelsen af det andet Vidne er sket af Notarius publicus.

Skagen Notarialkontor dt. nr. 8.

Frich

Notarial-Vidner

Julius Meyer - C. Christensen

Legl

Egeb. 4 Kr. 55 Gde
Fve Krone femti fem Gde

173
L 97° 277
1882

380 51.
2 original
46.47.
8 186. Rh

Testamentarisk Disposition.

Jeg indrømmedes forresten
Lars Larsen af Slistrup i Skjerve
Sogn buplammes forresten sin
lidte Willie, at forresten jeg i
afgørelse med minde forresten
frøken Laura Frederikke Larsen
lidt Larsen skal sin forresten

Her, som efter længere
tiltænksomhed mig til at forresten
forresten i vildeste No med
nora forresten Børn, mig indige
eller mig indige, forresten sin
forresten indigt. —

Hil Børn og mig min
Herst i Omværelse af minde
med tilholdt minde.

Slistrup den 10 Januar 1871
L. Larsen

Hi indbyggerne med, der
 under disse disse er tillidte
 sine vidnes som Proprietar Lars
 Larsen Boye i Skistrup i Auland
 udy af, at han agtede at agrette
~~en hyllemark og Skistrup~~
 hveden som indbyggerne tillidte,
 at han vil Proprietar Lars Larsen
 af Skistrup, der er at yndelig
 behjælp og som af de skønnede
 at være med sine Landets fælle
 Bøye, disse disse i nær Oms
~~indbyggerne for indbyggerne~~
 med foranstaltning Skistrup,
 idet han vil være at være behjælp
 med disse indbyggerne at den
 indbyggerne som fælle Villie.

p. h. Skistrup den 10. Januar 1879

A. G. Jensen	Gg. A. Larsen	C. S. Sørensen
Hertugdømmet	Skistrup	Stendal
		Kamre Loren

Tildelt i Hovs Herreds Skifteprotokol Fol 66 i An-
 ledning af Testators Wilsfeld 25 Januar 1879

Vi Christian den Niende,

af Guds Naade Konge til Danmark, de
Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen,
Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg,

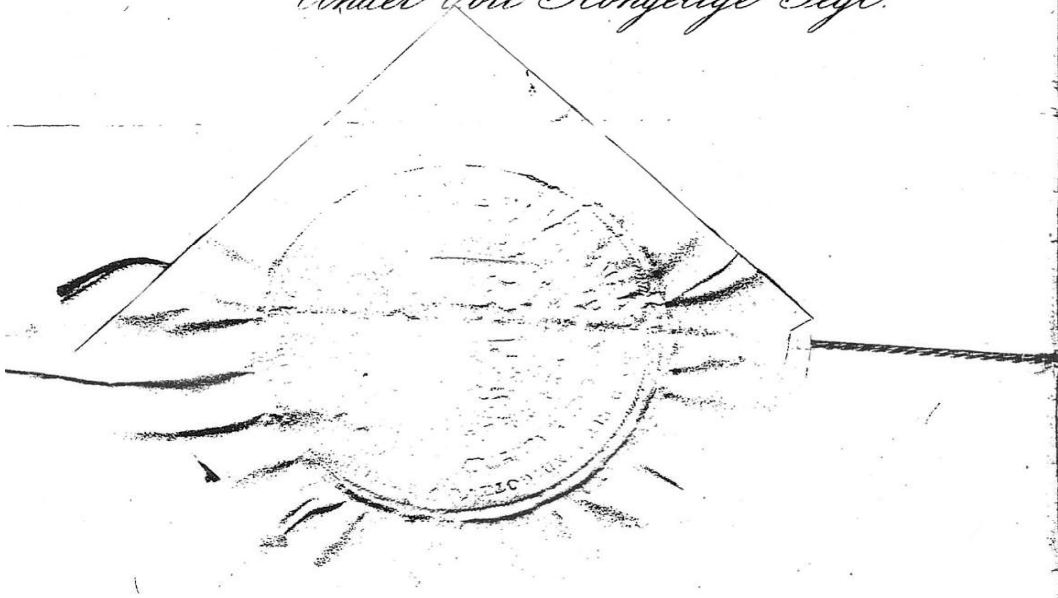
Gjøre vitterligt. At eftersom for Allermindringst
en Væsen arfvegt og Lygde. Nu allersidst. Confirmation som
den Professor in originali skole, af ecclesiæ theolægicæ i
Borch efter Høi Bygskibopien Johan Peter Lassen
af det Confessionellum i det af April den 10de Jul. 1688 og
allige Confessionellum inde 21de I. M. i Høi Lygde skrevet
for de Lygde, skrevet det Lassenste Familien Lygde,
for alle de som kommer til den Lygde, som i Næst Fjællom
infirmum er indkøbt en ligelysthed omstændigt Op
gæde, i alle de Det. Statutter og skrevet, skrevet
for den Professor er og skrevet, allermindst for Confession
alt og skrevet, som og som Confession og skrevet
som

Lassenste Alle og Confessionellum skrevet

Jeg er fornøjet at sige, Liden at gjæve

Gjæve i den Kongelige Kapellens Kjøbenhavn
den 27de April 1897.

Under Vort Kongelige Segl.

Med den Kongelige Majestæts allerhøieste Befaling.

Stenstj.

Konfirmation

for

Limbete for Mr. Larssenske Samfundet.

Gjæve 127 No. 33 f.

Fundats

for

det Larsenske Familielegat.

1. Nævrende Legat, som oerettes i Henhold til forhennevende Tyskibsfører Johan Peter Larsens Testamente af 10de Juli 1888, bærer Navnet „det Larsenske Familielegat.“ Det er henlagt under Justitsministeriets Overbestyrelse.

2. Legatkapitalen besidder af en 2de Prioritets oprykkende Pantobligation paa 25,000 Kroner i Ejendommen Hestrup, Horns Herred, Hjørring Amt. Denne Obligation overgives til og opbevares af Legatets Bestyrelse, men forsynes med Justitsministeriets Prohibitionsattest. Bliver Kapitalen disponibel, anbringes (anbringes) den efter Reglerne for Udlaan af umyndiges og andre under offentlig Bestyrelse eller offentlig Tilsyn staaende Midler.

3. Legatets Bestyrelse bestaar af 3 hulemyndige, vederkæftige og uobergjættede Mand. Den første Bestyrelse bestaar af Herr. Landskingsmand, Prokurator Lassen til Høstbylund, Premierlieutenant i Artilleriet Otto Larsen og Kontorchef C. O. Rimestad, hvilke straks ved dens Til-

inddeles i Fællesskab valgte to Suppleanter, og skal det i det Hele til enhver Tid af Bestyrelsen være valgt to Suppleanter, som lyddestgøre de ovennævnte Revisorer, og af hvilke Bestyrelsen i Tilfælde af Vakance suppleres. - Skulde det i Tilfælde af Vakance ikke være muligt at supplere Bestyrelsen paa den her omtalte Maade, beskikkes her Justitsministeriet den fornødne Bestyrelse, hvilken der da kan tillægges et af Ministeriets fastsat Honorar. -

4. Legatet træder først i Virksomhed, naar den kedligere Ejerinde af Ghustrup, Laura Lassen, er død. i Tilfælde af den nuværende Ejer, Niels Lassen, fornavn- heds Pøn, overlæses hende, hidsiges ogsaa han - forsaavidt og saalange han ejer Ghustrup - for at svare Rente af Kapi- talen indtil den første 11^e Juni eller 11^e December Termin, denne medregnet, som indtræder fem Aar efter Moderens Dødsfald. -

5. Naar Renten efter det Foranstaaende bli- ver disponibel, oprettes der af den, med Fradrag af admi- nistrationsomkostninger, tre Legatportioner af ens eller om- trent ens Storrelse, efter Bestyrelsens nærmere Besem- melse, der uddelles to Gange aarligt, med Halvdelen hver Gang. Legatportionerne tilfalder første Gang de tre Person- er, mandlige eller kvindelige, som ere nærmest i Slægt med Legatstifteren, det vil sige nærmest arveberet tiljædes efter ham efter og indenfor den Arvegangsorden, som angives i Forordningen om Aar af 21^e Maj 1845. Mandslinien og Kvindelinien agtes lige, men hvor flere ere lige nær- beslagtede med Legatstifteren, tilfalder Legatet den el- der de mest Trængende, og blandt disse Kvinder frem- for Mand, derefter den Ældre fremfor den Yngre, alt efter Legatbestyrelsens uomstødtelige Skønne. Den som

Legatet engang er tilfaldet, beholder det til sin Død, uden Hensyn til senere fremkomne Oplysninger, Forandringer i Tidkommandes Skilling eller andre Omstændigheder. ~ Blevet senere en eller flere Legatportioner bedrøvede, skir der Bekendtgørelse i Berlinske Tidende - eller eventuelt i det Blad, som maatte blive autoriseret i Henseende til retlige Bekendtgørelser - ved Annoncementer, der indtrykkes 3 Gange og ved hvilke de Anvenderrettede indkaldes med 3 Maaneders Farsel. Paa Grundlag af de skete Anmeldelser og andre for Bestyrelsen foreliggende Oplysninger uddeler Legatet efter samme Regler, som nævnt i dette Punkts første Stykke. -

6. Legatportionerne kunne ikke være Genstand for nogenomhelst Coverdragelse, Pantbrudning eller Retsforfølgning, altsaa heller ikke komme i Legatberettigets Konkursbo til Gode. ~

7. Over Legatets Bestridelse affaller Legatbestyrelsen aarligt Regnskab, saasnart Renten efter Punkt 4 bliver disponibel; Regnskabet tillige med en Udskrift af Forhandlingsprotokollen indsendes derefter inden Udgangen af hvert Mars Maaned til Justitsministeriet til Revision med et af Ministeriet fastsat Honorar. ~

8. Skulde der til nogen Tid ikke være anmeldt og ikke kendes tre Personer, som ere i Plag med Legatbestyrelsen, tilfalder det disponible Rentebeløb midlertidigt og saalange, Peter V. Garzins Somers Legat for kongelige Banker eller andre Piger i Taly.

9. Skulde der paa en Tid ikke være anmeldt og ikke kendes nogen Person, som er i Plag med Legatbestyrelsen.

teren, skal Bestyrelsen hre Gange i den til offentlige Be-
kendtgørelser autoriserede Avis samt i to eller flere andre
udbredte Blade indrykke en Bekendtgørelse, ved hvilken
alle Medlemmer af Familien opfordres til at afmelde
sig for at forhindre, at Legatet gaar ud af Familien. -
Hvis efter en saadan Opfordring Ingen melder sig i Lø-
bet af 3 Aar, betragtes Familien som uddød, og Legatets Kapi-
tal tilfalder i egenkaldeligt det under 8 nævnte Legat. -

København, den 21 April 1897. Som Executori testamenti.

at G. Sattin.

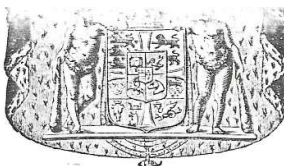
J. O. Rønsted

Den 6. juni 1984 vedtoges en lov - nr. 300 -
om fonde, ifølge hvilken fonds- og legatvedtægter
skal indeholde bestemmelse om den kommune,
hvor fonden har sit hjemsted.

P denne anledning føjes hermed til
disse vedtægter at det Larssenske
Familielegat's hjemsted er Tølborg Kommune.

Tølborg, den 9. april 1987

Olle E. Frøeh,
formand for styrelsen.

Vi Christian den Tiende,

af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders
og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn,
Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: At eftersom hos Os allermindst er ønsket
og begæret Vor allerhøjeste Stadfæstelse paa den i Original
herved heftede Fundats for Fyrstebænkene Johan Peter Larssens
Legat til Færøer for Enhver eller uforenede Kone eller for
ulykkede Fiskere i Vor Kjøbstad Laby i det Vort Land Hør,
Sjælland, saa vilde Vi allernaadigst have forbeholdt den
dets i det alle den Ord, Klausuler og Punkter bekræftet
og stadfæstet, ligesom Vi og herved bekræfte og stadfæste samme,
me.

Forbyde alle og enhver invid der, som foreskre,
og stadfæste, Skuden at gøre.

i Vor Kongelige Residensstad Copenhagen, den 17de Junij 1771.

Under Vort Kongelige Segl.

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.
Kandisler.

Kjøbenhavn, den 19de Februar 1877.

Brev-N° 1249.

Journal-N° 7. 366.

Dat. de tilbagesendte Akt med Hens. Krets af 10de Okt.
 1876 indkomte, er hielt uforståelig. Vedlagt med Ledsag til hi-
 dets for H. Læseselskabet fremsendte, afholdt i Kjøbenhavn af
 Juristforening i Akt begæret i Original og Afskrift tilbagesen-
 det, af H. Højesteretsformand Johan Peter Lassen den 10de Juli
 1877 og vedtatte Beslutning, skal man bemærke, at Juristforeningens
 sige, fremdeles forudsætter udførelsen med alle sine Efters-
 mættelser, men i det, at der forudtages følgende Beslutninger
 i Sagens:

1. Deres i § 2 "og Brev vedr. om af Ministeriet"
 man i Sagen.

2. Deres i Sagens Paragraf "Juristforeningens udmærkede
 Beslutning" som fremføres til "Regjeringen for Uddelen af
 udsættelse og andre andre offentlige Udsættelse eller offentlige
 Udsættelse som Minister".

3. Udsættelsen i § 3 er fine om, at Juristforeningens best-
 1876 den Juristforeningens Udsættelse, som det i Udsættelse af
 Materie ikke, hvilket man uventede at finde i Udsættelsen
 som det i Paragrafen angives. Man skal, man i Sagen, mest-
 mindre der tillægges Ministeriets Beslutning til det
 og det angik det at af Ministeriet for at gøre, at
 Ministeriet i udsættelse Akt ikke kan angik sig det om udsættelse
 Sagen.

4. Udsættelsen i § 7 om, at Regjeringen tilligemed for
 Beslutningsret, som det indkomte, fremføres herfor, at Regj.

Postbevis.

Til *Byfoged Skandov*
i *Skagen*
er her idag indleveret: *1 kr 1/2*

3322 43 Kr. 3 Øre; Vægt Pd. Kvint,

hvorfor ialt er erlagt:

ved paaklæbde Frimærker	Øre,
kontant <i>117</i>	—

Kjøbenhavn, Banegaardspostkontoret,

d. *27/7* 189*9*

Jensen

JUSTITSMINISTERIET.

Kjøbenhavn, den 4 December 1897

Brev-N° 7646
Journal-N° 7253

Hermed 2 Bilag

Da der ikke findes noget at erindre imod, at der ved den i Det Larsenske Familielegal tilhørende Obligation № 1., udstedt den 31 August 1889 af Landkøper Laura Frederikke Larsen født Lassen, stor 25000 Kr., stilledes Land Matrik N° 40, 41^a og 47^b af Skjæ og 19^b af Aasted Løys svinde Del, af Hartkorn ialt 10 L^o 7 Skp 1 F^o udgaaar Tarellen Matrik N° 47^b, af Hartkorn 1 F^o 2 1/4 Alb., uden at der Gulden erlægges noget Afdrag, har man forsynet bemeldte med Skatens Skrivelse af 17^e f. M. hertil indsendte Obligation med den henseende fornødne Taulægning, hvorefter den hoslagt tillægges tilligemed Legalfundatsen.

J. M. V.

J. Jørgensen

SKAGEN BYFOGEDCONTOR,
den 25^e Juli 1899.

Hjæresag Amt har inden 19 de Indskrævet mig saa-
lydende:

"I Anledning af den med Skifteretten behandlede
Kendelse saet af 29 April d. A. heri tilhørende Sag
omrørende Beregningen af Skiftegebyret, Arveafgift og
Efterkomplingsafgift i det af Kammeret C. O. Rimestad
og Procurator A. G. Larsen som essencielle dokumenter behandlede
sag har efter afkald fra Dykkers fæder John Peter Larsen
af Skagen skal man til behørlig Efterretning og videre for-
inden Bekendtgørelse tydelig medde, at Amtet med de
i samme Kendelse af 18 April d. A. og Skifterettens oven-
nævnte Kendelse af 29 d. A. indeholdte nærmere Indsigelse -

siner behøvede Skifterettens Beregning af de nævnte Gebyre
Efterfølgende, hvorved Skiftegebyret vil være at udlægge med ialt
428 Kr. 25 Ni og Arveafgift med ialt 2960 Kr. 12 Ni."

Konkret hermed tydeligst meddeles Dem med Tilføje,
saarvel Betsene, ikke indskrives her fra Konkret, under
Tilføjelserne for Betsene fremkomme heri i en Skifte.

Julius Sjøgaard
adv.

København.

Mærsk

Bo opgørelse Fyrstikøper Johan Peter Larsen

Opførelse

Bred efter afslutte Fyrstikøper N. P. Larsen af Gl. Skov

Indtægt

1.	Kunnen her efter vurdering		3574		oo.
2.	Sandskyligdom i Skovkøp, af T. ikke rentbarende		25000		oo.
3.	Selskabs vækter realiseret for		300		oo.
4.	Handels forudsat i Bred		553		75.
5.	Følgedokumenter indgaaet		145		71.
6.	Aktier og Obligationer realiserede		21794		33.
7.	Bankens Renter samt Aflyst af Næstlæg		1077		81.
8.	Udbydere pantlånede Renter		220		oo.
			52635		58

Udgifter

1.	Køberegning		10		oo.
2.	Begravelse		339		85.
3.	Rejser og Skatter		21		53.
4.	Udgifter til Revision		42		81.
5.	Uvilkårlige Udgifter, Betyndtliggørelse m. v.		144		59.
6.	Laura Larsen Følgedokumenter		500		oo.
7.	G. Larsen J.		700		oo.
8.	Udbydere for Lånede af det Larsenske Familienlegat		127		33.
9.	Skatter, Transport m. v.		81		91.
10.	Et Arvindsbrev for Gaven		460		oo.
			2428		04.
			5067		54.
			871		96.
			49335		58.

11) Udbydere pantlånede Omkostninger, anslaaede af
Boets Beholdning

		Testamentet.	
1.	Indbyggninger og øvrige Næmndere	3374	oo.
2.	Det Lærerskolekassen	25000	oo.
	for Næmndens Obligationer ikke Næmndens		
	Næmndens Bøddel senere P. J. Larsens Præst.		
3.	Peder T. Larsens Lærers Legat for Næmndens Næmnd eller		
	ældre Piger i Søby	10000	oo.
	Næmndens Bøddel politisk Apoteker Hømmel, Apoteker Broder-		
	datter og hendes Mand Christen Johan Hømmel, saa længe		
	de leve		
4.	Et Legat for Næmndens eller uforvængede Piger efter forlykkede		
	Næmnd i Søby	2000	oo.
	Næmndens Bøddel politisk Piger G. Pedersen af Søby,		
	saa længe hun lever.		
5.	Et Legat af Næmndens af Søby Kirkegaard	2000	oo.
		42574	oo.
6.	Rektoriets 6761. 58, hvori fordrages Skiftetingsinger, Aars-	6761	58
	afgiften m. v., Bøddelens Lægen Pryant (Høim Hømmel)		
	saaledes:		
a.	Næmnd af 1000 Kr. sættes af Lægen af den af Læreren		
	Skiftetingsinger		
b.	Næmnd af 1000 Kr. anvendes af Skiftetingsinger af		
	Skiftetingsingerne m. v. fra Høim Kirkegaard.		
c.	Næmnd af Rektoriets sættes af Forordningen i Høim		
	(Løffe og Nurse Thomsen i "Lille Høim" are bygge stude)		
		49335	58.

		Pærls Beholdning udgjør		49335	58.
<p>In der blandt de Personer, som vilde have arvet Larsen, hvis sidste Testamente var oprettet, findes nogle, som ere fraværende for Pærl, og der i Hensigt af Christophens og S. G. og Christophers hustru og S. G. være at heryne Christophers med:</p>					
1/3 % af Pærls Masse		52635.58 =	175.45:		
1/3 % af Pærls Beholdning		49335.58 =	246.68.	422	13.
		af det		48913	45.
<p>af henholdsvis Pærls 48913.45. og følgende Anvendelser: væn at være</p>					
1.	<p>Arbejdsgænger og iøvrigt Tjenestere der henhører O. G. Christophers, en Saly; hustru samt Kongen Bygaard 7% Afgift</p>	250	18.	3574	00.
2.	<p>Det Larsenske Familielegat I Hensigt af Legatets Indtægt og hader Legatets findt i Virksomhed, naar den tilhørende Legatende af Pærls er død, hvorhen hendes Søn Niels Larsen, forsaumlter hende overlever hende og søn-linge og forsaumlter hende efter Pærls er for-lyst for at være Sunde af Kapitalen ind-ly 5 Aar efter Moderens Død. Der sig overledes være at være Anvendelse af Indtægdelene for Niels Larsen. Sunden 4% p. a. af Kapitalen udgjør 1000 Rb., der 5 Løngte hængt udgjør 500 Rb., hæng vil Afgiften, da Niels Larsen er Testatens Moder-kin, udgjøre 1/4% eller skidvise sig være at være af Legatets Kapital 7% Afgift med</p>	200	00.	2500	00.
3.	<p>Peter J. Larsens Sønnes Legat for hængende Under eller alde Tiger i Saly I Hensigt af Generaldirektoratet for Skattevesen-deres Uinvelde af 27 December 1897 er bevilget, at hæng være hæng 1% i Anvendelse, dog at der for hæng af den Legatet for hængende</p>	1750	00.	10000	00.
		2200	18	38374	00.
		Lid.		48913	45.

		Apr.	2800	18	38974	oo	48913	45
	<p>Rentesydelen varer Rentesydelsafgift, medens 1% Afgiften af Legatskapitalen først vil være ad indbetale, naar Rentesydelen er opført, men da ogsaa af den fulde Kapital. Af Kapitalen der er anlagt i Kongelige Obliga- tioner ifølge Indvinsbeting fra Skattejættekom- mite 11:79 af 31 August 1897 lyder på 10000 Kr., medens 3½% i årlig Rente = 350 Kr., der Afholdes Skovinsbeting Afholdt Skovinsbeting og hentes med Samme Følgen Skovinsbeting skulle Rente Rente, så længe de leve, vil Afgiften her være ad betynde med 4% af 350 Kr. fra Lange Rente altsaa af 1750 Kr.</p>							
			70	oo				
	<p>Afgiften af Kapitalen 10000 Kr. vil efter Rentesydelsens Vedt være ad indbetale af Løgen Bopænt med 100 Kr.</p>							
4	<p>Et Legat for tre eller uforsørgede Piger af forskjellige Liidene i Søby 1/2 Henset til Generaldirektoratet for Skole- væsenet Christian af 27 December 1897 vil der heraf være ad betynde Afgiften med 1%</p>							
			20	oo				
5	<p>Et Legat til Udsmykning af Søby Kirke- gærd m. v.</p>							
			140	oo		2000	oo	
6	<p>Afgiften heraf vil være ad betynde med 7%</p>							
			443	76		6339	45	
	<p>Det beløb der tilfalder Løgen Bopænt med Afgiften heraf vil være ad betynde med 7%</p>							
			2873	94	48913	45	48913	45

Afterskriftning af Testamentet.						
vijs være at beregne særledes:						
det ifølge foranstående af Testamentet herf.						
skænkede Petrus udgjør ialt						
1.	Præbogerne og Lænestu- heraf beregnes $\frac{2}{3}\%$	25	70	3974	oo.	48913 45
2.	Det Larsenske Familielejal heraf beregnes $\frac{2}{3}\%$	166	65	2500	oo.	
3.	Peter v. Larsens Lærers Legat for brødre og søster eller andre Sjeler i Falby Agathe Spæreneske og hendes Mand Christian Petersen Spæreneske skulle nyde Renterne af deres Livstid. Renterne udgjør $3\frac{1}{2}\%$ p.a. = 350 Kr., der 5 Gange hvert udgjør 1750 Kr., heraf beregnes $\frac{2}{3}\%$ Legatkapitalen er stempelfri i Henset til Stempellovens § 74.	10	65	10000	oo.	
4.	Det Legat for Søster eller uforsørgede Børn efter forlykkede Nævere i Falby Renterne tilfalder Børn og Søstere af deres Livstid. Renterne udgjør $3\frac{1}{2}\%$ p.a. = 70 Kr., der 5 Gange hvert udgjør 350 Kr., heraf beregnes $\frac{2}{3}\%$ Legatkapitalen er stempelfri i Henset til Stempellovens § 74.	2	30	2000	oo.	
5.	Det Legat til Udsmykning af Falby Kirke- gæst m. v. Renterne udgjør $3\frac{1}{2}\%$ p.a. = 70 Kr., der 25 Gange hvert udgjør 1750 Kr., heraf beregnes $\frac{2}{3}\%$ Legatkapitalen er stempelfri i Henset til Stempellovens § 74.	10	65	2000	oo.	
6.	Det Skænkede tilfalder "Lægen Prydzan" (Højre Kommissær) Særledes: a 1000 Kr., heraf Renterne indbringes til Ejere af den af Larsen tilhørende beboede Ejendom, heraf beregnes $\frac{2}{3}\%$	6	65	6339	45	
	Samt.	222	60	48913	45	48913 45

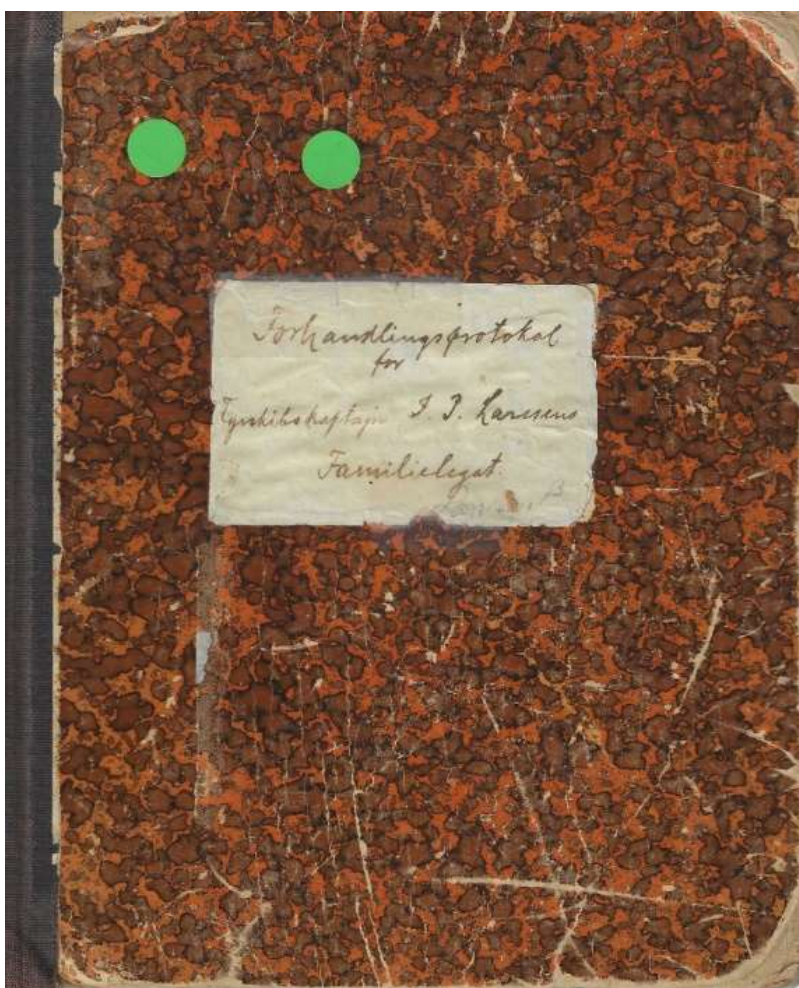
	Inpelt.	222	60	48913	45	48913 45.
a	1000 Kr., hvoraf Renten 3 1/2 % p.a. anvendes til Vedligeholdelse af Skolebygning m. v. paa Højens Kirkegaard.					
	Renten udgjør 35 Kr., der 25 Kr. er brugt til at udgjøre 85 Kr., heraf betages 7 1/2 %	5	80.			
	Kjøbt kapitalen er skattefri i henhold til Skatteloven § 74 G.					
c	Skat betalt 4339.45 uddeles med samvirket under af Frømanden i Højens Skole.					
	Skat betalt skattefri i henhold til Skatteloven § 74 G.					
		228	40	48913	45	48913 45.

Sagen afgjort hermed den 13 August 1898.

Sign.
Skolebest.

Protokol for legatet

Forhandlingsprotokol
i drøende
det Karstenske Familier
bestaaende
af
138 Lieder.

Protokollen bliver lagt ind på Sæby Museum

Legatets første bestyrelse

København, den 2 April 1897.
 San Executoris Testamenti.
 (sig) A. J. Larsen (sig) C. O. Rimestad.

Bestyrelsen bestaar efter Proprietar Larsens Død
 af de tre Undertegnede:

Otto Raf Sarum.	C. O. Rimestad	E. P. Brunsdorff
Artilleri Kaptejn.	Directør ved Stabskammeret.	cond. mag. Lærer ved Kolding højere Skole.

Bestyrelsen bestaar efter Direktør Rimestads Død
 af: cond. mag. E. P. Brunsdorff.
 cond. jur. C. W. Westrup.
 Artilleri Kaptejn Otto Raf Sarum samt
 følgende Suppleanter.
 Regiments M. M. Sørensen og
 Højskolelærer W. Hansen (leder).
 1/12 1915. Otto Raf Sarum
 Formand.

Den 27/10 1915 indkom det Hr. Otto Raf Sarum Ledsagede
 med Bestyrelsen Anmodning om Anordning til Justits-
 ministeriet om at ^{oplysnings} ~~Sagens~~ maatte oplyses og udtale.
 Den 24/11 svarede Justitsministeriet og herved Pochide
 bekræftede på Pantobligationen, der agtes vid
 ført.
 E. P. Brunsdorff M. M. Sørensen. Otto Raf Sarum.

I Slutningen af ovennævnte Brev af 22 f. M. skal man hvoed
ikke indlaed og meddele,
at Byraadet med Glæde
paa det selv Betjælling af
de uovlervne af Kapt. Joh.
P. Larsen opstilledes La-
eter med de i Tiftamentet
foretagne Forplættelser
og at man ikke med
godes Bestemmelse, inden
for hvoed Tiftamentet an-
kænder, som ikke i over

optagne i Tiftamentet.

Byraadet har vedtaget strax
for Kommuneens Regning at
istandsette det i Tiftamentet
omnævnte Gravsted.

Seby Byraad, den 7 Juli 1896.

P. B. V. O. O. O.

(Signature)

(Signature)
Kontorchef Rimsted,
Sten Nickersvej 13
Kjøbenhavn. T.

Herr Oberstløjtnant C. O. R. Larssen,

Langelandsgade 137,

Aarhus.

I den Proprietær C. Calundan tilhørende Ejendom " Slustrup " indestaar en Obligation stor 25.000 Kr. oprindelig til Fyrskibsfører J. P. Larssen, hvilken Obligation, der er uopsigelig fra Kreditors Side, forrentes med 3 % p.a.

Hr. Calundan, der for Tiden ligger i Underhandling om Salg af Jord, og saavidt Sagen ellers kan gaa i Orden straks kan sælge c. 60 Tdr. Land, har bedt os forespørge Dem, til hvem han betaler Renter af ovennævnte Kapital, om Obligationsindehaverne vil være villig til at lade Kapitalen blive indestaaende uanset, at han bortsælger indtil f. Eks. 180 Td. Land under Henavn til, at den tilbageblivende Ejendom frembyder tilstrækkelig Sikkerhed.

Skulde Kreditor ikke være villig hertil, har Hr. Calundan subsidært bedt os forespørge Dem, om der er Mulighed for, at Indehaverne af Kapitalen i Stedet for vilde være villige til at modtage et mindre Beløb til Indfrielse af Kapitalen.

Hr. Calundan svarer som nævnt 750 Kr. i Renter, og hans Synspunkt er derfor dette, at saafremt han ikke kan opnaa Dekort har han ingen Interesse i at indfri Obligationen og altsaa heller ^{ikke} i at sælge af Jorden, da det ellers vil medføre et stort Rentetab for ham. Paa den anden Side mener han, at Arvingerne kan være tjent med at modtage et Beløb, der ved Indkøb af Obligationer eller lignende kan give et Rentebeløb, der er ikke saa lidt større end det der i Øjeblikket svares. Hr. Calundan kunde saaledes tænke sig at levere 20.000 Kr. 5 % Kreditforeningsobligationer, der altsaa vil give en årlig Rente af 1000 Kr., medens han i Øjeblikket som sagt kun svarer 750 Kr.

Da Hr. Calundan i Løbet af 3-4 Dage skal give Køberen Svar, er det ham meget om at gøre at faa Deres Svar inden denne Frist.

Som foran anført har vor Mandant Tilbud paa Køb af c. 60 Td. Land, men han mener yderligere at kunne sælge c. 120 Tdr. saaledes at den tilbageværende Gaard til Rest faar et Jordtilliggende paa c. 170 Tdr. Land og selv med denne Størrelse vil Pantet utvivlsomt byde fin Sikkerhed for Deres Prioritet, da der forud kun hæfter et ældre Kreditforeningslaan paa oprindelig 35.000 Kr.

Frederiksberg Slot den 1/2 1938.

Til Justitsministeriet.

Undertegnede bekløger, at jeg ikke i Dag kan indsende Regnskabet for " Det Larssensske Familielegat", fordi det ene Medlem af Bestyrelsen Hr. Lars Larssen er bortrejst uden at lade mig det vide. Sæsnart jeg kan faa hans Underskrift paa Protokollen, skal Regnskabet blive indsendt.

Arbødigst

Oberst, Formand i Bestyrelsen .

L. Larsen H. Alster
Overretssagfører Sagfører .
Frederikshavn den 15.3.1938

Hr Oberstløjtnant . C. O. R. Larssen .
Lnegelandsgade 137 Aarhus .

Idet vi henviser til Hr Oberstløjtnantens Brev af 1 Novb. f.A. angaaende det i Slustrup indestaaende legat til Fyrskipper Larssen stor 25,000 Kr., tillader vi os at meddele . at Udstykningen af Jorden nu er Approberet , og at Proprietær Calundan herefter gerne vil indfri Legatet . Vi tør maaske herefter forvente . at der fra Legatbestyrelsens og Ministeriets Side snarest görligt vil blive taget endelig Nestemmelse om hvilket Beløb der skal udbetales . og henstiller Debitor . at der dog yderligere skal være ham en passende Moderation . saa han ikke skal indbetale legatsummen fuldt ud.

Med Højagtelse
L. Larsen .H. Alster .

Aarhus den 2/4 1930

Til

Justitsministeriet .

Undertegnede har modtaget medfølgende Skrivelse af 15/3 d.A. fra Overretssagfører L.Larsen og Sagfører H.Alster i Frderikshavn angaaende Indfrielse af det i Gaarden ^{Slustrup} indestaaende Larssenske Familielegat stort 25.000 kroner .

Da der . som det fremgaar af Paategning af 20 Marts 1895 paa ligel des medfølgende Dokument kun ydes 3 % i Rente af Kapitalen . vil det j være en Fordel for Legatnyderne . hvis Kapitalen bliver udbetalt .

Undertegnede har for handlet med de to andre Medlemmer af Bestyrel Stiftsskriver Westrup i Roskilde og Lektor Brusendorff i Kolding . og er blevet enige om at indstille til det høje Ministerium .at det tillaa Proprietar Calundan at indfri Obligationen for 25000 i Østifternes Cræ foreningsobligationer til 4½ % . Vi har fundet det billigt . at Proprie ren faar nogen Moderation ved Betalingen . da han hidtil kun har svare 3% af Kapitalen . og den forrige Ejer af Gaarden Hr Niels Larssen, til fice / forhvem Renten var nedsat til 3% . faktisk har faaet et større Beløb for Gaarden . end han kunde have faaet . hvis Kapitalen skulde ve været forrentet med almindelig Udlaansrente .

Det høje Ministeriums Afgørelse i Sagen bedes tilstillet Undertegnede .

Christoffer

LEGATMODTAGERE

af Fyrskipper Johan Peter Larssens familielegat

Jacob Chr. Larssøn. Merdøgaard, Norge

Laura Lassens bo

Laurentze Schultz Leisterhofen, Prag — datter af Jacob Edler Larssen

Olga Bang Godthåbsvej 38 og 46 Svenstrup - f. Westengaard

Alexandra Westengaard Godthåbsvej 46 Svenstrup - f. Larssen

Ingeborg Brunæs, Norge - f. Winding Sørensen

Agnes Winding Sørensen, Norge

Laura Winding Gl.Kongevej 171.3 - f. Winding

Laura Hammer Sagasvej 8 - f. Larssen

Laurentze Larssen

Caspers stiftelse Frederikshavn 1943 - Caspersvej 4- 1949 tidl. Nørregade 13 - 1953

Laura Borch Dickens Alle 56 Søborg - f. Westengaard

Augusta Nielsen Ordrupvej 128 Charottenlund - f. Westengaardl.

Alexander (lexa) Hammer skytten 31 Ølstykke - f. Borch
Ryttergårdsvej 28 Farum

Niels Larssen Højvang, Langholt

Gyntelberg Larssen Højvang Bjerget 20 Langholt

Agnes Schiøtz - f. Larssen

Kirsten Pedersen - f. Schiøtz

Legatet var ved oprettelse i 1897 på kr 25.000 – og ved ophævelse i 2015 på kr 110.000

Sæby kommune
Byrådet
Postbox 94,
9300 SÆBY.

Vedrørende: "Fælleslegatet i Sæby kommune".

Under henvisning til tidligere brevveksling senest skrivelse herfra af 4. oktober 1984 skal man efter brevveksling med undervisningsministeriet, kirkeministeriet, Nordjyllands amtsråd, Nordjyllands statsamt og justitsministeriet godkende, at legaterne 1-29 sammenlægges til det foreslåede fælleslegat, dog således at der vedrørende legaterne 16 og 27 indhentes samtykke fra læreren ved den skole, der i dag har Torslev sogn som skoledistrikt, at der i fællesfundatsen optages bestemmelse om fortrinsret vedrørende legaterne 8 og 22 samt at der optages bestemmelse om gravstedsvedligeholdelsespligt vedrørende legat 20, såfremt denne er aktuel.

Legat nr. 30 kan efter justitsministeriets opfattelse ikke indgå i sammenlægningen og bør ophæves, således at kapitalen udbetales til alderdomshjemmet og anvendes til formål, hvortil der ikke i forvejen ydes offentlig støtte.

Endelig skal man anmode om at de enkelte legaters navne i indledningen anføres med deres i den enkelte fundats anførte betegnelse, således f.eks. vedrørende legat nr. 1: "Carl og Maren Christensens Mindelegat til Fordel for værdige frængende i Albæk Sogn".

Det forudsættes i øvrigt, at der ikke ved sammenlægningen sker indskrænkninger i enkeltpersoners berettigede forventninger om at modtage legatportioner.

- 2 -

Man forventer herefter at modtage underretning om hvorvidt kommunen ønsker legat nr. 30 ophævet, samtykkeerklæringer vedrørende legaterne 16 og 27 samt et ioverensstemmelse med foranstående ændret udkast til fundats for fælleslegatet.

For så vidt angår "Fyrskibsfører Johan Peter Larssens Legat til Udsmykning af Sæby Kirkegaard m.v." og "Pastor Anders Nielsens Legat" skal man efter stedfunden brevveksling med kirkeministeriet, Nordjyllands statsamt samt justitsministeriet meddele, at de to legater er ophævet, således at legaternes kapital udbetales til henholdsvis Sæby Menighedsråd og Hørby Borgerforening.

Fundatserne tilbagesendes og bedes for så vidt angår de legater der indgår i fælleslegatet samt legat nr. 30 med svaret og det tilrettede udkast til fundats på ny indsendt hertil, mens fundatserne for de ophævede legater bedes opbevaret i kommunens arkiv.

P. M. V.

E. 8.

Fyrskipperens legat til Sæby

Årsrapport af Sæby Byråd for Aars Beredningsprocedur for aar 1896.

Sæby

aaret 1896

Den 6. juli 1896: I byraadsmedet lærte der blev fremlagt en skrivelse af 26. f. m. fra Kontorchef Rimestad i København, hvormed fulgte afskrift af et af afdøde kaptajn Jakob Peter Larssen den 11. juli 1886 oprettet testamente, hvorefter han har oprettet følgende legater vedkommende Sæby Kbstad:

- 1) Et legat, som benævnes "Peter J. Larssens og sønners legat for trængende enker eller ældre piger i Sæby", hvortil beudlægges 10,000 kr., der sættes fast og hvorefter renten udddeles to gange aarlig, hver gang i 5 lige store portioner til trængende enker eller trængende piger i Sæby Kbstad. Legatet træder dog først i kraft naar stifterens broderdatter, Gytha Hammer og hendes mand Konsul H. er døde, idet renten indtil den tid tilfalder dem. 10,000
- 2) Et legat paa 2,000 kr. for enker eller uforsørgede børn efter forulykkede fiskere i Sæby eller forsaauidt saadanne ikke findes for verdigt trængende fiskere eller fiskerensker i Sæby. Legatet træder dog først i kraft efter heder af Sæby E. Peterssens død, idet han så længe han lever ryder den fulde rente af kapitalen. 2000
- 3) Et legat paa 2,000 kr., der sættes fast og hvis rente tilfalder Sæby Kbstad til udsmykning af den derværende kirkegaard (raade) samt til beplantninger ved byen og særlig til Skovvejens vedligeholdelse, dog paa den betingelse, at byen pantar sig at frede om stifterens faders gravsted paa nævnte kirkegaard. 2000

Raadet vedtog i erkendelse af den velvillighed, kaptajn Larssen har vist byen ved de oprettede legater straks for kommunens regning at istandsætte gravstedet. Efter den anledning den fremlagte skrivelse iver vedtog byraadet at meddele Eksekutorerne, at byraadet er villig til at pantare sig bestyrelsen af legaterne og de i testamentet omskrevne forpligtelser sa at Raadet, udenfor hvad testamentet angaar, ikke

Legatet og gravpladsen I Sæby

SÆBY KIRKE · KIRKEKONTOR
Strandgade 13 · 9300 Sæby

Det Larssenske familielegat.
v/ formand B. Rolf Larssen
Gruts Allé 2
2900 Hellerup

Vedr. gravplads f. Peter Jacob Larssen og mindeplade f. Johan Peter Larssen m.v.

Menighedsrådet i Sæby takker for Deres henvendelse vedr. ovennævnte.

Menighedsrådet har på sit seneste møde behandlet sagen og har følgende udtalelse til Det Larssenske Familielegat.

På det nuværende tidspunkt har Sæby Menighedsråd ingen planer om ændringer i området, hvor gravstenen over Peter Jacob Larssen og hustru er opstillet. Det jern stakit, som omgiver stedet er dog i en noget miserabel forfatning, og trænger til renovering/udskiftning med andet. Selve mindestenen er for så vidt i god stand, dog er teksten på de tre ovale marmorplader i basis forsvundet fuldstændig, og vil vel næppe kunne genskabes uden at det bliver noget nyt. Hovedpladens skrift står derimod helt tydeligt.

Skulle menighedsrådet en gang i fremtiden få planer om at benytte området, hvor stenen står nu, til f.eks. byggeformål, vil stenen blive flyttet, antagelig til et andet sted ved Sæby Kirke i Strandgade, alternativt til området på Sæby Kirkegård, Frederikshavnsvej 2, hvor bevaringsværdige sten er opstillet.

Med hensyn til mindepladen i våbenhuset over Johan Peter Larssen, foreligger der heller ikke her tanker eller planer om at nedtage den. Den trænger dog til at blive renoveret, hvis der skulle være penge til det.

Kirkeskibet er i forbindelse med kirkens renovering i 2007-2009 blevet rensset og udstyret med nye sejl, for en gave fra en lokal forretningsdrivende, det forventes derfor ikke at være aktuelt med arbejder herpå i den nærmeste fremtid.

Menighedsrådet er således imødekommende og taknemmelig overfor at modtage et beløb, som i givet fald vil kunne anvendes til: renovering/udskiftning af jernstakit omkring gravsten og rensning af denne, og rensning og renovering af mindeplade i våbenhuset. Det anslås at udgiften til stakit vil andrage ca. DKK 15.000. og renovering af mindepladen ca. DKK 10.000.

For nærværende kan jeg ikke svare på hvorfor der er opsat mindeplade i våbenhuset, men vi vil lade høre fra os, om der skulle vise sig noget.

Sæby d. 13.11.2011.

Med venlig hilsen

Preben Smed Jeppesen
formand

Menighedsrådets formand: Preben Smed Jeppesen, Oluf Krags vej 24, 9300 Sæby. Tlf. 98401340
Hjemmeside www.saebykirke.dk

Fra Sæby kommune:

21-12-1977.
Carl-Erik Pedersen vil gerne have renterne af legatet på plads.

Fyrskipperens gravsted er nu sløjfet.

Der fredes ikke mere om grævstedet.

Så må iflg. § 3 renterne skulle anvendes til udsmykning af kirkegården.

Da der ikke mere fredes, kan vi ikke anvende nogen del af renterne til beplantninger i byen eller ved Skov-
Alle.

461062

JJ.

21/12-1977. Talt med provst Steen, der oplyser, at der andet sted ved kirken til foråret vil blive anlagt - ikke en ny grav - en mindeplads for fyrskipperen, og renterne må derfor skulle tilfalde kirken - det er ~~forløb~~ foreløbig aftalt.

Kommunaldirektøren og jeg var også enige i, at renterne - som forholdene er nu - skulle tilfalde kirken.

JJ.

Kaptajnens gravsted - ikke Fyrskipperens !!!

Sæby sogns Menighedsråd
9300 Sæby

B. Rolf Larssen,
Gruts Alle 2,
2900 Hellestrup.

Sæby d. 21. maj 2003

Sæby menighedsråd har på sit møde d. 20. d.m. haft Deres brev af 23. april til behandling.

På mødet blev besluttet, at menighedsrådet holder gravpladsen vedlige indtil De får anden besked.

Med venlig hilsen,

fm. Jørgen Warring

Jørgen Warring

Legatet ophæves

Advokatfirmaet Peter Klitgaard
Ganløseparken 58
3660 Stenløse

Att.: Advokat Peter Klitgaard

JUSTITSMINISTERIET
CIVILSTYRELSEN

Dato: 15. oktober 2015
Sagsbeh.: Lilli Thingsted
Sagsnr.: 03-410-08377

Deres ref.:
ModtagerID: 30 86 88 46

Det Larssenske Familielegat

Civilstyrelsen har modtaget dokumentation for midlernes anvendelse ved opløsning af ovennævnte fond.

Styrelsen har ingen bemærkninger til det indsendte.

Civilstyrelsen betragter hermed fonden som opløst og har dags dato henlagt sagen.

Med venlig hilsen

Lilli Thingsted

Legatsummen var ophævelsen kr 110.000

Larssens familielegat er ophævet

Kirker, museer og fyrskipper Larssens eftermæle bliver tilgodeset

Af Marianne Nyberg Cornett
marianne.cornett@nordjyske.dk

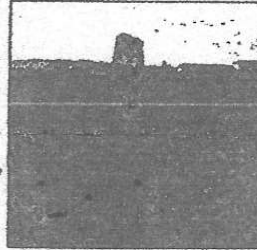
ØKONOMI OG renteudvikling har udløst det familielegat, som fyrskipper Johan Peter Larssen fra Sæby oprettede et familielegat.

- Legatet blev uddelt til efterkommere af Laurence og Peter Jacob Larssen. Men formuen alene kan ikke alene holde legatet rentabelt. Familiefonden har derfor besluttet at ophæve legatet. Og de sidste midler, der har været tilbage, har familiefonden netop valgt at bruge

på Johan Peter Larssens eftermæle - ved at renovere familiegravstedet og fyrskipperens mindetavle i Sæby kirke - samt og hans eget gravsted på Gl. Skagen kirkegård, oplyser museumsinspektør Jens Thidemann.

Men også Kystmuseet er betænkt.

På fyrskipperens gravsted bliver der opsat en lille oplysningstavle med en QR kode, hvorfra publikum - via deres smartphone - kan hente flere historier og billeder fra fyrskipperens farverige liv og historie.

Fyrskipperens gravsted. Foto: Sæby Museum.

- Det er Nordjyllands Kystmuseum, der har gravet historierne frem og står for formidlingen af Johan Peter Larssens historie. Museet har en stor samling af genstande, der er fremstillet af Larssen. Det drejer sig primært om en samling møbler. På sine gamle dage indrettede Johan Peter Larssen et hobbyværksted i Gl. Skagen, hvor han skabte meget smukke træstøberarbejder. Møblerne blev lavet af lokale snedkere - af tømmer fra strandede skibe, siger Thidemann.

Fyrskipperen selv udførte dekorationer og indlagde el-

fenben, rav og eksotiske træsorter. Han opførte en bygning i Gl. Skagen, hvor han fremviste sin møbelsamling under navnet Højen Museum. Museet fungerede frem til 1955, hvor samlingen blev overdraget til Kystmuseet i Skagen - og her kan den stadig ses.

- På museet i Sæby har vi også Larssen-møbler og en udstilling om ham. Det var nemlig hér, han blev født og levede det meste af sit liv. Arbejdsdagene tilbragte han dog ude på Læsø Rønne Fyrakløb, hvor han var skipper i 23 år af sine 31 år som fyrskipper, fortæller museumsinspektøren.

Han var ikke en mand, der gad stille på fyrskibet. Ved begge de slesvigiske krige meldte han sig som frivillig soldat og fik medaljer for sin indsats. Larssen har sat dybe spor i sit engagement for bedre forhold for søens folk, både i arbejdet med redningsvæsenet, med lokale fiskere og i oprettelsen af Dansk Forening for Lystsejlers.

- Johan Peter Larssen betænkte ikke kun familien, men også almenvellet. Han

**Det Larssenske Familielegat,
stiftet af Fyrskipper Johan Peter Larssen,
er opløst.**

Bestyrelsen for legatet:

Otto Rolf Larssen, Peter Klitgaard, Martin Borch og undertegnede samt Jørn Klitgaard (revisor) besluttede for et par år siden, at legatets intentioner og formål ikke var relevante mere.

Legatet er stiftet i 1897, hvor der var væsentlig større behov for støtte til familiemedlemmer, og hvor fondens formue muliggjorde uddelinger, som havde økonomisk betydning for modtageren.

Vi tror, at det er i Fyrskipperens ånd og ønske at legatet ophæves, og vi har nu anvendt kapitalen til at opdatere og forbedre formidlingen af historien om Kaperkaptajnen og Fyrskipperens liv og virke.

Vi fik legatet ophævet med den klausul, at fondets kapital skulle anvendes til Larssen-projekter på museer og kirkegårde i Skagen og Sæby, hvor begge kom fra.

Legatformuen er anvendt til følgende projekter :

1. Kaperkaptajn Peter Jacob Larssen og Laurentze Abels gravplads v/ Sæby kirke

Gravsten renoveret med nyt kors og op malning af bogstaver.

B: Nye spir er påsat og eksisterende jernlænker og granitstene er renoveret. Der er opsat porcelænsplade på fronten af granitstenen med tekst og QR symbol der giver adgang til mere information på internettet om fyrskipperen (redigeret og vedligeholdt af Kystmusset).

De spændende historier, formidlet af Kystmuseet, kan ses ved at bruge følgende link:

<https://www.facebook.com/pages/Johan-Peter-Larsen/620260414776340>

Nye spir på renoverede granitsten omkring grav.

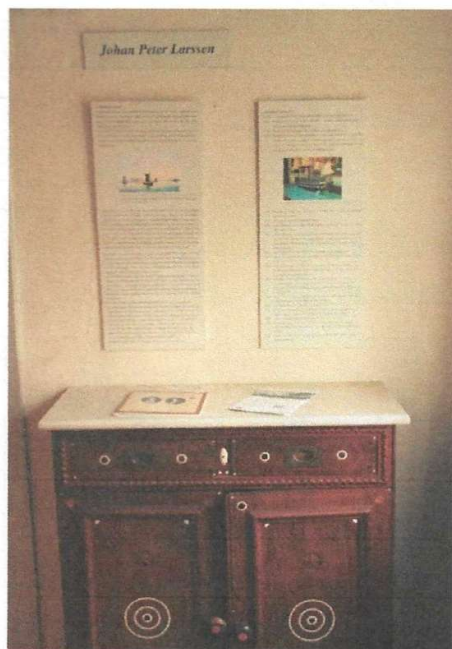
Porcelænsplade påsat granitsten med tekst og QR kode.

Fyrskipperens møbeludstilling/information mv. på **Bys-og Egnsmuseet** i Skagen er opdateret.

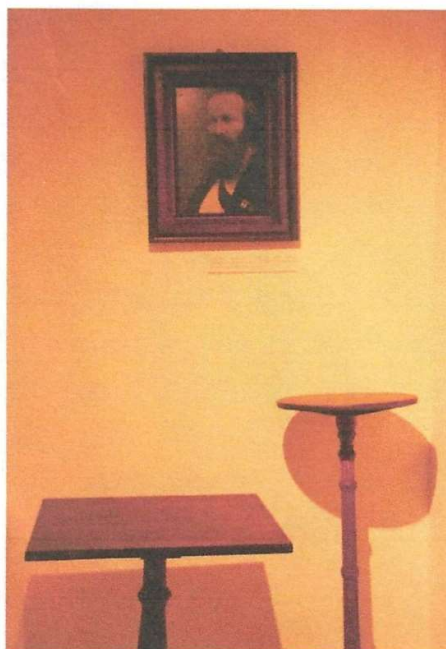

På billedet ses fra venstre: Martin Borch, Børge Rolf Larsen, Peter Klitgaard, O. Rolf Larsen

5. Oprettet **udstillings område** for Fyrskipperens efterladenskaber mv. i Sæby Museum.

Nye plancher opsat i forskellige rum i Skagen og Sæby.

Fyrskipperen.

Nye plancher opsat i forskellige rum i Skagen og Sæby.

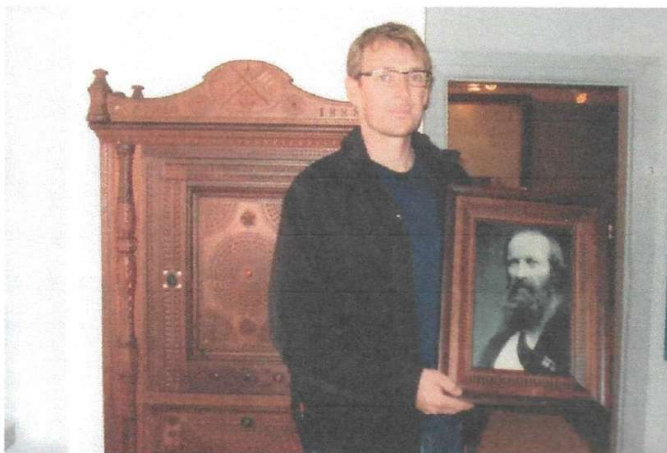
Nye plancher opsat i forskellige rum i Skagen og Sæby.

6. Etableret **udstilling i Redningshuset** i Gl. Skagen om Fyrskipperen.

Hjørne med Fyrskipperens møbler. Redningshuset ligger lige overfor Ruths Hotel i Gl. Skagen.

7. Opdatering og indlæggelse af **Larssen-papirer** hos Sæby Museums **lokal afdeling** – enhver kan gå ind og se. Arkiv #497. Der kan også findes materiale på Rigsarkivet, #5850.
8. Sæby og Skagen museer ligger inde med informationer om **Kaperkaptajnen og Fyrskipperens virke**. Folk fra kirkerne i Skagen og Sæby, samt fra Skagen og Sæby Museer har alle været meget positive og hjælpsomme med projekterne således at legatformuen er blevet anvendt til bedste for at Fyrskipperens minde kan bestå fremover.

Museumsinspektør Jens Thidemann, Kystmuseet Sæby.

Hans gravplads på Skagen gl. kirkegaard

Emne: VS: Johan Peter Larssen's gravsted på Højen kirkegård

From: Karin
Sent: Friday, October 07, 2011 11:32 AM
To: Rolf Larssen
Subject: SV: Johan Peter Larssen's gravsted på Højen kirkegård

Kære Rolf Larssen.

Det er rigtig forstået, så jeg bekræfter hermed oplysningerne, som er beskrevet i mailen.

Med venlig hilsen
Karin Trbola
Kirkegårdsleder
Skagen Kirkegårde

Fra: Rolf Larssen [mailto:org@rolflarssen.dk]
Sendt: 7. oktober 2011 11:14
Til: skagenkgleder@mail.tele.dk
Cc: Peter Klitgaard; Rolf Larssen
Emne: Johan Peter Larssen's gravsted på Højen kirkegård

Kære Karin Trbola,

Vi har lige talt sammen i telefonen vedr. Johan Peter Larssen's gravsted på Højen kirkegård.

Som jeg forstod dig, er det omtalte gravsted bevaringsværdigt, hvilket betyder, at menighedsrådet ejer gravstedet og betaler alle udgifter, der er forbundet med gravstedets vedligeholdelse. I princippet vil det være sådan i al evighed, men det kan ikke udelukkes, at der f.eks. fra Kirkeministeriet kan komme et pålæg om at reducere antallet af bevaringsværdige gravsteder i Danmark. Selv om den situation skulle opstå, forstod jeg på dig, at det for første ikke er ret sandsynligt, at et sådant direktiv skulle udsendes, og for det andet har man i Skagen og Gl. Skagen god plads på kirkegårdene, så selv om den situation skulle opstå, er det meget lidt sandsynligt, at Johan Peter Larssen's bevaringsværdige gravsted skulle blive nedlagt i den forbindelse. Da gravstedet ejes af menighedsrådet, ville eventuelle midler fra Johan Peter Larssen's Fond ikke give mening med henblik på at sikre gravstedets bevaring i en overskuelig fremtid, så der er i øjeblikket ikke noget, som familien kan fortage sig med henblik på en langtidssikring af gravstedet. Det eneste vi kan gøre er, at oplyse jer navnet på en kontakt person, som menighedsrådet kan kontakte, såfremt der skulle opstå behov for dette.

Kunne du venligst bekræfte, at ovenstående er de oplysninger, som du gav mig - hvis du har korrektioner, hører jeg selvfølgelig meget gerne om det.

På forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen

O. Rolf Larssen
email: org@rolflarssen.dk
mobil: 4036 0393

**Fyrskipperens gravplads på gl. Skagen Kirkegaard
bevaringsværdigt**

GRAVMINDEREKISTERING - Mindesmærket - *bevaringsværdigt.*

23/6-99

Kirkegaard Højen	Sogn Skagen	Top nr. 1178 Komm.nr. 841	Dokumenteret af Skagen By- og Egnsmuseum	Journ.nr. M 233	Stempel Registreret Hjørring Provsti																				
Navn Johan Peter Larssen Data f. Sæby 17.6.1822 d. Højen 15.5.1896 Erhvervsstilling Skibsfører				1 af 1 kort Gravsteds nr.: nyt gl.																					
Mindesmærket på opr. plads Mindesmærket flyttet Mindesmærket rejst år:				Dokumenteret: dato <i>8/10-1997</i> signatur <i>KH</i>																					
Materiale og overflade Granit - rødlig ru m/indhug, sletten plade				Foto: dato <i>8/10-1997</i> signatur <i>KH</i> neg.nr. <i>2782-7</i>																					
Indskrift <p align="center"> Johan Peter Larssen D.N. R.D. * i Sæby 17.juni 1822 + i Højen 15.maj 1896 Frivillig Kanonbaadsfører 1848-50 Artillerist på Dybbøl 1864 </p>				Kriterier for bevaring <table border="1"> <tr> <td>Over 100 år</td> <td>Egnetypisk mindesmærke</td> <td>Særlig udsmykning</td> </tr> <tr> <td>Lokalhis. navne</td> <td>Særlig indskrift</td> <td>Kunsthed/kunsthed</td> </tr> <tr> <td></td> <td align="center">X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Skrifttype/udformning</td> <td>Fortjenstfulde pers.</td> <td>Gravstedets indretning</td> </tr> <tr> <td></td> <td align="center">X</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Udsmykning</td> <td colspan="2">Evl. bemærkninger <i>Reparationsarbejde fra Skagen By- og Egnsmuseum udført efter indstilling af skibsmuseets medarbejdere. Bauta flyttet i hans eget museum i Højen.</i></td> </tr> <tr> <td>Tilstand god</td> <td colspan="2"></td> </tr> </table>		Over 100 år	Egnetypisk mindesmærke	Særlig udsmykning	Lokalhis. navne	Særlig indskrift	Kunsthed/kunsthed		X		Skrifttype/udformning	Fortjenstfulde pers.	Gravstedets indretning		X		Udsmykning	Evl. bemærkninger <i>Reparationsarbejde fra Skagen By- og Egnsmuseum udført efter indstilling af skibsmuseets medarbejdere. Bauta flyttet i hans eget museum i Højen.</i>		Tilstand god	
Over 100 år	Egnetypisk mindesmærke	Særlig udsmykning																							
Lokalhis. navne	Særlig indskrift	Kunsthed/kunsthed																							
	X																								
Skrifttype/udformning	Fortjenstfulde pers.	Gravstedets indretning																							
	X																								
Udsmykning	Evl. bemærkninger <i>Reparationsarbejde fra Skagen By- og Egnsmuseum udført efter indstilling af skibsmuseets medarbejdere. Bauta flyttet i hans eget museum i Højen.</i>																								
Tilstand god																									

Gravpladsen

Kildefortegnelser og arkiver

Papirer på Rigsarkivet

- D. J.P. Larssens livserindringer
1. Fra krigen 1864 tilføjet en kort selvbiografi fra 1893. Forord af P.B. Feilberg, 4 breve til denne fra J.P. Larssen medindbundet.
 2. "En gammel Sømands erindringer", fortalte..... for hans brødres børn,
 3. I afskrift et udtog af 2. vedr. 1870.
- E. Diverse:
1. Liste med spørgsmål ang. Befæstningerne ved Als og Sundeved (ubekendt hånd).
 2. J.P.Larssens besvarelse af ovenstående spørgsmål, dateret 10/8. 1870.
 3. Fortegnelse overnogle tyske militære enheder.
 4. Sktseret kopt over stillingerne på Als og Sundeved ved $\frac{1}{40.000}$
 5. Nekrolog over broderen Otto Kaalund Larssen i "Søndags Posten" 15/6. 1873.
 6. Fotografi af officerer i Aarøes Strejfkorps.
de Jonguleres, H., general, 1870
v. Müllertz, C.T., oberstløjtnant, 1870
Tietgen, C.F., bankdirektør, etatsråd, 1870, udat.
- A. II. Breve fra Johan Peter Larssen til andre:
- de Champeaux, L., fransk marinekaptajn, 1870
 - Feilberg, P.B., løjtnant, 1890, 1892, 1893(2)
 - Larssen, Otto Kaalund, ing. kaptajn, 1870
 - Bülöw, F.R.H., general, til N.L. Krenchel, kaptajn, 18
- B. Koncepter:
- Tidskriftartikkel "Løn efter Fortjeneste" ?, 1864
- C. Personlige papirer:
- Dåbsattest, legitimationskort m.v.

Kildefortegnelse

- P. J. Larssen.* »Optegnelser fra Krigen 1848—50«. »Rejseskildringer 1865—66 og 1866«. Haandskrevne i samme mappe i det kgl. Bibliotek, ny samling 870,8.
»Krigserindringer fra 1864«. Haandskrevet bind i kvart, nedskrevet om bord i LÆSØ RENDE fyrskib, efteråret 1864, i det kgl. Bibliotek. I familien Larssen et andet haandskrevet eksemplar for hvis rigtighed *P. J. Larssen* har attesteret i Høien, 12/12 1893.
- W. G. O. Bauditz.* Livserindringer.
- C. Blytman* og *R. Fjeldborg.* Det kgl. danske Fyrvæsen.
- Caroc.* Billeder af Danske Dampskibe.
- H. Degenkolv.* Oplysninger vedrørende den danske Flaade i sidste Aarhundrede.
- C. P. Eisenreich.* Det nørrejydske Redningsvæsens Historie.
- N. C. Esmann.* Det Aarøeske Strejfkors i 1864.
- Generalstaben.* 1) Krigen 1848—49—50. 2) Den dansk-tydske Krig 1864, I—III.
- F. Holst* og *Axel Larsen (Liljefalk).* Felttogene i vore første Frihedsaar.
- Karl Larsen.* »Fra Dybbølstillingens sidste Dage«, kroniksamling i Nationaltidende, foråret 1931, paa basis af Larssens »Krigserindringer fra 1864«.
- Kay Larsen.* Vore Orlogsskibe.
- Liljefalk* og *Lütken.* Vor sidste Kamp for Sønderjylland.
- J. J. Lønborg Friis.* Den jydske Slavekrig.
- M. Mørk Hansen.* Slesvigske Tilstande og Stemninger under den tydske Besættelse 1864.
- Oda Nielsen.* Slægtserindringer.
- v. Richter.* Den danske Militæretat 1801—94.
- Rigsarkivets Skibsjournalssamling.* Bombekanonchaloup Nr. 13 - 1848 (nr. 1179b). Bombekanonchaloup Nr. 11 - 1849 (nr. 1208b). Bombekanonchaloup Nr. 23 - 1850 (nr. 1208b).
- J. H. Schultz.* Den Danske Marine 1814—1848 I.
- J. Teisen.* Maaned- og reserveløjtnanter 1848—50 og 1864.
- Th. Thaulow.* Dansk Sejlsport 1866—1930.

Papirer på Sæby Museum lokal arkiv nr 497

PERSONARKIV	☒	ANDEN INSTITUTION	Lokalhistorisk arkiv				
ERHVERVSARKIV		FOTOS	Byhistorisk Arkiv				
FORENINGSARKIV		ANDET	Sæby Museum				
			9300 Sæby Tlf. 46 13 01				
			Aflæveringsår/ Journal nr. 497				
Hjemsted: Traa-by/segbr		Arkivbetegnelse (samt evt. kategori)					
Sæby købstad		Fyrskibskaptajn Johan Peter Larssens privatarkiv					
Hjemsted: Primærkommune							
Sæby							
Aflæverer af/Registreret hos		Født/Sødt:	1822				
NAVN: P. Larssen		Død/Naedlagt:	1896				
ADRESSE: Nøddebo, Fredensborg		Aflæveringsår: Som gavn	Som depositum				
			Kvitt. dato:				
TELF.		REGISTRERET UDE	AFL.MÆRK.PÅSAT				
Yderligere bemærkninger							
<p>Johan Peter Larssen var fyrskibskaptajn (Læsø rende). Han var en personlighed, - der skrever en del om ham. Se også personudklipskuvert.</p> <p>Hans bror ingeniørkaptajn Otto Larssen (1833-1875) var med i krigen 1864 og blev ført til Tyskland som krigsfange.</p> <p>Johan Peter Larssen boede de sidste år i Højen (Skagen) og døde der.</p>							
lb.nr	ÅR	SIGN.	ART	BD.	PK.	LÆG	STK.
1	1836-1894	k	Div. korrespondance mellem J.) Larssen og familiemedlemmer og div. myndigheder.....				1
2	1856-1873	k	Breve fra fyrskibsfører J.P. Larssen til broderen Otto.....				1
3	1870-1895	k	Breve fra fyrskibskaptajn J.P. Larssen til svigerinden Fanny.....				1
4	1864-1875	k	Breve fra ingeniørkaptajn Otto Larssen til forskellige familiemedlemmer.....				1
Suppl. aflevering.							
05	1838	p	Konfirmationsattest				1
	1847	p	Lodsoldermand				1
07	1849	p	Ridderordensattest				1
08	1852	p	Skipper-Certifikat Attest				1
09	1852	p	Borgerbrev				1
10	1866	p	Dannebrogsmandsattest				1
11	1888	p	Testamente				1
12	1884	p	Slægtstavle				1
1836-1895		YDERMERE	TALT				
REGISTRERET DEN	12.6.1985	AF	Anny Jespersen	Lokalhistorisk arkiv oplysning			
Videregående oplysning							

Fyrskibskaptajn Johan Peter Larssens privatarkiv				497	SIDE 2 AF		
				LHA.nr. 847-01			
lb.nr	AR	SIGN.	ART	BD.	PK.	LÆG	STK.
			TRANSPORT				
13	1981	p	Familielegat			1	
14	u. år	p	Skrift om Johan Peter Larssen			1	
15	1820-1940	k	Korrespondance			1	
16	1877-1997	b	Billeder			1	
17	u.år	a	Vers			1	
18	u. år	a	Dagbog			1	
19	u. år	a	Avisudklip			1	
			Kopie af Slægtsbog 1522 → " " artikler om Otto Larssen 1864-1910				

**Der er indlagt mere Larssen-materiale på lokalarkivet –
også vedrørende A.G. Lassen Hørbylund Hovedgaard (hans svigerindes bror).**

5

der udi den Lyngs Blad forrige forindret med at finde
der, ni nord i de alre Jæmmer og morer og for gæ
med den i det Gænderfuld Coorstad, for god Jens,
ni fire dage Jæmmer 21. Novbr, den 4. brof ni abbat,
men i 17. Jæmmer ni forlade 2. 3. om Morgenen
Læse og Thomas 2. 8. og til London 2. 9. der blev
ni 12 dage og Læse for god for Marsdag Jæmmer, for
med andromed til Bristol medent ni Læse i London
og for al den god med indvordet Præst, det er menig
Jæmmer og god kong for for, for gæ med til Messier
og for Jæmmer i Læse, der for den med Læse Jæmmer
Præst Jæmmer Jæmmer Jæmmer, ni Jæmmer og for den Jæmmer
Præst god god Jæmmer og Læse for Jæmmer, for
at jeg Læse sig aldrig for gæ med Læse Jæmmer
Præst, og Læse Jæmmer med Læse Præst, for
Jæmmer Compagnie Læse Jæmmer med Coorstad med
Dæmmer, med den med Læse at jeg med for at Jæmmer med
Læse, det kaldes sig god og med menig Læse, med
den alre den Jæmmer den Læse. Ni med Læse med
der for den Læse for sig, Jæmmer den Læse med Læse
af at med Læse med, for Læse sig og Jæmmer og for at
det er den med Læse Jæmmer Læse Læse Navigationen
med, og Jæmmer Læse Jæmmer den for med med med
af den med Læse med Læse med Jæmmer med
Læse Læse for Jæmmer med Jæmmer, og Jæmmer Læse for
Jæmmer Jæmmer for Jæmmer med til at Læse Jæmmer
Jæmmer med at Jæmmer med Jæmmer Jæmmer og Læse med
Gg, for Læse Jæmmer Jæmmer for Jæmmer Jæmmer med
for med den Læse med, og Jæmmer Læse med Jæmmer
Læse Jæmmer er altid med med med og altid med
med med med med med med med med med med med
Frederiks navn, for Læse Jæmmer med Jæmmer med

3
der udi den hiesse Blæse forlignen forindret, ved at finde
der, ni nord i de alene Jomann og morde et paa ge
man Low i det hiesse Guld, Coronat, paa god Jens,
ni fire dage faaen 21. Noer, der 4. brof ni alle
man i Helt, faa ni forlæde de 5. uen Moogman
Low paa Thomasen 28. og det London 29. der blæse
ni 12 dage og Low paa god Jens for den dage siden, faa
nos andromet det Bristol maden ni Low i London
og det alle faa god en iduordet Knip, der er uenig
faaen og god kong Low for, faa gaar ni det Messier
og faa Jjem i Loranen; der for de ni det Guld det ni
Knip Grentyrs, sidst daal, ni faa og faa det sidst
Kalejs god gudst Krist og Low faa sig for, faa
at jeg Low sig og aldrig det gjort en befagelig
Knip; og Ljand faaen ved en Lalleen Maade; faa
faaen Compagnie Lale Klæb, gaar ved Coronat uenig
Dammert, er det minis Lise at jeg vil sig at faa en
brof, det kalles sig god og er uenig Lige; en
der alene der Noer i den at Ljand. — Ni min Ljand
der for de Lale god sig, faa de Lale ikke bliu det
af det nord Klæb Low, faa brof og Jens og faa at
det er det badst Maade faa Low det Navigationen
gaar; og Jens saar faa den det brof ombord med faaen
af det nord Klæb det Loranen naar faa Loranen,
faa Low faa forlæde med faa, og faa Low faa
egge faaen faa faa det det det at bliu faaen
Jens gaar at faa det det faa det det det det
Jeg; faa Loranen siden faa faa faa Loranen
faa der alene Lige det, og faa Low uenig faaen
Ljand er altid sadel man sig og alene ombord
med nos alene det det det, naar de Loranen ind det
Frederiks faa, faa det faa det det det det det

Transskription af Jørgen P. Clausager

ina Jig i Byro og Bagering man end at god you kalle
og Comers, You Got glædet nu for stant af sine Hals,
Lindes Laber, man you end for at ind Jævel skue sigge
you magt mine Lief, mi du You Got for god Tid og ta
Lig Gud, det vilde sig vilde sig for You end. - Gud
at Andes angaar for, da end ni Gælder Gud for den resten,
og bournen med, Sophie for Lief and i Gulpen, Lief
hens jig, Jims noget magt stor, at andes Jævel sin,
for og till, Det endes sig for sig sig, man you
man i Looard de sig mig, det er nu for Gledet for alle
bournen end den Duhel Jacob Christian, det er nu
gaufar sig sig sig. - Jette og jig for Jævel skue Lief at
fædder de la sidste sig til Danmark for at blive en
firmeret, id m J det endes bournen for at confirmere
res Jævel 1859 end Looard, det for end mig Looard sig
mit de sig, man Lief gaar sig sig sig sig, og
jig mit i Laber af Ninkorn ind Jævel med Lief
i Lief end at sig sig end 8 a 9 Maaned, jig ho
det skalle end til for You for, man end end end
Gang. - Hans for ni gene sig end for, det gaar sig sig,
mit sig, doger you end ni end sig sig sig sig sig,
det man sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
end Lief, da det er gaar sig sig sig sig sig sig
mit ni sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
af for, og you Looard sig sig sig sig sig sig sig
for til Petersburg end sig sig sig sig sig sig sig
det end sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
Lief end sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
end at for sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
det sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
de sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
man sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
man sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig
sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig sig

2

Captein Johan P. Larssen
Fyrskibet Lessøe Rende
pr. Sæbye
Danmark

fy brev am 1

Antwerpen, d. 25. November 1857

Min kjære Ven og Broder Peter,

Jeg vil aldeles ikke forsøge nogen Slags Undskyldning for min Efterladenhed i Korrespondancen, det er naturligvis ikke af Mangel paa Tid, men mere fordi jeg stedse ville samle endnu mere Stof og skrive om noget mere interessant; nu kan jeg da ikke heller klage paa Mangel i denne Henseende; alt hvad der er passeret mig siden vi sidst mødtes er nok til at skrive Bøger over, endsige et enkelt Brev.

En Del af min Reise kjender du vel fra tredie Haand, særlig fra Otto; du ved jeg gik til Kbh., derfra til Stettin over Memel til Libau, Riga og samme Vei tilbage til Antwerpen, hvor jeg kom i Midten af August, og tog fat paa Contor Forretningerne, der ikke vare meget morsomme efter det Vagabond Liv jeg havde ført i tre Maaneder; hjemme havde det været meget stille hele Sommeren, og Børnene været syge, saa det var ikke synderlig behageligt der heller, men var jeg ankommet saa var ogsaa Huset fuldt, og trods de meget flæue Tider havde vi paa Contoret ikke saa lidt at gjøre fra Begyndelsen, saaledes gik tiden hen et Par Maaneder, saa fik jeg en Opfordring at bruge et fransk Dampskib til Cronstad [[Kronstadt i Rusland, havneby i nærheden af Skt. Petersborg](#)] og tilbage til London og her; da der ikke var stort at forsømme her, og det var rede Penge at tage, blev jeg enig om at gjøre Reisen for 50£ og satte afsted d. 10. October med et herligt Skib, charmante Officerer og godt Veir; tredie Dag ankom vi til Kbh., var der en Nat over og tog Kul, gik saa til Cronstad ligeledes i tre Dage og med det herligste Veir; der traf jeg blandt mange bekendte Broder Jens,

fy brev am 2

der naturligvis blev storligen forundret ved at finde mig der, vi vare ti Dage sammen og morede os saa godt, men kom i det Hundehul Cronstad, saa gik Jens, vi fire Dage senere; d. 1ste Novbr.; den 4de traf vi atter sammen i Kbh., som vi forlode den 5te om Morgen, kom paa Themsen d. 8de og til London d. 9de, der blev vi i 12 Dage og kom saa hertil for tre Dage siden; Jens var ankommet til Bristol medens vi laa i London og har altsaa havt en udmærket Reise, det er en meget smuk og god Brig han har, han gaar nu til Messina og fra Hyren i Foraaret.

Der har du nu mit Reise Eventyrs sidste Deel, vi have ogsaa den sidste Reise havt yndigt Veir og levet som Fyrster, saa at jeg kan sige jeg aldrig har gjort en behageligere Reise og tjent Penge paa en lettere Maade; hvis samme Compagnie lader Skibe gaa paa Cronstad

næste Sommer, er det min Agt at jeg vil søge at faa en deraf, det betaler sig godt og er meget behageligt; uden dog da Sorg i den Retning [?] –

Nu, min kjære Broder, har du Edler hos dig, hvis du kun ikke bliver kied af at være Skolelærer, saa troer jeg og Jens ogsaa at det er den bedste Maade han kand lære Navigationen paa, og Jens tager ham da strax ombord med Navn af Anden Styrmand til Foraaret naar han kommer; han kan saa fortsætte med ham og senere kan han gjøre Examen, hvor han tænker at blive hervede [?]. Jens paastod at han burde med ham først og ikke med Gy; han kunne siden faae ham som Styrmand naar han var duelig dertil, og han kan maaske have det, thi Jens er altid en Del mere strikt og akkurat ombord end vor anden kjære Broder.

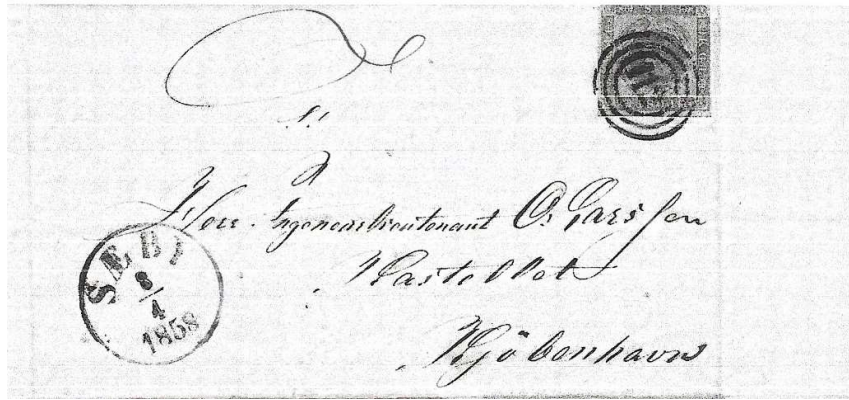
Naar du kommer til Frederikshavn, saa lad ham endelig benytte Tiden til at [brevets slutning mangler]

sidste side:

øve sig i Sprog og Regning, men ved at gaa paa Baller og Commers har han glemt en stor Del af sine Skolekundskaber, men han maa se at indhente dem igjen saa meget muligt, nu da han har saa god Tid og Leilighed, der aldrig tilbyder sig for ham mere. – Hvad os andre angaar her, da ere vi gamle Gudskelov raske, og Børnene med, Sophie har lidt ondt i Halsen, Kirtler tror jeg, hun voxer meget stærkt; de andre feile intet, og lille Peter er næsten lige saa tyk igjen som han var i Foraaret da jeg reiste; der er stor Glæde hos alle Børnene over deres Onkel Jacob Christian, der er en ganske superb Fyr. – Jette og jeg har fattet den Idé at sende de to ældste Piger til Danmark for at blive confirmeret, den første til næste sommer for at confirmeres sommeren 1859 om Foraaret, det har endnu lange Udsigter vil du sige, men Tiden gaar pokker saa hurtig, og jeg vil i Løbet af Vinteren underhandle med Onkel i Dalum om at tage dem en 8 à 9 Maaneder, jeg tror, det skulle være til stor Gavn for dem, men om det en anden Gang. Hans har vi jævnlig Brev fra, det gaar ham udmærket, dog er han endnu ikke fuldkommen helbredet, man hans Doctor her siger at han kommer sig noget med Tiden, da det er gaaet saa godt fremad, det samme vil vi haabe, og da tror jeg vist vi skal faa stor Glæde af ham, og han kommer hurtig i Vei; Jens (? – blækklat!) vil absolut have ham til Petersborg naar han er færdig; dog noget faar vi da nok fra Haanden; men hvad man skal med de mange Tøse maa Herren vide; jeg begynder selv at have Skrupler over at have dem hjemme i Husholdningen; thi om de ikke just blive fordærvede, have de dog et Slags Skuespillerindevæsen paa dem, der ikke passer overalt; dog ogsaa her maa man sige, kommer Tid kommer Raad; gaar mine Mægleraffairer nogenledes giver jeg dog Hotellet op naar min Leie er ude.

Hils Broder Lars og Laura samt andre Familie og Venner fra din stedse forbundne og hengivne Ven og Broder Jacob E. Larssen

Johan Peter til bror Otto

al
Köbenhavn d. 6te April 1868.
Min kære Brøder!
Hvad jeg skrev- og at i kære jeg- sagde om mig gam med kvindens
jig fikges parimet- og det i faldkommens Besidd. og af min Datter af
et i Sanktes som var hære var tilveed mig- at hvad jeg skree
som .12. anfør jeg mig fortaget for at prøve, om det er
morsomt forplegt af det at staa i de Læse for, som jeg som Dig
var i Simpelt tilbrægnelig hadi brøstend; Det er jo kærst at
anatte gjore flig Tilflaacefer, men man man brøte for
to at andre have godt kærere; for Dig i Gode og for
for Præter af Det; ogppre Sankstater, uklarste. at monge
Mid og Mandi Hjerte for at blive fortaget for at gaae
nied - slaverne, eller 4. Læse, som har i sig sine
Dokumenter uatte "og begge mine Drenge og det det
Kvind og Møge I vil, ved blot mig var for- jeg vil
i alle gige og Brig. af" da da in. By har uentig
an bord (10 med en ordentlig Fortjænkelse - som har
det det tilfældet med stam - at som vilde og alt som
verste man har oplevet; ja, det var det som med min
jeg havde kærsted som mig selv i 3 Dage. Sand og det
gik tilbage stam; perimet har det gaaet frem og hver
Dag siden jeg kom uentig; jeg er nu næsten sark og
skal i Mit Dage stam og gior min første kærst og det
Hjerte. By har man uentig eller eller tilbage to
in var udelige Lovdning; ja, ja. Darnit jeg min der kan
kæle Dren jeg vunde mig i de kærst det vist ikke klar by
Egning nok som Det har; perimet har Datter - i andet
Dren / parvare eller Til. Det skreud mig to "at Dren Dren to

Hans navn har sendt. Debet, og bad dem indskrives
 og sende mig Pengene med første Post, foreskridt blandt
 hans Papirer i Skifteretten; naar der vil end ligde
 ligger Præsidentens ret; saa har vi forstærket
 sig det Brev; da antager jeg mig se i dine sidste
 betaler Pengene ind; det er mig meget om at
 gøre mig saa snart som muligt at faa et be-
 stemt svar derpaa, da jeg ikke kan lide længe
 inden jeg giver min Begæring ind. Bort paa
 mit Tragede herinde; saa sig de Herse. Al-
 der tænkt at lade det blive de som kommer
 da gøre endelig ikke ret; fornomlig af den fine
 at Louis er det nærliggende Forretningsselskab
 af Vardens i dens Klage Ting, som vil addele
 for handbre det Skole, med en Dømande siden
 de betragter for handbre og Lovbettskone,
 vil have sin skyld Præsidenten og Rotten
 ind; og følger blive tale sine penge og man-
 ske blive tilstod for Supremet; derfor lad dem
 være addele inden for Lagen naar han skal,
 ja naar det aldrig med at lad de skal, og
 lad os blot see at faa Pengene ind.
 Alsdan det vil sige at jeg ikke er hiel mand
 ja ved nærmere & har haft Brev fra Moder ind
 jeg ikke; men sig mig hvad det blir de med
 den projektet. Tjallandret i den med sand om
 sken om muligt gøre i Gennem og med de sken

C

kan som meget vilde glæde mig (i det hele) som jeg
ikke kan) da vi som gior nogen forandring i den
forplante for Sammenlægning; hvad jeg nu kommer for god, vil
have offret nogle Dage som er heroppe i Sammenlægning.
Så er en stor Guds Familie i Godebarn, og jeg
siger som med Sammenlægning, som er vi nok
som galante Cavalere at gior som som opret mig; de
have været fordele for Sammenlægning med os. Venner, og
Gud som gior mig og mine at på vore hellige Gjenstande.
Ligledes i Land som sigtligt, det hedder vi sigtligt
Lad det alle vores eller minde i den Regering
og som vi vist snart hører mange taler fra vor egen
Rig og min Christ som brillant ender, endelig det
og som hører nok for os - et Brev som god Christ som
jeg gior mig; som er nemlig. Den og følgende Dage som for
Christ som som det sigtligt ved Regering; som er det Mødet
vært op for egen og min Regering; og jeg gior i den minde
Christ som for sigtligt taler fra 2 af vor bedste Regering, som at
gior sigtligt som som Christ som; det hedder som som
Ting i den; ifter som sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt
samt som et som det sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt
i Christ som. - Jeg som sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt
sigtligt, som som sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt
Lover sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt
sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt sigtligt

Transskription af Jørgen P. Clausager

Injurier; derfor lad Jens være aldeles udenfor Sagen naar han kan, jeg nævner det aldrig med et Ord til ham, og lad os blot see at faae Pengene ud. –

Hvad det vil sige at jeg ikke en hel Maaned, ja vel nærmere 2 har havt Brev fra Moder ved jeg ikke; men sig mig hvad det blev til med den projecterede Jyllandsreise i Sommer som du skrev du mulig gjorde i Forening med Moder; du skrev [s. 3] den som meget ville glæde mig (du skal nok faa den igjen R), da vil den gjøre nogen Forandring i min Reiseplan for Sommeren; hvad Jørgen (?) for godt, vil han offre nogle Dage paa os heroppe i Sommer.

Nu er da hele Gads [vist Henry Christian Gad, by- og herredsfoged i Sæby 1842-1865] Familie i Kjøbenhavn, og selv reiser han med Dampskibet i Morgen; du er vel nok den galante Cavaler at gjøre dem din Opvartning; de have været særdeles forekommende mod os i Vinter, og Gad har gjort mig og mine et Par virkelige Tjenester.

Tilstanden i Land var trykket, det hedder vel trykkende. Folk lide alle mere eller mindre under Pengekrisen, og der vil vist snart høres mange Fallitter fra vor Egn. Hans og min Credit staar brillant endnu, endskjønt det ogsaa kniber nok for os. – Et Bevis paa god Credit skal jeg give dig; der er nemlig i Dag og følgende Dage en stor Auction paa Vestkysten ved Vestervig; der er Carl Møller reist op for egen og min Regning, og jeg fik uden videre Caution for 3 Tusind Daler fra to af vore bedste Huuse, for at gjøre Indkøb paa denne Auction; det kalder man store Ting i Aar, i Fjor var sligt ikke Omtale værd. Man maa tænke paa at tjene det "neben bey", for hvad man har tabt i Vinter. – Jeg maa uleilige dig med et Brev til Carlsen (?), da han ikke har opgivet sin Adresse.

Lev vel kjære Broder, hils Edler og vore fælleds Venner fra din stedse hengivne Broder

Peter

Brev fra Otto til bror Johan Peter 1963

Den 17/3 - 63

Hele broder! = Johan Peter!

Da har vel senere modtaget en hel masse brev-
ter fra mig, som du måske endda ikke har fået
best! Men er i grunden endnu den tid "stillet op som
trøst til hurtig meddelelse", uden at Pensionsen ideen
har opkastet et blik på "svogersland" der vel
kunne give os et stort nyt fly, hvorpå jeg
er død; ganske forbandt, uden at vi kunne
være noget synderligt dimitteret, da han sandsyn-
ligvis hvad artillerisk angår (som han foreslår endnu
ikke har fået stilling op) vil være os langt overlegen.
Sjældent beskyldningen derfor vil der kunne
svare 50 i bløddene her, når det er sket, skal
du høre fra mig igen - Men længere broder

Tryk på Lindenhagens forlaadte er fra Kongen.

OTTO
med oms

Johan Peters brev til bror Otto

København d. 12/12/71.

7

Kjære Brøder. = Otto Caroline

Da du ikke har hørt fra mig, så vil vel tænke at have
er skrevet og id af. Det ligger, inden den første. Som
Det var at styre den træ, så det foruden. En af de
med 30. træ, som var blev belønnet af sig. - Ellers kan
hos den som eller to gange tidligere. Værst som overfor
som som dag.

Ug fandt mig ganske rigtig det Brøder, med en Ord.
"Hvor den ønsker" at lade sig se" ved at betale mig
nogle hundred Daler, som var en gave af den godhed at me-
tage den, mindre for mig end for den. - Jeg har
to hængsels "at den er en værdig søn af sine Moder,
han er blygsom hoved, som uanset af enhver Adriestorp
og. - Som den. - Den og. - Den og. - Den og. - Den og.
virkelig eller indbragt. - Indbragt. - Indbragt. - Indbragt.
virkelig, og han har taget sin Fatt i den. - Jeg vil
ger og som ganske. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og.
- Han, der har alle indbragt sig for at modtage den som
"som Moder" blev han borte. - Thi, uanset om det, er det
gæst med. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og.
inden. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og.
poh stans som. - Da har jeg været til dig. - at den har
poh godt, er han naturligvis. - Indbragt. - Indbragt. - Indbragt.
- Det lader til at den lever meget lykkelig. - Som den
Manden, men jeg frygter mig at det ender med at jeg bli-
vied til at tage den herover. - Jeg og. - Jeg og. - Jeg og.
ganske forberede som den, men som betalte den den. - Jeg og.
og det har jeg gæst godt om tid, to min som. - Det
er borte.

A

Maas jeg bode sig søpporen i Opfølgende Reguskel
de Officer og sand mig søpporen; Maas skal jeg ude
passer på at være lidt bedre. Ordre med ant Regus
Skabersens heretter. - Gg: lidt her været 5. 5. 21

Da dette vel bliver sat, sidste Pro jeg kommer
te at skrive Dig te rest, vil jeg bringe Dig og vor
Kjære Famili mine bedste Opfordring te en glædelig
Liv og helbringende Regus. -

Din hengivne Bruder

Peter

Brev fra Johan Peter til sin brorsøn Otto Rolf Larssen

Alders 14/12 93.

Min kjære Otto.

Det er meget fint, glædet mig at høre dig
for dit sidste brev, der dog glædede mig meget;
da jeg nemlig hørte: "at du havde læst, at
St. Petrus i Skovsengen i Tordenskjoldens navn
var blevet uddraget til Skovsengen, der har været
meget og meget vanskeligere. At jeg er kommen
med på den Gade i Dag, og derfor et stort
Tobaksrotterne til mine lille Søster Agnes
Vindring, som uendelig har smilet mig om
at lade mine Fingersager, og derfor
vil jeg både dig, kunde have sendt, men
du må altså først tage det med
Bort, da det er det, hvori jeg omtaler
mine Fingersager i det sidste; altså er
jeg ikke over et noget som her i det. Der
hvor, som det er blevet mig til den Tid
meget

Medder jeg i det mig angang til:

"Vor Gudens Gæst gæve sig selv i støtte
 "Papa Carus!" og han har fikket det parve
 Jeg har læst flere af hendes breve, som
 den tid naar ophaade sig i Sinderjælland,
 og forberedes over den Kraft Energi og
 viden Gudslandsgæstlighed, der ikke er uændret
 disse Breve, som man næsten maatte tro at
 være skrevet af en Gudsmoder Sinderjællands.
 Da har jeg over Tro - som Væsentlig blev
 stillet ved hendes Brev her i Romer - at hvide
 han og vil komme til at spille en Rolle i
 den Sinderjællands Sag, der ikke mindst skal
 bestyres af Sinderjællands, da han har alle
 Betingelser for sig, (hvis det er Guds Tænkning)
 og det er en forvarende part og en fast Sinderjællands
 "Kreds" der er. Jeg har alle gjort Sinderjællands
 at på hendes ind i den Sinderjællands Forretning
 og vil af al sin Sog at hvide og opvandre
 hende til at være for den Sag. Da jeg ikke
 tvivler om at De jo gaaes formentlig med
 mig her, har jeg da Sinderjællands
 naar du hvide hvide "Sinderjællands" til at

jeg tænkte at det var en god Tid i den
 Betragtning
 af vadede (som enklers tilbagevendt) vil
 Du se hvorledes det er godt til den kære
 forsamling - jeg tror endnu ikke godt af
 skriftens, som er et vellykket og godt
 Dit Dikt er godt i at det jo kan have
 fremgaaet mig i at nogen ønsker at have
 noget paa den gamle Fjøs -
 Da dette rimeligvis bliver mit sidste
 Skriv til dig, vil jeg gerne det der jeg
 Trods det mine Høstet er godt. Det er en
 glædelig Tid og lykkeligt og godt -
 Din kære Ven
 F. B.

Brev fra Johan Peter til svigerinde Laura Larssen på Slustrup

Kære Hustru Laura

Dit sidste Brev glædede mig meget, og jeg
er derfor meget takke Dig for det, saavel som
for, som jeg ved det vist, kunne forrege
Brev her Dig - Men Du vil vist ogsaa kunne
sig: at naar man er bleven saa som stærkste
Pede og de 20, saa vilde det være meget det fridigt
t og dette vil sørges, hvad man kan og bør give
i a Dag -

At Du har været i Frederikshavn, kommer
vi udsætte at fortælle, sa Du jo selv kommer
saa vilge Lovlige Forskrifter med den Børn
saa sigtles Du "Den Tid for Tid" noget at er mere
i Brev, men Du vilde jo som bekendt ude
i Skole, og Du jo saa stærke "Ligeledes"
saa jo de vist vilde glæde sig selv.

Vi haaber jeg, at den Moder og Dindes fridigt
et godt til Dig, saa jeg kan have glæde af
at høre Dig i "Det nye Brev".

Ved alle Lovlige Hilsninger, Sider jeg
er i den Fortid for den gamle Brev.

Etter skrivningen fra Petra osv. Blev i den
sædvanlige. - Brevskuffen vilde bestå, og jeg
Lige paa, og det er det med det gamle.

Jeg har brugt den Hilsning, og skal hils Dig
sædvanligt og som

Med alle Hilsninger fra din hængende
Johan Peter

Allan Brusendorffs mindeord. - hans nevø

Larssen, Johan Peter (skrev sig ofte P. J.), 1822-96, fyrskibsfører. * 17.6.1822 i Sæby, † 15.5.1896 i Gl. Skagen (Højen), begr. sst. F: købmand Peter Jacobssøn L. (1782-1854) og Laurentze Marie Abel (1792-1863). Ugift. - Bror til Otto *L.

Efter sin konfirmation 1836 kom L., efter sit eget stærke ønske, til søs nogle år fra 1838, bl.a. med barken Prøvesten af Kbh.; men han blev kaldt hjem da familien mente det nødvendigt at han hjalp faderen i dennes handels- og købmandsvirksomhed i Sæby. 1847 overtog L. og en yngre bror Lars købmandshandelen, og samtidig afløste L. faderen som lodsoldermand. Ved krigens udbrud 1848 meldte han sig som frivillig og blev 7.5.1848 udnævnt til månedsløjtnant og blev derefter chef for en kanonbåd ved Lillebælt. 1849 tog han styrmandseksamen og efter en rejse til bl.a. Triest blev han 1850 chef for en bombechalup som opererede i farvandet ved Als og Sønderborg.

Efter krigen sejlede L. en tid som styrmand, bl.a. med to af sine brødre, og ansattes derefter 1852 som fører af fyrskibet i Læsø rende. Nogle rolige år fulgte med enkelte rejser og bygning af sejlbåde hvorefter L. ved krigsudbruddet 1864 søgte orlov og meldte sig som frivillig artillerikonstabel ved Dybbøl. En dyb og ægte national følelse var et særkende for ham, og uagtet han blev opfordret til indstilling til reserveløjtnants rang vægrede han sig: „Jeg er for gammel til at gøre min Lykke, selv om jeg fik røde Striber paa Buxerne“. Som gammel sømand fik han tildelt forskellige tillidshverv og blev på et tidspunkt indrulleret i Det Aarøeske strejfkorps hvor han var indtil dets opløsning. Han stod sin yngre bror Otto, der var løjtnant ved Dybbøl, nær og de var hinanden til god støtte. Efter krigen kastede L. sig over sin gamle interesse for sejlbåde

og i en selvbygget dæksbåd gjorde han mange ture rundt i Skandinavien; i forbindelse med og i fortsættelse af disse interesser var han en af de drivende kræfter og medstifter ved oprettelsen af Dansk forening for lystseilads (fra 1891 Kongelig dansk yachtklub) hvor han i 17 år var bestyrelsesmedlem - og i øvrigt endte som foreningens æresmedlem. L. var medindbyder til den første danske lystbådskapsejlads ved Nyborg i juli 1866. Han sejlede som oftest i selvkonstruerede både med fx nyere udformning af rig og sejl. Også inden for redningsvæsenet var han virksom og blev ofte konsulteret i forbindelse med konstruktioner og indførelse af forbedringer ved væsenets både og materiel.

Efter at have virket som fyrskibsfører i Læsø rende i 23 år søgte han 1875 til Drogden hvorfra han 1883 søgte sin afsked; som et kuriosum kan nævnes at han fik dobbelt understøttelse for „særdeles tilfredshed med dygtighed og nidkærhed“. Sine sidste år tilbragte L. i Gl. Skagen, indlogeret hos fisker Ole Christoffersen (der i øvrigt var model til Harry Søibergs „Søkongen“). Den virksomme mand indrettede et værksted til sin store hobby, nemlig snedkeri- og udskæringsarbejder og han fremstillede et ganske stort antal håndlavede, kunstfærdigt udskårne og indlagte møbler, ofte udført af ædle træsorter fra drivtømmer, i en karakteristisk solid husflidsstil. Mange af disse møbler er senere indgået i nordjyske museer, fx Skagens fortidsminde- og museer i Hjørring, Sæby og Frederikshavn. Han efterlod ved sin død testamentariske gaver til nogle legater. - DM. 1849. R. 1866. □To silhouetter af L. som barn. Portræt af Michael Ancher, 1888 (Anchers hus, Skagen). Foto.

J. P. Ls optegn. i Nationaltid. april-maj 1931. - G. Honnens de Lichtenberg: Larssen fra 64, 1964. - Papirer i Rigsark.

Allan Brusendorff

Fyrskipperens karriere

Den flittige gamle skipper
ved husflidsarbejdet.
B. Dablerup

- 1828 født i Sæby
- 1835 afgang fra skolen
- 1836 konfirmation
- 1836-38 lærling i købmandsforretningern
- 1838-39 til søs med brødrene Gyntelberg og Jacob
- 1939-41 til søs
- 1841-47 kommis i forretningen
- 1847 broderen Lars og han overtog ansvar for købmandsforretningen
- 1847 Lodsoldermand
- 1848-51 Deltog i krigen i Slesvi-Holsten
- 1849 Modtog Dannebrogssorden
- 1849 udnævnt til Styrmand
- 1850 sejlede ud som sømand
- 1851 lukkede købmandsforretningen
- 1851 styrmand på koffardiskib til Libau
- 1852 fik Borgerbrev
- 1852-75 udnævnt til fyrskibsfører på ny udlagte fyrskib i Læsø rende
- 1864 deltog i krigen 1864
- 1870 boede hos kommissær N.A.B Ørum, Algade 45-46 i Sæby
- 1875 på Drogden fyrskib
- 1881 medstifter af sejlklubben KDY
- 1883 ankom sejlede til gl Skagen hvor boede resten af sin tid
- 1895 oprettede Højen museum for sine udskårne møbler
- 1896 død i gl Skagen

I 1851 udmønstrede han som styrmand på skibet UNITAS, som førtes af hans bror Gyntelberg. Skibet UNITAS hænger som kirkeskib i Skærum kirke.

Skibet tilhørte Gyntelberg svigerfar skibsreder Alexander Buckhoff i Libau.

I VORT FORSVAR, et organ til Forsvarssagens fremme fra slutningen af forrige aarhundrede findes i nr. 410, 16. aargang, september 1896 følgende digt:

Til Minde om Kaptajn, forhenværende Fyrskibsfører

PETER LARSEN

R. af D. og Dbm.;

frivillig Deltager i begge Danmarks sidste Krige.

Af *B. Paludan-Müller*, Frederiksborg.

Red ham en Seng, o Fædreland
Ej mellem Roser og græsklædte Sletter;
Men der, hvor Bølgen bruser imod Strand
Og om en Strimmel Land bestandig trætter;
Hvor Lyng og Klittag ene Krandsen fletter;
Hvor han har tømret paa sin sidste Baad,
Da Dagens Arbejdstimer vare endte,
Af mange søgt, som saa hans Manddoms Daad
Og endnu lytted til hans djærve Raad
Og ved hans Arne deres Fakkeltændte.

En ensom Mand — dog altid uforsagt
Og aldrig sky for at gaa frem i Vrimlen;
En trofast Mand, som altid paa sin Vagt
Har vidst og husket, der er højt til Himlen;
Et Hoved højere end Folkestimlen,
Og ubekymret om dens Bifaldsklap
Han tragted' ene efter Sandheds Eje;
Urørt af Venners Ros og Fjenders Nap
Og med en Hu, som aldrig Maalet slap,
Gik han besluttet frem de lige Veje.

O, skjænk ham da en Grav, mit Fædreland,
Og sted med Moderømhed ham til Hvile.
Du har ej Søn, som bedre stred end han
For al sin Kraft, sit Liv til dig at give.
Ej dybere Du kan i Hjærtet skrive
Dit Navn, end det stod prentet i hans Bryst,
Dengang hans Baad løb ned i Sejlerflokken,
Og han med Sjælens Glød i Ungdomslyst
Var med at bjerpe ind Dig Sejrens Høst
Og fæste dig en Lambertkrands om Lokken.

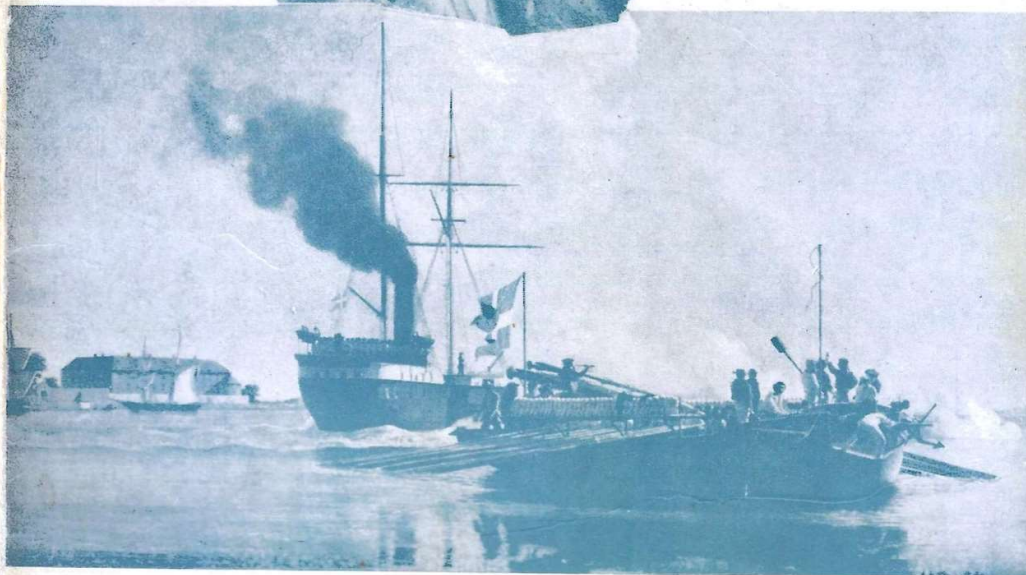
G. Honnens de Lichtenberg

Larssen

fra 64

*En gammel fyrskippers oplevelser
til vands og til lands*

Marinehistorisk Selskabs Skrift Nr. 8

1964

Ukendt dokument !?

To uindiløge af Hylten, som i
 Hylten uindiløge af Hylten.
 Den 21de Sept. jeg i min Tid
 Landafisker i den Peter Griffen
 felde der var født 1635 i Hylte
 ben kære her som i Skuma.
 Eger formid som blev uddat.
 F. Hylten uddat uddat som i
 Hylten i Hylten som i Hylten.
 Hylten uddat uddat som i
 Hylten uddat uddat som i

Dagbrog

Hylten Hylten Hylten, den som
 Hylten Hylten.

Den 21 October. Den gamle jeg
 Hylten Hylten den som i Hylten
 Hylten Hylten i Hylten Hylten
 Hylten Hylten i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten

Den 23 October var jeg til Hylten
 Hylten Hylten jeg som i Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten
 Hylten Hylten som i Hylten Hylten

Dagbrog

Hylten Hylten Hylten Hylten
 Den 24 October den gamle jeg
 Hylten Hylten Hylten Hylten
 Hylten Hylten Hylten Hylten
 Hylten Hylten Hylten Hylten
 Hylten Hylten Hylten Hylten
 Hylten Hylten Hylten Hylten
 Hylten Hylten Hylten Hylten

Den 25 October 1845 Hylten jeg

Jeg ved ikke hvorfra dette stammer.??

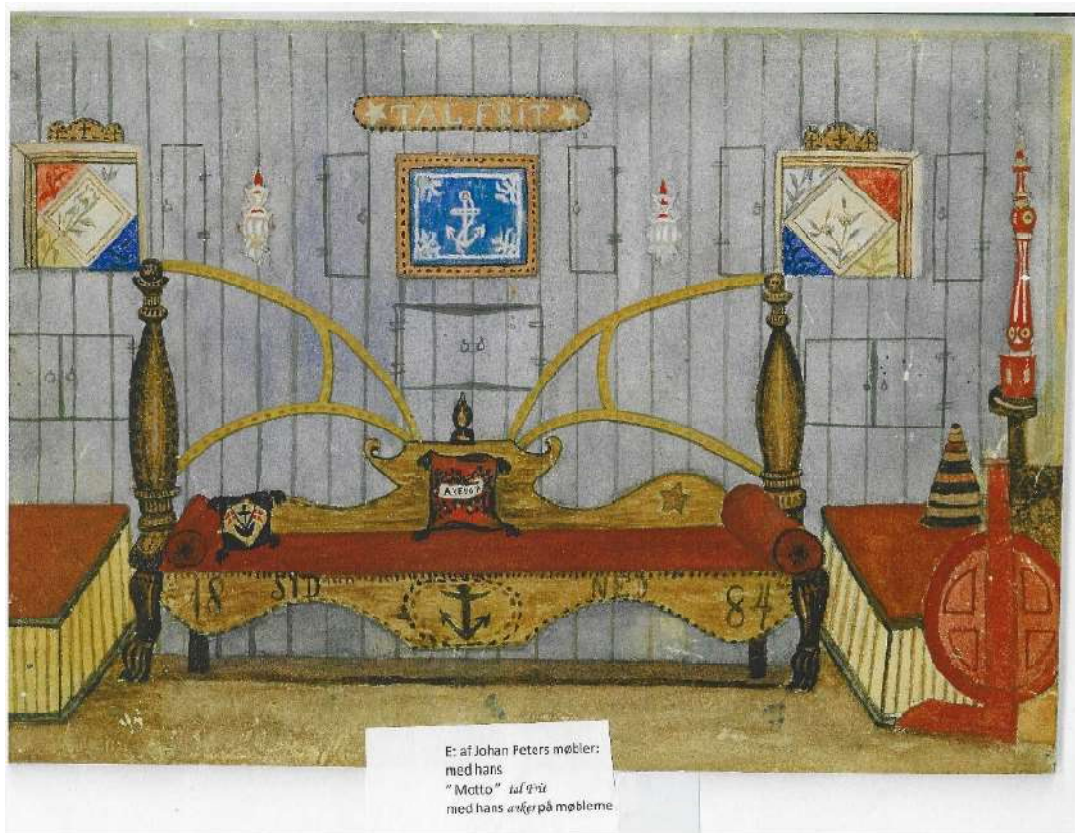
Det må være fra en dagbog som Fyrskipperen har skrevet.

Måske en anden familiemedlem har set den, og har den liggende !??

Hans Medaljer

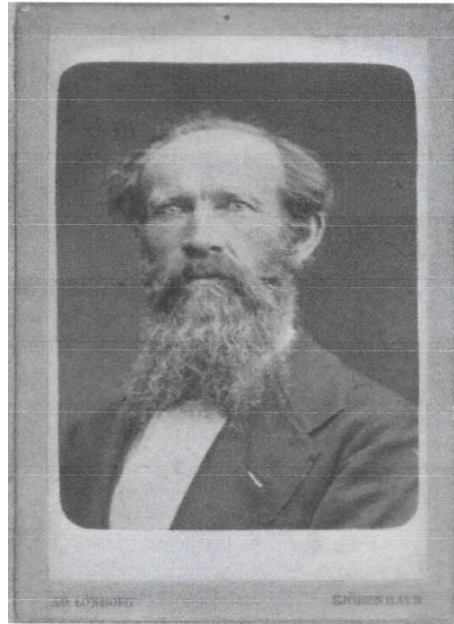
Tal frit

Slagbænk fra hans møbelproduktion

Onkel Peter

Hvem var denne onkel !

Onkel Peter blev af mine ”gamle” familiemedlemmer omtalt med respekt og taknemmelighed.

Når man ser dette billede af ham, ser han lidt barsk ud, de skarpe øjne mødte jeg også hos enkle af de gamle onkler.

Han havde sine faste meninger, som kunne være barske og dømmende, men retfærdige. Men inderst inde var han godt og velmenende menneske som tog godt af familien, især sin bror Otto, som tidlig mistede sin far, tog han sig meget af.

Han var en resolut og kreativ mand, blandt andet under sin deltagelse i de to krige., hvor han optræder som spion og vejleder for det menige mandskab. Han var tillige præget af en stor national følelse, hvilket han viser igennem sin frivillige deltagelse i krigen.

Hans kreativitet møder vi også igennem hans deltagelse i etablering af KDY, hans interesse i at forbedre fiskernes både i Skagen.

Han satte sin dybe spor igennem produktion af de specielle udskårne møbler som i dag står hos familien og på Museerne.

En stor del af sit liv opholdt han sig på Fyrskibene, hvorved han vel ikke brugte mange penge. Det viser sig bl.a ved, at han oprettede et familielegat på kr. 25000 – en stor sum dengang.

Disse legatportioner var en stor hjælp for de ældre mindre bemidlede familiemedlemmer, og de modtog dem med stor taknemmelighed.

Onkel Peter lever stadig i familien!

Slægtstavler

Peter Jacob Larssen og Laurentze Marie Abel med deres 7 sønner

1. Albert Emil

2. Johan Peter

Laurentze Abel og Peter Jacob Larssen m/ 7 sønner

Laura Lassen

og 3. Lars

Henriette Eiler og 4. Jacob Edler

Karisa Møller og 5. Jens

6. Gyntelberg og Elisabeth Buckhoff

Fanny Westrup og 7. Otto Krafund

J. Hammle og Agathe Larssen

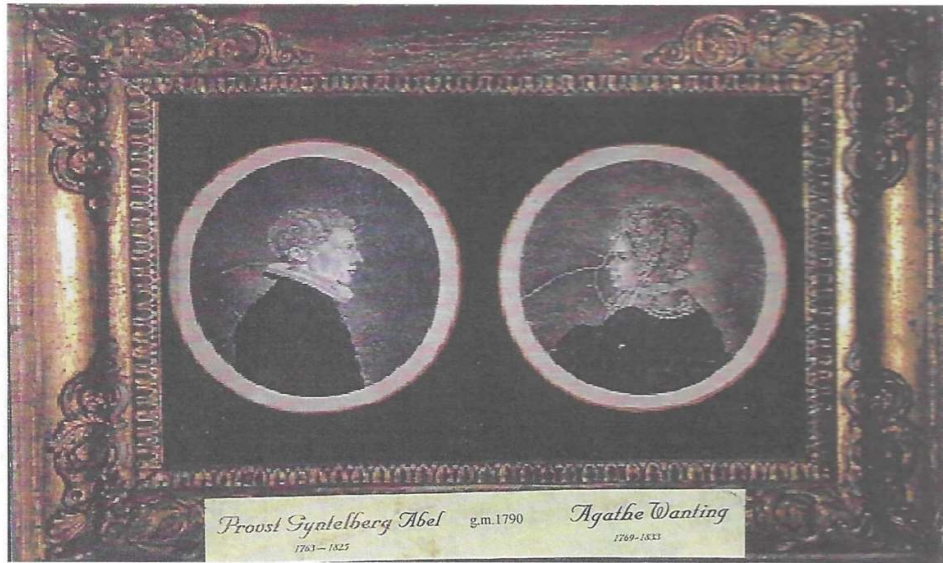
Jens og Karina m/børn

Laurente Larssen og mand Leopold

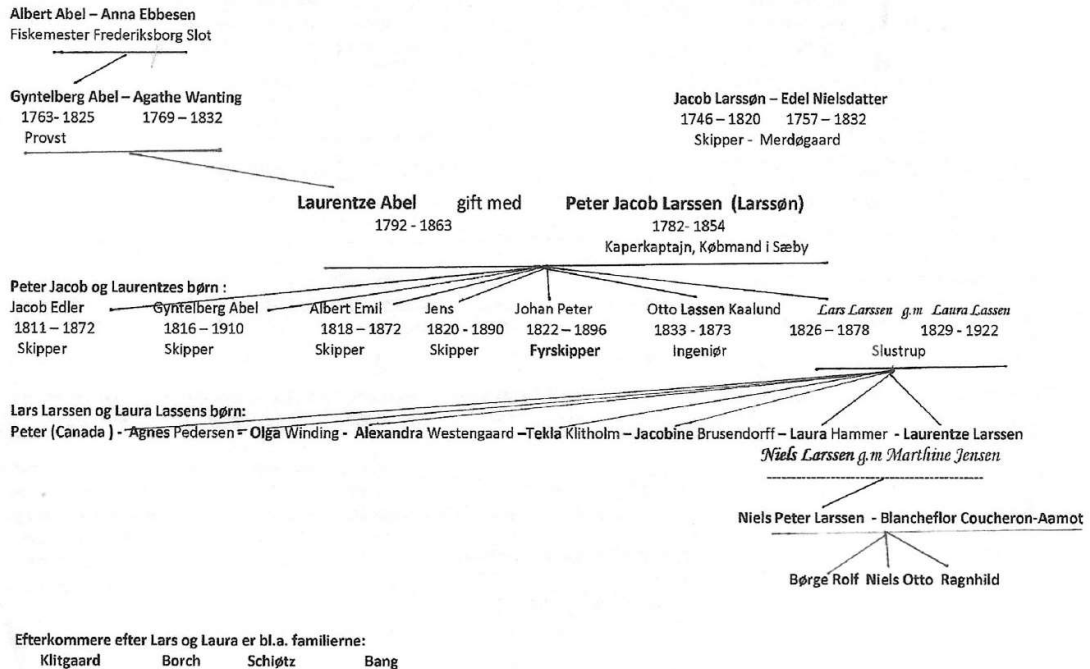

bormene Edal og Carl Otto

Larssen - Abel

Larssen slægt 3

Laurentze Marie Abel

Peter Jacob Larssen

tipoldeforældre

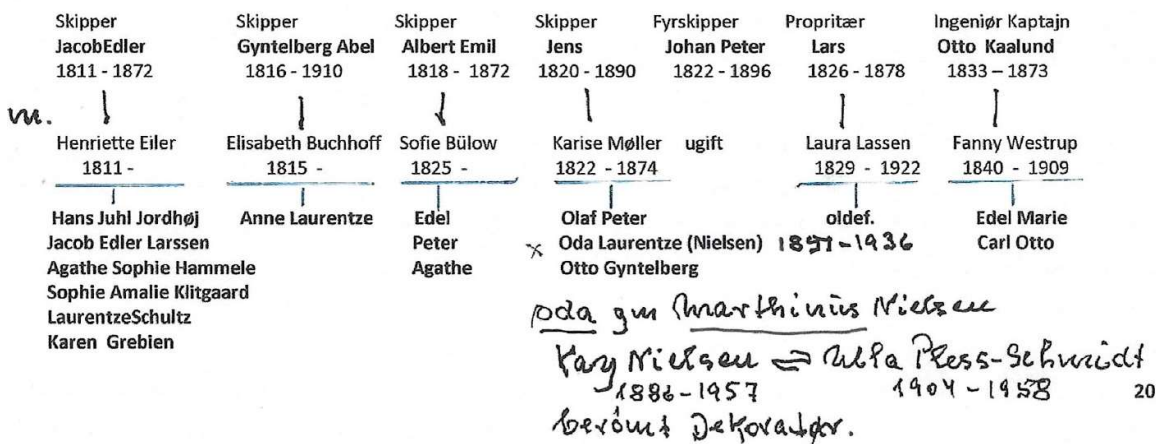
Slægtstavle 4 - tipoldeforældre Larssen - Abel

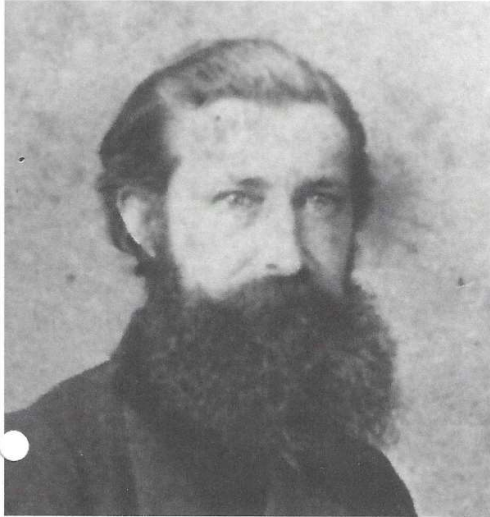
Skipper - Merdøgaard
Jacob Larssøn og Edel Nielsdatter
1746 - 1820 1759 - 1832

Provst - Understed
Gyntelberg Abel og Agathe Wanting
1760 - 1865 1775 - 1883

Kaperkaptajn - Købmand
Peter Jacob Larssen
1782 - 1854

Laurentze Marie Abel
1792 - 1863

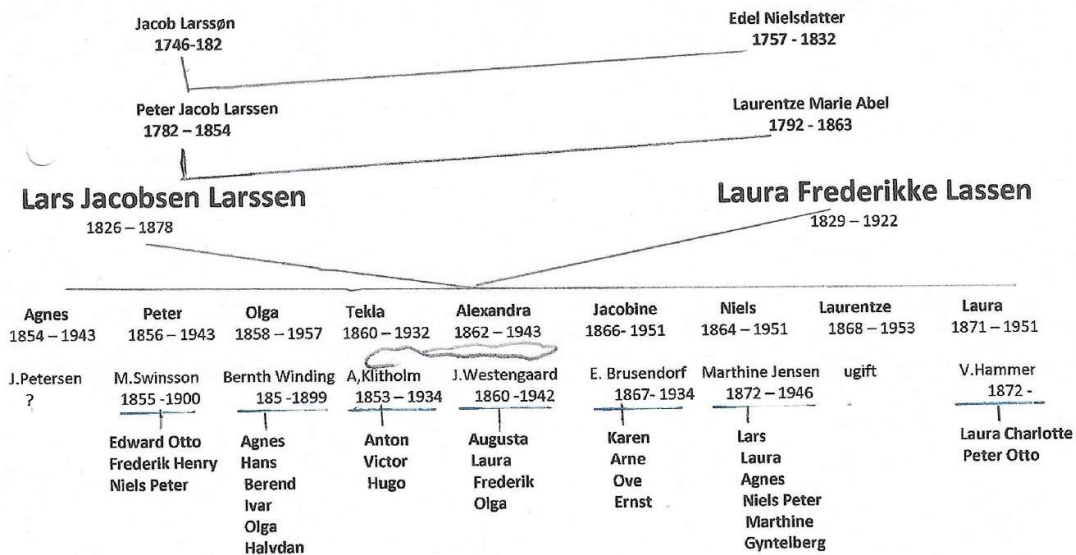
Lars Larssen

oldeforældre

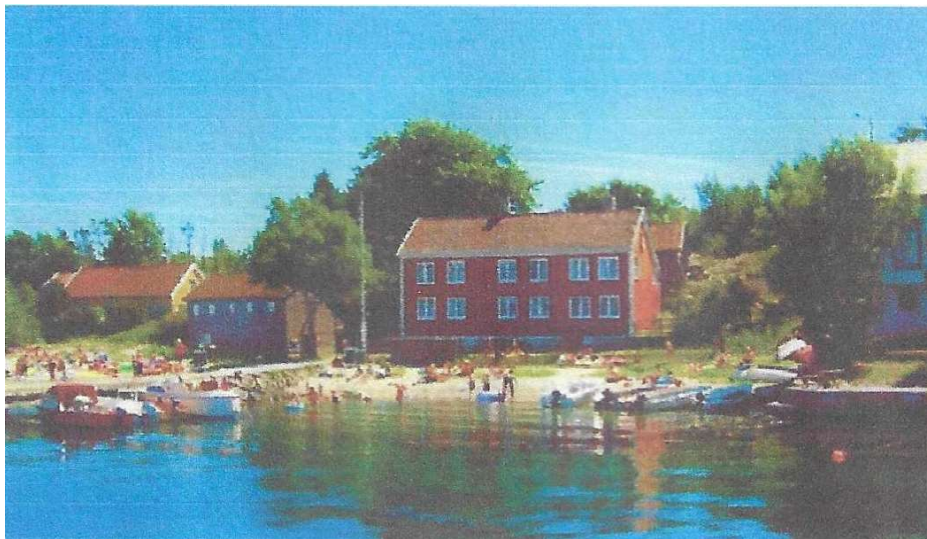

Laura Lassen

Slægtstavle 3 – Oldeforældre Larssen-Lassen

Larssøn i Norge

Nu Skippermuseum

Familien boede på Merdøgård Merdø ved Arendal fra 1730 til 1930

FAMILIEN LARSSEN'S STAMTAVLE			
Samlet og udskrevet paa Merdø i 1846 af Jacob Edler Petersen Larssen, ældste Søn til Peter Jacobsen Larssen (Merdø—Søby, Jylland). Fortsat og foretaget af Jacob Chr. Larssen i 1876 (Tojusholmen—Brattøkelev)			
(Side 7). I. 1650—1698 (Røgevig-Tojusholmen) Jacob Petersen Ane Pedersdatter 1630—1704.			
(Side 26—27). II. 1670—1734 (Tojusholmen) Peter Jacobsen Johanne Larsdatter Dahl (Næs) 1625—1747.			
(Side 46). III. 1. LARS PETERSEN METTE LARSDATTER DAHL Tojusholmen 1704—1767. f. paa Merdø 1722, d. paa Tojusholmen 1791.	(Side 17—18). III. 2. NIELS PETERSEN KAREN LARSDATTER DAHL (Næs) Tojusholmen 1708—1774. 1730—1803.		
(Side 50—51). IV. 1. 1744—1814 Peter Larssen Johanne Nielsdatter 1750—1834 Tojusholmen. 1746—1830 Jacob Larssen Edel Nielsdatter 1750—1839 ¹⁾ Merdø	(Side 17—18). IV. 2. 1746—1812 Peter Jacob Nielsen Mette Nielsdatter 1760—1823 Lars Nielsen Amette Plene Røgevig: 1762—1825 Jacob Nielsen Barbara Boje Johanne Nielsdatter Peter Larssen Edel Nielsdatter Jacob Larssen.		
JACOB LARSEN EDEL NIELSDATTER , kjøbte Eiendommen Merdøgård 1780.			
Deres Børn:			
(Side 35—37) V. 1. Peter Jacobsen Larssen Laurentze M. Abel f. paa Merdø 1782, d. i Søby, Jylland 1861. 1782—1860.	V. 2. Lars Jacobsen Larssen Mariken Albertini 3. 1786—1812 Mette. f. paa Merdø 1781—, d. i Væstby 1848. 4. 1789—1369 Karen. 5. 1791—1832 Anne (Side 58). 6. 1793—1873 Jacob Jacobson Larssen Karen Jensen. Kjøbte hana Fæfædreev Eiendom paa Tojusholmen 1834.		
Deres Børn:			
VI. 1. 1811—1871 Jacob Edler Petersen Larssen Henriette Eiler 1816—1916 Gynheberg Abel Larssen Elisabeth Buchhof 1818—1864 Albert Emil Larssen Sophie Billew 1850—1896 Jens Larssen Carista Møller 1822—1895 Johan Peter Larssen 1826—1863 Lars Larssen Laura Larssen 1832—1868 Otto Kaalund Larssen Fanny Westrup	VI. 2. 1) 1826—1908 Jacob Chr. Larssøn Laura Larsen (Side 73—74), f. paa Tojusholmen. 2) Edeline Anette Larssen f. paa Tojusholmen 1804, d. paa Merdø 1945. Jacob Chr. Larssøn Laura Larsen 5 Sønder.		
VII. Jacob Edler P. Larssen Henriette Eiler. Deres Børn:			
1837—1861 Hans J. Joriløj Larssen 1839—1854 Jacob Edler Larssen 1844 Agathe S. H. Larssen J. Haemmerlé ²⁾ (Side 80—82)	1845—1904 Sophie Amalie Larssen Christen Kiltgaard 1844 Laurence N. Larssen E. Schultz-Leitershofen 1853—1876 Karen Larssen Chr. Greblien 1856—1858 Peter Larssen		
*) Agathe S. H. Larssen—Haemmerlé kjøbte Merdøgård d. 30. August 1902.			

Tvende Aarhundrede lever med sin
Familien i Norge og Danmark endnu.
I Gylter som efter os Tænet skal bare
kom Tættas og Dørmens Ure i hui!
I en gjorde fra Krets Tid Tidene, vorer,
de Kæmpe har hadet, ved Ljærded og Kæst,
og skænt er af Videns saa kaldt Store.
Mellem Medborgere sleder de som have haft,
Ira Tættas til sin pløjede Tien de alle,
og Gud gav bestuer af dem daglige Dødt,
afspektende Lykke i hovers Lad kan falde,
der Herren behøved dem alle fra Sted!
Gid endnu om, tvende Aarhundrede efter
i Aar, man kan sige det samme om os:
At ingen Slags Dødt end ved Kæmpe sig hafter,
Paa et del som nu en kilobrakkelig Pros! —

af Familien Stamliste
ved
Jakob og Peders Larsen.

Nærmeste slægt på Merdø

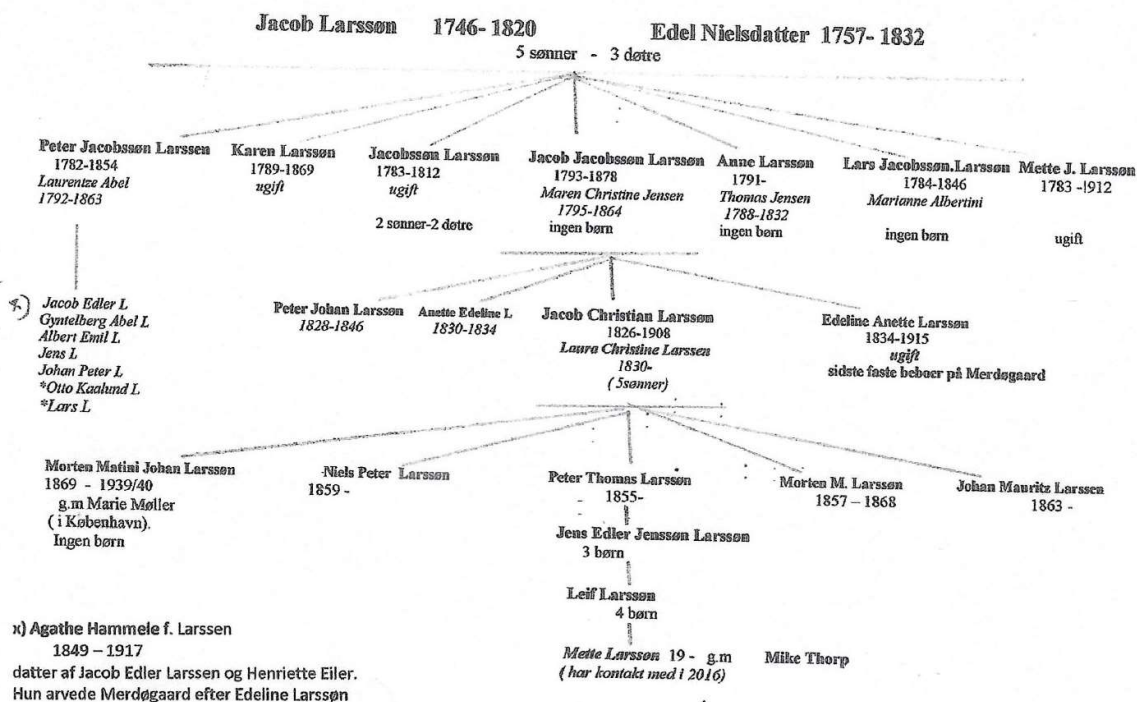

Jacob Larssen

Niels Peter Larsson (1863-1958) og Elda Larsson, født Pedersen (1869-1940) med døtrene Elisabeth og Edel omkring 1902. Niels var oldebarn av Jacob Larsson og Edel Nielsdatter på Merdø og var kaptein som sine forfedre. Elda og døtrene var flere ganger med til sjøs.

Slægtstavle 5 – Larssøn Norge

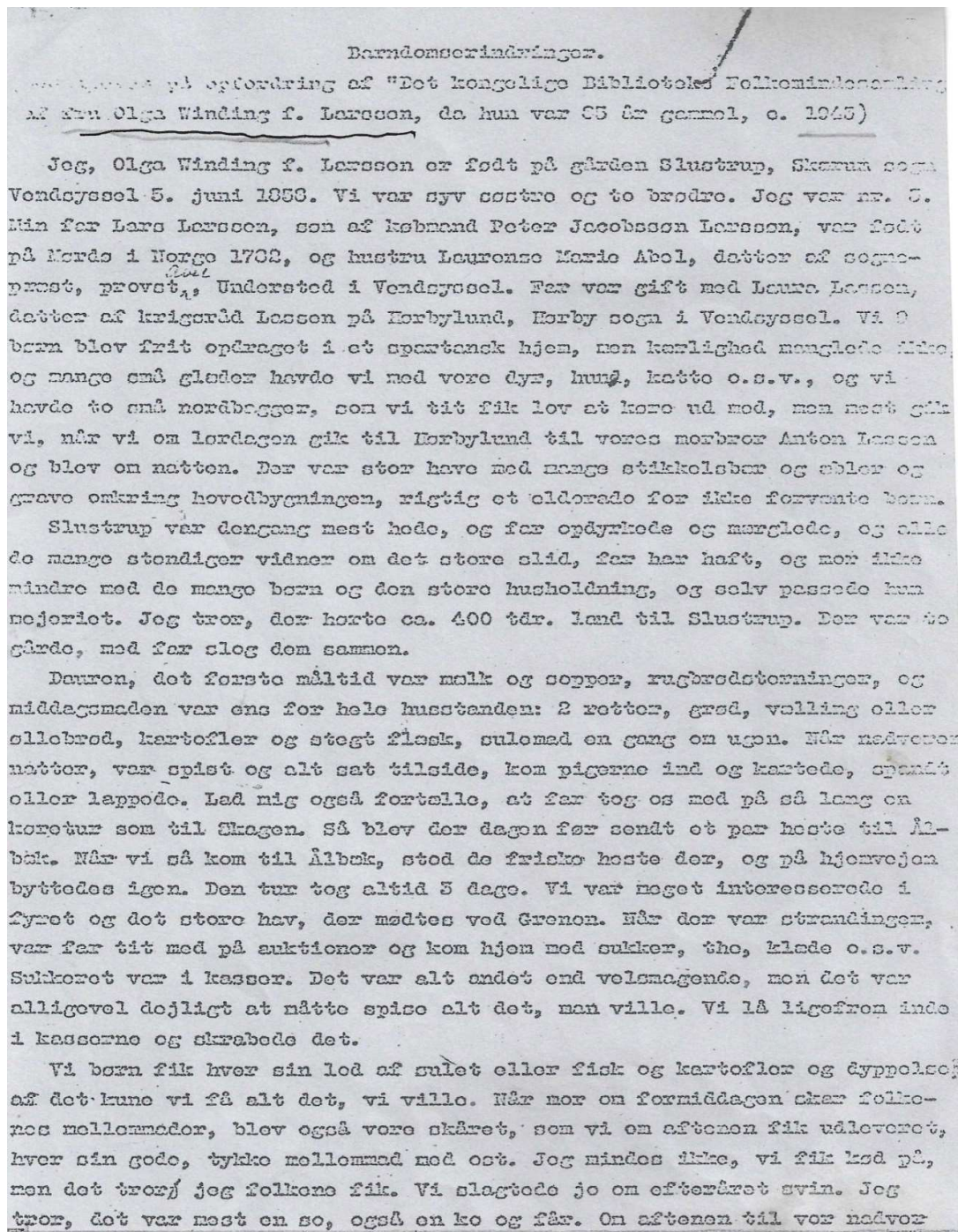

BRL 2016

Olga Windings beretning om barndommen

Olga er født 1858 (datter af Lars Larssen på Slustrup – bror til Johan Peter).

Hendes beretning er fra tiden omkring 1864, hvorved vi får et indblik i livet på landet på den tid.

fik vi altid vandbrød, og det fik vi sirup i, og så hentede mor god mælk med ved staldøren. Vi bagte rugbrød, jeg tror af 1½ td. rug, og den dag, vi havde bage, fik vi altid af det friske brød, tykke humplinger, som smagte dejligt til "god mælk". Sigtbrød bagte vi kun til jul og påske, men når vi ventede gæster, bagte mor et franskbrød i en stor stegespyde, som hun lagde glæder under og oven på låget. Det var en stor lækkerbiskken. Kaffe og the mindes jeg ikke, at vi børn fik, men mælk og hjemmebrygget øl. Om efteråret, når der kun var lidt mælk, før køerne kalvede i løbet af vinteren, så blev der blandet øl og mælk sammen. Det var også en god spise, især når vi fik lidt sukker i. Det var ikke mange kolonialvarer, vi købte. Vi fik jo mel og gryn lavet hos mølleren af vor egen byg, og vi havde et lille stykke mark med hvede, som vi fik malot til mel. Det var også en stor adopsedelse at få lov at køre med til mølle.

En særlig glæde var det, når far og mor tog os alle - nej, ikke de små - med til Søby marked. Det var en sommeren. Så fik vi lidt skillinger, så vi kunne køre i karussol og købe honningtagor og hjørter, vi måtte jo have markedsgever med til dem hjemme, der ikke var med.

Jeg blev gift, da jeg var 17 år med Berend Winding, født i Højer i Sønderjylland den 25. august 1850. Hans forældre var læge Johannes Gramer Winding, født i Bolling 1812, og hustru Amalie Magdalene Christiane Caroline Poddersen, født i Høgelstønder den 23. april 1815, død i Højer den 18. sept. 1853. Svigerfar flyttede til København 1875. Min mor havde købt St. Hålbødal 1872. Hun døde allerede 1891. Jeg beholdt gården til 1907, da jeg solgte den til en ung gårdmands søn C.P. Skovsgaard. Vi har 6 børn, 4 sønner og 2 døtre. Nu bor jeg sammen med min datter Loure, som er kommunelægerinde i København. Jeg er 85 år. Jeg er rask legemligt og åndeligt, men alderen gør sig jo gældende, og jeg siger som bondelønnen i Vendsyssel: "Jeg kan nok køre, men ikke fatte". Jeg kan passe mit hus og har egentlig hjælp et par timer. Men det var de glæder og oplevelser, vi havde som børn, jeg ville fortælle om. Der var forberedelserne til julen. Det var vist mest et svin, der blev slagtet, men det var nu mest bagningen, vi børn var interesseret i. Da blev der, som far sagde, bagt sigtbrød, og vi børn fik hver et lille brød, formet som en and, og det var vort eget, og vi begyndte gerne straks med fingrene at grave ind og spise. Jeg mærker endnu den dejlige smag og bevidstheden om, at det var mit eget brød. Efter rug- og sigtbrødene blev peberrodene bagt, den havde vi fået lov at være med at trille og skære. De blev jule- og nytårsaften uddelt til folkene, der så spillede om dem. Høle huset fik en aftenen suppe med kød til og æbleskiver, men om eftermiddagen, når folk-

ene kom ind ca. kl. 5, fik de sigtemellemmad, alt det de ville have, med snaps og øl til, og det var ikke altid let at holde måde med Glasbe Bordet var de to aftener dækket med dug, til daglig blev "Tilmoden", alt så sulat, delt i lodder og kom ind på lange spakbrætter, senere blev de jo tallerkender, i firserne begyndte det oppe i Vendsyssel. Folkene fik søbenheden ind i store fæde, også vi fik fæde, hvor vi langede til, kun far og lærerinden fik hver sin tallerken. Det var en travl dag, da julebegaingen foregik. Undertiden fik moder en karl til at fyre bageovnen og det tog et par timer, der blev fyret med lyng og enebærre. Når den så var rødgløden, og asken skulle renses ud, var det morsomt for os børn at stå lige ved og se gnisterne fare op i den åbne skorsten. Jeg husker ikke, hvad år vi fik vort første komfur. Det var en stor oplevelse. Far havde vi åbent ildsted, hvor de indretninger stod, som gryderne blev sat på. Der var altid en indmuret gryde til at koge vandmaden i, orter, kål o. s. v., også kartoflerne. Småkager var der lidt af, jeg mindes kun kage-ner til jul. Jeg synes alligevel, at der har været noget som kringler, for vi fik jo disse ting og satte snore i til vort juletræ, som vi solt pyntede med lys, der var blevet støbt om efteråret. Efter færeslagningen var det de smukkeste hvide lys, når det var talg af høoz, var de gule. Lysesløjningen hørte med til de store oplevelser, det var for hele vint-eren, tykke til at lyse i stuerne og mindre tykke til køkkenet og ude omkring, og helt tynde, som man kunne klistre på en væg et eller andet sted, når man f.eks. skulle i kælderen efter sul, så man havde hundene fri. Så fik vi petroleum, det lettede. Der kom små lamper i alle lygter- ne, og vi fik lampe på bordet; det var en herlig belysning, skønt det var i mange år kun en lille flad væg, indtil de runde væger kom.

I novimingen, når far kom ind og havde vasket sig, var det en fest for os børn. Jeg husker, hvor far kunne gå frem og tilbage i stuen med et barn på armen og syngte, altid fedrelandssange, eller han sad i den store stol med en på hvert knæ og de andre omkring og fortalte om krigen. Far var med frivilligt i treårskrigen, jeg tror alle tre år. Far døde 55 år gammel i 1879.

I 1834 var min far parat til at gå med igen, men min mor kunne ikke med de små børn og den store bedrift tænke sig at undvære far. Jeg husker tydeligt, da jeg var 6 år, jeg fulgte far ud for at møde de soldater, der var indkvarteret hos os en nat over, de var danske, den var jeg ikke bange for, men da der en dag kom tyske officerer ridende og ville have vore heste, da havde far ladet vore to røde kørestætte sætte ned i en dal og alle arbejdshestene var ikke stillet.

så jeg skjulte mig i et lille kammer.

Jeg glænte, da jeg fortalte om lysstøvningen, at der blev lavet Helligtrekongenslys til os børn, som vi tænkte Helligtrekongens aften. Den aften var festlig, da sad vi til borde og fik, som til daglig, bænket om gudsforbød.

Min mands bedsteforældre på modrene side var stateråd Fjellbær og hustru Rode Thomsen. Han var inspektør på Schackenborg; de havde et stort dejligt hjem i Møgeltønder og var meget gæstfri. Jeg har ikke kendt dem. Fjellbær døde først, men den gamle bedstemor holdt til sin død stort hus. Det var sikk, at den sidste forlovede af slægten sad oppe ved siden af bedstemor ved festen, som hun holdt. Hun døde 1875, så jeg nåede ikke at være med. De gamle havde 11 børn. Mor var en af dem. Min svigermor døde efter de 6 børn, svigerfar giftede sig igen, og der er to børn. Nu er alle døde.

I 1864 skilte min mand besterme, om han ville være dansk eller tysk, han var da 14 år. Han valgte dansk og kom til en elskverdig proprietar Bonn, Sjælland ved Helsing. Der gik han sammen med sønnen til konstitutionsforberedelse og blev der et eller to år som elev, gik så to år på Landbrugsskole i Odense, om vinteren, var forvalter hos stateråd Blakke på Hovlund og senere hos Salicath på i Vandsyssel. Han giftede senere Hørdal, der lå ca. 1/2 mil fra min fødselsby, da han var 25 år og døde 45 år gammel 1899. Jeg drev gården til 1906. Nu er den i mit ejsne hos min elskede datter.

Som vi ser af Olgas beretning er hendes far klar til at gå i krig igen i 1864, hvor hans to brødre Johan og Otto deltog aktivt, som berettet.

I krigen 1848-52 deltog brødrene Lars, Jens, Johan og Gyntelberg på forskellig vis :

Lars (min oldefar) søgte ind til Herregårdsskytternes Korps. Hans indsats i krigen har jeg ingen beretning om.

Jens startede som frivillig i Marinen og var aktiv hele krigen. Han sejlede senere som skibsfører på Kinakysten, blev vicekonsul i Riga, og senere i Malmø

Gyntelberg er kaptajn på lastdamperen CORAS af Libau. (beretning på side 32).

Det tyder på at alle disse sønner er meget optaget af landets ve og vel, og båret af stærk Nationalfølelse – især Johan Peter.

Nr. 722.

Kommer hver Søndag.

Kjøbenhavn den 27de Juli 1873.

2 Hefr. Ugeskriftet.

14de Bind.

Inhold.

Otto Kaalund Larssen, af G. Hagerup. — En Stenvejs, Digst af H. C. Andersen. — Sagnet om Skærsen fra Lørdag (Sluttet) — Ved Høstet — Bilet af A. Munch. — Hæsen paa Longshøp. — Kænsalteter fra Eyen. — Dronningens, af A. Fabritius. — Hæsen i Hæsen. — Hæsen i Hæsen. — Hæsen i Hæsen. — Hæsen i Hæsen.

Otto Kaalund Larssen.

Otto Kaalund Larssen horte til en rigtig Hærs-Slegt, der kan følges op igjennem mange Menneskealdere i Norge i og ved Arendal; det skal kunne paavises, at i et Par Aarhundreder have de fleste af hans Forfædre søgt deres Fæderer paa Sjøen, og de fleste af dem have været i Hæren. Hans Fader, Peter Jacob Larsen, kom som ung Mand til Frederikshavn i Begyndelsen af dette Aarhundrede; Englekmanden havde i Kattegattet taget den Brig, han førte, hvorefter han gik ud som Kaptejn i Hæren — et Erhverv, som han drev med Held fra Frederikshavn. Den unge livsglade Mand brugte rask de Penge, som han hurtig tjente, og saaledes begav det sig, at han ved en Fest, han gav, traf den Magnæt, der for hele hans Fremtid skulde binde ham til Landjorden og til Danmark. Han gjorde her Bekjendtskab med Louisa Abel, Datter af Præst i Understed, senere Provst Abel. Det var nok ikke efter den sindige Præstemands Hoved, at hans Datter skulde knytte sin Skiebne til den lystige unge Normand, der førte det frie Sørøverliv; men Datteren viste allerede dengang, at hun havde en Villie, og at hun forstod at sætte den igjennem. Hun bosatte de sig i Søby og etablerede en Handel.

Søby var ikke nogen stor Handelsplads, saalidt som den er det endnu, saa Forretningen fik aldrig noget stort Omfang, og da Familien hurtig voksede — de fik ni Sønner og en Datter (Datteren og to Sønner døde dog som smaa) — saa vil det fortaales, at en hoi Grad af Paapasselighed og Driftighed, Sparommelighed og Tarelvighed maatte til, for at skaffe Brødet til de mange Munde. Drengene bleve opdragne som smaa Frihandlplanter; Kjøleri og Foleri lærte Børn hjemme i den Kreds. En gammel Student holdt Skole i Eyen; der fik de deres hoieste Lærdom; men deres egentlige Uddikling fik de i deres Fritid, naar de i Selskab med Kammerater tumlede sig ved og paa Stranden med Fiskerne, eller i den aabne Hede ryggede Huler eller anlagde Dæmninger, hvorved de til de Velfarende Forskrækkelse undertiden satte Væien

under Vand; Fæderens Tommerplads var ogsaa en udmærket Tomleplads, at den delte Søbygaards Skov med sin Aa og Fiskeriet. I denne spillede en Rolle i dette freidige Drengeliv er en Selvefølelse. Under tiden saae man et helt Rytteri af disse Drengene paa af Bønderne i Hænen, drage afsted til Dronninglund eller andre smukke Punkter i Egnen. I alle disse Forretninger var deres fortræffelige Moder, en hoi rank Skikkelse, med store, vidtstændende Øine, en heftigt og kraftig Personlighed, deres trofaste Hjelper og Rådgiverinde. Hun var de vilde Drenges Fortrolige; hun hjalp dem paa bedste Maade ud af Forlegenheder; hun bragte dem en sund og sand Opfattelse af, hvad de oplevede, og hun var deres Livsretter og Ophidselse. I Søby fandtes der en Kreds af nogle mere end mindeligt dannede Familier, der havde stor Indflydelse paa deres Omgivelser. Mand disse skal nævnes Byfoged Heibergs, Løgerne Ussings og Arendrup, den Sidste senere

i Frederikshavn. Sjælen blandt dem var Fru Julie Heiberg, faldt Wiehe, Pastor til Skuespillerne Wiehe, en begavet og anndrig Kone. Det var ikke Tone blandt disse Mennesker at fortales sig i Klager over at være hemsatte i en ubetydelig lille Ravnekrog. De havde Forstand og Annd nok til at see det Smukke og Sande, der altid findes, selv i de sværeste Forhold i Livet; de glædede sig ved det hjerteligste og vildeste Samliv, fuldt af anndrig Samtale og dannet Sijemt, og udstrakte deres forstændende Indflydelse langt ud over deres snævre Kreds. At Madam Larssen var hoi i sig selv, er en Selvefølelse. Otto var den yngste af Børn, fød den 15de August 1821, da det danske Søværn var i sin Sammenbrud fra Hjemmet; da Otto kunde høre sig at være med, og som den yngste var han Alles Kjæledugge. — paa Larsens og Viss, altsaa som den, paa hvis Opdragelse og Uddannelse der skulde anvendes noget Aparte. I 1847 overdrog Fæderen Forretningen til to af Sønnerne, saaledes at disse tillige overtog de gamle Forældres og Ottos fulde Underhold. Det var meget fortræffeligt udteukt og bestemt Altsammen, kun havde man forglømt at tage i Betragtning de to unge Handelsmands slæmme Tilbørligheder. Begivenhederne i 1848 virkede paa dem som en Gnist i en Krudtdæmpe, de forlode strax den trivielle Butik, og meldte sig til Tjeneste ved Flaaden — saa fik Handelen skatte sig selv. Den ældste, Peter, der tidligere havde faret til Søen, fik Commanden over en Kanonbåd, og han tog sin yngre Brøder og Compagnon ombord som Frivillig. Handelen blev styret af en Fremmed, og det gik naturligvis galt. Da Krigen var endt, maatte den fødte Eien-dom opgives, Peter gik ud som Styrmænd hos en ældre Brøder og fik senere Anstættelse som Fyrskipper, og Moderen flyttede til Kjøbenhavn med Otto, som i et Par Aar havde gaaet i Skole i Odense, men som efter sin indstændige Begjering overførtes til Mariboos Skole, for at forberede sig til Indtrædelse i den militære Højskole. Brødrene svigtede ikke den overtagne Forpligtelse, men ydede med store Anstrængelser det Nedvondige til hans og Forældres Underhold, og selv stræbte han nu ud den slagne Landvej, der ligger for ham, med den Hærdighed, som hører Slegten til, og som yder-

Ingeniørkaptein O. K. Larssen. R. M. D. 1873.

*) Johan Peter Larssen, Dannebrogsmænd og Hæder af Dannebrog, Fyrskipper paa Læsø Bredde, efter sin Død bekjendt som Frivillig L.

ligere foregedes ved hans særlige Stilling. Dette er Fortællingen om Otto Larssens tidligste Barndom, fra hvilken han, foruden de mange andre befrugtende Indtryk, hvis Spor en opmærksom Iagttagelse kan finde i hans senere Liv, medbragte en sjelden Forening af Agtelse for og Tæret efter Kundskaber og Dannelse med Lyst og Evne til i bogstaveligste Forstand at gribe ind i det praktiske Liv. Det var denne ualmindelige og lykkelige Forening, der gjorde ham til en ligesaa tappere og udmærket praktisk Ingenieur paa Dybbøl Skanser som kundskabsrig og dygtig Docent ved Officersskolen paa Frederiksberg.

I 1853 tog han Afgangsexamen ved den militære Højskole og indtraadte ved sin Afgang herfra 1857 i Ingenieurcorpset. I de følgende fem Aar gjorde han Tjeneste dels ved Tropperne, dels ved Kjøbenhavns Befæstning mod Søsiden og dels ved Befæstningsarbejderne ved Danevirke. Han var et livsglad ungt Menneske, der aldrig svigtede ved et lystigt Lag, var afholdt af Kammerater og Forsaatte, og benyttede enhver Leilighed til at uvidde sine Kundskaber. Allerede paa Højskolen havde hans klare Forstand, hans Fliid og Udholdenhed og hans Aandsmodenhed i Almindelighed tiltrukket sig Opmærksomhed, og i October 1862 blev han i en Alder af 28 Aar udsæet til Lærer ved Højskolen, kaldet til Kjøbenhavn og ansat som Suppleantlærer i de civile Bygningsfag.

En kort Afbrudelse heri forvoldte den sidste uheldige Krig. I December 1863 afgik han til den active Armee, og deltog i Forsvaret af Dybbøl og Als. Det var navnlig i Skanserne paa vor venstre Flod, som var udsat for den færdige Flankeild fra Broager Land, at Larssen havde sin Virkekreds, og Besættningerne i Skanserne Nr. 1, 2 og 3 saae ham mangen Nat med sjelden Udholdenhed og Ro rogte sin farefulde Gjærning ved Udbedrungen af de forskudte Skanser. Efter Dybbøls Fald blev der nævnt ham Værkerne paa den nordligste Del af Kjer Halvø. Han var netop beskæftiget her Natten mellem den 28de og 29de Juni, da Preusserne lændede, ved hvilken Leilighed han faldt i Fængselskab. Man kan tænke sig, hvad han med sin varme Fædrelandskjærlighed og rastlose Virkelyst har lidt under det uværksomme Krigsfaengselskab i Fæstningen Wesel.

Efter Fredslutningen vendte han atter tilbage til sin Fædrelandskjærlighed som tidligere forpligtet til at gøre sig til Gavn for Landet. I Begyndelse foretog han længere Udenlandsrejse til Frankrig, Belgien, Sverige og Norge, erkaldt han den 28de Maj 1866 Kongelig Udnævnelse som Lærer ved Højskolen i de civile Bygningsfag, og overtog samtidig Posten som Lærer i teknisk Mechanik. Efter Armeeens Reorganisation i 1867 overgik han i samme Egenskab til den nyoprettede Officersskole paa Frederiksberg Slot.

Uagtet hans store Beskedenhed og Tilbageholdenhed fik man efterhaanden i en videre Kreds Oie for hans solide Kundskaber, hans store Fordomsfrihed, hans utrættelige Virkelyst og hans elskværdige Medgjærlighed. Han blev af Indenrigsministeriet udnævnt til Medlem af den Comitee, der skulde bestemme de Projecter til en Jernbanebro over Limfjorden, som fremkaldtes ved en international Concurrence, og ved Etatsraad Hammels Død tilkaldte Cultusministeriet ham for at indtage dennes Plads som Medlem af Tilsynscomiteen ved Opførelsen af det nye Theater her i Byen. I begge Egenskaber udfoldede han en stor og udmærket Virksomhed, og vandt Venskab og Høilagtelse hos alle dem, som han kom i Berørelse med. Ogsaa blev han brugt som Dommer ved den nordiske Industri- og Kunst-udstilling i 1872. Sine Forelæsninger i teknisk Mechanik udgav han i to Afsnit 1867 og 1870, og ligeledes udgav han sine Forelæsninger over Bygningsfagene. Til Industriforeningens Maanedsskrift har han leveret forskellige Afhandlinger. Det vil heraf fremgaae, hvor optaget hans Tid har været siden Krigens Slutning; thi hvad han paatog sig, udførte han med Grundighed og Alvor. Dog havde han altid Tid til at pleie sine gamle Tilbøieligheder, navnlig for Slægtens Specialitet, Smaadslivet. Hans Broder, Fyrstkipperen, Bestyrer i den danske Forening for Lystsejlers, byggede flere større og mindre Lystfartøier. I Begyelsen saas Dæksbaade; i disse var Otto altid Medredner, og deltog med Liv og Lyst i deaarlige store Kapselracer. Og naar Brøderne om Sommeren kunde erholde samtidig Orlov, tilbragtes denne færd at flække om med deres Fartoi i vore egne eller i de nærmeste fremmede Farvande. Som det interessanteste af disse »Fryde« kan nævnes det, de foretog i 1870 med Dæksbaanden »Basta« til St. Petersborg (med en Jernbaneafstikker til Moskva) og efter Hjemkomsten, til Als, hvorfra Larssen medbragte friske og værdifulde Oplysninger om de preussiske Anlæg paa Dybbøl og Als, hvilke Oplysninger

havde saa meget større Interesse, som den fransktyske Krig netop dengang udbrodt.

Samme Aar søgte han Frøken Fanny Westrup, Datter af afdøde Grosserer Westrup af Kjøbenhavn, hvorved der aabnede sig en ny Side af Livet for ham. Lykken tilfældede ham alle Højsænder en smuk Virksomhed, agtet og afholdt af Alle, det lykkeligste Hjem, Evne til at gjængjælde sine Brødre Noget af alle de Offere, de havde ydet ham — kort, den lykkeligste Nutid og den mest smilende Fremtid. Desværrel! Det skulde vare saa kort! I Vinteren 1873 begyndte han at strånte; han stod tappert imod, men Sygdommen udviklede sig med en rivende Fart. Fra en Badereise til Toplitz, som han blev nødt til at afkorte, kom han dødsygt hjem; men han blev uforandret til det Sidste. Paa det smertefulde, haabløse Sygeleie laa han uden Klager, var som altid hensynsfuld og opmærksom mod sine Omgivelser og mod sine Venner, der besøgte ham. Hans Afsky for alt Følerti, for alt Usandt, hans stærke Charakter og hans edle, humane Følelse maade blev sig selv lig, saa at han, da hans Liv udslyktedes den 6te Juni 1873, havde seet sin Død paa Sygeleiet imøde med samme Heltedåd, hvormed han for hi Aar siden havde færdedes i den fjendtlige Granatild. Otto Larssen blev den 39 Aar, og dog vil det ikke være let at forstatte ham i hans ofterlige, som han er uerstattelig i sin private Kreds.

Den 14de December 1863 blev Larssen Premierlieutenant; den 15de October 1869 Captain, og den 29de April 1871 benånedes han med Danebrogsoverens Ridderkors.
G. Hagerup.

En Sømming.

Tanker flyve fra Sjælen
Ud mod Her Eftersommer,
Flyve som Søhebbier,
Syngende sømmerfugle.
Jeg kun lærer dem synge,
Veet fra Land Dyb de kom;
Hvad kan den trævle Verden
Vel bryde sig herom?
Jeg kun fornam dem herinde —
Saa dem, og saa dem forsvinde.

Saa dem, og saa dem forsvinde,
Alt skal slukes herinde;
Livslust, hver delig Drøm,
Svindel som Skyen og Skygen,
Det er Menneskelysten!

Sært Tankerne synke og stige
Som Bølger i Vordens Hav.
Du, Danmark, mit Hjertes Rige!
Forund mig min Glemsels Grav!

R. C. Andersen.

Spøgeriet.

(En Skizze fra Landet.)
(Sluttet)

Høsten var blid og med Jubel og Sang var det sidste Laas Kørn kjørt hjem.

Kødet i Borgestuen som Folkens Spisestue og saa kaldtes, saae om Aftenen Karlo og Piger i munter Klunge og talte om det nær forestaaende Høstgilde, som den gamle Herremand gjerne vilde have noget dem; men her var Traditionens Magt stærkere end han.

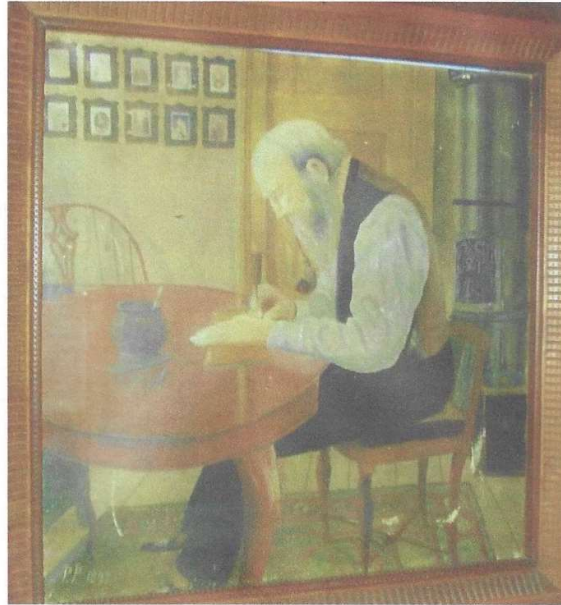
Karlone var ifærd med at vælge sig de Piger, de vilde danse den første Dands med, og under Spøge og Latter blev Valget gjort; motivet, forkaestet og atter gjenfaget, da en Mand traadte ind, som nød en større Anseelse blandt dem, end hans Ydre syntes at kunne gjøre Fordring paa. Han var Murmester, nede i Landsbyen, men havde i sine unge Dage arbejdet som Svend i Kjøbstaden, hvilken Tid han omtalte med saa megen Lovprisning, at han blandt sine Jævnstillede gjaldt for noget Usedvanligt.

Da han kom ind, modtog Førkarlen ham med en Forsømmelse, hvilket han modtog som Noget, man skyldte ham; og han blandede sig nu i deres Samtale, idet han gav dem den Mengde Raad om, hvordan et saadant Gilde bedst skulde ordnes. Borgestuen skulde efter tidt Spisning rømmes, og der skulde san Dandsen staa, da alle Lær og Læder vare tilsatte med de indhøstede Korn.

Endelig, da dette blev rigt meget interessant, Emne syntes at være udtømmet, foreslog en af Pigerne, at man skulde fortælle Historier, helst om Spøgeri.

Johan Peter havde igennem livet taget sig af sin lillebror Otto, bl.a. med uddannelse. De deltog begge i krigen 1864.

Skipperens slutbemærkning

Han skriver om sit otium:

Jeg søgte og fandt her et Asyl, der tiltalte mig i alle måder, en brav befolkning, hvoraf jeg skatter min Vært og Værtinde højest, et fuldstændig rolig, isoleret Liv, ind til Jernbanen kom og forstyrrede det. Altid beskæftiget, vist 12 timer året rundt., dels med Haveanlæg, dels med at lave udskårne møbler af Træ fra strandede Skibe, og småting af Rav, Skildpadde og lignende, som jeg har drevet temmelig vidt, og dermed flyver tiden bort for mig på en behagelig Måde. Der er blevet vendt underlig op og ned på mit Liv:

Købmand før jeg blev Sømand

Fører før jeg blev Styrmand

Først officer – så Menig

Fik sølvkorset som Officer – Guldkorset som Menig

Og endelig blev jeg Håndværker efter mit 60`år

Jeg har haft to hovedinteresser i mit – Den Slesvigske sag og Redningsvæsenet, og sat mit liv og ære ind i begge – men kun mødt skuffelse.

Afsnit 2

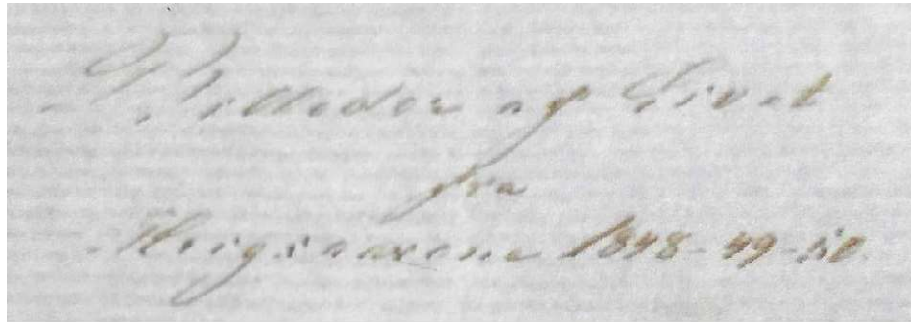
Fyrskipperens egen beretning om sin deltagelse i krigen 1848-51

Fyrskipperens nedskrevne erindringer er indlagt på Det Kgl Bibliotek og består ca. af 130 tætskrevne sider. Som det ses af nedenstående sider, er de rimelige læsende, men for at få fuldt udbytte af beretningen for alle, skal materialet ”oversættes”.

Materialet kan ikke lånes med hjem, men man kan få Biblioteket til at digitalisere det.

Dette har jeg ikke fået gjort, hvorfor interesserede selv kan få det udført.

DET KGL. BIBLIOTEK	
Detaljer	
Titel	Erindringer fra Krigen 1848-1850 og rejseskitser 1865-1866.
Ophav	<u>J P Larsen 1822-1896 fyrskibsfører (Forfatter)</u> >
Emne	Historie. Norden. Danmark, Slesvig, Holsten, Island, Norge. Personalhistorie. Enkelte slægter og individer <u>Larsen, J. P., 1822-1896, fyrskibsfører</u> >
Årstal	1848 - 1866
Format	1 æske.
Værk ID	<u>NKS 870 oktav</u> >
Sprog	Dansk
Kilde	Det Kgl. Bibliotek
Anden klassifikation	<u>NKS 870 oktav</u> >
Proveniens	Indlemmet i KB mellem september 1891 og 1989

44 33474747

16.
 ene paa Commune hospitalet: der ved sin Læge,
 udelighed Proprietær og i den markede Dentulation
 gæstede betages som Højgælden ved ellers ikke bygge,
 lige Indtægt man medtager ved at træde ind i
 et Hospital. Det store Dampfjækket, med
 sine magtige store-blåbrændte Kæbbestjerner
 hvorfra man kan se 300 Mand vækter, paa en let
 Maade kører op gennem Commune, de der for
 skjellige Stager hvor man paa sin egen Vogn for
 ses og paa Stierne, ligger i Hæderstov, her
 og paa det store Rudsikarie, der med sin Tørre
 rørsætning, er en pragtfuld indrig Anstalt, hvor
 3000 Mand vækter ved Dampfækket kører i og fører
 en hel Del Arbejdet. Madanfæktet,
 som tidligere staaer til Lybøng Høje for Fuldbrændt
 i sine Stæde at staae i Forhold til det overige i
 Hæderstovet de Største og Elogant. Omkring
 den høje Dampfækket man er anbragt en Canal,
 hvor igennem man kan baderende kører fra hele Hos-
 pitalet der ved ind ved Høje af et meget stort
 itordet røderende Høj. Der paa ved Dampfæ-
 kets Højere ligger en imponerende ved sin
 Udprædning og Højhed, med en herlig fine Be-
 liggende.

Maleriudstillingen paa Charlottenborg
 om Foråret, medoppe adtid af Højbankens
 ra med nogen Højde. Malerens udførelse
 Politikeren og Skjøfferne, som Ingen Høj-
 ver, idet den udførelsen, der tidligere blev
 perioder sig om Politik og Skjøfferne og andre
 Højderne Højderne, med næsten siden

tilkøbte omfatter Malerier og porcel. Malerier.

Det høit sig strax ved Koblingen: "1797, Kongen er temmelig fattig i Aar". Men i efterhaanden kom der paa flere og flere Malerier til, og efter det stadig talrige Besøg i ant. Skolepædagogiske Litteratur, kunne denne Udstilling vist betragtes, som overmaale heldig for vore Kunstnere, hvoraf flere ere meget i ringe Maade, saa vel paa det, som paa det og i den Retning ikke have lært af sine Lærere.

Blandt andre populære Forsamlingssteder vare H. C. Andersen - Hamner, Andersen og Mantius frans. Skole.

Andersen, der sad borte for at sigt. Men, idet de tovisse ikke med Grund takke Malerier for meget paa de Skole af hans Poesi, som, som med sig han en dag beroligede sig at takke to ringe Damer, der betragtede Mandet i et øieblik: "vi saa grine at Andersen da holder ikke!" er allerede et ham selv sigt bag ved. Man tænker sig, de ringe Damer overraske sig, da Andersen meget forbrint sig paa de to visse takke paa det porcel. Smagden.

Hamner, der var frans. Skole paa sit Skole, da de stonde ved Koblingen med en Hæder ved siden, i Galadragt med brokent Hat, alle sine Ordener paa brystet, let tildækket med Hvidt Hov; - derinde var ikke heller med Grund vare beprøvet med Fortælling, idet i med "et. sigt": Frans. Skole man ha jo selv have billedt.

Afsnit 3

Fyrskipperens egen beretning om sin deltagelse i krigen 1864

Erindringer

fra

1864

af Capt. ^{L. P. Lauritzen}
Høien på Skagen.

Jeg fik nyheden om at fjenden gik over Eideren igaar, men blev strax drevet tilbage igjen af Vore! Ialedes lod den første Efterretning, som jeg modtog fra Krigsstaabspladsen ved en forbiiseilende Kønner, den 2^{den} Februar.

Der gik mig 10 lange Dage hen indeen Paaden fra Løby bragte mig Budskaabet om de hadaalig afslaede Angreb paa vor Kælling- og - Dannevirkens Rømning!

Der er talt og skrevet saameget om dette Norges Budskaab at jeg blot skal indskraenke mig til den Udtalelse, at det gjordt om muligt endnu et stærkere Indtryk paa mig, end Efterretningerne om vor stolte Skibes Nederlag d. 5te April 1849.

